

פתח דבר

”והימים האלו נזכרים ונעשים”¹

לכבוד יום הבהיר ה' טבת, היום בו דידן נצח ב"משפט הספרים" ונפסק ברור לעיני כל העמים אשר ספרי וכתבי רבותינו נשיאנו הם נחלתם הנצחית של עדת חסידי חב"ד, הננו מתכבדים להגיש לפני אנ"ש והתמימים שי' את הספר הנוכחי, הכולל חומר רב הקשור לסיפור פרשת "דידן נצח". לחיזוק ההתקשרות לאילנא דחיי.

ספר זה כולל:

מדור "מאי ה' טבת" – בו הובא סיפור פרשת הספרים, הסיפור מלוקט מהיומנים והרשימות שהתפרסמו במשך השנים, ולפי"ז ערכנו את הענינים באופן חופשי וללא אחריות כלל וכלל, וכתבנו עפ"ז את מלוא הסיפור.

חלקים חשובים מהסיפור הם (א) תרגום מתוך הספר 'Despite All Odds' (=למרות כל הקשיים – הסיפור של לויבאוויטש)²; שי"ל לאחר הניצחון ע"י הסופר אדוורד הופמן³, התרגום הוא באופן חפשי וללא אחריות כלל וכלל. (ב) הספר 'חשבוננו של עולם'. (ג) עיתוני כפ"ח שהופיעו באותה עת. (ד) יומנים פרטיים ועדויות המתפרסמים כאן לראשונה.

מדור "צעקת המלך" – שיחות כ"ק אדמו"ר בעת משפט הספרים בהתוועדויות י"ב וט"ז תמוז וש"פ פינחס ה'תשמ"ה וכן מהיחידות כללית בי"ד תמוז ה'תשמ"ה. תרגמנו באופן מילולי את השיחות, התרגום הוא באופן חופשי וללא אחריות כלל וכלל.

¹ מגי"א ט, כח. ועיין שיחת ה' טבת ה'תשמ"ח – התוועדויות ח"ב עמ' 164

² עמ' 179-192

³ ביוזמת 'אגודת חסידי חב"ד', וכמובן בהסכמת הרבי.

פרק: הוספות – רשימת כ"ק אדמו"ר מיום ה' טבת ה'תרפ"ט בריגא.⁴ ועדות הרבנית הצדקנית מרת ח'י מושקא זיע"א, שנערכה בביתה בתקופת משפט הספרים, שעל עדותה בכלל, וא' המשפטים שאמרה בפרט, אמר כ"ק אדמו"ר⁵ אשר פעל זה את הניצחון.

*

יש לציין אשר בשנת ה'תשנ"ב הוציאו תלמידי התמימים ב-770 תשורה לכבוד יום הבהיר ה' טבת, בה נלקטו שיחות מהרבי על ה' טבת אשר משנת ה'תשמ"ז עד שנת ה'תנש"א.

כשהעתק התשורה הגיע להרבי, הואיל הרבי לכתוב על התשורה עצמה בזה הלשון:
"זיה"ר שיפעול פעולה רצויה במילואה כו' אזכיר עה"צ".

*

כל הנ"ל נערך ונלקט ע"י התמים שמואל שי' ליבערמאן.

תודתנו נתונה לכל אלו שעזרו בהכנת החומר, אשר רבים הם וא"א לפורטס, מ"מ יוציין כאן אחדים מהם אשר התמסרו באופן יוצא מהכלל, הרה"ח ר' לוי"צ שי' אזימאוו, הרה"ח ר' מ"מ שי' פעלער והרה"ח ר' בנציון (בר"פ) שי' קארף.

הננו מקוים אשר קובץ זה יפעול פעולה רצויה במילואה – על הקוראים, ומסמך גאולה לגאולה אשר מ"דידן נצח" זה נזכה לדידן נצח הגדול, בביאת גואל צדק, במהרה בימנו ממש.

המוצאים לאור

⁴רשימות חוברת ד' עמ' 3
⁵במוצאי ש"ק פרשת תרומה – ב' אדר ה'תשמ"ח

"מאי ה' טבת?"

בחודש תמוז בשנת ה'תשמ"ה מתחוללת "רעידת אדמה" בבית ליובאוויטש.

הי' זה כאשר כמה חודשים קודם לכן; בחורף תשמ"ה נלקחו בחשאי כמה ארגזי ספרים מספריית 'אגודת חסידי חב"ד' השוכנת ב-770 איסטערן פארקוויי, ע"י אלמוני.

המבוכה הגדולה מתעוררת עם היוודע דבר זהותו של הגנב אשר אינו אלא קרוב משפחתו של הרבי, בארי גורארי, בן אחות הרבנית, ונכדו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, אשר ביקש להתעשר בזכות מכירת הספרים המיוחס להם הון רב.

היתה זו תחילתה של פרשה ארוכה ומסעירה בתולדות ליובאוויטש.

הפרשה נודעה לציבור רק בהתוועדיות י"ב תמוז תשמ"ה. בהתוועדיות זו וביחידות לאורחים בי"ד תמוז וכן בהתוועדיות דט"ו בתמוז, שבת פרשת בלק וש"פ פנחס ה'תשמ"ה – התייחס הרבי ברבים למעשה הגנבה. בעקבות דברי הרבי בהתוועדיות אלו וביחידויות לחברי 'אגודת חסידי חב"ד' פרסמה 'אגודת חסידי חב"ד' הודעה רשמית בה היא קוראת ללוקחי הספרים להחזירם לספרי'.

כדי לקבל תמונה כללית על פרשיית הספרים נחזור לחורף ה'תשמ"ה.

פרק ראשון

הגנבה

בחורף ה'תשמ"ה בניו יורק הבחין לפתע צוות ספרית ליובאוויטש שספרים יקרי ערך לחסידות וליהדות כולה, הכוללים הן פרשנות נדירה על ספרי קבלה והן פירושים מופלאים על ספרי תנ"ך נעלמים מן המדפים.

מספר על כך הרב שלום דובער לויין מנהל הספרייה:

"בנם של הרש"ג ורעייתו היי בא לביתם, מפעם לפעם, לשבתות. מסתבר שבמשך חורף ה'תשמ"ה, היי לוקח ספרים מחדר יחידות של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע, שעדיין לא היתה לנו גישה אליו באותה תקופה. במוצאי שבתות, היינו רואים אותו הולך עם מזוודות למכוניתו, אבל איש לא היי יכול לחשוב ולדעת במה מדובר.

בשלב מסוים בין פסח לחג השבועות, סיפר לי הרב יצחק ווילהלם מעובדי הספרייה, שהיי אחראי על אוסף ספרי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, כי נדמה לו שחסרים ספרים מהאוסף של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, אבל אינו יכול לומר זאת בוודאות, שכן באותו זמן לא היי קטלוג מסודר לספרים שבאוסף הנ"ל. קבענו סימנים שונים בספרייה, וכעבור שבוע, ניתן היי לראות בבירור כי נלקחו עוד ספרים. הנסיונות לעקוב אחר זהות הגנב עלו בתוהו".

באותו זמן בסביבות חג הפסח ה'תשמ"ה, נודע לסוחר חב"די בספרים עתיקים באה"ק, אשר ספרים מספריית 'אגודת חסידי חב"ד' מוצעים למכירה. הוא הודיע על כך מיד למזכירות, בעקבות כך החלו מיד מעקבים לתפוס את אלו שחדרו בגניבה לספרייה ונטלו את הספרים.

כל הנסיונות לגלות את האחראי להיעלמות הספרים לא נשאו פרי, עד אשר ר' חיים ברוך הלברשטאם ממשרתי בית הרב הנאמנים, שהיי מהאחראים על האוסף הנ"ל, תיקן מצלמה נסתרת אשר הותקנה במקום עוד לפני חג השבועות.

שבועות מספר סרט המצלמה נשאר ריק עד אשר ביום כ"ב סיון של אותה שנה – תועדה עליו כניסתו של בארי גוראריי אחיינו של הרבי, למרתף הספרייה בשעות המאוחרות בלילה ועזיבתו של הנ"ל זמן קצר לאחר מכן, תוך כדי שהוא נושא עמו שקיות מלאות ספרים.

מיד הודיע ר' חיים ברוך הלברשטאם לרבנית על הגניבה, כשהרבנית שמעה את זאת אמרה שהיא איננה יכולה להבין כזה דבר, "היא היתה נראית מזועזעת", מספר ר' חב"ה.

בקשר לכך מסופר⁶ אשר מיד כשהרבנית שמעה על הגניבה, ביקשה מהרה"ח ר' שני"ז גוראריי ע"ה לבדוק מיד את המזוודות בקומה העליונה שב-770 בו גרה אמו של ב.ג.

⁶ בקובץ הרבנית (תשס"ג) עמ' 82

– חסידי חב"ד ידעו אשר עם היות שב.ג. הוא נכדו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ובנו של מנהל ישיבות תומכי תמימים העולמי, אך עם כל זה בתור אדם פרטי שחי בניו גירזי בתחילת שנות הששים שלו, זה כבר זמן רב שהוציא את עצמו מתנועת ליובאוויטש בפרט, ומהיהדות הדתית בכלל, וחוץ מהביקורים אצל הוריו שגרו ב-770 לא היה לו שום קשר עם הרבי ואנשי הצמרת בחסידות חב"ד. –

כשהנ"ל נתבקש להחזיר את הספרים הוא סירב, באומרו שאמו ודודתו (הרבנית חי' מושקא זי"ע) נתנו לו רשות לקחת ככל שלבו חפץ מהספרי', ב.ג. התעקש שהספרים (עכ"פ חלק מהם) שייכים לו, והוא מתכוון למכור אותם תמורת סכום הגון, כשנשאל אודות אישור כלשהו אצל הרבנית, השמועה הוכחשה מכל וכל ונמצא שקר גמור הבדוי מלבו של ב.ג.

כתגובה לגניבה הוחלפו המנעולים של הספרי' ומערכת הזעקה הופעלה.

בנתיים נתברר אשר ב.ג. החל במכירת ארבע מאות הספרים שהוא הספיק לגנוב מהספרי'. סוחר ספרים באירופה ישראל וארצות הברית, גילו התעניינות מרובה בקניית הספרים הללו, הגדה של פסח משנת תקי"ט נמכרה בסך \$69,000 לסוחר שוויצרי, כאשר הלה מוכר את ההגדה לסוחר עתיקות שמוכן לשלם \$150,000. מאוחר יותר נודע לחסידי חב"ד שב.ג. פנה לבית מכירה פומבית השייך לכנסי' במהנטון, אך ת"ל הצוות חשד במכירת סחורה גנובה, ונענה בשלילה לבקשת הנ"ל לסייע לסוחר בספרים.

צילום המודעה ע"ד הספרים שנגנבו :

כאשר ב.ג. סירב שוב ושוב להחזיר את הספרים, על אף הפצרותיו של אביו, התערב הרבי בעצמו והחלו דיונים בין הרבי ובין הנכד, באמצעות אביו – הרש"ג. הרבי ביקש מהנ"ל להחזיר לו את הספרים באופן ידידותי וכמה שיותר מהר, היות ו"הספרים שייכים לקהל החסידים, ובהחלט יחזרו לבעליהם האמיתיים".

כדאי לציין אשר התיחסותו של הרבי לפרשת גניבת הספרים מעידה אשר אין זאת גניבה גרידא שכך יש להתייחס אליה, כי אם מדובר בנסיון של קטרוג על הנשיאות, רחמנא ליצלן – הוכחה לכך מצוי' היטב בעגמת הנפש המצמררת בה מצוי הרבי, הבאה לידי ביטוי במישור הפומבי, כפי שיתואר להלן.

* * *

פרק שני

היחידות הפתאומית

אחרי שהדיונים עם הנכד עלו על שרטון, נקראו חברי וועד אגו"ח ליחידות עם הרבי בר"ח תמוז ה'תשמ"ה. ליחידות זו נקראו הרב בנימין אליהו גורדצקי, הרב חיים מרדכי אייזיק חדקוב, הרב מרדכי מענטליק והרב משה פנחס כ"ץ והרב שני"ז גוראריי והרב ניסן מינדל ויבלחטי"א הרב דוד רסקין, כחברי וועד 'אגו"ח'.

כל אחד מהמזומנים לא ידע אשר גם יתר חבריו זומנו לשעה זו לחדרו הקי של הרבי.

הרבי השמיע בפניהם דברים סתומים שאיש מהנוכחים לא ידע את פשרם. הרבי אמר אז, כי אם הדברים לא יסתדרו, כתוצאה משיחה זו, עד י"ב תמוז, יספר עליהם בפומבי בהתוועדות של חג הגאולה י"ב תמוז, כאמור איש מהנוכחים לא הבין במה המדובר, שכן גם קודם לכן, לא היו בסוד הענינים.

פורטוקול מיוחד מהיחידות הנושא את הכתורת "זכרון דברים", נכתב מיד בתומה, ע"י המשתתפים.

וכך נאמר בפורטוקול⁷:

"ב"ה. ב' דר"ח תמוז תשמ"ה

היום, יום חמישי א' תמוז תשמ"ה – חודש הגאולה – זכינו לשמוע אשר אנו הח"מ, הרב"א גורדצקי, הר"ד רסקין, הרחמ"א חדקוב, הר"מ מענטליק, הרמ"פ כ"ץ, הר"נ מינדל, הרש"ז גור-אריה, מזומנים ליכנס לחדרו הקי של כ"ק אדמו"ר שליט"א בשעה 8 בערב.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל לאמר: מתקרב יום הולדת וחג הגאולה של כ"ק מו"ח אדמו"ר והיום הוא ראש החודש, והגם שמקוה בעזרת ה' יתברך לאמר זאת בעת ההתוועדות של חג הגאולה, אבל אז אי אפשר לבאר הענין בפרטיות ויוכל להיות איזה ניקה, על כן אומרו עתה בפנינו:

הבית הזה של 770 הוא על שם "אגודת חסידי חב"ד", והשם הזה הוא לא כדי לפטור ממסים של הבית, כי אם כן הוא באמת שכל הבית והחדרים וכל המקומות הוא שמתפללים ולומדים תורה וכן עושים בכל הענינים השייכים להפצת המעיינות חוצה שזהו פעולות של "אגודת חסידי חב"ד".

⁷נדפס בספר 'חשבוננו של עולם' עמ'

הדין בירושה הוא⁸, שאם יחלקו היורשים בניהם אז כל אחד ואחד שוקל בפני עצמו ונותן קלבון, ואם חלקו פטורים מהקלבון.

עד עתה לא נעשתה חלוקה מהמוריש – כ"ק מו"ח אדמו"ר – ולפי זה הכל שייך להמוריש, וכל הספרים, והביכלעך והכתבי יד, תשמישי וכלי הבית וכו' שייכים כולם להמוריש, ובפרט שמה זרעו בחיים אף הוא בחיים, וישאר כך לעולם ועד בלי שום חלוקה, וברור שזהו רצונו הקדוש של המוריש.

ואם יהיה מי שיערער על זה ומי שהוא ירצה להשתיקו וירצה לקנות מכל הנ"ל איזה ביכלעך או כת"י ליתן לי במתנה, איני רוצה בשום אופן בזה ולא אקבלנו ממנו, והנני אוסר זה. וידוע תשובת מהר"מ מרוטנבערג מפדיון שבויים מליתן יותר מכדי דמיהם.

וכן בארץ הקודש ת"ו יעשו בית בכפר חב"ד על שם כ"ק מו"ח אדמו"ר ויקרא בשם "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", ויהי שם מקום תפילה ותורה להפצת המעיינות חוצה, ויהיה כסף הדרוש על זה, וכבר יש לי כסף על זה ב"ה.

ומוסר זה לפני אלו הקרואים ששייכים לאגודת חסידי חב"ד ומציע שנהיה שותפים עמו בזה, וכ"ק אדמו"ר שליט"א בדעתו הק' בהחלט שיהיה הכל כמו שאומר בהנ"ל, וכולנו הסכמנו לבקשתו והצעתו.

ואנו בטוחים שלא יהי על זה שום ערעורים ממי שהוא והכל יהיה כרצונו הק' ויהי בחסד וברחמים בטוב הנראה והנגלה למטה מעשרה טפחים, והקיצו ורננו שוכני עפר והוא בתוכם ולקבל פני משיח צדקנו בקרוב ממש".

שיחת הרבי עם המזומנים ארכה כמחצית השעה. בין היתר, אמר להם אז הרבי שהוא בחר בהם היות והם היו החסידים של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, וכש"זרעו בחיים אף הוא בחיים"

מיד לאחרי היחידות התחיל לפעול כהוראת הרבי בית "אגודת חסידי חב"ד" בכפר חב"ד באה"ק ת"ו. בנתיים פעל הבית מתוך מבנה זמני שוועד הכפר הוקצה עבורו. ואחרי כמה זמן (בזמן קצר יחסית) בנו בית באותה דוגמא ממש של ה'תאום', שלו בניו יורק⁹.

* * *

⁸שו"ע ה' ??

⁹סיפור פרשת הקמת הבניין מובא באריכות בעיתון כפ"ח מס' 770. ועיים גם בספר בית חיינו 770 עמ' ?? ואילך.

פרק שלישי

התייחסות הפומביות של הרבי לגניבה

בי"ב תמוז כנ"ל התייחס הרבי בפעם הראשונה לגניבת הספרים. (כדאי לציין אשר בהתחלת ההתוועדות כאשר שודרה 'חי' לטלוויזי, לא דיבר הרבי בענין הספרים ורק לאחר זה, כאשר כבר נגמר השידור רק אז התחיל הרבי לדבר בענין גניבת הספרים).

תמונה מהרבי בהתוועדות:

הרבי הודיע בהתחלה אשר חברי 'אגודת חסידי חב"ד' התאספו והחליטו את ההחלטות דלהלן:

א. לפרסם אשר הבנין 770 שייך הוא ל'אגודת חסידי חב"ד'.

"כיון שבנוגע לבנין הזה בעל הגאולה נתן אותו לכתחילה לאגודת חסידי חב"ד לכן הוא גם לא שילם שום מיסים על הבנין כיון שאגו"ח פטורה מכל המיסים ע"פ חוקי המדינה.....

שלכן גם החליטו באסיפה הזאת, וודאי שכולם גם יסייעו בזה – ומאי קמ"ל – זה דבר פשוט שמפרסמים אותו אע"פ שזה מפורסם בלאו הכי אשר זוהי בית השייכת ל'אגודת חסידי חב"ד' – כך רצה בעל הגאולה וכך הוא רשם את זה וציווה אז מ'זאל דאס רעגעסטרייע עם כל הדברים בשטר קני' ושטר המקנה, 'קופקע' – כמו שקראו לזה ברוסיה – של הבית הזה וכמובן רצה וגם הנהיג זאת שיתפללו בבנין הזה ושיתפללו בפרט באותו בנין ששם היתה הדירה הפרטית שלו גם כן ששם הוא ישן ואכל ושתה."

ב. אשר האברכים הלומדים בכולל יתחילו ללמוד בדירתו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

"והלכך גם החליטו, שימשיכו להתפלל שם במקום שלו..."

במילא הרי צריכים להשתדל שימשיכו בתפילה ובלימוד התורה בכלל ולימוד תורתו במיוחד."

ג. שיכתבו על הבנין שבו התגורר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הכיתוב "בית אגודת חסידי חב"ד", עם כותרת משנית "אהלי יוסף יצחק".

"מה שרוצים להוסיף ... שגם יקראו שם לקומה זאת שנוסף לזה שזה נקרא בית אגודת חסידי חב"ד את זה אי אפשר לשנות כך קבע בעל הגאולה אבל נהוג בעולם וגם

נהוג בתורה שישנה הכותרת הכללית – השם הכללי ואח"כ ישנם השמות כמו שקוראים לזה - כותרת משנית...

כך גם נוסף על זה שזה נקרא 'בית אגודת חסידי חב"ד' אז מכאן ולהבא בתור החלטה, והחלטה גמורה אשר אין להרהר אחרי, יהי' לזה גם הכותרת המשנית שזה 'אהלי יוסף יצחק'.

לאחר מכן התחיל הרבי לספר על מעשה הגניבה.

"נמצאים אנו בחושך כפול ומכופל דזמן הגלות, עד כדי כך, שאירע לדאבונונו, מקרה חמור ביותר, אשר אף א' לא הי' יכול לשער שעלול לקרות דבר כזה:

בתקופה האחרונה נכנסו אחדים לספריית ליובאוויטש – ספרי' שהוקמה וטופחה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – ולקחו משם ספרים.

אלו שנכנסו לשם, שיערו, שיצליחו להחבא ואף א' לא יידע מאומה. אבל כאן התערב כ"ק מו"ח אדמו"ר, והראה "מופת" – שבעת שיצאו משם, הבחינו בהם וראו אותם בני אדם!

. . . עדיין ישנו מי שלא החזיר מה שלקח ובשלב זה (עכ"פ) – אין בדעתו להחזירם, ולא עוד, אלא שמטכס עצות ותחבולות כיצד יוכל לקחת ספרים נוספים, תוך כדי טענה שיש לו זכות תביעה על חלק מהספרים, בתור ירושה".

היו חסידים אשר רצו לקנות את הספרים מב.ג. על מנת להחזירם לספרי', הרבי שלל זאת לחלוטין, ואמר שמי שכבר קנה את הספרים יקבל חזרה את הכסף אם הוא יראה שטר מכירה:

"מה שרוצים להזהיר כאן ולהבהיר, שכיון שישנם כאלו טיפשים בין חסידים, על אף שנשיא דורנו נתן כלל שחסידי הוא פיקח, מ"מ אנו נמצאים בזמן של חושך כפול ומכופל, שיש חסיד שרוצה להראות שהוא יותר פיקח מנשיא דורנו – מצד טיפשות גם זה יכול להיות. אז נפלה המצאה, היות שהוציאו לפי שעה ספר וכיו"ב, הוא יעשה מסירות נפש וילך נגד האיסור גלוי, וילך נגד הרצון של נשיא דורנו, וישלם כסף בכדי להציל את הספר ולהחזיר אותו לרשותו של בעל הגאולה.

אז מכריזים עוד פעם, שידעו שבזה שהוא נותן לו פרוטה כסף, איך שלא תהי' כוונתו, הוא עושה בזה נגד רצונו של בעל הגאולה, ועל זה הוא הכלל והיא לא תצלח, לא רק בעולם הבא – לא תצלח בעולם הזה.

ולכן אותו טיפש שכבר עשה כך, שמיד יזדרז, להחזיר את כל העניינים, ובשעה שהוא יראה שטר מכירה, שהוא קיבל את זה, לא שהוא לקח את זה, אלא שהוא קנה את זה ושילם וכו', בלי נדר יחזירו לו, אע"פ שהוא טיפש, יחזירו לו, הרי הרחמנות גדולה עליו. . . ממילא יחזירו לו את הכסף הזה, וכמדובר בשעה שהוא יראה את השטר מכירה.

ושיפרסמו את זה באותם מקומות שהגיעה הקס"ד שיכולים לקנות את הספרים של השווער, או כתבים או התפילין שלו, או הסידור של הבעש"ט, וכיו"ב, שידעו שזה לא רק שלא ברצון של השווער, אלא הוא בחיים, וזה נגד רצונו, והיא לא תצלח".

בעקבות דרישת הרבי בהתוועדות זו נכתב על בניין 770 בהקומה השניי – אשר בה התגורר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע – "בית אגודת חסידי חב"ד" ובכותרת משנית "אהלי יוסף יצחק". וכן בכולל.

תמונה מהשער בכפ"ח ע"ד חקיקת אהלי י"י ב770

:

* * *

פרק רביעי

יחידות כללית לאורחים – ליל ט"ו תמוז

ביחידות לאורחים שהגיעו ליי"ב תמוז ה'תשמ"ה – דיבר הרבי דברים חריפים מאוד בנוגע לגניבת הספרים, אף אחד לא ציפה אשר הרבי יצורך לדבר ע"ז גם ביחידות הכללית, הי' נראה אשר הדברים נוגעים מאוד ללבו הק' של הרבי.

תמונה מהרבי בעת יחידות כללית:

בהתחלת היחידות דיבר הרבי באריכות אשר נשיא הדור הרי הוא כולל כל הדור כולו כדברי רש"י המפורסמים¹⁰, בהמשך דיבר הרבי אשר נשיא הדור הרי "הוא בחיים" על ידי זה ש"זרעו בחיים". בקשר לזה אמר הרבי:

כדי שהדברים יובנו עוד יותר ונוכל לחוש אותם בגשמיות, הנה ישנם כמה דברים אשר בעל הגאולה מסר את נפשו עליהם, ובניהם ספריו אשר הם בחיים בפשטות.

הרבי שלל את הטענה אשר עכשיו לאחרי יו"ד שבט תש"י, אין המצב של "הוא בחיים", אדרבה, ביאר הרבי, לאחרי יו"ד שבט הרי נעלמו הגבלות הגוף בהם הי' קשור, אם כן נמצא אשר הוא חי עכשיו יותר מתמיד:

במילא הרי כבר 35 שנה אשר מידי שנה בשנה הוא נהי' יותר חי ויותר "אקטיב" ויותר פעיל בכל הענינים השייכים להחיים בעוה"ז הגשמי. על אחת כמה וכמה בהנוגע לספריו וכתביו וחפציו וכיו"ב, הנה בעולם הבא שלו הרי הוא נהי' יותר "לעבדיקע" ויתר קשור איתם.

בהמשך בא הרבי בהצעה אשר היות ורבותינו נשיאינו השתוקקו תמיד לקבל נחלה בארץ ישראל, וכפי שהי' כבר אצל כ"ק אדמו"ר האמצעי אשר קנה נחלה בארץ ישראל, וכמו"כ אצל כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, וכן הי' אצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע – אשר קנה נחלה בארץ ישראל הלוא היא "כפר חב"ד".

ע"כ מציע הוא אשר כבר ביום ט"ו תמוז (שאז קיימא סיהרא באשלמותא), והוא יום ההילולא של האור החיים הק', אשר הי' בקשר עם הבעש"ט שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע הוא ממלא מקומו, יקנו בית ויקראו על שמו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", בה ילמדו חברי הכולל מתורתו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע וכן את השיעור רמב"ם היומי, הרבי הודיע אשר למטרה זו כבר הכניסו כסף בבנק אשר יוקדש למטרה זו:

¹⁰פרשת חוקת כא, ויעין במדב"ר פיי"ט כח, תנחומא חוקת כג.

ובאופן אשר היות ושם הוא חמשה עשר בתמוז, אשר אז "קיימא סיהרא באשלמותא", שהלבנה שהיא מזלם של בני ישראל ("שהם עתידים להתחדש כמותה") היא באשלמותא. הנה באותו יום . . . יקנו שם נחלה מיד, ועכ"פ מקנה ע"ד הרגיל, בתור הכנה לבית קבוע, אשר יתנו לו שם, וכבר נתנו לו שם על שמו [של בעל הגאולה] "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", ודוקא בכפר חב"ד, אשר הוא מיסודו, ומסר את נפשו על זה, שיהי' [זה מקום של] אהבת ישראל עד לאחדות ישראל, ושיהי' מקום שממנו יפוצו המעינות חוצה, לכל ארץ ישראל, ומשם לחוץ לארץ.

הנה כבר ביום חמשה עשר תמוז, ובשנה זו יעמידו בית, ושם ילמדו מתורתו של בעל ההילולא, והיות שהשנה לומדים יהודים את הרמב"ם ילמדו גם שם השיעור רמב"ם של חמשה עשר תמוז.

הרבי רצה אשר כל אלו שקנו הספרים בטעות יחזירו את זה לאותו בית אשר בכפר חב"ד, ומשם יביאום חזרה לרשותם האמיתי בספריית 'אגודת חסידי חב"ד':

הנה בטוח הוא אשר מי שבטעות קיבל כזה ספר יחזרנו בהקדם הכי אפשרי, וכל הזריז הרי זה משובח. ומשם יחזירו לביתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר נמצא עתה בכפר חב"ד, והם יחזירו לכאן, בשמחה ובטוב לבב, וזה שמחזירים יעשה את זה גם כן בשמחה ובטוב לבב.

כאן התעכב הרבי על מופת גלוי שראו בעיני בשר בשעת הגניבה, אשר אלו שרק נגעו בספרים וכו' לקו בבריאותם, ומיד אשר רק החליטו (עכ"פ במחשבה) להחזיר את הספרים והכתבים, הוטב מצב בריאותם, אשר ע"כ ודאי הוא אשר כשיחזירו בפועל ממש יוטב עוד יותר מצב בריאותם:

היות שראו מופת – אשר לא הוצרכו להכריח את כ"ק מו"ח אדמו"ר בכאלו ענינים – אשר מיד שנגעו בעינינו אלה, הנה מיד נהי' רחמנא ליצלן היפך הבריאות בנוגע אליו, וכן לאלו שמסביבו.

וראו בעיני בשר אשר מיד שנהי' החלטה לתקן את זאת – ראו בעיני בשר הטבה בבריאות, עאכו"כ אשר כשיחזירו תהי' הטבה עוד יותר בבריאות.

שוב בשיחה זו איחל הרבי אשר חברי הכולל יוכלו ללמוד מתורתו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע וכן את השיעור רמב"ם היומי, ובדרכי נועם ובדרכי שלום, בדירת כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע:

וגם לאנשי הכולל כאן יתנו להם ללמוד החסידות שלו ושיעור רמב"ם, וכל הענינים, בחמשה עשר בתמוז שאז קיימא סיהרא באשלמותא.

ולאחרי זה ישבו שם בימות החול וכן במשך כל השנה כולה, ויפעלו זאת בדרכי נועם ובדרכי שלום, .. ובטוח שאין צריכים להגיע לזה, אלא יהי' זה בדרך כבוד, ובדרך של נועם ושלום.

וחברי הכולל יוכלו להתחיל ללמוד מה שקודם, ויכנסו לדירתו של נשיא דורנו, אשר שם חי בדירה זו עם נשמתו בלי שום הגבלות הגוף, ומיתוסף בחיותו מידי שנה בשנה, ובלשון הידוע¹¹ "אסתלק יקרא", כמו שבעל הגאולה מבאר בדרושי ההילולא שלו¹², אשר פי' "אסתלק" הוא שנמצא ביתר תוקף ויותר 'לעבדיק'.

בסוף איחל הרבי אשר יחד עם כל כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות, ובמיוחד הבית הכנסת ובית המדרש של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ועם כל השייך לזה כולל ספריו, כתביו וחפציו, נלך לקבל פני משיח צדקנו בשמחה ובטוב לבב.

* * *

¹¹ זוהר פרשת תרומה דף קכח, תניא פכ"ז, לקו"ת פי' פקודי, שם פי' חוקת ד"ה ע"כ יאמרו פי"ב.

¹² המשך באתי לגני תשי"י

פרק חמישי

היחידות השני

בט"ו תמוז לאחר תפילת מנחה התקיימה יחידות שני לחברי 'אגודת' אצל הרבי,

ביחידות זו נסב עיקר הדיבור אודות הבנינים של 770 ושל היכוללי שהם רכוש 'אגודת חסידי חב"ד', כמו כן דיבר הרבי על כללות חפציו ועניניו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע שלא הי' בזה עניין של ירושה ובפרט ש"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", וכן הוא בוודאי רצונו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע וכך יהי' לעולם ועד, כמו כן דיבר הרבי אודות בניית הבנין ע"ש 'אגודת חסידי חב"ד' באה"ק ת"ו שייקרא בשם "אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש".

בהמשך אותה יחידות דיבר הרבי באריכות רבה אודות ביסוס השכונה. נושא הדברים בזה הי' שצריכים לדאוג לכך שבניני המגורים בשכונת נשיא דורנו יהיו כדבעי, שהשכונה תהי' מטופחת ונקי' ואף הצביע על בניין מסוים באופן ספציפי והתעניין מדוע לא דואגים לבנותו ולשפצו.

ביחידות זו דיבר הרבי בארוכה גם אודות ענין הספרים בפרטיות.

בסיום אותה יחידות העניק הרבי לכל אחד משבעת המשתתפים קונטרס "ייב – י"ג תמוז תרפ"ז". הנוכחים חשו היטב כי בנתינה זו מבטא הרבי את התייחסותו לפרשה כולה... כל אחד מהם חדוד הי' בתחושת חובה לביצוע אישי להוראות שהטיל הרבי.

זמן קצר לאחר תום האסיפה נכנס הרבי להתוועדות מיוחדת אשר במרכזה נשא הרבי דברים מיוחדים אודות פרשת הספרים ואדות עניני שכונת קראון הייטס – כפי שיתואר לקמן בפרק ששי.

כאמור לעיל הרבי רצה אשר חברי הכולל יתחילו ללמוד בדירתו היפרטית של הרבי הקודם, כבר בהמשך ליי"ב תמוז, ועכ"פ ביום הברית שלו – י"ט תמוז, אולם ב.ג. ואמו לא הסכימו לזה ולא נתנו את המפתחות.

הרבי רצה אשר הכל יתנהל בדרכי נועם ובדרכי שלום.

אשר ע"כ, הורה הרבי אשר ביום רביעי כ"א תמוז – יום השלישי למילתו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – אשר חברי הכולל יתחילו ללמוד בספרי חסידות של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, וילמדו השיעור רמב"ם, בבית הכולל שעל יוניאן סט.

הרבי הורה ג"כ שיכתבו – או שיחקקו – על ראש הבנין את השם "מחנה ישראל" (ובשורה תחתית) "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש"

* * *

פרק ששי

התוועדות חמשה עשר תמוז ה'תשמ"ה

לפני התחילו לדבר בענין הספרים אמר הרבי:

ישנו הדוגמא אשר אפי' בשעת החתונה, שע"פ דין מחוייבים בשמחת חתן וכלה ששים ריבוא מישראל ויתירה מזה, מ"מ היות ונמצאים בגלות, הרי שוברים כוס, אשר א' מהטעמים לזה הוא למען ידעו אשר רק אז "ימלא שחוק פינו" – ימלא מלשון עתיד, כשיבוא משיח צדקנו, הנה אז דוקא תהי' הגאולה האמיתית והשלימה, ועל כן לדאבונינו אין ברירה וצ"ל דוגמת שבירת הכוס, אולם נשתדל לקצר בזה ככל האפשרי לא יותר מכפי המוכרח.

לאח"ז התחיל הרבי לספר עוד הפעם את מעשה הגניבה, כשהוא מדגיש את הנס שבדבר אשר הצליחו לתפוס את הגנב וכו'.

כאן דיבר הרבי בחריפות על אלו שקנו ספרים ממנו בארץ ישראל:

ושם ישנם חסידים אשר ידעו מזה, ודיברו איתם על זה, ופתאום נהי' אצלם [תנועה] אשר אין להם שייכות לפעול, ועשו מזה סוד, זה לא הי' סוד עבור האנשים אשר הביאו לשם את הספרים, כי אם [סוד] למוכרי ספרים אשר הולכים למקוה, והלכו לפני? למקוה, והלכו לאח"ז? למקוה, ומי שהלך באמת למקוה¹³ על מנת לטבול הנה הוא אכן לא קנה את זה לאח"ז.

¹³בקשר לזה יש לציין ממה שסיפר ר' מנחם ברוד (בהתוועדות ה' טבת ה'תשס"ד): "בבוקר שלאחרי י"ב תמוז ה'תשמ"ה, דיברתי לפי תומי – בעת היותי במקוה – את מה שדובר בהתוועדות (אשר לא כ"כ הבנתי – היות וכאמור קהל החסידים לא ידע אז מסיפור הגניבה) לר' חיים צבי קופטילר (חסיד באבוב), אשר הי' סוחר בספרים עתיקים.

להפעתי את הדברים שדיבר הרבי בהתוועדות אשר לא הבנתיים, הסוחר הזה הבין היטב במה המדובר, וסיפר לי גם אליו הגיעו מוכרי הספרים, אך הוא לא קנה מהם. אבל חבריו (סוחרים הספרים) כן קנו את הספרים.

לאח"ז הגיע שמע השיחה לאוזני המזכירות ומיד הגיע אלי הוראה: לשלוח בפקס את כל הפרטים בדיוק רב. וכנראה זוהי היתה כוונת הרבי בדברו על סוחרים ספרים אשר הלכו למקוה באמת ולא קנו את הספרים...

פרק שביעי

התוועדות ש"פ פנחס ה'תשמ"ה

בהתוועדות ש"פ פנחס התייחס הרבי ביתר חריפות לנושא, הרבי דיבר באופן אחר מדיברו ע"ד הרגיל בעת התוועדות – והי' זה מראה איום ונורא: הרבי נשען אחורי בכסאו, ואת פניו הקי' פנה לצד שמאל (כנראה מפני כבוד הרש"ג אשר ישב בצד ימין), ודיבר עם ידיו הקי' על גבי השולחן (בחצי הראשון של השיחה – ידו הימנית, ובחצי השני – ידו השמאלית), ובאמצע הדיבור דפק (מפעם לפעם) על ידו בשולחן (באופן שנשמע קול הדפיקות), וגם נשען – מפעם לפעם – במצחו הקי' ולפעמים אחז בזקנו הקי', והדיבור הי' בקול נמוך יותר מכפי הרגיל.

הרבי התייחס לטענת הצד השני שהספרי' היתה נכס פרטי של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ולכן יש לו זכות ירושה על כך, הרבי אמר שהספרי' היתה נכס של אגודת חסידי חב"ד ולא נכס פרטי של הרבי.

"הרי ידוע ומפורסם לכמה וכמה, שיש כאן כאלה ששמעו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שהוא רצה (ברשות 'אגודת חסידי חב"ד', אשר להם שייכים הספרים) שהספרים שלו יהיו פתוחים בשביל כל אחד שרוצה להשתמש ולעיין בהספרים. כפי שמצינו בענין דלעומת זה, שכמה וכמה (גם לא יהודים) מסרו והקדישו את הספרי' שלהם ששם נמצאים ריבוי ספרים, גם ספרים ישנים וכתבי יד וכו', שזה יהי' פתוח בשביל כולם לבא ולעיין ולהשתמש בספרים".

הרבי הביא ראוי' לזה מהעובדה שבספרי' היו לא רק ספרי חסידות, אלא גם ספרים סתם ואפי' ספרי אפיקורסות, שהסיבה היחידה לזה היא מפני שהספרי' שייכת ל'אגודת חסידי חב"ד', ובכדי להביא כבוד לליובאוויטש, טיפחו את הספרי' ושמו בה גם ספרים כאלו, היות שכל הספרים השייכים ליהודות – גם ספרי אפיקורסות – הרי הם שייכים לספרי' כללית, וכך ספרי' זו תהי' אור לא רק לחסידים או ליהודים אלא אפי' לגויים.

"ולכן נמצאים בספרי' של הרבי, לא רק ספרי חב"ד – אע"פ שכל ענינו של הרבי הי' חסידות, אלא גם ספרים חסידיים אחרים וגם ספרי נגלה, ויותר מזה – גם ספרים לא תורנים, אלא "וועלטישע" ספרים (סתמיים) עד גם לספרי אפיקורסות, וזהו מכיון שכאמור הרבי רצה שהספרי' שלו תהי' פתוחה בשביל כולם, לא רק בשביל חסידי חב"ד, או לחסידים ויהודים בכלל, אלא גם בשביל לא יהודים, לכן הוא השתדל לאסוף לספרי' שלו כל מיני ספרים, לא רק ספרים יהודיים אלא גם ספרים אחרים.

הטעם בפשטות מדוע כ"ק מו"ח אדמו"ר רצה שהספרי' תהי' פתוחה לכולם ולכן הוא החזיק שם ספרי גויים וספרי אפיקורסות, כיון שליובאוויטש היא אור לגויים!

וע"י הספרי' נמשכו יהודיים לא דתים וגם גויים, ובנתיים הם ראו מה זה ליובאוויטש, והם נהיו קרובים לליובאוויטש, וראו שליובאוויטש מתעסק בהפצת חכמה

ומדע וכו' - זה יצר אפשרות שידברו עם גויים על צדק, יושר ואנשיות, ו'לשבת יצרה'¹⁴,
שבע מצוות בני נח וכו', וראו במוחש שמזה יצא תועלת בפועל".

בהתוועדות זו הרבי הרבי התייחס שוב לאותם חסידים שרוצים לקנות את הספרים
מידי ב.ג. ואמר שאדם שקונה את הספרים משתתף בגניבה ממש.

"ולכן מכריזים ומודעים ומזהירים: כ"א שיתן כסף ע"מ לקנות את הספרים –
אפי' ע"מ להחזירם – הוא נלחם עם נשיא דורנו!! היות ועי"ז עוזרים לאותו אחד
ש"סחב" את זה, ובמילא זהו כאלו שמשתתפים עמו בגניבה, ובמילא (זה שנתן את
הכסף) הוא מחזיק פצצה חיה שיכולה להתפוצץ בכל רגע ורגע"

הרבי הכריז שוב:

"שידעו שהספרים של נשיא דורנו שנמצאים שלא במקומם הינם "פצצות חיות",
שפצצה חי' לא יודעים מתי ואיכן תתפוצץ ר"ל! יותר מכך, שידעו שהבית הינו מקום
סכנה לאלה הנמצאים בו ולאלה הדרים בו, ר"ל!"

בהמשך הרבי אמר:

"חבר טוב שלי שאני מכירו 40-44 שנים אמר לי, מדוע אתה מתכעס מזה, אל תיקח
ללב.

אינני בכעס, הנני יודע שכל הכועס כאלו כו', ומי מדבר כאן לגבי כעס, אני לא
בכעס, אינני מתנהג עם אף א' ברוגז, ואין כאן שום מלחמה ונקמה ח"ו - מדברים כאן רק
בנוגע לתוכן הענין.

בנוגע לזה שאמר שלא אקח ללב, אומר אני - איך אפשר לא לקחת ללב? ישנם כאלה
שיש להם מוחין גדולים, ואצלם מוח שליט על הלב, אך [אני] אומר לכתחילה שאינני
אוחז עדיין במוח שליט על הלב, אני לוקח בפירוש על הלב, וזה בפירוש מבלבל אותי.

יושב אני לפני התוועדות, ורוצה להכין רש"י על מה לדבר, אני נהי' מבולבל ומתחיל
לחשוב מה קורה עם הבניין!...

מדוע זה מגיע לי, אינני יודע אבל זה מבלבל אותי! דוקא בשנים האחרונות - אני
מתכוון לא עבורי, אלא עבור קהל החסידים - כשביקש יעקב ליטב בשלוח - ודוקא אז
קפץ עליו רוגזו של יוסף!".

והרבי המשיך בהנוגע לפועל:

"למאי נפק"מ כל הדיבורים האלו? ישנה עצה שאפשר לעשות בפועל ממש:

¹⁴ישעיהו מה

ישנם כאן כאלו שחיים כעת, שהם שמעו מנשיא דורנו שהוא רוצה שהספרי' שלו עם כל הספרים, תהי' ענין כללי. . . והם שמעו שהספרים שייכים ל'אגודת חסידי חב"ד'.

צריכים הם (אותם השומעים) לכתוב על נייר את מה שהם שמעו מנשיא דורנו, ולחתום בפני עדים יחד עם נטריון ציבורי (מוכר, בכדי שלא יוכלו לטעון שהכריחו אותם לחתום א"ז). . .

ואת הנייר עם החתימות צריכים לקחת ולהניח במקום משומר, ואח"ז להודיע אודות זה באופן המתאים, לזה שיש לו את הספרים. . .

וזה יעזור שכל הענין יתבטל, כיון שההוא יראה שישנו דף עם חתימות ובלי שום ספיקות ושאלות בדבר, וזה מונח במקום משומר – אז הוא יתפוס מה שקורה כאן".

בעקבות דברי הרבי בהתוועדויות אלו, הצליחו חסידי חב"ד לקנות כבר את ה-120 הספרים שב.ג. הספיק למכור, והחזירו אותם למקומם בספרי'.

ל'אגודת חסידי חב"ד' הי' קשה לדעת מה הם הספרים שנגנבו כי כאמור באותו זמן עוד לא הי' קיים קטלוג מפורט של כל הספרים השייכים לספרי', את הרשימה של הספרים הצליחו לקבל באמצעות הרב משה באגלימסקי אשר שמע מבן דודו – אשר אינו נמנה בין חסידי חב"ד – אשר להיותו מומחה בספרים עתיקים ביקש ממנו ב.ג. לערוך רשימה מפורטת של כל הספרים ושוויים, וכך בדרכים שונים הצליחו לקבל את הרשימה של הספרים, ועיי"ז להתחיל בפדיון הספרים ולהחזירם למקומם האמיתי¹⁵.

יש לציין אשר עסק בזה רבות באירופא הרה"ח ר' שמואל לו שליחו של הרבי בלונדון – אנגלי', אשר במסירות בלתי נלאה הלך לכל המוכרי ספרים למינהם ולכל היחידים אשר מבלי לדעת קנו את הספרים השייכים לספרי', על מנת לקנות בחזרה את הספרים תוך שהוא משמיע להם את סרט ההקלטה בהם קובע הרבי אשר הספרים הינם "פצצות חיות"!

כמו"כ פעל בזה באה"ק ת"ו הרה"ח ר' חנוך שי' גלינצשטיין, אשר בעקבות דברי הרבי אשר הספרים הינם "פצצות חיות", סוחרים ספרים ויחידים שספרים מהספרי' הגיעו לידיהם בצורה כזו או אחרת, מהרו לחפש דרך להשיב את הספרים, ולהציל את עצמם מהחזקת "פצצה".

באותה שעה הגיע הוראה מהרבי להביא את הספרים בארה"ק לביתו של הני"ל בירושלים על מנת שישלח אותם לספרי' ב-770.

לאחר שחלק מהספרים נמסרו ליד ר' חנוך גלינצשטיין, טילפן אליו הרב חדקוב והורה לו להכין בדחיפות רשימה מפורטת של הספרים שהגיעו לידו.

¹⁵ מפני ר' משה באגלימסקי שי

מספר הרב גלצינשטיין: "לא חלפו עשר דקות, והרב חדקוב טילפן בשנית, כשהפעם הרבי בעצמו היי' על הקו'. התבקשתי להקריא את הרשימה שבידי וכמובן עשיתי זאת מיד. בד בבד הורו לי להכין את הספרים למשלוח".

* * *

פרק שמיני היחידות השלישית

ביום ח"י מנחם אב ה'תשמ"ה, אחרי תפילת מנחה, בשעה 3:50 בערך נערכה יחידות שלישית בחדרו הקי של הרבי, הפעם נקראו ע"י הרבי גם שני חברים נוספים (אשר צורפו לוועד היסודי הנ"ל): הרב משה הרסון (אלא שמצד סיבת טכנית לא ניתן הי' להשיגו), והרב אברהם שם טוב. הסיבה שהרבי החליט לצרף גם אותם, הסביר הרבי: כיון שלרב הרסון יש נסיון בבניי, ולרב שם טוב נסיון בעניני עריכת דין והקשור לזה. באותה יחידות נכח גם הרב יהודה קרינסקי (באותו זמן צורפו הרבנים קרינסקי, שמטוב והרסון – ע"י הרבי – לחברי "אגודת חסידי חב"ד").

צילום כת"י של כ"ץ:

בכתב ידו של הרב משה פנחס הכהן כ"ץ, מצוטטים חילופי דברים קשים שנשמעו בחדרו של הרבי, וכך הוא כותב "בעת הכניסה עמד כ"ק אד"ש מול פנינו (שעמדנו כחצי כורן עגולה) אח"ז שב על הכסא, התחיל: "שוין דורכגעגאנגען עטלעכע וואכן וואס מ'האט גערעדט מיט אייך וועגען ... [= כבר עברו כמה שבועות שדיברו איתכם בנוגע...]."

אח"ז ביקש הרבי אשר החבורה תמנה לעצמה דובר, וכולם הגיבו בשתיקה, הרב שניאור זלמן גוראריי הפר את השתיקה, באומרו אשר לאור דברי הרבי בהזדמנות הקודמת שהכל צריך להיות בסדר מסודר, הדבר לוקח זמן. בתגובה אמר הרבי (בתרגום מאידיש): "אני בחרתי בכם כשבעת טובי העיר, חסידים של הרבי, בעלי הדרת פנים, ועד כה לא עשיתם דבר לפועל, הדבר הרי עלול להימשך עד ראש חודש".

הרבי גם התבטא באותה הזדמנות בנוגע להוראות אשר הוא מטיל עליהם: "כשם שכשהיד רושמת או עושה דבר מה, זה בא מהלב ויתירה מזאת מהראש, והיד עושה זאת בפועל ממש, אבל האדם כולו אחראי למה שהיד עושה"...

באותה תקופה דאג הרבי לעגן את מעמדה של "אגודת חסידי חב"ד" כמוסד העל של חסידות חב"ד, אשר לה שייך כל הרכוש, שכן אין כאן רכוש פרטי אלא הכל שייך לחסידים באמצעות "אגודת חסידי חב"ד".

בעקבות העובדה שמאז מינוי 'אגודת חסידי חב"ד', נפטרו כמה חברים, ולנוכח חשיבות הרישום המלא והרשמי של הניירות הכרוכות בכך, הורה הרבי לר' יהודה קרינסקי לדאוג אשר הכל יהי כדבעי, ולצרף שמות חברים חדשים במקום אלו שנפטרו.

צילום ההגהות של הרבי על שמות אגו"ח וכו':

ביום ז' מנחם אב ה'תשמ"ה, הכניס הרב קרינסקי לרבי שמות החברים ב"אגודת חסידי חב"ד", בצירוף רשימת שמות המוצעים כחברים חדשים. הרבי בחר ארבע מתוך השמות שהוצעו: הרב דוד רסקין, הרב אברהם יצחק שמטוב, הרב יעקב יהודה העכט והרב משה הרסון, לצד כל אחד משמות אלו, ציין הרבי, בכתב יד קודשו, את הנימוק לבחירתו.

מיד לאחר יחידות זו החליטו כמה מזקני אנ"ש לקיים אסיפה בנידון, את החלטתם כתבו לרבי אשר ענה להם לצרף לאסיפה זו גם את השליח לנו הייבן (ר' משה העכט ע"ה), והשליח לפילדלפי (ר' אברהם שמטוב שי").

יש לציין אשר באותו זמן קיים הרבי שיחות ארוכות עם מזכירו של מהוריי"צ נ"ע: ח"ל, על מנת להעמידו על גודל וחומרת הענין באומרו לפני עם ועדה אשר כאילו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע (ר"ל) שיקר באומרו אשר הספרים הם נחלת 'אגודת חסידי חב"ד'.

כמו"כ באותו זמן נכנס הרש"ג אל חדרו הק' של הרבי על מנת לדבר עם הרבי, הבחורים ששהו אז בסמיכות מקום שמעו איך שהרבי צועק. ובמשך שבועיים מאז הרבי לא הרגיש בטוב, ולא התקיימה התוועדות לא בשבת תשעה באב ולא בט"ו באב, גם את המפטיר הי' אז הרבי קורא בלחש.

יש לציין אשר בהתוועדות ליל ערב ר"ה ה'תשמ"ד הגיע הרבי להתוועדות עם כרך אגרות קודש של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ח"ה, שיצא לאור אז, ובהתוועדות אמר הרבי¹⁶:

"בהמשך להמדובר לעיל אודות ספר מתורתו של הצ"צ, הגיע ז"ע מבית הכורף "אגרות קודש" של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, כרך חמישי.

במכתב הראשון דספר זה, כותב כ"ק אדמו"ר אודות מצבו במקום שבתו (בווארשא) ובהקדים:

מכתב זה נכתב תחת ממשלת הנאצים ימ"ש, ולכן הי' צריך להיכתב בלשון שהי' מובן גם לאינם יהודים (באשכנזית) ובאופן של רמז וכו', מפני יראת ה"צענזור" שלא יעכב את משלח המכתב לתועדתו.

וז"ל המכתב: "איך האב יעצט קיין וואונוהוג אונד געפינדע זיך ביי פריינד מיט דער גאנצער פאמילע אין איין צימער". היינו שמקום דירתו עתה הוא אצל ידידים, וכל המשפחה נמצאת בחדר אחד. וממשיך במכתב "און דערום האב איך קיים פלאטץ פיר די ביכער וועלכע די אגודת חב"ד האב מיר געליגען.. איך וואלט זיך פרייען ווען די אגודת חב"ד וואלט זיי צוריק נעמען", ופירוש הדברים הוא שרצונו שיצילו גם את הספרים וכתבי הקודש ממעמד ומצב של גלות כו', ביחד עם הצלתו והצלת בני ביתו".

החסידיים העירו על הענין, שזו היתה פעם נדירה ואולי היחידה שהרבי הקריא מכתב מאגרות של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ בהתוועדות, ודווקא מכתב בו מודגשת בעלות 'אגודת חסידי חב"ד' על הספרים.

* * *

פרק תשעי

התלונה לבית המשפט

אנשים רבים בעלי הון ובעלי השפעה פנו לב.ג. בבקשה שיתפשר עם 'אגודת חסידי חב"ד', אך הוא לא הסכים לכך בשום אופן, באומרו שהספרים שייכים אליו, חסידי חב"ד כמובן לא יכולו להסכים לזה, טענתו של ב.ג. לבעלות על הספרי, נוגדת ליחסי החסידים עם הרבי והיא נוגעת בציפור נפשם של כל קהילת חסידי חב"ד.

ל'אגודת חסידי חב"ד' לא היו הרבה אפשריות לברור, הם ידעו שמדובר באדם שלקח את הספרים על מנת למכרם (ולאחרי שימכרם יהי מאוד קשה להחזירם למקומם). חברי 'אגודת חסידי חב"ד' ביקשו מב.ג. לבא ולהתדיין בד"ת אך הוא סירב.

הרבי רצה אשר 'אגודת חסידי חב"ד' יקבלו פס"ד ברור מהרבנים אשר הספריי שייכת ל'אגודת חסידי חב"ד', הרב יהודה קלמן מארלאוו והרב משה באגמילסקי, שאלו לרבנים – שאינם מחסידי חב"ד – להני"ל, והם כתבו אשר הספרים שייכים ע"פ תורה ל'אגודת חסידי חב"ד'. נראה היי כי הרבי עומד על כך שגם רבנים שאינם נמנים עם עדת החסידים (אשר באופן טבעי יביעו הזדהות עם כל צעד של הרבי) יורו שכן צריך לנהוג.

בעקבות פסק הדין, חברי 'אגודת חסידי חב"ד' פנו לבית משפט מחוזי בטענת גניבה נגד ב.ג., ובדרישה לעכל את הספרים, בתקוה שזה יפתור את הבעי.

זה היי בקיץ והרבה מהשופטים היו בחופשת קיץ. הרב י. קרינסקי פנה לעורך דין הידוע נתן (נט) לואין מושינגטון ד.ק., לאחר שהרב קרינסקי הודיע לו על דבר פרטי המצב, הגיב העו"ד שלדעתו ניתן להוציא בבית משפט הפדרלי (ה'איסטערן דיסטריקט' בברוקלין) צו מניעה מייד.

כבר למחרת נפגשו הרב קרינסקי ביחד עם העו"ד נט לואין בבית משפט הפדרלי. הענין נידון בבית משפט זה, ולא בבית משפט אזרחי רגיל, היות והגנב התגורר בניו ז'רזי ולא בניו יורק ולשם הועברו הספרים – מעבר לגבול המדינה. הרב קרינסקי חתם על בקשת הצו כמזכיר "אגודת חסידי חב"ד", השופט גלייזר היושב עד עצם היום הזה על כס המשפט בבית משפט הפדרלי, הוא שחתם על צו המניעה.

תמונה של נט לואין :

שליח בית המשפט הגיע לביתו של ב.ג. ובידיו מסר מבית המשפט, הכולל צו המונע מהנ"ל את מכירת הספרים, והספרים הנותרים – לפי אותו צו – יונחו במחסן תחת השגחת בית המשפט.

לאחר הצעד הראשון של המניעה נכנס הרב קרינסקי לחדרו הקי של הרבי, "זה הי' מיד לאחר תפילת מנחה" מספר הרב קרינסקי¹⁷ "הודעתי לרבי כי ניתן צו מניעה וכי כל הספרים ניצלו ושמורים הם במשמר בטוח, מפיו הקדוש של הרבי בקעה אנחת רוחה, וניכרת הייתה שביעות רצון על פניו הקדושות, הרבי מיד הורה לי למסור על כל התפתחות לרבנית, והורה את הצעדים הבאים אשר יש לנקוט בהם".

לפני שהם ניגשו לענין מבחינה משפטית, ביקש השופט מ.ב.ג. ללכת להתדיין בד"ת, אך הוא סירב, והברירה היחידה שהיתה ל'אגודת חסידי חב"ד', למרבה הצער והבושה היתה להגיש בפועל את התביעה בבית המשפט, כדי שזה יעכל את הספרים.

בו' באלול (23 אוגוסט) ה'תשמ"ה, ב.ג. טען טענת הגנה בבית המשפט, שכל הספרים יחד עם כל הספרי' שייכים לו ולאמו, נימוקו הי' פשוט ביותר, בהיותו נכדו היחיד של הרבי הקודם וממילא יורשו היחיד, נוטל הוא כעת חלקו בנכסי הסב, הרבי הקודם.

בח' תשרי (23 ספטמבר) ה'תשמ"ו, הוא הגיש תביעה יחד עם אמו בתור תובעת שני'.

המשפט בארה"ב מתנהל בדרך כלל בצורה דלקמן: ישנם חבר מושבעים שהם 12 אנשים מארה"ב שנבחרים לפי גורל. שני הצדדים, תחת הנהלת השופט, צריכים לשכנע את חבר המושבעים בצדקתם, וחבר המושבעים קובע עם מי הצדק - אם הנאשם אכן אשם, כאשר בהתאם להחלטתם השופט קובע את עונשו.

אם המשפט הי' מתנהל בצורה זו, לב.ג. היו הרבה יותר סיכויים לנצח, כי קשה להאמין שגויים בורים ופשוטים יבינו את הקשר העמוק שבין רבי לחסיד, ואת שאר טענות אגודת חסידי חב"ד כדלקמן. לכן ביקשו חברי 'אגודת חסידי חב"ד' מבית המשפט, שמכיון שזהו מקרה מיוחד, יפסק זה ע"י השופט עצמו, אשר לפקחותו יחלו, ולא ע"י חבר מושבעים.

בי"ז תשרי (2 אוקטובר), ביקש ב.ג. שהמשפט יהי' עם חבר מושבעים, אך השופט סירב לכך, בח' חשוון (23 אוקטובר) תבעה גם אמו שהמשפט יפסק ע"י חבר מושבעים, אך גם תביעה זו נענתה בשלילה.

חברי 'אגודת חסידי חב"ד' פנו לשני משרדי עו"ד, 'מילר קסידי לרוקא ולואין' מווינגטון ד.ס. ו'שנירר הריסאן סגל ולואיס' מפלדלפי, בבקשה לייצג את 'אגודת חסידי חב"ד' בבית המשפט. העו"ד הראשיים היו עו"ד נט לואין (נתן לויין) מווינגטון, ועו"ד ג'רי (יוסף) שוסטאק מפילדלפי אשר שיתף פעולה עם נט לואין. שוסטאק עזר ל'אגודת חסידי חב"ד' רבות בנוגע להשבת הספרים השייכים לספרי'

¹⁷ יחשבונו של עולם עמי ??

מפולין בשנת ה'תשל"ח. יחד עם שני משרדי עו"ד אלו הי' משרד שלישי ישלם, סטאן ודולין מנ"י...

קטע ממכתבו של הרבי לעורך הדין מר יוסף שוסטאק (מט"ז אייר ה'תשל"ט - התרגום חפשי מאנגלית), בעקבות עזרתו בשחרור כתבי-יד רבותינו נשיאנו מפולין בחשון ה'תשל"ח:

"מכתבי זה בא באיחור בהתחשב בנושא הנידון. ואולם הנושא גופא, או ליתר דיוק, ההיבט הרגשי שלו הוא הנו הסיבה העיקרית לדחיית כתיבת המכתב, מכיון שאין דבר זה קל להביע במילים, ועוד פחות קל, להביע בכתיבה רגשות אישיים עמוקים. זו הסיבה שבגללה דחיתי את כתיבת המכתב שוב ושוב, עד שאמצא את מנוחת הנפש הדרושה לכך. מכל מקום, מכיון שרגשותי אלה לא נרגעו אין טעם לדחיי' נוספת.

כוונתי כמובן, ליוזמה בעל ערך יהודי מובהק, בענין החזרת כתבי היד והספרים השייכים לספרייתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נ"ע, אשר יזמת בעזרת ידידך, ואשר כבר נשאה פרי במידה ניכרת, לגבי חלק גדול של הספרים, אשר הוחזרו למקומם הנכון ול"ביתם".

כפי שידוע לך, ספריית שניאורסאהן זו כוללת לא רק את האוסף שכ"ק מו"ח אדמו"ר נ"ע רכש בעצמו בימי חייו. אלא גם ובעיקר את כתבי היד והספרים שבאו לו בירושה מאבותיו הקדושים בדורות הקודמים, וכמה מהם נשתתירו עוד מימי כ"ק אדמו"ר הזקן מייסד שיטת חב"ד.

בוודאי אין צורך להאריך אודות המשמעות העמוקה שהיתה לכתבים אלה לגבי כ"ק מו"ח אדמו"ר נ"ע, כמו לגבי שאר אדמו"רי חב"ד שקדמו לו. והי' לו אליהם קשר נפשי עמוק מעל ומעבר לקשר אל ספרים וכתבי יד בלי תוכן מוקדש דומה. רבים מן הכתבים האלה הם הינם לבה ונשמתה של ספרות חב"ד המקודשת.

משום כך, תוכל להבין היטב עד כמה נרגש עמוקות הייתי, ואהיי תמיד, וכך תוכל להבין את רגשותיהם של כל ידידי ליובאוויטש, לגבי פעלך הגדול והאצילי בנדבך את זמנך, מאמצידך והמונטין שלך, כדי להשיב "הביתה" כתבי יד וספרים מקודשים אלה. מעשה זה הוא "פדיון שבויים" אמיתי, מכיון שרק בהיותם בביתם יכולים אוצרות רוחניים אלה למצות את מלוא חיוניותם, לא רק לתועלתם של אלה הקשורים ישירות עם תנועת חב"ד – ליובאוויטש אלא גם לתועלתו של כל עם ישראל, כי בכך מתאפשרת הפצת תורת החסידות חב"ד ופנמיות התורה.

מכיון ש"שכר מצוה מצוה", הרי שהמצוה אינה צריכה ל"תודה רבה" של "בשר ודם", ופעלך האצילי הינו בודאי מעל ומעבר לכל ביטוי של הכרת תודה. בכל זאת, אני חייב להביע, ולו במקצת – בשמי ובשם התנועה שזכיתי לעמוד בראשה, וכן בשם כל מי שיפיק תועלת בפועל או בכח מן הענין הזה – את קורת רוחנו ותודתינו מקרב לב.

ברשותיך, על ידי התבוננות מעמיקה בנושא שלפנינו, אוסיף עוד נקודה, שאף היא מבוססת על תורת חסידות חב"ד, אשר שיטתה והשקפותיה הם חלק מתורתנו, תורת אמת ותורת חיים. ואקדים בקצרה:

אחד מעיקרי היסוד של חסידות חב"ד, שכ"ק האדמו"ר הזקן דן בו ב"שער היחוד והאמונה", שבספרו החשוב "ספר התניא" (וכן בשאר מקומות), הוא העובדה שלכל דבר, אפילו לחפץ חומרי דומם, יש "נפש", או במילים אחרות, גרעין רוחני המחי אותו – כמובא בפרק ראשון של "שער היחוד והאמונה" הנ"ל: "גם בדומם ממש, כמו אבנים ועפר ומים, יש בחינת נפש וחיות רוחניות".

כמובן, יש דרגות בנפש רוחנית זו. ישנו, קודם כל, חפץ חומרי פשוט, שרק משום שהוא נברא הוא מכיל "ניצוץ" של הכח הבורא האלוקי המהוה ומחי אותו; בדרגה גבוהה יותר, ישנו חפץ אשר השתמשו בו לתכלית טובה; ובדרגה גבוהה עוד יותר ישנו חפץ שהתמשו בו לקיום מצווה. מבואר בתורת חב"ד, שכאשר משתמשים בחפץ חומרי סתמי למטרה טובה, ובמיוחד לקיום מצווה, הוא עובר בירור וזיכוכ עד שהוא מתעלה להיות דבר שבקדושה (כגון, תפילין הנעשים מעור וקלף).

הבה ניישם את הרעיון הנ"ל במקרה שלפנינו, בו מדובר בכתבי יד וספרים בעלי תוכן חשוב ביותר, אשר נכתבו בידי מי שהקדישו כל חייהם לתורה ולעם ישראל ולמדו את התורה בכל לבם ונפשם, ובכך העשירו והאירו את חיי עם ישראל. במקרה זה, בוודאי ובוודאי שהצד ה"חומרי" וה"דומם" של הכתבים הנ"ל חדור באור וחיים ניצחיים מן המדרגה הכי עליונה. אך כאשר כתבים אלה נלקחים מסביבתם הטבעית, מ"ביתם", הם בגלות ובשבי, היא הטיפול בהם טוב ככל שיהי, הם כשבויים במלוא מובן המילה, אשר לעולם לא יוכלו להיות מאושרים באמת, גם אם יספיקו להם את כל צרכיהם החומריים ואפילו הרוחניים – כיון שהם נכספים לשוב לביתם, להתאחד עם משפחתם וידידהם ועם כל הסביבה שאלהי הם שייכים. מסיבה זו, מצות פדיון שבויים, במובנה הרגיל, היא מצוה כה גדולה. משום כך אין לשער את גודל הזכות שיש לך ולשותפיך במבצע זה של "פדיון שבויים" של כתבים אלה.

הנני ער לעובדה, כי יתכן שיהיו כאלה שיטענו כי הרעיונות הנ"ל הם מיסטיים ואין להביאם בחשבון. אין צורך לומר שאינני כולל אותך ואת ידידיך בין אלה. אולם יתכן שאתם תתקלו באדם או בכמה בני אדם אשר ינסו לטעון באוזניכם דברים ברוח זו. למרות שהם, בתוך עצמם, אינם כל כך משוכנעים בהם. יהי אשר יהי, לאור נסיונותיו של עם ישראל בתקופתנו זו, שהיא גדושת מאורעות השונים באופיים מן הקצה אל הקצה – לעיתים מזהירים ביותר ולעיתים רחוקים מאוד מלהיות כך, מסופקני אם מישהו יכול להכחיש בכנות את האמת בדברים שנאמרו לעיל, בטענה שהם בלתי ממשיים ומיסטיים...

השופט היימר טשארלס פ. סיפטאן, הוא התייחס אל המשפט לא בתור מחלוקת פנימית בין חסידיו של רבי גדול שנפטר, לבין יורש הספריי אשר שווי לא יסולא בפז, סיפטאן הכיר שמשפט זה נוגע בשאלה יסודית, אם למנהיגי ישראל ובפרט מנהיגים

רוחנים, יש דברים פרטיים ששיכים אליהם ובהם יעשו כרצונם, או שמדובר בדמויות שבידיהם הופקדה אחריות עצומה וחוב קדוש, ההופכים את המנהיג וחסידיו לדבר אחד הבלתי ניתן לחלוקה.

לחסידי חב"ד לא היי צורך באיזה שהם הוכחות לדעת מהי התשובה האמיתית, הם ידעו בבירור, שלא יעלה על הדעת, שרבותינו נשאינו ישתמשו בספריי בתור רכוש פרטי להם ולמשפחותם. אבל היו דרושות הוכחות לשכנע את השופט באמת הצרופה. הקשיים שעמדו אז מנגד ואיתם היי לחברי 'אגו"ח' להתמודד היו :

א. הרבי הקודם הסתלק לפני 35 שנה, האם שייך למצוא את המסמכים המעידים על כך שהספריי שייכת ליאגודת חסידי חב"ד.

ב. למשפט הזה אין הרבה תקדימים בהיסטוריי, כך שקשה לדעת איך ייתייחס לכך שופט גוי כסיפטאן שלא מכיר את החסידים ואת ההיסטוריי של חסידות חב"ד, וכיצד יפרש הוא את העובדות.

היות והנושא לא היי מוכר כ"כ לקהל, החליט ר' שלום דובער לויין לכתוב מאמר בנושא בשבועון 'כפר חב"ד'¹⁸.

לפני שמסרו לדפוס מסר העתק מהכתבה להרבי וכך כתב¹⁹: מצו"ב מאמר שכתבתי עבור העיתון "כפר חב"ד", הרבי תיקן והוסיף: "(המאמר) הא' (שכתבתי). [המילים המוסגרות הם ממה שהדגיש הרבי על הנכתב], כלומר שלא יסתפק במאמר א' אלא יכתוב עוד.

על הנעשה בתקופה זו בחב"ד בפרט ובעולם היהודי בכלל, נכתב בשבועון 'כפר חב"ד'²⁰:

לאחר שהשופט הפדרלי אסר על האיש שלקח את הספרים להתקרב אל הספריי והוציא מרשותו את כל הספרים שהיו אצלו

הספרים יחזרו למקומם

שופט פדרלי אסר ע"ז שהוציא ספרים מספריית ליובאוויטש להתקרב לספריי, מאחר שהספריי נוסדה ע"י כ"ק אדמו"ר מוהרי"ץ נ"ע שייכת לאגו"ח ונגיעתו בה היי שלא כהוגן, והוא חויב להחזיר מיד את כל הספרים שנלקחו על ידו, אלה הוצאו כבר מרשותו והופקדו

¹⁸ מסי 200 עמי 22

¹⁹ עבודות הקודש אצל הרבי מליובאוויטש עמי קי
²⁰ מסי 206, מתאריך י"א אלול ה'תשמ"ה

באופן זמני בכספת של בית המשפט, להבטיח חזרתם הסופית למקומם הטבעי, וכן כדי שתנוהל בדיקה מדוקדקת כמה מהספרים נמכרו וכו'.

טובי המשפטנים בארה"ב המהווים את מיטב המוחות המשפטיים במדינה זו ובעולם כולו נחלצו לניהולו המוצלח של המשפט, במגמה שאג"ח תצליח לשמור על שלימותה של הספרייה, המשמשת מרכז עולמי לספרות יהודית ולמחקר ביבליוגרפי. צוות המשפטנים מורכב מעורכי דין מפורסמים מניו יורק, ווישנגטון ופילדלפיה, ובראשם עו"ד נט לוואין (נתן לוין) מווישנגטון, מי שהיה יועץ המשפטי של הנשיא ניקסון, ועו"ד ג'רי (יוסף) שסטק מפילדלפיה שביהן בזמנו כשגריר ארה"ב בארגון המשפט הבינלאומי של האו"ם בג'נבה, ומראשי איגוד עורכי הדין של ארה"ב. עו"ד אלו עוסקים גם בצ"צ של יהודים בעריהם הם ומפורסמים לשם ולתהילה. ועוד עו"ד מניו יורק. משפטנים אלו הביעו בהופעתם את הערכתם המופלגה לתנועת ליובאוויטש ואת הכרתם בחשיבותה וערכה העצום של הספרייה בשלימותה לתרבות ולמדע בכלל ולידיעת היהודות בפרט.

השופט הפדרלי עצמו הביע התפעלותו מן העובדה שהמשפטנים המזהירים של ארה"ב חברו יחדיו להגן על מעמדה ושלימותה של הספרייה, האוצרת בקרבה כידוע, את הספרים החשובים ביותר מן הספרות היהודית, ועל כך שהיא שייכת באופן בלעדי לאגודת חסידי חב"ד.

אגודת חסידי חב"ד נקטה צעדי ביטחון מיוחדים להבטיח את שמירת הספרים והספרייה במקומו הקבוע מימים ימימה בבית אגודת חסידי חב"ד – אהל יוסף יצחק שב770 איסטערן פארקוויי.

בנתיים קיימת העינות גדולה ומריבית מצד האנשים שהוטעו ורכשו ספרים שנלקחו ללא רשות מהספרייה, לקריאה להחזיר את הספרים לבעליהם – אגו"ח – כמעט כל הספרים שנרכשו בגלל הטעיה זו בהם החשובים ויקרי ערך ביותר, כבר הוחזרו למקומם, ומקווים שתוך זמן קצר יוחזרו כל הספרים. אגו"ח הביעה סיפוק רב מזה, וכן כמובן, מפסיקתו של בית המשפט הפדרלי של ארה"ב.

הידיעות האמורות עוררו גלי שמחה אצל כל חובבי הספרות היהודית ברחבי תבל, המביעים קורת רוח מהעובדה שספרייה המיוחדת של ליובאוויטש המשרתת שנים רבות את כל קהלת המחקר הביבלוגרפי ואת כל שוחרי התרבות היהודית, תוגן מפני כל פגיעה בשלימותה ותמשיך לעמוד לשרת המחקר והביבלוגרפי. שמחה מיוחדת עוררו ידיעות אלה אצל המוני חסידי חב"ד בעולם כולו, המאושרים מן העובדה, שהובטח שעמל שנים שהשקיע כ"ק אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע, בעזרת אלפי חסידיו ומעריציו, בהקמת וטיפוח הספרייה, לא ירד חלילה לטמיון.

כידוע עוררו הידיעות על הפגיעות שנעשו בספרייה ועל לקיחת הספרים שלא ברשות, חרדה גדולה בין כל מעריכי חשיבותה העצומה של הספרייה, ובמיוחד בין המוני חסידי חב"ד.

הידיעות הללו עוררו בשעתו סערה נוראה בציבור, ועתה הובעו ברחבי תבל סיפוק וקורת רוח מסוימה הצפוי של פרשה מכאיבה זו, כפי שמקווים.

עם סגירת הגליון נמסר כי אמו של מי שלקח את הספרים הגישה תצהיר לבית המשפט בו היא אומרת כאלו הספרי' שייכת לבנותיו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

טענות אלו נועדו כביכול לשמש עילה לתאונה כאלו הספרים הם רכוש פרטי של אנשים מסוימים וכאלו אין לחסידי חב"ד אף דף א' מהספרי' ולא לכלל ישראל.

אגודת חסידי חב"ד דוחה טענות אלו על הסף ומשיבה בהסתמך על העובדה ההיסטורית כי בתקופת כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע החלה באופן מיוחד העבודה של הפצת המעיינות חוצה בהדגשה מיוחדת. במסגרת זו נועדה הספרי' להוות חלק מהפצת המעיינות חוצה.

הוכחה נוספת לכך שהספרי' נועדה למען הציבור יש למצוא בעובדה שהספרי' כללה גם ספרי חול, דבר שלא הי' צורך בו לציבור ה"פנימי" וכל שכן לא לרבי עצמו.

אבל ההוכחה העיקרית והברורה ביותר היא מכמה הוראות וכתבי קודש של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, ולדוגמא שבספר אג"ק כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע ח"ט עמ' צ"ב מופיע מכתבו של הרבי נ"ע אל ד"ר אלכסנדר מארקס, הביבליוגרף הנודע, ובו מדגיש כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כי הספרי' היא רכושו של אגודת חסידי חב"ד.

במכתב נאמר בין השאר: "וספרים אלה הם אוצרות רוחנים גדולים, רכוש האומה, שיש להם רכוש היסטורי ומדעי".

ידוע גם שכאשר השלטונות הסובייטים אילצו אותו להגר מברית המועצות עמד בתוקף על כך שיורשה לקחת את הספרי', למרות שבכך העמיד א"ע בסכנה, על שום רכוש פרטי הוא לא עמד, והי' מוכן להפקיר את רכושו ולהשאירו בברית המועצות. הדבר היחידי שעמד עליו, תוך סיכון עצמי, הוא שיוכל להוציא את הספרים, דבר המוכיח שלא התכוון בכך לצורכיו הפרטיים, אלא שעמידתו התקיפה נבעה מתוך דאגתו לטובת כלל ישראל כשם שמסר את נפשו בתמידיות על עניני כלל ישראל, לולא הצורך הכללי לטובת כלל ישראל לא הי' מכניס א"ע בסכנה בגלל הספרים.

* * *

פרק עשירי ההכנות למשפט

בסתיו ה'תשמ"ו, הורו העו"ד לצוות הספרי' בראשות הרב שלום דובער שי' לוי, לחפש מסמכים שיחזקו את טענת 'אגודת חסידי חב"ד' בנוגע לבעלות הספרי'. זו היתה עבודה קשה ומוזרה בשבילו. "בתחילה לא ידעתי מה צריכים לחפש" – מספר הרב שלום דובער לוי – "רק אחרי שדברתי עם העו"ד, קיבלתי תמונה כללית מה אנו צריכים לחפש ומה יעזור למשפט, ואז התחלנו בעבודה".

תמונת בערל לוי:

כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, כתב הרבה מכתבים, הוא כתב יותר ממאה אלף מכתבים בארבעים שנותיו האחרונות. יותר מחצי מהם נמצאים בספרי'. האם ישנם מכתבים שמדברים על הספרי'? האם ישנם שם הוכחות על בעלות הספרי'? זו היתה הסתכלותו הראשונית של הרב שד"ב לוי. כיון שלכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע היו מגיעים עם ראשים בממשל האמריקאי, כשרצה להגר מפולין הכבושה לארה"ב, הציעו העו"ד לחפש בארכיון הקונגרס האמריקני.

עד סוף הסתיו, הם מצאו מאות מסמכים שמחזיקים את טענות אגו"ח, והעו"ד החלו לבטוח שהם יצליחו להוכיח זאת במשפט. הם מצאו מסמכים רבים משנות ה'תר"פ, תר"צ, ות"ש, כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ כותב לאנשים רבים לתרום ספרים לליובאוויטש (ולא לעצמו אישית) הם גם מצאו מסמכים שכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ קנה ספרים לספרי', בכספי חסידות ליובאוויטש ולא מכספיו האישיים, הם גם מצאו הוכחות אשר הרבה מהספרים נקנו לספרי' גם לאחר הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע.

הראי' העיקרית היתה מכתב הרבי כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע לד"ר מארקס שהי' פרופסור חשוב ב-j.t.s שם הוא כותב בפירוש אשר הספרי' שייכת ל'אגו"ח'.

להלן האיגרת בשלימותה (ההדגשות אינם במקור)²¹:

ב"ה כ"ד אד"ר תש"ו
ברוקלין

²¹אג"ק כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ח"ט עמי צב

כבוד החכם המהולל דר. מארקס שי'

שלום וברכה !

לאחרי כיבוש את הנאציס את פולניא בשנת ת"ש, תפסו הזדים כמה ארגזים מלאים כתבי יד עתיקים וספרים יקרי ערך שנשתמרו בספרי' שלי באטוואצק. כתבי יד וספרים אלו – מלבד הרבה שניתוספו אח"כ – היו בספרייתו הפרטית של הספרן הידוע שמואל ווינער אשר קניתי ממנו בשעתו.

כתבי-יד: שלושה ארגזים גדולים מלאי כתבי יד עתיקים נתפסו, כאמור ע"י הנאציס, בין כתבי יד ישנם כת"י מבעל התניא וחמשת הדורות נשיאי חב"ד הבאים אחריו, משך תקופה של מאה וחמישים שנה לערך. כתבי יד אלה הם במקצוע חסידות וגם הלכה, בניהם כתבי יד רבים – מכתבים וחליפות מכתבים – שהם אוצר בלום במקצוע דברי ימי עמנו בארץ רוסיא במשך מאתיים שנה האחרונות.

כתבי יד האלה, רשומים על שם הרבנים חברי אגודת חסידי חב"ד, הרבי ר' ישראל דזשייקבסאן, וחוננו הרב ר' שלמה זלמן העכט, שניהם נתיני ארצות הברית, הבעלים הרשמים של הרכוש הזה.

ספרים: כמה אלפי ספרים, ביניהם ספרים רבים עתיקים גדולי הערך ויקרי המציאות, **הספרים האלה הם רכוש אגודת חסידי חב"ד דארצוה"ב וקנדה.**

והנה טרם שנכנסה מדינת ארצוה"ב במלחמה ניהל הסטייט דעפרטעמענט משא ומתן עם ברלין ע"ד השבת הרכוש הנ"ל לבעליהם הנתנינים של ארצות הברית דאמריקה, והארגזים נחתמו ע"י המשטרה ועמדו למשמרת עד שעת הכושר לשלחם לארצוה"ב, אולם אחרי שגם אה"ב נכנסה במלחמה נפסק המו"מ, ואחרי ששקטה המלחמה נתחדש שוב המו"מ (העו"ד שעוסק בזה בתור ב"כ הרבנים הנ"ל **ואגודת חסידי חב"ד** רשום בשולי המכתב).

למען אשר הסטייט דעפרטעמענט יעסוק במרץ למצוא הכת"י וספרים הנ"ל להשיבם לבעליהם, צריכים שהסטייט דפרטמנט יבין כי כתבי יד וספרים אלה הם אוצרות רוחניים גדולים, רכוש האומה, שיש להם ערך היסטורי ומדעי.

ולזאת הנני פונה למע"כ בבקשה גדולה, אשר בתור אטוריסט בעל שם במקצוע זה יועיל נא לכתוב מכתב על שם הסטייט דפרטמנט להעיד על גודל ערך הכת"י והספרים בעד

*

לאחרי שצוות העו"ד עבר על מאות ואלפי מסמכים מאוצר המכתבים, היתה להם הזדמנות להתיעץ עם הרבי. הי זה ביום ד' תשרי ה'תשמ"ו כאשר הרבי מגיע עם לולב בידו²², ביחידות בגעה"ת בת שעתיים, אמר להם הרבי שהמכתב לד"ר מארקס הוא עדות יסודית שמראה באופן ברור שלא ניתן לוויכוח, מי הם הבעלי בית האמיתיים של הספרי"י, והציע שזה יהי חלק חשוב מטענות 'אגודת חסידי חב"ד'.

הרה"ח ר' אברהם שי' שמטוב מספר על היחס הכללי של הרבי לעו"ד²³:

"הקו המנחה שהציב הרבי לפני העו"ד שייצגו את תנועת ליובאוויטש במשפט הי ברור: מחד עליהם לפעול לפי שיקול דעתם האישית (בתור עו"ד), מאידך עליהם לחשוב כיצד הי הרבי מתייחס לנושא זה (בתור חסיד) כדלקמן.

בתחילת המשפט, (ביום ד' תשרי ה'תשמ"ו כנ"ל) כשעורכי הדין נכנסו לרבי ושאלו אותו מה דעתו לגבי הדרך המתאימה ביותר לטענתם, ענה הרבי שלדעתו, כל דבר צריך להיות מלוּבש בכלי, בדרכי הטבע.

בנוסף לכך, לאורך כל תקופת המשפט הדרך אותם הרבי בענינים שונים. לדוגמא, הרבי הורה להם להשתמש בתור מסמך במכתבו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ משנת ה'תש"ו למר מארקס, ובו נאמר שהספרי"י היא "נכס של העם". בהזדמנות נוספת הורה להם הרבי למקד את הטיעון שלהם על מכתב נוסף שבו כותב כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ במשך כמה שורות שהספרי"י היא רכושה של 'אגודת חסידי חב"ד'.

תמונת אברהם שמטוב:

לאחר האסיפה, התחילו נאט (נתן) לואין ושותפיו לתכנן את מערך התביעה, מי יהיו העדים מצד 'אגודת חסידי חב"ד' וכו'. הם רצו להוכיח יסוד ברור ללא עוררין, שאצל חסידים בכלל וחסיד ליובאוויטש בפרט, לא שייך לחשוב, שהרבי יקח מכספי ציבור לרכושו הפרטי ובמיוחד ירכוש בהם ספרים עבור ספרייתו הפרטית.

מהעדים הנבחרים היו הסופר (חתן פרס נובל) אלי וויזל והרבנים הידועים הרב עמנואל שוחט מטורונטו, הרב רלב"ג מהבית דין של 'אגודת הרבנים', ודוקטור לואיס גייקוב מלונדון (סופר ו"חוקר החסידות והיהדות").

²² כדאי לציין מהמובא במדרש ויק"ר פ"ל ג. "משל לשניים שנכנסו אצל הדיין ולית אן ידעין מאן הוא נוצח אלא מאן דנסיב באיין (לולב והדס) בידי אן ידעין שהוא נצחויא" (ועיין במאמר באתי לגני תשכ"ט אות י"ג ובהערות שם).
²³ בהתוועדות שנערכה בבית חיינו בשבעת ימי המשתה דה' טבת ה'תשמ"ז

עוד דבר שברצונם הי' להוכיח הוא ש'אגודת חסידי חב"ד' הוא מוסד כבר משנות ה'תר"פ²⁴, והספרים היו כבר אז ברשות 'אגודת חסידי חב"ד' (ולא ברשותו של הרבי הקודם באופן פרטי).

* * *

²⁴ עיין ב'תולדות חב"ד בארה"ב' עמ' ?? ובספר 'זכרון לבני ישראל' עמ' ??

פרק אחד עשר

עדות הרבנית

השופט ביקש לגבות עדות מהרבנית הצדקנית זי"ע בתור בתו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ – שהספרים שנגנבו הם מהספרי' שהייתה שייכת לו – שהרי היא יכולה להעיד ישירות על הקשור בזה, את עדות זו לא הי' ניתן למנוע, הרבי גם סבר אשר אין צורך למנוע זאת, כי זה רק עשוי להועיל, וכפי שהי' לפועל.

בכ"ח מרחשון (12 בנובמבר) ה'תשמ"ו העידה הרבנית בביתה בנוכחות העו"ד של שני הצדדים, הרבנית ביקשה מהרב קרינסקי אשר יישב אצלה ליד השולחן בו היא תמסור את העדות.

תמונת הרבנית :

למרבה התדהמה, בטרם החלה העדות, הופיעו בבית הרבנית, הנתבע ואמו, אשר מאז פרוץ הפרשה, ניתקה קשר עם המשפחה ועברה להתגורר עם בנה בניו ז'רזי, כשהיא נוטשת את בעלה – אשר גילה יחס של ביטול מוחלט והתמסרות נאמנה כלפי הרבי, כשהוא נותר בודד בביתו – עתה הם הופיעו לשמיעת העדות, הרבנית לא הביטה בכלל לעברם.

העדות הוסרטה במסרטת ווידאו ולאחר מכן צפה בה השופט.

העו"ד של הצד השני הציגו שאלות שונות מזוויות שונות, ניסו להערים מכשולים בעמדתה החדה כתער, אך הרבנית השיבה על כל השאלות בבהירות מזהירה ובתוקף מבלי להתפעל מעורכי הדין של הצד שכנגד שניסו להוציא ממנה לפחות כמה מילים לצידם, ר"ל, אך העלו חרס. חלק מעדות הרבנית היו באידיש ותורגמו סימולטנית לעורכי הדין.

להלן קטעים נבחרים מהעדות :

שאלה : כשהתגוררת אצל אביך, האם היתה לו ספרי'?
תשובה : כן לא ממש ספרי', אבל ספרים היו לו.

שאלה : למה היו לאביך ספרים? ולמה אסף ספרים?
תשובה : אלה היו החיים שלו, האינטרס שלו. הוא החזיק ספרים כדי להפיץ יהדות ברוסי' הסוביטית.

שאלה : לאיזה מטרה קיבל והשיג את הספרים?

תשובה: עניתי כבר - כדי להפיץ יהדות בקרב ילדים יהודים, עבור "חדרים" עבור ישיבות. למטרה זו החזיק אבי את הספרים ברוסי, בתקופה שאסור היי ללמוד בספרים, והוא מסר אותם לילדים ולישיבות ובעיקר ל'חדרים'.

שאלה: חשוב לדעת מנין את יודעת שזוהי הסיבה שהוא אסף את הספרים?
תשובה: אני יודעת זאת היטב. זו היתה האשיות שלו, על כך הוא התחנך ועם זה הוא

חי.

שאלה: תסבירי למה את מתכוונת?

תשובה: הושיבו אותו ע"כ במאסר ברוסי, כל שני וחמישי היי חיפוש בבית, לקחו מהבית דברים שחיפשו מפני שהוא היי דתי ומפני שהוא רצה להחזיק את היהדות ברוסי, דבר שהיי אסור ברוסי. זה מה שאני יכולה לומר.

שאלה: האם הפצת ולימוד התורה היתה עיקר חייו של אביך?
תשובה: כן. מאה אחוז.

שאלה: האם אביך היי מעוניין לקבל חפצים עבורו באופן פרטי?
תשובה: לא.

שאלה: האם ידוע לך על חפצים פרטים שהיו שייכים לו?
תשובה: לא. אינני זוכרת שהיי לו משהו אישי, פרט לבגדים והטלית והתפילין שלו.

שאלה: האם היו לאביך חפצים פרטיים כשהגיע לארה"ב?
תשובה: אינני מאמינה, לא.

שאלה: האם היי לו כסף לקנות בית?
תשובה: אינני מאמינה.

שאלה: האם היו לאביך די כסף לקנות את הבית ב-770 בעצמו?
תשובה: אינני יודעת, אינני מאמינה.

שאלה: האם את יודעת למי היי שייך 770 החל משנת 1940 (ת"ש) והלאה?
תשובה: אינני יודעת, אינני מאמינה שזה היי שייך לו, לא היי לו כסף לקנות את זה.

שאלה: לסיום השיחה, האם לפי השקפתך הספרים שהרבי השתמש בהם בחדר הלימוד שלו ובמרתף של 770, היו שייכים לו או לחסידים?
תשובה: זה היי שייך לחסידים, מאחר שאבי היי שייך לחסידים.

כשהרבנית סיימה במילים אלו, היי נראה על פניהם של העו"ד אכזבה קשה, נראה היי משום מה אשר תלו הם תקוות בעדות הזאת, ובסיומה הבינו מיד כי היא תרמה מאוד לעמדת התביעה, הם אפילו לא יכלו להסתיר את אכזבתם, ובאופן ספונטני עם תום

תשובתה האחרונה של הרבנית, זרקו את עטיהם בתסכול על השולחן, בראותם כי מלחמתם אבודה²⁵.

על עדותה של הרבנית זיע"א בכלל, ועל המשפט האחרון שאמרה "שהרבי והספרים שייכים לחסידים", אמר הרבי בשיחה המפורסמת שנאמרה בביתו במוצאי ש"ק פרשת תרומה, ב' אדר, ה'תשמ"ח²⁶, שהייתה לזה השפעה גדולה על תוצאות המשפט, ועד שזה הביא לפסק הדין אשר "דין נצח":

בין פעולותי' האחרונות (של הנפטרת) בחיים חיותה בעלמא דין, שנודעו ונתפרסמו באופן גלוי לעיני כל, גם ל"עמי הארץ" – המענה שלה אודות אבי', כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו: "אבי, הרבי, הוא בעצמו, ביחד עם ספריו וכל עניינו, שייך לחסידים".

במענה זה ביטאה הנפטרת, והכריזה באופן גלוי לכל, שנשיאותו של נשיא דורנו – ממלא מקומם של רבותינו נשיאינו, עד לכ"ק אדמו"ר הזקן, מייסד תורת חסידות חב"ד, והבעש"ט, מייסד תורת החסידות הכללית – הו"ע נצחי (שלא שייך בו הפסק, ח"ו) עד ביאת גואל צדק.

ועיקר החידוש שבדבר (הידוע וברור בלאה"כ) – שהמענה שלה נתקבל אצל "עמי הארץ", ועל יסוד זה פסקו (ע"ד הספרים וכו') ש"כן יקום" במעשה בפועל.

אשר נוסף לכך שמצד ענין הגלות כו' יש לפסק שלהם התוקף ד"דינא דמלכותא דינא", יש מעלה יתירה בפסק שניתן ע"י "עמי הארץ" – כפי שמדגיש רבינו הזקן באג"ק הידועה ע"ד הגאולה די"ט כסלו: "הפלה ה' והגדיל לעשות בארץ .. בעיני כל השרים וכל העמים אשר בכל מדינות המלך כו'".

ומהביאורים בהדגשת נס הגאולה "בעיני כל השרים וכל העמים" – כי, הגאולה די"ט כסלו היא הכנה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (שביאתו תלוי' בהפצת המעיינות דהבעש"ט חוצה), ש"יתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", "והיתה לה' המלוכה", גילוי מלכותו של הקב"ה בכל העולם כולו.

ועד"ז בנדו"ד – שהכרזה הנ"ל (של הנפטרת) ע"ד ההמשך והנצחיות דתורת החסידות ונשיאי' עד ביאת גואל צדק – נתקבלה ופעלה "בעיני כל השרים וכל העמים".

²⁵עדותה של הרבנית כולה נדפסה לקמן בהוספות.

²⁶תורת מנחם - התוועדויות ח"ד עמ' 400

הרבי רצה לראות את הווידאו מהעדות של הרבנית, מיד הביא ר' חיים ברוך הלברשטאם לבית כ"ק אדמו"ר את המכשיר על מנת לראות הווידאו, ואת המכשיר עצמו הפעיל – בנוכחות הרבי – ר' שלום בער גזבורג.

צילום מהכתי"ק ע"ד ירושת הרבנית 'הכל לאגו"ח':

*

באותו יום ניסו חברי 'אגודת חסידי חב"ד' להציע הצעה מסוימת והיא להיות אשר ב.ג. מוכן הוא להחזיר את הספרים שנגנבו בתנאי אשר הכסף אשר נעשה מהספרים שכבר נמכרו ישאר אצלו, ולשם כך נכנסו לג"ע התחתון בכדי לדעת חו"ד הק' של הרבי בנידון.

מספר הרב זלמן גורארי ע"ה:

"הרבי דיבר בהתרגשות גדולה, במשך זמן ארוך ביותר ובכאב עצום בנוגע לענין הספרים והקשור בזה, וכמה פעמים הקיש בחוזקה בידו הק' על דופן החדר. הרבי אמר אז שמוכן הוא ללכת לבית המשפט להעיד (ח"ו), ואשר שום דבר לא יוכל למנוע ממנו לבטל את התביעה בבית המשפט.

בין הדברים התבטא הרבי: "ווי קומט עס אזא מין סברא...?!", הרבי אמר אז שח"ו וח"ו לחשוב על דבר כזה.

"וויפל תהילים האט ... געזאגט? וויפל צדקה האט ... געגעבן? [=כמה תהילים ... אמר? כמה צדקה ... נתן?] היכן המסירות נפש של החסידים? אמירת תהילים?" כמו"כ הביא הרבי דוגמא מחוג מסוים אשר קבעו תענית אודות ענין מסוים שבזה רואים שנגע להם הענין, וכאן לא נראה שנוגע משהו (בנוגע לפועל כשרצו לקבוע תענית בקשר לזה הרבי התנגד, ואמר שאי"ז ענינו לגזור תעניות).

הרבי גם התבטא: "מ'זאל וויסן אז דאס איז א מלחמה מיט די אלע רביים" [=שידעו שזהו מלחמה עם כל הרביים], ומנה את כולם, הרבי דפק על הקיר וצעק: "און מ'זאל וויסן אז די מלחמה איז ניט אף די ספרים נאר אויף דער ביינקעל (הנשיאות) [= = ושידעו שהמלחמה היא לא רק על הספרים אלא על הכסא (הנשיאות)] והראה בידו הק' על הכסא!" (ע"פ השמועה).

כמו"כ אמר הרבי: "דאס איז א מלחמה אנטקעגען דעם אלט'ן רבי'ן!" [= זהו מלחמה נגד האדמו"ר הזקן]. אגב באותה יחידות ציטט הרבי את הפסוק "בזעקך יצילוך קבוציך" (ישעי' נז), והסביר שלמרות שלכאורה משמעות הפסוק היא בלשון תמיהה, הרי האמת היא שכאשר מתכנסים יחדיו לתורה לתפילה ולצדקה, פועלים ישועה, הרבי ביקש "שיהפכו את העולם" בהתוערות להוסיף בשלושת הקווים של תורה, תפילה וצדקה. הרבי אמר את הפתגם הידוע "טאפחו דא פלאחו" ובאומרו זאת דפק בידו הק' על דלת חדרו הק' בחוזק עד שהי' נשמע קול הדפיקות לאלו שעמדו מבחוץ.

חברי 'אגודת חסידי חב"ד' הבינו אשר הרבי איננו מסכים בשום פנים ואופן לוותר
אפילו על כי הוא זה בנוגע להספרים.

בעקבות דברי הרבי (הנ"ל) נקבע מניין תהילים כל בוקר ב-770, ואנ"ש והתמימים
ברחבי תבל הוסיפו לומר אז מזמורי תהילים כ', כ"ב, ס"ט, וכמו"כ הוסיפו בצדקה כאו"א
לפום שיעורי דילי'.

* * *

פרק שנים עשר "המלך אינו מעיד"

הצד שכנגד תבע אשר הרבי בעצמו יעיד במשפט ח"ו (כוונתם בזה מובנת היטב שהרי במעמד זה היו יכולים לשאול בחוצפה ובהעזה כל מיני שאלות על נשיאותו של הרבי וכו'). י"ג כסלו (26 בנובמבר) הי' היום שהשופט אמור להחליט אם הרבי צריך לבא לבית המשפט להעיד.

יום זה נקבע ע"י חברי הכולל ליום תענית ואמירת תהילים. כבר בהשכמה הי' ה-770 מלא באנ"ש והתמימים שאמרו תהילים. ההרגשה הכללית היתה איומה.

תמונת ד"ר וויס :

אחד מהעדים אשר פעלו שהרבי לא יצטרך לבא לבית המשפט על מנת להעיד (ר"ל), הי' ד"ר וויס המכונה "רופאו של הרבי", שהעיד בבית המשפט אשר היותו והרבי עבר התקף לב קשה בחודש תשרי ה'תשל"ח, לכן אין זה מן הרצוי אשר הרבי יבא לבית המשפט לדבר על ענינים הגורמים לו עגמת נפש רב.

ת"ל, המאמצים נשאו פרי, ובשעות הצהריים, נפסק בבית המשפט הפרדלי של ארה"ב אשר "המלך אינו מעיד" – שהרבי אינו צריך להעיד בבית המשפט בענין הספרים.

זמן קצר לאח"כ התפרסם הדבר ב-770. והשמחה הרקיעה שחקים.

באותו הלילה התועד הרה"ח ר' אברהם שי' שמטוב בזאל הקטן ב-770 עם קהל התמימים שעות ארוכות, וההרגשה היתה נפלאה, ההרגשה היתה שזהו הצעד הראשון בדרך לניצחון.

בין החסידים נתחבר אז הניגון (ע"י ר' ישראל דוכמאן ע"ה) "יכירו וידעו כל יושבי תבל וואס איז געטראפן אף י"ג כסלו"²⁷.

באותו יום דיברו העו"ד עם הרבי בבנין הספריי, למשך כשעתיים, הרבי אמר אז שאצל כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ אינו שייך ענין הירושה היותו והוא עדיין איתנו, כמו"כ באותה הזדמנות שאלו העו"ד את הרבי למי הוא מתכוון כשהוא אומר "נשיא דורנו" והרבי הראה בידו הק' על עצמו.. כמו"כ אמר להם הרבי שעליהם לפעול לא כחסידים אלא כעורכי דין - "ווי ביי אייך קומט אויס" [=כפי שנראה לכם] הרבי נכנס לחדרו הק' ומיד

²⁷ בכ"מ מסופר שבהקשר ל"ג כסלו התבטא הרבי : "מ'דארף טראכטן ווי וועלען די בחורים אויפנעמען אזא זאך" [=צריך לחשוב איך יקבלו הבחורים דבר כזה] אולם כששאלנו לר' אברהם שמטוב לאמתיות הדברים ענה לנו אשר לא הי' זה קשור כלל ל"ג כסלו כי אם שבהתחלת המשפט היתה התבטאות מהרבי ע"ז.

חזר, והרבי חזר שוב על דבריו שהכל יתנהל ע"פ דרכי הטבע, והוסיף: "אבער אז איך זאל איבערגעווינען אייער דעת" [=אבל שיהי' באופן כזה שאני אנצח לדעתים].

* * *

פרק שלושה עשר

סיכום הראיות

יום לפני תחילת המשפט כתב הרב שד"ב לוי מנהל ספריית ליובאוויטש - שעסק אותה שעה בהכנת המסמכים ועורכי הדין למשפט - מכתב לרבי, בו הוא מציג לפני הרבי, לבקשת עו"ד, את סיכום המסמכים וההוכחות שיוצגו במשפט. לאחר פירוט הדברים הוא מסיים את מכתבו ואומר: "ע"פ כ"ז בטוחים עו"ד שי שאין כל ספק, שבסופו של דבר יהי נצחון גמור לטובתינו, וא"כ אפשר ללכת למשפט עם מארש של נצחון":

צילומים ממסמכים תולדות חב"ד בארה"ב, זכרון לבניי:

ב"ה, מוצשק פר' וישלח

כ"ק אדמור שליטא

נתבקשתי ע"י כמה מהעוסקים בנושא הספרים, לסקור לפני כ"ק אדמור שליטא את היסודות שעליהם נבנה בניין ההוכחות לבעלות אגודת על הספרי, וכבר באמצע שבוע שעבר ביקשני לעשות זאת העוד מר שעסטאק שי, אלא שלא אסתייע מילתא ע"ע, אשתדל לעשות זאת כעת בעזהי"ת, עכ"פ סקירה כללית:

א. לכל אורך תולדותי של הספרי, בכל מסמך בכל תקופה שנזכרת הספרי, רואים בעליל שהיא ספרי כללית של חב"ד, ומיום בואה לארה"ב - רכושה של אגודת חסידי חב"ד בארה"ב.

ב. תחילת בניין הספרי התחילה ברוסיה, בתקופה שאסור הי' לקהילה הדתית להיות לה שום רכוש כספי, ברור שבאותה השעה לא היתה האפשרות לרשום את הספרי כרכושה של תנועת חב"ד שאז היתה הממשלה מחרימה אותה מיד.

ג. מיד לאחר צאת רבינו מרוסיה, בבא אליו הספרן רח"ל, ביאר לו בפרטיות את תוכנית בניין הספרי, שתשמש לחוקרים, ואשר לכן יש לרכוש לספרי גם ספרים שאינם רביניים ואפי' ספרי חול וספרים נגד הדת.

ד. מיד באותה שעה, בהתייסד הספרי' בריגא, הדפיסו לה נייר מכתבים מיוחדים, שהכתורת בה היא 'אוסף ספרים וכתבי יד ליובאוויטש'. בשורה הבאה אמנם נאמר 'של כ"ק אדמור שליטא' היינו שהוא המאסף והמייסד, כמו כל מוסדות חב"ד שהם של הרבי, אך שמה של הספרי' כבר מראה שהיא ספרי' של ליובאוויטש.

ה. באותם נייר המכתבים והגלויות יש כותבת למשלוח ספרים 'ביבליותיקה ליובאוויטש ריגא לטביא' בלי הזכרת שם הרבי כלל.

ו. הרבי הורה וביקש מכל המול והמחברים לשלוח ספרים לספריית ליובאוויטש ובשם הספרי' הוא מודה לשולחים. אם אמנם הי' המשלוח אליו, מה טעם יש לדברים שהרבי יצווה להודות בשם הספרי'. באותה מודעה, שהרבי ציוה להדפיס בהפרדס ועוד, לא נזכר שם הרבי כלל, בנוסח שיצא מפי הרבי והנדפס באג"ק, אך בנוסח הנדפס לפועל בהפרדס נכתב 'הביבליותיקה ליובאוויטש של כ"ק אדמור... מליובאוויטש'. ושוב גם כאן הכתובת היא 'ביבליותיקה ליובאוויטש', מבלי להזכיר את שם הרבי כלל.

ז. גם כשהרבי עצמו כתב מכתבים בקשר לספרי' כתב אותם על נייר המכתבים של הספרי', ולא על נייר המכתבים הפרטי שלו.

ח. גם כאשר כתבו מכתבי בקשה לשלוח ספרים לספרי' היה פונה 'בשם בית אוסף הספרים וכתבי יד ליובאוויטש' וחותרם 'מנהל בית אוסף הספרים וכתבי יד ליובאוויטש', מבלי להזכיר (לפעמים) את שם הרבי. כאשר אמנם שלח הלה את הספר שנתבקש בתור תשורה להספרי', בוודאי לא היתה כוונתו להרבי, ושוב לא יוכל הרבי לקחת אותו בתור רכוש פרטי.

ט. גם כאשר הרבי בעצמו מבקש שישלחו לו ספרים ואינו מפרש שהכוונה היא בשביל ספריית ליובאוויטש, היה כותב סיבת דרישת זו 'היודעים ומכבדים שם ליובאוויטש והם יואילו לכבדני במתנה טובה של ספרים'. בוודאי יהי' מוזר מאוד לבאר את הדברים אילו היתה הכוונה למתנה פרטית. משל למה הדבר דומה שנשיא ארה"ב יפרסם כרוז, כל מי שמוקיר את החופש שבארה"ב מתבקש בשל כך לשלוח לי מתנה פרטית, בוודאי לא יהי' הוגן דבר זה. מכאן מוכח שגם כאשר כותב 'לכבדני במתנה' הכוונה היא למתנה עבור ספריית ליובאוויטש.

י. כל זה הי' בתקופת אירופה, ששם לא היתה מאורגנת 'אגודת חב"ד', וכל הספרי' היתה רכוש של תנועת חב"ד בכלל. אמנם בהגיע מרכז התנועה לארה"ב, ששם שם הארגון הרשמי הוא 'אגודת חב"ד', מכאן עובר כל הרכוש של תנועת חב"ד לרשותה של ארגון התנועה 'אגודת חב"ד'.

יא. לא רק משנת ת"ש ואילך, אלא כבר בשנים תרצ"ו-ח התחיל רבינו ברישום רכוש חב"ד ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב. כן הי' בנוגע לבניין הישיבה ובנין הרבי באטוואצק שהקני' היתה, או הוצרכה להיות, ע"ש ארגון אגו"ח בארה"ב, והטעם ע"ז כתב המזכיר הרי' פייגין במכתבים רבים להריי' דזייקאבסאן, כיון שבעלות התנועה באירופא של הימים ההם לא הי' בטוח, הי' פחד

תמידי של החרמת הרכוש ע"י הממשלה. לכן הוחלט לרשום את הרכוש על שם אגוח בארה"ב. לטעם זה נתבקשה אגוח בארה"ב להוסיף סעיף מיוחד בהצ'ארטער שלהם, שביכולתם לקנות נכסי דלא נידי מחוץ לארה"ב.

יב. גם את התשלומים של המזכירים התחילו לשם באופן ישיר ע"י אגוח בארה"ב, שעיז יהיו רשומים המזכירים כעובדים מטעם אגוח בארה"ב.

יג. באותה שעה עדיין לא עבר כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופה לידי ארגון אגוח בארה"ב, רק אלו שנתפרש בהם בפירוש. אמנם בשעה שבאה ההחלטה להגר מאירופה לארה"ב את כל המרכז של חב"ד, הרבי ובני ביתו ומזכירו והישיבה ועוד, אזי ממילא עובר גם כל הרכוש של תנועת חב"ד באירופא לידי הארגון אגוח בארה"ב, ואין זה שינוי בעלים אלא שינוי השם. החלטה זו התקבלה אצל רבינו בחורף תרצ"ט. על כך כותב בסודיות המזכיר הרי פיגין להרש לוויטין ולהרי דזייקאבסאן. לא היתה אז עדיין החלטה סופית, אלא החלטה לסדר את הניירות כדי שיהיו מוכנים לעת הצורך. החלטה סופית היתה בעת ביקור הרי דזייקאבסאן באטוואצק בתחילת אלול תרצ"ט. אז ביחידות דיבר איתו הרבי בארוכה ואמר לו לסדר את הניירות ובמשך חצי שנה יעבור עם בני ביתו המזכירים וחלק מהישיבה ועוד לארה"ב, כך אמנם הי', שמשך חצי שנה נמשכה עריכת הניירות ובשלהי חורף ת"ש הגיעו לארה"ב.

יד. הסעיף האחרון התבאר בעיקר כדי לבאר בזה את דברי רבינו בהיותו בוורשא בחורף ת"ש, שאז אמר לשגרירות ארה"ב בוורשא שאת כתבי היד השאיל לו הרי דזייקאבסאן והרשז העכט בהיותם באטוואצק. פירוש הדברים לפי האמת הוא שבאותה שעה כבר היתה ההחלטה להגר את מרכז התנועה לארה"ב. מאז שייכת ספריית חב"ד לאגוח בארה"ב, והם נמצאים אצלו רק בהשאלה.

טו. לאחר הגיע הרבי לארה"ב הודיע באופן רשמי לממשלת ארה"ב שהספריי שייכת לאגוח. מהודעה רשמית זו יש כוכ מסמכים.

טז. בנוסף לזה, ולאחר תום המלחמה כתב הרבי למארקס שישתדל להציל את חלק מהספריי שנשאר בפולין, כיון שהיא שייכת לאגוח.

יז. אפילו אילו היתה הספריי עד אז שייכת לרבי ברכוש פרטי (שכבר נתל בארוכה שאינו כן) מ"מ ע"י אמירה זו הקנה אותה לאגוח, בקנן אודיתא.

יח. אילו היו אומרים שהרבי רצה שהספריי תישאר כרכוש, ורק כדי להצילה הודיע לממשלה ולעוד אנשים שהיא רכוש של אגוח, בשום אופן אי לא לומר כך, שהי נגרם בזה חילול השם, וזוהי פגיעה גדולה בכבודו של הרבי לומר שהוא יתנהג בדרך זו. ברור, שאפילו אם זו הייתה עיקר הכוונה באמירה זו כדי להציל את הספריי, הרי באמירה זו עצמה היתה דעתו הקדושה להקנות זו לאגוח. ובוודאי שבחתימת ניירות אלו נקנית הספריי לאגוח גם מטעם דינא דמלכותא, שהרי הממשלה הביאה את הרכוש הזה לארה"ב רק בתור ספריי ציבורית.

יט. החלק הזה האחרון של הספריי, שנשאר בפולין, לא הצליחו להציל באותה שעה, בשנת תש"ו. אך בשנים שלאחז (תשי"ט-תשי"א) הביאה ממשלת ארה"ב את הספרים היהודים שהחרימה אצל הגרמנים, וחילקה אותם בין הספריות הציבוריות היהודיות בארה"ב. גם ספריית ליובאוויטש ביקשה וקיבלה חלק גדול מספרים אלו בתור ספריי ציבורית.

כ. אחד מהתנאים של חלוק ספרים אלו הי' שאסור למכור את הספרים האלו ומכורח להישאר בספריי ציבורית.

כא. מימ היו הוצאות קטנות, שעליהם היתה הספריי עצמה צריכה לשלם. תשלומים אלו באו מקופת אגוח בארה"ב. כפשוט, כיון שהספריי שייכת לאגוח.

כב. כל זה נעשה גם לאחר הסלקות הרבי בקיץ תשי"ו. בודאי לא נתקבלו אז ספרים אלו כדי שיורשי הרבי יהי להם מה למכור, אלא כדי להגדיל את ספריית ליובאוויטש.

כג. על אחד מהמשלוחים של החברה שהתעסקה בספרים אלו, כותבים, חבילה זו כוללת ספריי שהיתה שייכת לישיבה שלכם, לכן היא נשלחת כעת לספרייתכם. בודאי גם כן הכונה לשלוח אותם לספריית ליובאוויטש, שאלי' היו שיכים הספרים במקורם, ולא נמסר להיות מעתה כרכוש פרטי של יורשי הרבי.

כד. בשנת תשכ"ו לערך, הי' דיון אצל העוד העכט עד סידור תשלומי המיסים של יורשי הרבי, עבור הרכוש שירשו ממנו. הי' דיון אם להכליל בזה גם את הספרים שבספריי. נעשה גם הערכת המחיר של חלק קטן ביותר מהספריי (כ-5,000 ספרים מתוך 50,000 שבספריי). לפועל הוחלט שלא להכליל את הספרים בהערכה, כיון שהספרים שייכים לספריי ואינם ירושה פרטית. כן העיד העוד העכט, וכן מוכח מתוך הניירות.

כה. משנת תשכ"ח ואילך הי' הלבשרטאם ממונה על כל עניני הבית (770) כולל התיקונים בספריי. בהמשך הזמן מאז ועד עלו כל ההוצאות הקשורים לספריי ולאחז גם הספרן, קרוב ל\$100,000. אף פרוטה לכל זה לא לקח מיורשי הרבי, שהם אמרו בפירוש שכ"ז שייך לספריי והם אינם אחראים להוצאות. כן העיד הלבשרטאם.

כך הגענו למסקנה שבמשך כל השנים של קיומה של הספריי, מאז שנת ה'תרפ"ח ועד עצם היום הזה, הי' ברור ומוכח מכל פרט שתמיד היתה הספריי רכושה של תנועת חב"ד בכלל ושל ארגון אגודת חב"ד בפרט.

עפ"ז בטוחים העוד שי' שאין כל ספק שבסופו של דבר יהי' נצחון גמור לטובתינו, וא"כ אפשר ללכת למשפט עם מארש של נצחון.

שלום דוב בער לויץ

נ.ב. בכ"ז לא הזכרתי את נושא הכתבים שעוברים מרבי לרבי ואת נושא המעמד, שע"ז כבר
כתבתי בנפרד ביום השישי.

* * *

פרק ארבע עשר המשפט

בכ"ט מרחשון (13 נובמבר) ה'תשמ"ו קבע השופט סיפטאן, שהמשפט – שיתנהל ללא צוות מושבעים – יתחיל ב"ט כסלו (2 דצמבר) – יום גאולת אדמו"ק הזקן ממאסרו (בשנת תקנ"ט) – כולם ראו בזה השגחה פרטית ברורה והיו בטוחים בניצחון. ב.ג. לעומת זאת ביקש לשנות את התאריך אך השופט דחה את בקשתו.

יש לציין שבאותה תקופה התחילו לשיר ב-770 את הניגון הידוע "דידן נצח"²⁸.

בהתוועדות י"ט כסלו הרבי דיבר באריכות על הקטרוג על האדמור הזקן שהי' בי"ט כסלו. חסידים קישרו את זה לענין המשפט, יצויין גם אשר התוועדות זו היתה הפעם הראשונה בה הפסיק הרבי להגיד מאמר דא"ח בניגון המאמר הרגיל, ועם הניגון ההכנה הקודם לו כנהוג עד אז בכל יומא דפגרא. כמו"כ הבחורים מספרים אשר בהתוועדות זו יכלו לשמוע את הרבי עצמו שר (עם הקהל) "דידן נצח".

שמיעת העדיות התחילה לפועל בכ"י בכסלו.

צילום ביהמ"ש :

המשפט התנהל בצורה דלקמן: מכ"י כסלו עד ח' טבת ה'תשמ"ו היו ימי שימוע, ולאח"י מיום ט' טבת עד יו"ד שבט ה'תשמ"ו הוגשו הסיכומים של שני הצדדים והתשובות של כל צד לסיכום של הצד השני.

במשך ה-23 ימי השימוע הגיעו תמימים ואנ"ש לבית המשפט, זה הי' מראה מרהיב, כל יום הגיע אוטבוס מלא בחסידים לבית המשפט בדאון טאון ברוקלין, חסידים רבים מילאו את מסדרונות בית המשפט, התפללו ואמרו תהילים, בין החסידים בלטו בנכוחתם הרב מרדכי מענטליק ע"ה שהי' ראש ישיבת תומכי תמימים ב-770 חגור בגרטעל, ועוד כמה מחשובי הרבנים וזקני אנ"ש.

הרבי נסע להאוהל כמעט בכל יום מימי המשפט. חסידים מספרים שראו אצל הרבי תנועה של רצינות מיוחדת והנהגה רצינית מאוד בזמן המשפט.

מסופר אשר בא' מימי המשפט, החליטו אנ"ש מפאריז להתוועד ולקחת על עצמם החלטות טובות על מנת לגרום נח"ר להרבי בימים אלו, כאשר הגיע הדו"ח מההתוועדות

²⁸אשר יש לקשרו עם המדרש הידוע שהרבי הזכירו בשיחת י"ב טבת ה'תשמ"ז (ראה לעיל עמ'?).

ה"י הרבי כבר בדרכו ללכת להאווהל – במקוה – כאשר יצא מהמקוה נתן לו ר' בנימין קליין את הדו"ח מההתוועדות, כאשר ראה הרבי את הדו"ח, חזר הרבי ל-770!

תמונת הרבי נוסע להאווהל:

בהתוועדות מוצש"ק פרשת מקץ – זאת חנוכה ה'תשמ"ו אמר הרבי²⁹ שהיות וא' מהטענות שלהם היא שכביכול ליובאוויטש איננה פועלת ("אקטיווי") הנה אע"פ שטענה זו מגוכחת, מ"מ על מנת לפרוך את טענותיהם הנה כדאי שיעשו ספר עם תמונות מפעולות השלוחים וממבצע חנוכה וכו' ברחבי תבל, הרבי עורר אז בהתוועדות שיוציאו את זה בזריזות.

בהתוועדות שבת פרשת ויגש אמר הרבי³⁰ אשר הסיבה להתוועדות זו היא על מנת לעורר אשר יתחילו כבר בעבודת הכנת הספר מיד בעשרה בטבת! בשיחה זו גם דיברה הרבי באופן ברור אשר זהו קטרוג וכו' ע"ד הקטרוג שהי' אצל אדמו"ר הזקן בעת מאסרו.

ובעשרה בטבת בשיחתו של הרבי ("דברי כיבושין") ביקש הרבי אשר הספר יהי כבר מוכן ביו"ד שבט הבא, וכך יצא לאור אלבום מפואר "ויהי אור" באנגלית.

צילום מהספר? :

להעיר שגם ביום הניצחון ה' טבת ה'תשמ"ז הזכיר הרבי טענה זו וסיכם שההוראה שיש לקחת מזה היא להוסיף בפעולות בהפצת המעיינות וכו'.

באותה תקופה חיברו החסידים המילים "דידן נצח" על ניגון חסידי עתיק. הרבי הרבה לעודד ניגון זה בהתוועדויות.

את אולם בית המשפט בתקופה זו מתאר הסופר ד"ר אדוורד הופמן³¹: "בהמשך המשפט היו הרבה דברים הפכיים, בצד אחד הי' דגל המדינה המסמל את האמריקאי החופשי שאינו כפוף לשום מסמכות, ובצידו השני של החדר בלט הציבור החרדי היושב כמו בבית הכנסת אורטודקסי - אנשים ונשים בנפרד. אולם בית המשפט הי' מלא ביהודים המלאים בחרדה לגורל הספרי' החבדי"ת שהיתה משאת נפשו של הרבי הקודם, ועתה אודות לתהפוכות הגורל היו כולם תלויים בחסדי ה' ע"י - גוי אחד - השופט סיפטאן.

חלק נכבד מהעדויות והחקירות, והמסמכים של הרבי הקודם היו בעברית ובאידיש. התרגום הי' הכרחי, הוא גם חייב להיות מדויק, וע"ז (על הפירוש המדויק) ניטשה מחלוקת תמידית בין שני הצדדים, על השולחן היו מונחים כל הכרכים של האגרות קודש של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (בעריכת ר' שד"ב לוי), וכל אחד ניסה להוכיח את הוכחותיו מתוך המכתבים שבכרכים אלו.

²⁹תורת מנחם – התוועדויות ח"ב עמ' 191

³⁰שם עמ' 257

³¹בספרו "despite all odds"

כל צד הביא עדים לחזק את פירושו על העובדות. חסידי חב"ד ידעו שיש להם טענה מצוקה, אך הם גם ידעו שמשפט זה הוא ללא תקדים. השופט שמר על שתיקה כל משך זמן השימוע, ומסבר פניו לא ניתן היי לנחש מה הוא חושב.

לתועלת העניינים מובא בזה יומן קצר מאשר התחולל אז בבית המשפט³²:

כ' כסלו: הצד שכנגד רצה לדחות את מועד המשפט, אולם השופט לא הסכים לזה וביקש אשר ר' יהודה קרינסקי יתחיל להעיד, הצד שכנגד רצה אשר בעת שר' יהודה קרינסקי יעיד יצטרך הרב שד"ב לזמן לעזוב את אולם בית המשפט, אולם השופט לא הסכים לזה. העו"ד של הצד השני התחיל לטעון אשר זהו כארבעים שנה אשר אגו"ח איננה פועלת (יש לציין אשר טענה זו העלה הרבי בא' משיחותיו כנ"ל והפיק מזה הוראה אשר יש לפעול ביתר שאת וביתר עוז), ור' יהודה קרינסקי הראה עד כמה טענה זו מגוחחת מתחילתה.

כ"א כסלו: היום הי' כאתמול – ר' יהודה שי' קרינסקי קרא מכתבים והם שאלהו שאלות על זה.

כ"ב כסלו: היום העיד א' עבור הצד שכנגד ממדינת אנגלי', בעת עדותו שאלהו למה נזרק מהבית הכנסת שלו? וענה אשר הסיבה אשר לה נזרק אינה מצד זה אשר אינו יודע ספר, כ"א מזה אשר לא פעל..., כמו"כ הי' וויכוח מהו הפי' של "בית חיינו".

כ"ג כסלו: היום ר' יהודה שי' קרינסקי המשיך בעדותו ושאלו לו שאלות על שייכותו הפרטית עם 'אגודת חסידי חב"ד' ואופן עבודתו.

כ"ו כסלו: היום העיד הרב זלמן שי' פויזנער לטובת 'אגודת חסידי חב"ד' בתור מבין בעניני חב"ד, ושאלהו שאלות בנוגע לעניני מעמד ורכושו של כ"ק אדמו"ר מהור"י צ.

כ"ז כסלו: היום העיד הספרן הראשי של ספריית 'אגודת חסידי חב"ד' הרב שד"ב שי' לזין, בהתחלה העו"ד של הצד השני לא רצה שיעיד, בטוענו אשר כל מה שיאמר כבר אמרו לפניו וכל עדותו רק תיקח זמן לחינם, השופט יצא אז לכמה דקות ובחזרו אמר אשר ר' שד"ב שי' לזין יוכל להעיד, אז התחילו לשאול לו כל מיני שאלות על עבודתו וענה באופן מאוד ברור וטוב על כל שאלה. אחרי הצהריים הראו ווידאו מעדותה של הרבנית שנערך בביתה (כמסופר לעיל בפרק 'עדותה של הרבנית'), בעת אשר נראה הרבנית עונה אשר הרבי והספרים שיכים לחסידים נראה הי' אשר השופט נהנה משאלה זו, אם כי לא אמר שום דבר. לאח"ז העיד הרב שני"ז ע"ה גורארי' לטובת 'אגודת חסידי חב"ד', אח"ז העו"ד שאלו כמה שאלות לב.ג. כאשר א' מהן היתה: איזה ספרים נתן לו סבו, וע"ז ענה אשר איננו זוכר.

כ"ח כסלו: בתחילה העיד עבור הצד שכנגד פרופסור מארץ ישראל, והוכח אשר איננו מוסמך מאף פרופסור, כאשר אמר בעדותו אשר מן התורה אין איסור לשקר, ואשר לכן

³²מתוך יומנו של א' התמימים שנכח אז

כשכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע כתב אשר הספריי שייכת ל'אגודת חסידי חב"ד' הי' זה שקר (ר"ל) כדי להציל את הספריי מציפורני הנאצים, שאלהו ומהו הפירוש ב"ומדבר שקר תרחק" וענה אשר מדובר בענינים של שקר ולא על אמירת שקר...

ער"ח טבת: היום העיד א' עבור הצד שכנגד, והעו"ד פירכו את כל דבריו, באותו יום הצד השני ביקש אשר השופט יאסור לחסידים להגיע לבית המשפט היות ותופסים את כל אולם בית המשפט ולא נותנים מקום לאף א' וכו', השופט ענה אשר אין זה אמת ואדרבה מתנהגים הם באופן של 'דוגמא חי' וכו'.

ד' טבת: היום העיד ח"ל אשר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע שיקר (ר"ל), והוכיחו אז אשר נוגע הוא בדבר, היות ואוכל כל יום אצל משפחתו של ב.ג., ואשר שרף מכתבים של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ובשבת (!), השופט שאלו היתכן שקרע מסמכים וכו' והוא ענה שהוא קרעם היות ויש דברים פרטיים שאינם שייכים לציבור.. וע"ז שאלו השופט למה התעורר רק עכשיו לאחר 35 שנים מהסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לקרוע מסמכים אלו..

ה' טבת: היום העיד הרב רלב"ג מהבית דין של אגודת הרבנים, לטובת 'אגו"ח'.

ו' טבת: היום העיד א' עבור הצד שכנגד, ופירכהו אותו לגמרי והוכיחו את בורתו. כמו"כ הוכח אשר אי אפשר לומר אשר אצל הרביים הי' איזה ענין של שקר מזה אשר כ"ק אדמו"ר הזקן בהיותו במאסר כאשר הדבר הי' כרוך בפיקוח נפש, מ"מ לא רצה להוציא מפיו דבר של שקר.

(ע"כ בנמצא)

תמונת קרינסקי:

צילום משער הקובץ הערות "דידן נצח":

*

מספר הרב אהרן דב הלפרין שי' עורך עיתון 'כפר חב"ד'³³: "כמה פעמים באותה תקופה, כשהיתי בניו יורק, אמר לי הרב גרונר שהרבי מתעניין האם אני נוכח באולם בית המשפט, באותו שבוע, עם תום שלב העדויות, לפני תחילת השלב של הגשת המסמכים, קיבלתי הוראה לכתוב – השבוע – לראשונה על המשפט, לתאר את השתלשלות הדברים, להביע רשמים מאולם המשפט ולציין את האופטמיות והביטחון בהניצחון.

באותו יום הייתי אמור לשוב לארץ, ואת הכתבה הזאת הקראתי בטלפון שעה ארוכה לידידי הרב אהרונב ששימש אז מנהל העיתון. הכתורת היתה: "אופטמיות וביטחון בניצחון הצדק אצל חסידי חב"ד בעולם".

וכך כותב הרב אהרן דוב הלפרין את התרשמותו האישית ממהלך המשפט בעיתון
כפר חב"ד³⁴:

בסיום שלב העדויות במשפט הספרים אופטימיות ובטחון בנצחון הצדק אצל חסידי חב"ד בעולם

התרשמותי האישית במהלך המשפט המתקיים בניו יורק, בקשר לספריית אגו"ח, היא
שהצדק עתיד לנצח וכי הספרי' תשאר רכוש האומה, בבעלות אגודת חסידי חב"ד, כרצון
קודשו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, זו גם התרשמותם ובטחונם של האנשים הרבים
שהשתתפו במשפט.

כזכור, ניתן בח"י אב צו של שופט פדרלי המחייב את החזרת הספרים שניגנבו לפיקוח
בית המשפט, בעוד גורארי ואמו לא השלימו עם זה והגישו לבית המשפט תביעה שהספרים
הם רכוש פרטי וממילא תובעים את חלקם ב"ירושה".

המשפט עדיין בעיצומו, במשך שלושה שבועות מאז יום י"ט כסלו, נשמעו עדויות רבות
והוגשו מסמכים שונים, עתה תם שלב זה של שמיעת העדויות. השלב הבא הוא הגשת
מסמכים וסיכומים בכתב ע"י הצדדים, כאשר את אגו"ח מייצגים, בכשרון רב, עורכי הדין
המפורסמים: נט לואין, ג'רי שוסטק וסט. ווקסמן.

מובן שאנו מנועים להיכנס לפרטים, וגם דוברי אגו"ח, שהספרי' היא בבעלותה, נמנעים
מלהשמיע דברים ולהצהיר הצהרות בשלב זה כדי שלא יתפרש הדבר כנסיון להשפיע על
מהלך המשפט. בדברים הקצרים דלהלן הם פרי התרשמותי האישית והתרשמות רוב אלה
שנכחו במשפט למיטב ידעתי.

אולם בית המשפט הי' מלא מפה אל פה במשך שלושת השבועות. בלטו בנוכחותם:
ראשי ישובות, זקני החסידים, ו"עמך" שנכחו במשפט מבוקר ועד ערב, אמרו פרקי תהילים
ונתנו צדקה, כדי שהצדק ינצח. לא חשתי כאן בענין של יוקרה ורצון להופיע כמנצחים, אך
הענין יקר וקדוש בעיני הכל ולכן מצפים הכל לסיום צודק של הענין, כפי רצונו וכונתו
הקדושה של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע.

מהראוי לציין במיוחד את הצפי' הדרוכה כי תוסר חרפת חילול השם בהצהרה שנמסרה כאלו במכתביו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע – בדבר שיכותה של הספרי' לאגו"ח – נתכוון לשקר ח"ו כדי להציל את הספרי', כרכושו הפרטי כביכול.

הציבור כולו וכן אני אישית, התרשמנו במיוחד מגישתו של השופט, צ'רלס סיפטון, גישה ענינית של חיפוש הצדק, ללא משא פנים, מובן שגם מלכתחילה לא הי' פיקפוק באובייקטיביות המנוסה, אך רבים חששו שמא יקשה על השופט, שהוא לא יהודי, לחדור לפרטי הענינים הרחוקים עבודו הקשורים עם נושאים כמו רבי, חסידות וחסידים וכדומה. חשש זה התבדה כאשר נוכחנו כולנו ביכולתו הכשרונית של השופט לקלוט היטב את סבכי פרטי הענינים והניואנסים הדקים בסוגיות האמורות. שאלותיו, הקצרות אך מאוד מעמיקות, הצביעו על התמצותו המהירה והמלאה בנושאים שהיו זרים לו לגמרי בתחילת המשפט, נושאים שאפילו חוקרים יהודים וכאלה שמכירים באופן שטיחי את חסידות חב"ד לא הגיעו להבנתם העמוקה והמדוייקת.

אחת הדוגמאות להתמצאותו וקליטתו של השופט היא התבטאות שלו במהלך עדותו של הדיין הרב רלב"ג שליט"א מבית הדין של אגודת הרבנים, שעלי' יסופר להלן, כאשר חקר אותו השופט לפרטי פרטי של ההלכה בקשר לשאלה אם ומתי מותר לשקר, עו"ד המייצג את הצד השני ניסה להעיר שאין פרטים אלה שייכים לענין, וע"כ הגיב השופט כי עד כמה שהוא התרשם על מהותו וענינו של הרבי אין הרבי יכול לסטות כמלא נימה, ואף לא בקוצו של יו"ד, מן ההלכה בשו"ע, ולכן אף שבבית המשפט קובע החוק ולא ההלכה – הרי כדי לקבוע בדיוק את רצונו וכוונתו של הרבי, כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, יש לדעת בדיוק את ההלכה בשו"ע.

מן התופעות המרשימות ביותר היא העובדה כי למרות שמהלך המשפט ופרטיו נוגעים מאוד ללבם ונפשם של כל החסידים והאוהדים, וכפי ביטוי של אחד הנוכחים כי "כאשר גוף או חפץ זר נוגע בלב מזדעזעים כל אברי הגוף", וכפי שהעידה ההתעוררות הגדולה שהקיפה את כל הציבור באמירת כל ספר תהילים בהשכמת הבקרים שלפני פתיחת המשפט, כאשר אולם "770" היא מלא מפה אל פה וההתרגשות הגדולה הזכירה את ימי הסליחות למרות כל זאת כל הנוכחים במשפט, הממלאים את אולם בית המשפט מפה אל פה תוך מעקב מתוח, נהגו במקום באיפוק ובמשמעת עצמית ובשקט נפלא, כשגם העיתונאים ציינו תופעה זו בהתפעלות, השופט אף הורה להסיר את המשמר המיוחד המופקד על אירועים כאלה. ובכך נקט צעד בלתי שיגרת, ביום האחרון של השלב הנוכחי ביטא כל צוות בית המשפט את הערכתו והתפעלותו מריסון עצמי זה.

את אגו"ח ייצג מזכיר האגודה הרב יהודה קרינסקי. שבעדותו תיאר את מהלך המאורעות שהביאו לצו המניעה הפדרלי בשעתו, אם לשפט ע"פ תגובת הקהל הרשימה מאוד גישתו העדינה והמכובדת את כל הנוכחים, ובכללם העיתונאים הרבים, הרב קרינסקי עצמו מגלם בדמותו את ההיסטורי' של חב"ד באמריקא, כשהוא עצמו מהווה תוצר של פעילות חב"ד בארה"ב. העיתונאים וכן השופט עצמו, התבטאו שמדובר כאן במשפט מיוחד

ובלתי רגיל הנוגע בענינים העמוקים ביותר של היהודים והיהדות, והכל ציינו שיש צורך ברגישות מיוחדת להכרת הענין לעומקו, בנוסף על ידע והבנה שכלית.

כמו בכל משפט מביאים שני הצדדים עדים רבים, אך בולטת מאוד העובדה כי כל עדיו של הצד השני הם שכורים, שהובאו ממרחקים גדולים לצורך כך ומקבלים תשלומים במחירים גבוהים ביותר, ואילו העדים של חב"ד, ברובם מופעים בהתנדבות מלאה, כולל העדים שאינם חסידי חב"ד. הכל חשים ברגישות המיוחדת של הענין. הדבר ניכר הן בעדותם והן בתשובותיהם לחקירה הנגדית.

על מה בעצם נבע המשפט?

השופט הבהיר בתחילת המשפט שהוא רוצה לקבוע ולברר בתחילה שאלה יסודית אחת ויחידה. למי היתה שייכת הספרי' לפני הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ נ"ע בתש"נ. האם זה הי' רכוש פרטי או רכוש אגודת חסידי חב"ד. הוא הבהיר שאם המשפט יקבע שזה הי' רכוש אגו"ח אין מה ללכת הלאה ואין מה להמשיך, משום שאז זה לא יהי' רלוונטי בכלל מי ה"יורש". ולמעשה הוא השתדל למקד את כל העדויות מסביב לנקודה הזאת.

כדי לקבוע את הנקודה הזאת הוא הדגיש בכל העדויות שבנוסף למכתב הידוע של הרבי הקודם משנת ה'תש"ז לד"ר אלכסנדר מארקס, בקשר לספרי' בו הוא מדגיש את שייכותה המוחלטת לאגודת חסידי חב"ד, הרי בכל עדות ניסה ללמוד בקשר לנקודה זאת, היו הרבה עדויות מהצד שלנו, בעיקר של מומחים לחסידות חב"ד. לאוו דוקא חב"דניקים, שהצליחו לבטא 2 נקודות מרכזיות: א. שלא יתכן שהרבי יכתוב משהו ויתכוון לדבר אחר, במילים אחרות שיכתוב שקר (כפי שטען הצד השני), גם כשהיתה סיבה לכך, ובפרט כשבמהלך העדויות התגלה שלא היתה סיבה לכך, כי כדי להוציא את הספרים מפולין לא הי' צריך לומר שזה לא רכוש הפרטי, אלא אדרבה, כפי שמומחה הוכיח בימים האחרונים של המשפט, כי הי' קל יותר להביא את הספרים דווקא כרכוש הפרטי. ב. שלא יתכן שהרבי יבקש ויאסוף מאנשים ספרים או כל דבר בשביל רכוש הפרטי, בולטת במיוחד היתה עדותו של הספרן הרב ש.ב. לוי (שהיצירה הגדולה שלו כל הכרכים של אג"ק היו מונחים על שולחן העו"ד, כמיסמך המרכזי וכולם ציטטו ממנו), הוא נתן סקירה כללית שהיתה בנוי' על העובדות המבוארות באג"ק, ובסקירה שלו הצליח להסיר אחת לאחת את כל הספיקות שהצד השני רצה להעלות.

כפי שאמרנו, לעדים של הצד השני בער גורארי שילמו סכומים גדולים מאוד, ד"ר שמואל שילה, שהוצג כ"מומחה" מישראל לתלמוד מהאוניברסיטה העברית, סיפר בעצמו שהוא קיבל 100 דולר לשעה, וכאשר בא להעיד הוא כבר צבר 60 שעות של הכנה... וכך גם הממוחים האחרים, הממוחה של הצד שלהם שהי' ד"ר שילה בא להעיד כי לפי התלמוד יש נסיבות שבהן מותר להגיד שקר, הוא ציטט את הגמרא מנדרים, הרב רלב"ג מאגודת הרבנים הוכיח בעדות נגדית ברורה את הפשט האמיתי באותה משנה בנדרים, ובזה הסיר את החילול השם מהפרוש המסולף לדברי הגמרא (הגיעו הדברים לידי כך שכאשר נתבקש ד"ר שילה

להגיב על הפירוש האמיתי שהביא הרב רלב"ג נסתתמו כל טענותיו). ד"ר מנחם פרידמאן ההיסטורין לסוציולוגי ניסה להעיד מה זה "מעמד" ומה זה "רבי" כדי להוכיח שזה רכוש פרטי, אבל כבר בחקירה הנגדית הוא הוכיח חוסר ידע מוחלט מה ההבדל בין מעמד ופדיון וכל הדברים שהיו רלוונטים לענין הזה, במיוחד בנוגע לחב"ד.

בין העדים הופיעו בהתנדבות כאמור בלט לדוגמא אלי ויזל, סופר השואה הידוע, שבמהלך עדותו המרשימה הוא נתן הערכה מקיפה על ההשפעה ההגדולה של ליובאוויטש בעולם בכלל, ע"י שלוחי הרבי די בכל אתר ואתר, ובמיוחד על ההיכרות שלו, הקרובה והאישית, עם הרבי שליט"א, הוא הרחיב את היריעה, כחוקר מפורסם של תולדות החסידות, על המושג של רבי וכדו', כאשר המסקנא שלו היא, שלא יתכן מושג של רכוש פרטי אצל אשיות כמו הרבי, ובוודאי שלא יתכן שהרבי יכתוב במכתבו משהו אחר ויעשה א"ז כשקר מחוסר ברירה.

העדות העיקרית שלהם היתה כידוע של חיים ליברמן, במהלך המשפט ובחקירה נגדית, לאחר גילוי מיסמכים שונים, הועמדה כל הנאמנות שלו בסימן שאלה גדול. לאחר שהוא עצמו סיפר בעדותו כי במשך 35 שנה חי אוכל על שולחנם של הצד של בער גורארי ואמו.

דבר נוסף, הטיעון העיקרי שלו נבע מהעובדה שכמזכיר של הרבי, שכתב, לטענתו, את כל המכתבים של הרבי, הוא העיד שאת המכתב המפורסם (שעליו נסב בעצם אחת הראיות שלנו) לד"ר מארקס משנת ה'תש"ז, בו כתב לו הרבי בפירוש שהספרים שייכים לאגודת חסידי חב"ד, הרי לפי עדותו, הרבי לא התכוון לזה והוא כתב א"ז מחוסר ברירה, הוא העיד א"ז כמי שכתב את כל מכתבי הרבי. אלא שבימים האחרונים כשהועלה לחקירה נגדית הוכיח העו"ד שלנו לפי כמה סימנים ברורים שבכלל לא הוא כתב את המכתב אלא מזכיר אחר הרמ"ל רוטשטיין ז"ל, לליברמן לא נותרו כל ברירה והוא הודה שכך אכן חי והוא כלל לא ידע על המכתב....

את ההפתעה הגדולה ביותר היתה ללא ספק כאשר ליברמן הודה ששרף וכילה כמה וכמה מסמכים המראים בבירור על שייכות אגו"ח לספרי'...

למרות שעו"ד של גורארי באו בהתחלה כשהמטרה העיקרית היתה להצדיק ולהנציח את גניבת הספרים ע"י גורארי, ע"י הגשת תביעת "ירושדה", אבל לפועל בער גורארי עצמו לא שיחק תפקיד, גם באותם רגעים כשעלה להעיד לא ידע לענות פרטים על בעלות הספרי', והודה שמעולם לא שמע מסבו מאומה בקשר לבעלות על הספרי' וכי הוא ואמו לא תרמו פרוטה במשך 35 שנים לקיום הספרי', כשנשאל אם קיבל איזה ספרים מסבו נ"ע במתנה השיב שאינו זוכר איזה ספרים...

ביום שישי נגמר שלב שמיעת העדויות, נשארו דברים שיש להגיש בכתב. מעניין אגב: החסידים ציינו במהלך המשפט את ה"מקוריות" המשונה של התאריכים: המשפט התחיל ב"ט כסלו, השלב הנוכחי נגמר ביאצ"ט של הרבנית חי' מושקא, אשתו של הצ"צ, שהרבנית

שתליט"א נקראת ע"ש, השלב הסופי להגשת סיכומי המשפט הוא יום " שבט, יום ההסתלקות הרבי הרי"צ נ"ע.

כאמור לעיל שוררת אופטומיות רבה בקשר לתוצאות המשפט אצל הציבור הגדול של חסידי חב"ד בעולם, אופטומיות זו מבוססת לא רק על העדויות, אלא גם על הצלחתו המיוחדת של השופט להיכנס לנבכי פרטי הפרטים וההבחנות הדקות בסוגיות הקשות של חסידות וחסידיים, רבי, ויחס בין החסידיים לבין רבי, עולם מושגים אשר עד לפני שלושת שבועות הי' זר לחלוטין.

במיוחד בטוחים החסידיים בכך שמאוזני הצדק, יכירו בוודאי בהנחת היסוד שלא יתכן שיהיו עלי' עוררין והיא – שרבי אינו יכול חלילה, לשקר בשום מטרה שהיא, זאת הנחת יסוד מוחלטת אצל כל חסיד וחסיד בלי כל פקפוק וספק, לכן כולם בטוחים בנצחון הצדק בעזהשי"ת.

* * *

פרק חמישה עשר מענות קודש בנוגע למשפט

סיפר הרב י. קרינסקי³⁵: "באחת ההזדמנויות שדיברתי עם הרבי בענין משפט הספרים, תוך כדי הדבור בע"פ, מסר הרבי בידי כמה עמודים בכתב יד קודשו בקשר לענינים שדיבר. הסיבה לכך בפשטות, היתה שמפני חשיבות וחומר הענין הרבי לא רצה להסתמך על זכרוני בלבד, אלא שדבריו הק' יהיו בידי בכתב, כדי למנוע טעות, וכדי שלא אשכח שום פרט.

מצאתי לנכון להביא קטע אחד עכ"פ לידיעת הציבור וזה לשונו הק' של הרבי, אות באות:

צילום הכתי"ק

"כבכל אדמו"רי חב"ד היסוד הראשון: ביטול היש (מתחיל בעצמו) באמיתית. היותו אדמו"ר ה"ז שליחות נפשית ועיקרית, לנהלם ולעודדם בתומ"צ בכלל (מתחיל באמונת ה' שמירת השו"ע וכו') ולהראותם דוגמא חי' בזה (עד כדי מסירות נפש בפועל) ופשיטא לשלול כל פעולה שיוכלו לטעות לפרשם להיפך. לאחר זה באים חיו בתור פרטי וגם בזה יסוד שלא נוגע כלל בתפקידו הכללי והעיקרי".

הרבי התייחס בדבריו אלו לצד שכנגד שטוענים שכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כתב שהספרי שייכת לאגודת חסידי חב"ד, אבל זה הי' רק "לפנים" מפני סיבה צדדית והרבי לא התכוון לכך. והרבי ממשיך:

הראי' העיקרית והשוללת כל הטענות שכנגד: מכתב המוריש רשמית דשייך לאגודת חסידי חב"ד. הקס"ד אולי כתב רק לפנים (היינו טיפשות והאומר כך זהו חילול השם הכי גדול ועד כדי כך שהאומר כך (במזיד) צריך להיות ברמ"ח ר"ל. ובסגנון אחר (ועיקר): כל התעודות רשמיות, מכתבים וכו' כותבים מפורש דשייך לאגודת חסידי חב"ד הטענות שכנגד הם דברים שבע"פ סתם".

³⁵ בהתוועדות ה' טבת ה'תשנ"ה

מספר הרב שד"ב שי' לוי, הספרן הראשי דספריית 'אגודת חסידי חב"ד'³⁶:

"לפני תחילת המשפט נקרא חיים ליברמן לתת עדות לפני עורכי הדין ונציג בית המשפט. גם אני נתבקשתי ע"י העו"ד שלנו, שאהי נוכח בעת נתינת העדות של חיים ליברמן. אחרי נתינת העדות שלו בא אלי כמה פעמים להסביר את עמדתו בנידון, ואני השתדלתי להוכיח לו את טעותו.

אחרי הויכוח הזה כתבתי לרבי: "בשבועות האחרונים נכנס אלי בכל יום הרח"ל שי' לדבר בנושא הספרים. אני משתדל להסביר לו את טעותו. מבלי כל קשר לפועל... מרגיש אני חובה לעצמי לסכם את הדברים ולדווח עליהם."

הרבי הכ"מ השיב ע"כ:

(חובה) כפשוט (לסכם את הדברים ולדווח עליהם).

המילים המוסגרות הודגשו בכת"ק מתוך מכתבי.

אח"כ הוסיף הרבי בפתקא נפרדת:

חושך הגלות מפורסם, אבל עד כ"כ לא שערתי. ולשלול פעולה מבהילה בזה, מוכרחני - היפך הנהגתי בזה ע"ע - לכתוב עכ"פ בקיצור:

לפני שבועות אחדים העיד המדובר שי' (בהן צדק או בשבועה) שאדמו"רם של רבבות מישראל כתב כו"כ מכתבים בחתימת ידו: 1) לכו"כ מחסידיו, 2) בהם רבנים, 3) למשרד החוץ דארה"ב, 4) לסענאטרן ואנשי הקונגרס, שמבקשם שיצילו הספרי' כיון שהיא נכס הכלל וכו' - וכתבו הצליח ונמצאת כאן ב770 - וברור הדבר שלא כתב כן אלא כדי להציל ספריו שלו, אבל לא נתנם כלל לציבור, אף שכתב כן (ובמשך כל השנים שכבר ניצלו הספרים לא הודיע לאף אחד מהנ"ל שנשארו נכס שלו). עדותו הנ"ל היתה (גם) בשביל שופט נוצרי. נוסף על כהנ"ל - שהמדובר באדמו"ר הנמצא כבר בעולם האמת.

כנראה מ"רוח" הדו"ח שלו - אין לו כל מושג בכהנ"ל כלל - אף שבטח שמע בעצמו פא"פ כהנ"ל (ויותר מפעם אחת). ע"פ השמועה תוגבתו היחידה היתה ראיות בשכל שלו היפך השכל של המדובר.

ישאל בהקדם (באם רוצה למנוע עוד מסירה על חב"ד - ע"ד עצמו לחוד) רב (היודע בלאה"כ ע"ד כהנ"ל, כדי שלא להרבות ב"קדה"ש" של כ"ק מו"ח אדמו"ר) איך צ"ל תוגבתו (ובעתיד ובעבר) לכהנ"ל ובפרטיות.

ובטח יודיעני המענה (מבלי להזכיר שם הרב) ומה טוב - בצירוף מקורות (בכדי לדעת האם הרב רואה בכל זה - שקו"ט שכלית של שני אנשים, או שראה עוד משהו).

למחרת שאלתי רב, והעתקתי את דבריו, וגם הוספתי:

³⁶ בספרו עבודת הקודש אצל הרבי מליובאוויטש עמ' קי ואילך

לע"ע אשיב בהנוגע לפועל, שאי"ה מחרתיים עומד אני לחקירת שתי וערב ע"י העו"ד שלהם, ובוודאי ישאל גם אותי אותן השאלות ששאלו אותו.... עיינתי בזה הרבה, והתעייצתי עם כו"כ, ומחובתי לפרוש ולשאול...

והרבי הכ"מ השיב:

מהיר ח [חשאי].

כנראה חושך הגלות הוא עוד יותר באין ערוך מאשר רמזתי בפתקא הא'.

לא הזכרתי (גם לא ברמז) על שום דבר רק על קדה"ש של אדמו"ר דחב"ד, או הפכו ממש.

בעיני קדה"ש הבחינה היחידה מה יאמרו עשרה מישראל ע"י דברו של פלוני ועדותו (ואין נפק"מ כלל (מלבד בנוגע לשכרו וכו') כוונתו בזה).

מפורסם שהאדמו"ר משך שנים רבות הי' במצב בלי כל לחץ, בוודאי זכר שנתן מכתביו (ואולי גם הלשון) ובוודאי הבין איך מתפרשים ע"י ממשלת ארצה"ב ועשרה מישראל למי שייכים הספרים !! ואין רומזין אפילו האם הי' צורך, שהאדמו"ר יעשה מה שהוא לתקן פי' הפשוט במכתביו או לא (וגם בזה - המחליטים הם רק עשרה מישראל).

"דרך אגב", כנראה גם אצלו ספק האם הי' צורך כו'!

והוא מפלפל: למי היו שייכים הס' לפני המכ' או לאחריהם, מהי כוונת המדבר, מידותיו וכו' - וכל רגע בלי מחאה מתאימה ה"ז רגע של היפך קדה"ש דהאדמו"ר.

לפקוח עניים עוורות - קרה ענין לגמרי למעלה מן הטבע, שהשופט (נוצרני) חו"ד לפני המשפט ובפני עו"ד - שלפרש מכ' האדמו"ר כפי' הצד השני הוא [...לא הצלחתי לפענח המילה באנגלית]. ואותם שצריכים היו להגן על כבודו - מתפלפלים.

בעת הדרישה וחקירה שלי ע"י העו"ד, שאולני אודות כתבי היד מאוסף כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ, שנמצאים עתה בספריית המל"ח שע"י כ"ק אדמו"ר הכ"מ. טעיתי במענה שלי, ואח"כ הודעתי מה שעניתי, והרבי הכ"מ התרעם על הדברים האלה.

למחרת כתבתי:

"רציתי להבהיר בקשר להביכלאך, שאין כאן שום תביעות או טענות מן הצד השני, רק אי הבנה קלה שבאה מחמת טעותי ובל"נ אתקן את טעותי והכל על מקומו יבא בשלום:

בין השאלות שאלוני אם נמצאים עתה בספריית המרכז כת"י שהיו פעם באוסף כת"י של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ני"ע.

השבת: כמדומני מבין כתיי שו"ת הצ"צ שעבד עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תש"ו, נמצאים אחדים עתה בספריית המרכז, ואיני יודע איך באו לשם. אני משער שלאחר עריכת שו"ת הצ"צ נשארו ברשות כ"ק אדמו"ר שליט"א.

עכשיו בדקתי וראיתי שמתוך 12 הביכלאך של שו"ת הצ"צ שעבד עליהם כ"ק אדמו"ר שליט"א בשנת תש"ו נמצא רק ביכל אחד ויחיד, כתיי מעתיק, בספריית המרכז.

הרבי הכ"מ השיב על הקטע הראשון:

מנצלים אותו ודבריו - למלחמה באגו"ח, ורוצה לרמות א"ע שרוצים בשלום.

ועל מ"ש אודות שנת תש"ו, הוסיף:

שאז לא הי' לו כל שייכות לכל ענינים אלה - ההדגיש זה?

ועל מ"ש שלאחר עריכת שו"ת הצ"צ נשארו ברשות כ"ק אדמו"ר שליט"א, כתב:

מאין ההשערה שלו לשלול [...] בהמצב דאז?

אחרי הניצחון:

בה' טבת תשמ"ז ניתן הפסק מבית המשפט שהספרי' והספריים שייכים לאגו"ח. וביום ב' כסלו תשמ"ח הוחזרו הספרים.

להמשך המשפט הזה, במשך 11 החדשים שבנתיים, היו דרושים רשימות הספרים שנלקחו, שנמכרו ושנקנו חזרה, המחירים ששילמו והמסמכים הקשורים לקניות. עסקתי בזה בתחילת קיץ תשמ"ז, וכשנצטוותי אז להזדרז בעריכת אגרות קודש כ"ק אדמו"ר הכ"מ, כמסופר לקמן פרק שבעה עשר (מספר "עבודת הקודש"), כתבתי:

בימים האחרונים הייתי טרוד בענין משפט הספרים. לפי הנראה גם בשבועות הקרובים אהי' טרוד בזה קצת, אך אשתדל להסתפק רק בהמוכרח.

הרבי הכ"מ השיב: **(רק בהמוכרח) אינו מספיק כמובן.**

המילים המוסגרות הודגשו בכתי"ק מתוך מכתביי."

*

בתקופה המשפט כתב הרבי לר' אהרן דב הלפרין שי' עורך עיתון כפ"ח "המשך להספרים מהנעשה באה"ק ובהקדם ויקדים רפואה כו' להפצת המעיינות והפצת היהדות כו' ואין מזרזין כו' ותיכף ומיד יודיע כדי להזכירו עה"צ".

תמונת הלפרין? :

מספר הרב הלפרין שיי³⁷: "בתחילה לא הבנתי במה מדובר, הרב חדקוב הורה לי להתקשר אליו בעוד שעה, ורק אז התבהרו לי חלק מן הדברים, שבוע קודם לכן הסתיים שלב העדויות במשפט הספרים... כעת מסביר לי הרב חדקוב, שלזה התכוון הרבי בדברו על "המשך להספרים מהנעשה באה"ק".

כזכור, בסביבות י"ב תמוז ה'תשמ"ה, הורה הרבי להקים בכפר חב"ד בית "אגודת חסידי חב"ד", שיקרא כמו ה'תאוס' שלו ב-770. בנתיים פעל הבית מתוך מבנה זמני שוועד הכפר הוקצה עבורו, אומר לי הרב חדקוב: עליך לכתוב השבוע, שבהמשך לרשמים שהעלית בגליון האחרון מביקוריך בניו יורק, בו באה לידי ביטוי פעילותה ובעלות של "אגודת חסיד חב"ד", אתה רוצה לשתף גם ב'תאוס' הישראלי, בית "אגודת חסידי חב"ד", ופעילותו הציבורית בכפר חב"ד.

הרב חדקוב גם הורה לי להדגיש בכתבה את הנקודות הבאות: במקום לומדים בקביעות עשרות אברכים ומתקיימים שיעורים סדירים בנגלה ובחסידות, יש ספריי גדולה שהולכת ומתעשרת בספרים, והיא משרתת את כלל הציבור ובמיוחד שוחרי תורה וחסידות. יש שם תפילות והתוועדויות מרכזיות בהשתתפות רבים. הפעילות הציבורית כולה תועבר, עם הספריי הענקית, לבנין החדש של בית "אגודת חסידי חב"ד" בכפר חב"ד".

צילום 770 בכפ"ח:

* * *

פרק ששה עשר

הפסק דין ש"דידן נצח"

באדר ה'תשמ"ו - לאחר גמר הגשת המסמכים וסיכומים בכתב ע"י הצדדים, הבטיח השופט מר צ'ארלס סיפטאן - הידוע בתור אדם ישר והגון - שהפסק דין יהי מוכן תוך שלושה, ארבע חדשים. אך מצד סיבות צדדיות זה נמשך עוד עשר חודשים עד ה' טבת ה'תשמ"ז.

באותה תקופה הרבה השופט לקרוא ספרים וכיו"ב ע"ד החסידים בכלל וליובאוויטש בפרט.

תמונת השופט:

למען שלימות הדברים מובא כאן מה שכתב השופט בהפס"ד, בצירוף הערותיו:

"סימפטון, שופט מחוזי

זוהי תביעה על החזרת רכוש והשגת גבול שבוצע ב-5 באוגוסט 1985 להחזיר כ-400 ספרים או הרווחים ממכירתם שטענו שהם בידי הנאשם בארי ס. גורארי.

הנאשם בארי ס. גורארי תבע כנגד זאת ש-400 הספרים וכן שאר הספרים וכתבי היד שהם חלק מהספרי' שנמצאת בבנין ב-770 איסטערן פארקווי בברוקלין ניו יארק, שבבעלות התובע, שייכים לו ולאמו חנה גורארי.

ב-22 בנובמבר 1985 בית המשפט קבע שצריך להתנהל משפט בפני החי'מ ללא חבר מושבעים, בנוגע לענין - האם הספרי' היתה חלק מרכושו של הרב יוסף יצחק שניאורסאהן, סבו של בארי גורארי ואבי' של חנה גורארי, בזמן פטירתו של הרב ב-1950.

נקבע שצריך משפט נפרד בנושא זה משום שהוא מהווה את היסוד לתביעתו הנגדית של הנאשם, והבסיס להגנתו כנגד התביעות - כלומר שהספרי' שייכת לאמו ולו בתורת ירושה מסבו הרב שניאורסאהן.

המשפט התנהל בדצמבר 1985, והבאת החומר שלאחרי המשפט נשלמה במרץ 1986. מאפריל ועד אוקטובר 1986 בית המשפט הי' עסוק במשפט פלילי. לאחר שמייעת העדויות במשפט ולאחר התבוננות במסמכי הראיות המרובים שהוצגו על ידי שני הצדדים, הגעתי למסקנה שהספרי' לא היתה חלק מרכושו של הרב יוסף יצחק שניאורסאהן בשעת פטירתו. בהתאם לזאת, התביעות שכנגד בטילות, מאחר שאין מחלוקת שחוץ מבתורת

ירושלם אין לנאשם שום זכיות על הספרי ולתובע יש לכל הפחות זכות החזקה, לאגודת חסידי חב"ד יש זכות לקבוע בנוגע לטענתו להחזרת הרכוש.

ההליכים הנוספים שצריך לנקוט בהם בנוגע לשאר תביעותיו יוקבעו לאחר שלשני הצדדים תינתן אפשרות לשקול את הנושא לאור פסקא זו. לקמן מובא הממצאים והמסקנות בחוק שלפיהם נקבעו הקביעות דלעיל, כמבוקש בסעיף 52 של הכללים הפדרליים של המשפט האזרחי.

התובע הוא התאחדות שנוצרה ע"פ חוקי התאחדות דתיות של ניו יארק ב-25 ביולי 1940, כשבסיסה ומשרדה ב-770 איסטערן פארקוויי, ברוקלין ניו יארק, בהווה גוף זה אחראי על ניהול החברא קדישא של קהילת חסידי ליובאוויטש ועל אחזקת הבנין ב-770 איסטערן פארקוויי שמהווה מרכז ובית כנסת לקהילה. בענין זה (אחזקת הבנין) יש לתובע רשות גם על הספרי הנדונה, גם היותה ברשותו בשעה שהנאשם לקח משם ספרים מסויימים.

המתגוננים הם, כפי שכבר צויין, צאצאים ישירים של הרב שניאורסאהן, שהי' עד לפטירתו הששי בשורה של רבנים שהנהיגו תנועה של יהודים אורתודוקסים הידועה כחסידות³⁸ חב"ד. חב"ד הם ראשי תיבות של המילים העבריות חכמה, בינה ודעת. כפי שמשמע משמה, חסידות חב"ד שמה יותר דגש על השכל בלימוד התורה והקבלה מהרגיל בחסידות.

חסידות חב"ד נוסדה ב-1775 על ידי ר' שניאור זלמן, הנחשב לרבי הראשון מליובאוויטש הידוע כהאלטער רבי. האלטער רבי הי' תלמיד של ממשיכו של הבעש"ט. בנו של המייסד וממשיך דרכו, ר' דובער שנפטר ב-1827 והי' ידוע כהמיטלער רבי, התיישב בעיירה הרוסית ליובאוויטש, וכך ניתן לתנועה שמה העכשווי. המנהיג השלישי של התנועה הי' חותנו של דובער ובנה של בתו של שניאור זלמן, רבי זה הידוע בכינויו ה'צמח צדק, על שם רוב ספריו, הי' הרב מנחם מענדל שנפטר ב-1866. הרבי הרביעי מליובאוויטש הי' בנו הצעיר של מנחם מענדל, ר' שמואל שניאורסאהן הידוע בכינויו המהר"ש. ממלא מקומו בנו ר' שלום דובער, הידוע בכינויו 'רשיב', שנפטר ב-1920. הרבי הששי שרכושו הוא המעניין אותנו הי' בנו של ר' שלום דובער והמשיך את דרכו לאחר פטירתו, ממשיך דרכו של הרבי הששי, הרב מנחם מענדל שניאורסאהן, שהוא חותנו של הרב יוסף יצחק שניאורסאהן ובן נינו של ה'צמח צדק. קשר משפחתי זה לאורך הדורות מסביר מדוע הענין לא התבהר כל צורכו קודם לכן, כלומר, ההבחנה בין רכוש המוסדות הדתיים של חסידות חב"ד והרכוש הפרטי של הרבי מעולם לא נדרשה בתולדות של התנועה.

ענין הספרי מתחלק לשתי קבוצות בהתאם, בשביל דיון זה: ראשית, הכתבים, כתבי יד או בכתיק של הרביים או רשימת השומעים מדברים שנאמרו ע"י הרביים בע"פ, ששניהם עברו מרבי לרבי. שנית, למעלה מ-40,000 ספרים, מודפסים וכתובים בכתבי יד, שנאספו ע"י או בהוראת ר' יוסף יצחק שניאורסאהן ב-1920 או לאחר זה. הן הכתבים והן

³⁸ חסידות, תנועה של חסידים, נוסדה באמצע המאה ה-18 במזרח אירופה ע"י ר' ישראל בן אליעזר הידוע בשם ה"יבעל שם טוב". תורתו של הבעש"ט מדגישה את מציאות הבורא בכל דבר, כולל הדברים הנחותים ביותר. התנועה היתה במקורה קהילתית והתרכזה סביב מנהיגים, בעיקר תלמידי הבעש"ט, ששמשו כמתווכים בין החסיד, הקב"ה והחברה שמחוץ לקהילה. התנועה התחלקה למספר קבוצות שהתרכזו סביב מנהיגים מסויימים וקהילות מקומיות, אחת מהן היתה חסידות חב"ד שנועדה כחסידות ליובאוויטש על שם העיר החסית שהייתה את מרכז התנועה בשני הראשונות.

האוסף של ר' יוסף יצחק שניאורסאהן, היו, ללא ספק, במקורם, רכוש פרטי של הרבי למרות ששמשו למטרות של חסידות חב"ד.

המתגוננת ת. גורארי' תיארה את התייחסות יוצאת הדופן שניתנה להכתבים כדלקמן:

ש. מדוע את מחלקת בין הספרים והכתבים?

ת. משום שהכתבים... יקרים מאוד למשפחה. סבי [הרשיב] ואבי [ר' יוסף יצחק שניאורסאהן] הקריבו הרבה מאוד עבור הכתבים. הם היו לוקחים עמם בקיץ כשנסעו לנאות דשא, והניחום בארגזים עם מתכת בפנים. הילדים היו עוקבים אחריהם ומתבוננים. הם היו לוקחים אותם עמם בקיץ והיו נוסעים לשלושה חודשים. ואז הם ניצלו בפטרבורג מהג.פ.א.ו. הם היו צריכים לוותר על דברים החשובים להם. כשאבי נעצר ונאסר הוא אמר שצריך להציל חיים ואת הכתבים. שום דבר אחר לא נגע לו וכך הי' כשהי' צריך לעזוב את רוסיה, כשהי' צריך לברוח מוורשא, הכתבים צריכים להישאר עם המשפחה. אפילו לאבי סבי [המהר"ש], כששרפו את העיירות מסביב, היו סוסים מוכנים 24 שעות ביום במקרה שיצטרכו לברוח, על מנת להציל את הכתבים.

הסיבה לתשומת הלב המיוחדת שהוקדשה לכתבים היא החשיבות המיוחדת שמיוחסת לדברי הרבי בחסידות חב"ד. כפי שתואר על ידי מומחה אחד:

ראשית, מאחר שהרבי הוא זה שמבאר את תורת החסידות, וזה מיוסד רק על קודמיו, שהניחו את הבסיס לתורת החסידות, לכן, יש חשיבות ראשונה במעלה שלכל רבי יהיו כתובים שעליו הוא יוכל לבסס את פירושו והרצאותיו...

הדרגה השני', הכתבים של הרבי או שהרבי משתמש בהם, יש בהם קדושה, שהם מעין ירושה חשובה. הייתי משווה זאת לאבנים טובות שבכתר. זהו דבר גשמי שמעובר באופן סמלי, ובאופן מסוים מאחד בו את הקדושה, המציאות והאשיות של הרבי [עצמו].

המסורת בנוגע לאירועים בהיסטורי הכללית החשובים לקהלת ליובאוויטש היא שהכתבים של האלטרער רבי והמיטלער רבי נאספו על ידי הרבי השלישי, הצמח צדק, שהוסיף להם מדלי'. אוסף זה עבר אח"כ לרשות הצעיר מששת בניו של הצ"צ, מהר"ש, למרות מחאות מצד שאר חמשת הבנים. מחלוקת דומה על הבעלות על הכתבים אירעה בדור הבא כשהרשיב נהי' הרבי החמישי. במכתב לידיד ורב חבדי ידוע, יצחק ווילענסקי, כתב הרשיב על איומים לתביעה לדין על ידי שני אחיו על הבעלות על הכתבים. אולם כפי הנראה הרשיב לקח אותם תחת חסותו, והצדיק את מעשהו הן במונחים של מסורת דתית והן בתפיסות בסיסיות בחוקי רכוש. מהרשיב עברו הכתבים לר' יוסף יצחק שניאורסאהן בצוואה. בצוואה צוין שכל הספרים, לבד אותן שאפרט בסמוך, אני מוריש לבניי. מספר מצומצם של ספרים הושארו לנכדות הרשיב כמובן כדי שיתנו לבעליהן ללמוד בהם. לכל אורך תולדות האוסף, נראה שנוסף לו על ידי רכישה או מתנה. לדוגמא, מה שטוענים שהוא הכתב היחיד ששרד בכתיק הבעשיט תואר כדבר שנרכש על ידי חסיד עשיר מאחד מנכדי הבעשיט עבור אלף רובל זהב וניתן לרבי לאוסף הכתבים.

החלק הגדול יותר של הספרי' שעומד לדון במשפט זה הם הספרים שנועדו בתור ספריית ליובאוויטש, אוסף של למעלה מ-40,000 כרכים וכתבי יד שנאספו על ידי הרבי

יוסף יצחק שניאורסאהן במשך חייו. אע"פ שספרי' זו לא נרכשה בירושה, ברור שהאוסף, החזקת ולימוד הספרי' הגדולה היו חלק מפעולותיו של כל רבי, לכל הפחות מהרבי השלישי והלאה. נרשם משמו של ר' יוסף יצחק שניאורסאהן:

סבי [המהר"ש] אמר לי שבספריית אביו [הצמח צדק] היו חמשה ארונות פתוחים מלאים בספרים ושנים סגורים מלאים בכתבי יד... ועוד ששה ארונות פתוחים מלאים בספרים היו בחדר סמוך.

לפי דברי המתגוננת חנה גורארי', הספרי' תפסה שלושה חדרים אצל סבי [הרשב"ב], כל הקירות. הן הרשב"ב והן בנו, יוסף יצחק שניאורסאהן תוארו כאספני ספרים, אכן ר' יוסף יצחק שניאורסאהן אף הגדיר את עצמו בתור שכזה.

אף שכל אחד מהרביים התייחס לספרי' כאל רכוש פרטי, ולדוגמא שהעבירו אותה בצוואה, אין כל ספק שהספרי' נחשבה כספרי' ששימשה לטובת קהילת החסידים על ידי מנהיג הקהילה, הרבי. כתוצאה מזה, כפי שהרבי החמישי, כשהי' ברור שהוא ימשיך את אביו, דאג לאסוף את כל הכתבים של המשפחה, כך הרבי החמישי הבהיר בצוואתו שרוב הספרים פרט לכמה יוצאים מן הכלל יועברו לבנו, יוסף יצחק שניאורסאהן, וכפי שהעיד מומחה אחד שלרביים של חב"ד היו במשך דורות ספריות עבודה גדולות.

ספרייתו הגדולה של הרבי החמישי שתוארה לעיל, על ידי ת. גורארי', ועברה בירושה לר' יוסף יצחק שניאורסאהן, הוחרמה ע"י הממשלה הקומניסטית בברית המועצות. לדברי גב' גורארי' הרבי הששי ניסה לרכוש מחדש את הספרי', אולם הממשלה הסובייטית רצתה יותר מדי כסף. לאבי לא הי' מספיק כסף, ולא הי' יכול לפדות את הספרי' כפי שתואר על ידי האדם שנהי' לבסוף הספרן של ספריית ליובאוויטש, רח"ל:

לאחר שהם [הממשלה הסובייטית] החרמו את ספרייתו הוא הי' מוכרח לשאול ספרים כשהי' צריך אותם. לכן, כמובן, הי' צריך ספרי'. הוא הי' צריך לקנות אותה... רב פשוט ובפרט רבי אינו יכול להסתדר בלי ספרי'.

הדרך לרכישת ספריית העבודה התגשמה באופן של קניית הספרי' הפרטית של מי שהי' יור המוזיאון האסיאתי בלנינגרד, שמואל ווינער. הספרי' נקנתה באמצעות חוזה מכירה בו התחייב הרבי לשלם לווינער חמישים דולאר לחודש במשך כמה שנים. ההתייחסות לקני' בדולרים אמריקאים היוותה ראי' לכך שבזמן הקני' ב-1925 ולאח"כ, הרבי הי' תלוי בעיקר בתרומות מקבוצה גדולה של חסידי ליובאוויטש שגרו בארה"ב, שבאותו זמן נודעו כאגודת³⁹ חסידי חב"ד של ארה"ב וקנדה, ארגון בלתי מאוגד וקודמו של הארגון התובע⁴⁰. אע"פ שהעובדה שהספרי' נרכשה מכספים שנאספו כתרומה הידועה בשם מעמד על ידי חברי תנועת ליובאוויטש אינה, כפי שאגודת חסידי חב"ד טוענת, גורמת לכך שהספרי' נרכשה בכספי קרן או כספים השייכים לקהילה, אע"פ עובדה זו

³⁹תרגום לאנגלית של המילה "אגודת"

⁴⁰מאז 1924 הי' עוד ארגון שקדם לתובע, אגודת חסידים אנשי חב"ד של ארה"ב. איגוד של רבנים שנוסד ב-1924 ושפורק ע"י מזכיר המדינה ב-1952 בשל חוסר פעילות ע"פ סעיף 57 של חוק התאגדויות החברים של נ.י.

מדגישה את המטרה הדתית שלשמה נאספת הספרי'. דבר זה משמע גם מהאופן שבו הן המעמד⁴¹ והן מתנות אחרות ניתנו לספרי' מקהילת חסידי חב"ד.

הספרן ליבערמאן העיד שבנוסף לקניית קונטרסים בלה'ק מהצנזורה הסובייטית לפי משקל, נרכשו ספרים באמצעות מתנות שנאספו ע"י מודעות כדוגמת זו הבאה לקמן שנדפסה בירחון הרבני האמריקאי הפרד'ס:

ספריית ליובאוויטש של הרבי, ר' יוסף יצחק שניאורסאהן מליובאוויטש, מודה לרבנים הנכבדים, המחברים ומו"לים ששלחו את ספריהם ופרסומיהם כמתנה לספרי', ומבקשת שהרבנים הנכבדים, המחברים והמו"לים ימשיכו לכבד אותם בעתיד ע"י מתנות של כל דבר שהם מוצאים לאור או מדפיסים, הן ספרים בכל נושא שהוא, הצהרות או מודעות מכל סוג.

הכתובת:

ביבליוטעק ליובאוויטש
פולקו, בריערו 1015, ריגה.

מאמצים דומים לאיסוף תרומות שמדגישים את האופי הקהילתי של הספרי' נעשו לאחר שהרבי עבר מלטבי' לפולין. במודעה מתקופה זו נאמר:

הרבנים, המחברים ומו"לים ששולחים את ספריהם לאוסף הספרים וכתבי היד ליובאוויטש של כ"ק אדמור ר' יוסף יצחק שליט"א שניאורסאהן, מתבקשים לשלוח מעכשיו את ספריהם לכתובתינו החדשה:

ר' י. שניאורסאהן,
עבור ספריית ליובאוויטש,
מוראנובסקה 79 ווארשא, פולין.

בסוף 1933, ליברמן בתפקידו כמנהל אוסף ספרים וכתבי יד ליובאוויטש שלח מכתב למלומד ואספן ספרים הבריטי דוד ששון:

הרשה לי לפנות אליך, כתיר, בשם אוסף ספרים וכתבי יד ליובאוויטש, בבקשה שתואיל לשלוח לנו כמתנה לספרייתנו את ספרך "אהל דוד", כפי שנוהגים סופרים ומו"לים רבים אחרים לשלוח לנו את פרסומיהם כמתנה.

אנו בטוחים שכתיר ימלא את בקשתנו, ואנו מודים לו בזאת מראש.

מכתבים אחרים שהובאו כראיות, שנכתבו ע"י ליבערמאן או הרב שניאורסאהן, מבקשים מתנות בשם הספרי', "עבורנו", או עבור ספרייתנו, "הספרי" או עבור ספריית ליובאוויטש מיכל המוקירים ומכבדים את שם ליובאוויטש.

⁴¹מעמד, בחסידות חב"ד הוגדר בפי מומחה אחד "מתנה אישית מהפרט לאדון... מעמד... מתלמיד לאדון בכדי ליצור קשר נשמתי ביניהם".

כספי המעמד ג'כ שימשו את ליבערמאן והרבי לקניית ספרים להגדלת האוסף. העובדה שהרבי הסתיר כמעט לחלוטין את מטרות השימוש בכסף, אינה גורעת מהעובדה, הנראית מהראיות, שהכספים שהוא קיבל בתורת מעמד הוחשבו על ידו ככספים שהתקבלו לקידום מטרות הקהילה שהוא עמד בראשה.

לפי דברי ד"ר לואיס דזשעייקאבס, מומחה ידוע לחסידות, שלא כקבוצות חסידויות אחרות התומכות ברביים שלהן ע"י תרומות הנקראות פדיון או פדיון נפש שניתנו באופן אישי לרבי, חסידי ליובאוויטש תומכים ברבי שלהם ובמוסדות שהוא עומד בראשם, בעיקר באמצעות תוכנית מאורגנת וקבועה של תרומות הידועות בשם מעמד או מעמד בית חיינו.

ד"ר דזשעייקאבס הסביר: " מן הראוי שכל חבר התנועה ירגיש אחריות ו... יש סכום בהתאם לאמצעים שכל חבר משלם או צריך לשלם. בזמן שפדיון הוא 'מתנה אישית, שניתנת... עבור שירותים [רוחניים] שניתנו' ע"י הרבי, מעמד 'מקביל לדמי חבר של חברה מלומדת או חברה קדושה, והכספים מתקבלים באופן של חברות.

מעמד ניתן על מנת לספק לרבי את צורכיו וצורכי משפחתו וכן לתמוך המוסדות הקהילה שתחת חסותו. פירוט שניכתב ע"י הרב שניאורסאהן בכתב ידו על הוצאות המעמד מפריד את ההוצאות לשש חלוקות: הקריאה והקדושה (ירחון של התנועה), ספרים, גמח, צדקה, הוצאות אישיות, ומשכורות וטלגרמות וכו'. כפי שמתגלה ממוצג אחד, מתוך \$18,481 שניתקבלו על ידי הרב שניאורסאהן, רק \$2,102 או בערך 11%, הוגדרו כהוצאות אישיות. ד"ר דזשעייקאבס סיכם שנראה ברור ככל שיכול להיות, שהמעמד מיועד להחזקת האירגון.

הספרי' שהורכבה בתקופה זו מתרומות ורכישות תוארה ע"י חיים ליבערמאן, הספרן, כדלקמן:

'כונתו היתה ספרי' לחוקרים, מלומדים, שיוכלו לבא אליו להשתמש בספרייתו הפרטית. כפי שיש ספריות גדולות, כמו ספריית הסמנריון (הכונה לספריית דזשעיי.טי.עס של הקונסרבטיבים - המתרגם) או ספריית המוזיאון הבריטי שאליהן חוקרים באים, הוא רצה את אותו דבר לעצמו, בקנה מידה פרטי. הספרי' שלו תהי' פתוחה לחוקרים שיבואו אלי'.

בתו של הרבי השישי, המתגוננת חנה גורארי', ג'כ מתארת את ספריית אבי' כספרי' לחוקרים. ליבערמאן ציטט את דברי הרבי כשהוא שקל תקופה של חמש עשרה שנים של איסוף ספרים:

'מה יקרה כעבור חמש עשרה שנים, יהי' לנו זמן לדאוג על זה כשזה יקרה. אולי יימצא תורם עשיר שיקנה בניין ויקדיש אותו על שמו, בדיוק כפי שעושים בכל העולם, בכל מקום אחר בעולם.

יעוד קהלתי זה של הספרי' מתאשר ע"י סוג הספרים שנאספים, ליבערמאן העיד שהוא אסף עבור הספרי' ספרים מכל הסוגים המתנייחים ליהודים ויהדות, ושהאוסף לא הי' מוגבל לספרים רבניים או ספרי קודש בלהק. בעצם הוא העיד, חלק מהספרים שהוא

השיג היו עד כדי כך מעבר למקובל אצל רביים חסידיים, שהוא לא הי יכול לאשר שהוא אכן קנה ספרים אלו עבור הרבי ובמקום זאת אמר שהוא קונה אותם עבור ספרי בריגא.

מומחה אחד שהעיד על סוגי הספרים שנמצאו בספרי ציין שבניהם נמצאו מספר גדול של ספרים. שהרבי לא הי קורא בהם, אולם היו בהם דיעות שהוא הי מחשיב אפיקורסיות, ושהי מונע מחסידיו לקרוא בהם, כולל חומר אנטשימי וכתבים קומוניסטיים בעברית, מאחר שתנועות חסידיות היו עוינות ספרות שאינה קדושה: המומחה דיר דזשעייקאבס האמין שיתכולתם היא מאוד מוזרה שיהיו לרבי חסידי. הלכך הוא סיכם:

נראה לי שהדרך היחידה להסביר את הספרי הזאת היא לעודד מחקר, כלומר שיש הערכה לחשיבות המחקר האובייקטיבי. אולם הפירוש הוא גם שהיא ספריית מחקר... אני יכול להבין זאת רק אם נאמר שזה נעשה עבור משהו או משהו, היוקרה של מוסד כלשהו... ואם זה נעשה בשביל יוקרה, תהי זאת היוקרה של התנועה. אחרת אני יכול להבין זאת כלל וכלל... אני יכול לדמיין לעצמי רבי שירכוש כזאת ספרי, שכפי שאמרנו, מכילה חומר שבדמיון הפרוע ביותר אינו יכול להיחשב כספרי לשימושו הפרטי של הרבי.

הבעיות של העברת רכוש קהילה זו מדור לדור של רביים יתכן שהיו נשורות, כפי שהיו בעבר, והיו צריכות להיפטר על ידי בני משפחת הרבי באמצעות חוקים המתייחסים להעברת רכוש פרטיות, כולל אלו של ירושה ומכירה, אלמלא השואה⁴².

השפעות השואה, כמו גם השפעות אחרות, הצריכו את הרבי במשך חייו, ולא רק כשחשב על העברת רכושו, להגדיר לעולם החיצוני את היחסים בינו לבין קהילתו ואת הנכסים שהיו ברשותו.

⁴² עדותה של ח.ג. לגבי האופן שבו הועברו הכתבים מרבי לרבי בדורות שקדמו לרבי הששי מתארת בדיוק את האופן שבו רכוש שנחשב בקהילה כרכוש הקהילה ושימש את מנהיג הקהילה. אעפ"כ טופל כרכוש פרטי בקרב משפחת הרבי.

י"ש. א"כ הכתבים צריכים להשאר עם חסידי ליובאוויטש?
ת. לא, עם המשפחה.

ש. במילה "המשפחה" כוונתך לאדם שמתקבל כרבי מליובאוויטש?
ת. לא עם זה שמתקבל, כ"א אלו שהם הקרובים ביותר מבחינה משפחתית, לא חסידים, המשפחה.

ש. האם את מעידה שאת הכתבים צריך לתת למישהו אחר חוץ מהרבי?
ת. ליורשים.

ש. אני מבין, אולם ליורשים שהם לא הרבי או חסידי?
ת. בודאי, ליורשים הקרובים ביותר, בודאי.

ש. והאם ליורשים אלו מותר למכור את הכתבים?
ת. אני יודעת. אצלנו איש לא מכר כתבים. ביחס לסבי אחותו קיבלה ספרים מאב-סבי, אביהם, והיא מכרה אותם לאחי, אולם רק בקרב המשפחה".

כפי שדוגמת ח.ג. מתארת הרבי החמישי מראה, למרות שחוקי רכוש פרטי התייחסו לרכוש, התוצאה של הירושה והמכירה הייתה שהכתבים עברו מרבי לרבי כפי שהעיד ליבערמאן.

ש. הכתבים ההם עברו מרבי לרבי נכון? כלומר שאתה אומר שזה דבר של המשפחה הכוונה מרבי אחר לרבי מליובאוויטש הבא?
ת. לא תמיד זה הי באופן כזה. אם לרבי היו כמה בנים אחד מהם הי לוקח חלק מהכתבים, כפי הנראה, אולם בכללות רובם עברו מאחד לבא אחריו.

המאמצים הבלתי מוצלחים של האמרקאים להציל את הספרי מהגרמנים במשך מלחמת העולם השני הם שוליים ביחס למאמצי אגודת חסידי חב"ד להבטיח מעבר בטוח לרבי ורוב משפחתו לארץ זו. בספטמבר 1939, לאחר פרוץ המלחמה, הרבי עזב את אטוואצק, פולין, ונסע לווארשא. הכתובת בה נרשם בווארשא היתה נתונה להפצצות שהרסו את הבנין. אולם הרבי ברח לקרוב משפחה ולאחר מכן נכנס למקום מחבוא. הספרי אמנם לא נהרסה אז, אולם נשארה באטוואצק. בדצמבר 1939 נסע הרבי, בעזרת הממשלה האמרקאית, מווראשא לריגא. לפני עזבו את ווארשא בנובמבר 1939, כתב הרבי לליבערמאן, שהי אז בלטביה, בגרמנית, תיאור מצב שלו ושל הספרי, שליבערמאן שלח מיד לנציגי התובע בניו יורק⁴³. במכתב מהרבי כפי שצוטט על ידי ליבערמאן במכתבו לניו יורק, כתוב:

'אין לי דירה, ואני גר אצל ידידים עם כל משפחתי בחדר אחד, ולכן, אין לי מקום עבור הספרים שהושאלו לי על ידי אגודת חסידי חב"ד למטרות לימוד. אשמח מאוד אם אגודת חסידי חב"ד יקחו ספרים אלו בחזרה:

הן ליבערמאן והן אלו שאליהם הועברה הידיעה לארה"ב פירשו מכתב זה כפני לאגודת חסידי חב"ד לעזרה באבטחת העברת כספים לאמריקה. מכתבו של ליבערמאן הועבר מיד ע"י ר' ישראל דזשעייקבסאהן, נשיא אגודת חב"ד דאז, לשמואל קרעמער, עוד ניו יורקי שכבר התעסק במשך מספר חודשים כדי לפעול את בריחתו של הרבי ומשפחתו לארה"ב, והעיר: 'מכתב זה מהרבי מתייחס לספרייתו היקרה שברצונו להוציא מפולין, כרכוש אגודת חסידי חב"ד. קרעמער ומקס רוהייד, עוד מוואשינגטון שנשכר ע"י אגודת חב"ד, התקשרו כעבור ימים מספר עם רוברט פעל, סמנכל המחלקה האירופאית בסטייט דיפארטמנט, בנוגע לספרי כדלקמן:

זוית נוספת של המצב התפתחה, שכפי הנראה מצריכה התערבות מיידיית באמצעות טלגרמה.

הרב שניאורסאהן ועמיתיו משולשלת חב"ד, הצטרכו בזמן עזיבתם את ווארשא להשאיר את הספרי היקרה המכילה ספרים וכתבי יד שבה השתמשו הרבי והישיבה, בישיבת תומכי תמימים באטוואצק ליד ווארשא, אולם ספרי זו היא רכוש הסניף האמרקאי של הקהילה, אגודת חסידי חב"ד של ארה"ב וקנדה.

מאחר שהנאצים ידועים בתור משמידים ספרים, ובהתאם לתוכניות להעביר את מושב השולשלת לארה"ב, נתבקשתי על ידי אגודת חסידי חב"ד של ארה"ב וקנדה לבקש ממך לשלוח טלגרמה על חשבונם, בערבותי, לקונסילי האמרקאית, כדלקמן:

'בקשו מר' יהודה עבער, ראש ישיבת תומכי תמימים באטוואצק לאשר את משלוח הספרי של ספרי דת וכתבי יד לאגודת חסידי חב"ד רחוב הענרי מס' 183, ניו יורק, שבסניף האמרקאי של תנועת חב"ד היא הבעלים של הספרי. אנא שיתפו פעולה ככל האפשר בתוכנית המשלוח כולל סידורים עם השלטונות למשלוח דרך איטליה ושלחו לנו טלגרמה על הסכום הנדרש, שישלח לכם לשמוש תחת פקוחכם.

⁴³באופן טכני קודמו של התובע מאחר שהתובע לא התאגד עד לשנה שלאחר מכן.

בתגובה למכתב זה מרוהייד, כתב פעל:

הנני מאשר בזאת את הנאמר בשיחת טלפון ביננו הבוקר, כדי שממשלה זו (ממשלת ארה"ב - המתרגם) תפעל בנוגע להעברת הספרי' הדתית שאל"י אתה מתייחס במכתבך מ-23 בדצמבר 1939, מאטוואצק לארה"ב, אנו צריכים אישור בשלושה העתקים המוכיח שהספרי' היא בבעלות אמרקאית והמראה כיצד נרכשה הבעלות עלי' ומתי. ברגע שיהי' בידינו מידע זה יינקטו הצעדים הדרושים:

באותו זמן הרבי, שהי' כעת בלטבי, כתב ישרות לרב דזשעייקבסאהן בניו יורק בנוגע לספרי', כדלקמן:

בטח אקבל בעוד ימים מספר מכתב מפורט על כל מה שנעשה להציל את ספרייתי ובנוגע להוצאתה מכאן... ישנם כמאה ועשרים תיבות ספרים ושלוש תיבות של כתבי יד מכ"ק אבותינו רבותינו הקדושים.. ובודאי תעשה כל שביכולתך להביאם לארצך. ישנם גם כמה פריטים יקרי ערך אחרים שנשארו אחרי השריפה הגדולה, כפי שהרב פייגין כבר כתב לך, כן התכשיטים וכו' שנשארו, ואני מבקש ממך לעשות כל שביכולתך להעבירם. אנא כתוב וטוב יותר בטלגרמה לקונסול האמרקאי בברלין שיודיע לקונסול בווארשא שיעביר את הספרי' של אגודת חבד (של ארה"ב) ושל הרב שניאורסאהן - כי אמרתי להם שחלק מהספרי' היא רכוש אגודת חבד בניו יורק וחלק הוא שלי, והיא נמצאת באטוואצק ליד ווארשא, ברחוב פרוסה 6, וחלק קטן בווארשא ברחוב נאלעווקא 7 דירה 16. יש גם שלוש תיבות של כתבי יד קודש שהם רכוש אגודת חבד של ארה"ב, ושישלחו הכל ישר לנו יורק.

כבר הודעתי מספר פעמים בטלגרמה, וכן חותני (גורארי') דבר עמך מספר פעמים בטלפון עד הספרים וכתבי היד ועדיין לא ענית מאומה. אכפול ואשלש ואבקש בכל תוקף שתואיל לזרז ענין זה ככל האפשרי.

נראה מההתכתבות שנשארה שהערות הרבי בנוגע לבעלות על הספרי' (משום שאמרתי להם שחלק מהספרי' היא רכוש אגודת חבד בניו יורק וחלק שייך לי) הביכו במידת מה את חסידיו ונציגיו בארה"ב. בתגובה לבקשת רוהייד לספק אישור לבעלות על הספרי' לסטייט דיפארטמנט, כתב דזשעייקבסאהן כדלקמן: 'אני שלחתי לך בנפרד אישור על הספרים, אולם אצטרך לשקול בנוגע לראיות על הנ"ל. בתזכיר מקרעמער לרוהייד כתוב:

'אמש שוחחתי עם דזשעייקבסאהן בנוגע להבאת עובדות מספיקות לקבוע בעלות על הספרי' בחבד באמריקה. ישנו קושי מסוים באיסוף עובדות אלו. יתכן שהרב דזשעייקבסאהן יצטרך לטלפן לריגה. לכן עיכבתי מברק להייעק בנוגע לזה. כדאי לחכות עד שיתבהר האוירה' ונשיג את כל העובדות הבסיסיות שלאחריהן אנו יכולים לקבוע אופן הפעולה המתאים.

באישור בלתי חתום מדזשעייקבסאהן שנכלל בתיק כתוב: 'הרכוש של הקהילה האמרקאית כולל ספרי' של ספרי דת וכתבי יד... כעת נמצא בישיבת תומכי תמימים

המרכזית באטוואצק, ליד ווארשא, פולין. בסוף יונאר 1940 כתב רוהייד לקרעמער שהוא עדיין 'מחכה לראיון מחבד באמריקה על הבעלות על הספרי' לפני שאני יכול לעשות משהו נוסף בנוגע לבעי' זו. מן הצד האמריקאי כבר לא שמעו יותר דבר בנושא זה עד לאחר המלחמה.

מלטבי, מיד לפני נסיעתו משוודי' והלאה לארה"ב, עשה הרבי נסיון אחרון להבטיח את העברת הספרי' לאמריקה דרך עוד גרמני. המכתב בגרמנית סותר לכאורה תיאורים קודמיים (ג"כ בגרמנית) של הספרי' כשייכת לפחות בחלקה לאגודת חבד:

'במענה למברק שקיבלתי מחברת המשלוח שענקער ושות. שלחתי לך ב-13 ביונאר 1940 מכתב בתוכן הבא:

'אני רבי י. שניאורסאהן אזרח לטבי', מאשר בזאת שספרייתי שמכילה ספרים בלהק בלבד ושנמצאת ברחוב פרוסה 6, אטוואצק, פולין לשעבר, היא רכושי.

בנוסף, אני מבקש שתשלח לשענקער ושות. את הספרים שתוארו לעיל שארוזים ב-135-145 תיבות, כדי שהם ישלחו אותם בהתאם להנחיותי.

מכתב זה אושר באישור נוטריוני פה בריגה, ואושר באופן חוקי על ידי הקונסלי' הגרמנית. לידיעתך מצויב מכתב חתום ע"י שני עדים, שהשגריר הלטבי בברלין שלח אליך. הוא מאשר שבאתי מווארשא ללטבי' בדצמבר 1939, ושהספרי' שייכת לי.

מאחר שאני עובר לאמריקה ב-28 בפברואר, אבקשך להתקשר עם חברת שענקער ושות. ולדאוג שהם ישלחו לי את הספרי' הנ"ל לנוי יורק דרך איטלי'. תשלח אותם על שמי למשרדך שם.

התיבות בהם הספרי' ארוזה הן ישנות, ועליהם כתבות שונות וחותמות שונות. זה יכול לגרום לאי הבנות לאורך הדרך. בהתאם, אבקשך לדאוג שחותמות וכתובות אלו יוסרו שרק ר"ת שמי ישארו על הארגזים.

בנוגע ל-110 הארגזים של כלי בית, אנא שלח אותם ביחד עם הספרי'.

אני מודה לך עבור מאמציקך, ומצפה לקבל את תגובתך בדואר. במיטב בפש והאיחולים.

לא תיאור הספרי' כשייכת לאגודת חבד ולא תיאורה כשייכת לרבי הצליחו לשכנע את הנאצים לאשר את משלוח הספרים לארה"ב. הם נשארו בפולין בזמן המלחמה.

הרב יוסף יצחק שניאורסאהן הגיע לאמריקה באמצע מרץ 1940. ביולי אותה שנה התאגדה אגודת חסידי חב"ד ורכשה את הבניין ב-770 איסטערן פארקוויי שבו הרבי ומשפחתו עברו לגור ונשארו שם עד פטירתו של הרבי⁴⁴.

ב-1946, לאחר תום המלחמה, חידש הרבי את המאמצים להבטיח את משלוח הספרים לאמריקה. למרות שיש פחות מסמכים בנוגע למאמץ זה מאשר בנוגע למאמצים להבטיח את בריחת הרבי ב-1939 ו-1940, קיים מכתב יוצא דופן אחד שמראה בבירור ובאופן בהיר את היחסים בין הספרים, בעליהם והקהילה. כתוב בו כדלקמן:

למלומד הידוע ד"ר אלכסנדר מרקס,

שלום וברכה!

אחרי הכיבוש הנאצי בפולין [1939], החרימו הרשעים מספר ארגזים מלאים בכתבי יד עתיקים וספרים יקרי ערך שנשתמרו בספרייתי באטוואצק. כתבי יד וספרים אלו – מלבד הרבה שנוספו לאחר מכן – היו ספרייתו הפרטית של הספרן הידוע שמואל ווינער שממנו קניתי.

כתבי יד: שלושה ארגזים גדולים מלאים בכתבי יד עתיקים הוחרמו, כאמור על ידי הנאצים, בין כתבי יד אלו ישנם כמה מבעל התניא ומחמשה דורות של נשיאי חב"ד אחריו, במשך תקופה של כ-150 שנה. כתבי יד אלו הם בחסידות ובהלכה, בניהם הרבה כתבי יד – מכתבים והתכתבויות – שהם אוצר בלום במקצוע דברי ימי עמנו ברוסי במשך מאתיים השנים האחרונות.

כתבי יד אלו רשומים על שם הרבנים, חברי אגודת חסידי חב"ד, ר' ישראל דזשעייקבסאהן וחותנו ר' שלמה זלמן העכט, שניהם אזרחים אמרקאים (שהם) הבעלים הרשמיים של רכוש זה.

ספרים: כמה אלפי ספרים, בניהם הרבה ספרים עתיקים גדולי הערך ויקרי המציאות. ספרים אלו הם רכוש אגודת חסידי חב"ד של ארה"ב וקנדה.

⁴⁴ההתאגדות הרשמית של התובע על מנת לרכוש את הבנין ב-770 איסטערן פארקוויי נראית כחלק ממגמה לארגון משפטי של חסידות חב"ד כנגד החברות בניהם היא היתה. כבר ב-1938 במכתב מאחד מעוזריו של הרבי הששי לר' ישראל דזשעייקבסאהן כתוב:

"לאחר שתיקה ארוכה בנוגע לקניי של החצר והבית עבור [אחד מבתי הספר של התנועה], ביחד עם הרבי, שעליהם היו מספר דיונים, כעת ע"פ בקשת הרבי, אני מתחיל לדון בנושא שוב, על מנת להביא פירות. אולם נקבע שהקניי חייבת להיות תחת שם אגודת חסידי חב"ד של אמריקה מטעמים המובנים".

בהתבקשו לבאר טעמים מובנים אלו במשך המשפט העיד עד אחד:

"אנו מבינם זאת משום שאנו זקוקים להגנה של ממשלת ארה"ב, להסתמך על מעמדה שהבית יוגן".

העבודה שכוונה כזו עמדה מאחרי ביסוס המסמכים החוקיים הני"ל, אינה גורעת מאמיתת וחוקיות המסמכים הני"ל.

בעקבות רכישת הבנין ב-770 איסטערן פארקוויי ע"י התובע, הרכוש מושכן לרבי, ועי"ז ניתן לרבי ויורשיו בעלות רשמית על הבנין שירשיו השתמשו בו לאחר מכן. פטור ממס התקבל ממדינת ניו יורק עבור החלקים מהבנין שנשארו ברשות התובע ושבהם היתה הספרי' לאחר שהגיעה לארה"ב. כל הנסיבות האלו מחזקות את הממצאים שהובעו בדפים אלו שהרבי העביר את הספרי' לידי התובע בכדי שתהיי בידי התובע נתון להתחייבויות לטובת הקהילה הדתית שהרבי עמד בראשה.

לפני שארה"ב התערבה במלחמה, ניהל הסטייט דיפארטמנט משא ומתן עם ברלין בנוגע להחזרת הרכוש הזה לבעליו, אזרחי ארה"ב. הארגונים נחתמו ע"י המשטרה ונשמרו עד לזמן המתאים לשלחם לארה"ב. אולם, לאחר שארה"ב התערבה במלחמה, נפסק המשא ומתן, ולאחר תום המלחמה נתחדש המשא ומתן (העויד שעובד בענין זה כנציג הרבנים הנ"ל ואגודת חסידי חב"ד מצויין בשולי מכתב זה).

כדי שהסטייט דיפארטמנט יעבוד במרץ לאתר כתבי יד וספרים אלו על מנת להחזירם לבעליהם, על הסטייט דיפארטמנט להבין שכתבי יד וספרים אלו הם אוצרות דתיים אדירים, רכוש האומה, שלהם ערך היסטורי ומדעי רב.

לכן, אני פונה אליך בבקשה גדולה, בתור אוטוריט בעל שם במקצוע זה, הואיל לכתוב מכתב לסטייט דיפארטמנט להעיד על גודל הערך של הספרים וכתבי יד לעם היהודי בכלל, ובפרט לקהילה היהודית באמריקה שלה שייך נכס אדיר זה.

ההגנה מבקשת להסביר מכתב זה ככפילות וכחלק מהמכתבים בזמן המלחמה בגרמנית שיועדו לעיני הצנזורה הגרמנית. מסיבות שיוסברו לקמן באריכות יש לדחות הסבר זה. מספיק לציין בשלב זה שאין סיבה להניח שהרבי חשב שהמכתב יפול לידי גופים המכונים על ידי ההגנה כמשטר הקומוניסטי האנטישמי בפולין שאחרי המלחמה, שלדעתם הי' צריך לרמותם לגבי הבעלות על הספרי' להיפך, המכתב נשלח לספרן של הדזשעיי.טי.עס. בניו יורק, אוסף היודאיקה הגדול בעולם. לא רק שמכתב זה, אפילו בתרגומו מלא רגש וכנות, אין כל הגיון לחשוב שאדם – אשיות כמו הרבי הששי, בנסיבות מסוימות, יתכוון לדבר אחר ממה שהוא אומר, שהספרי' תישלח לאגודת חסידי חב"ד לטובת הקהילה.

ההתעסקות שלאחר המלחמה בענין הספרי', שלאחר מכן אמנם נשלחה לאגודת חסידי חב"ד ושוכנה ב-770 איסטערן פארקוויי, הבהירה שהבעלות של התובע על הספרי' לטובת הקהילה בעקבות מאורעות המלחמה היתה אכן אמיתית בגלל הנסיבות שבהן היא התגלגלה. קניות עבור הספרי' נעשו בשם אגודת חסידי חב"ד, והתשלומים עבור ספרים שנקנו התבצעו מתוך חשבונות אגודת חסידי חב"ד הן לפני והן לאחר פטירת הרבי הששי ב-1950⁴⁵. זה כולל קניות לא רק ממוכרי ספרים סביב העולם, אלא, בחשיבות מיוחדת, קניות מאיגוד שיקום תרבות יהודית, גוף שנוצר, בין היתר, על מנת להפיץ דברי יודאיקה ללא בעלים שניצלו מהשואה לספריות של מוסדות תחת פיקוחו של ד"ר חנה ארנדט ובתנאי כתוב שכל הספרים יישמרו כמורשת תרבותית של יהדות אירופה' וישום חומר שנתקבל לא יימכר.

⁴⁵ההגנה ביקשה למחוק את כל הראיות המתייחסות לתשלומים אלו בין 1948 ו-1952 משום שהחשבונות של התביעה ביחס אליהם לא צורפו בגילוי קדם – משפט. הבקשה נידחת, גילויי של ההגנה, כפי שהם בעצמם מגדירים זאת, דורשת גילוי של כל המסמכים שעליהם התביעה מסתמכת לחיזוק טענותיהם. העיכוב של התביעה בהצגת מסמכים אלו הוסברו בכך שלא העריכו את חשיבותם, הסבר המתקבל ע"י ביהמ"ש, בהסתמך על החפזון בהכנות למשפט והגישה הבלתי מרוכזת במהלך המשפט.

(מנקודת מבט של התביעה ספרייתו של הרבי הששי מעולם לא היתה רכוש הפרטי, והמאורעות שבאו בעקבות העברת הספרי' אליהם, לאחר המלחמה אין להם משמעות מיוחדת).

בכל המאורעות להגנה לא היו דיעות קודמות בגלל עיכוב בהגשת מסמכים, מסמכי החשבונות הם מהסוג הבסיסי ביותר ומראים בבירור את ההוצאות של לכל הפחות \$2,200 ע"י התובע לרכוש ספרים עבור הספרי' בתקופה שבין 1948-1952.

הטיפול בספרי בעת פטירתו של ר' יוסף יצחק שניאורסאהן מחזק את המסקנה שהספרי לא נחשבה על ידו או על ידי הקרובים אליו כרכושו הפרטי. למרות ההיסטורי המשפחתית של מחלוקת בנוגע להעברת כתבים וספרים מדור לדור של רביים, הרבי הששי לא השאיר צוואה. רכושו של הרבי, לאחר אי ודאות בתחילה, נרשם, והספרי לא נכללה כרכוש שלו, למרות ערכה הרב, האלמנה ושתי בנות הרבי, כולל חנה גורארי, חתמו על אישורים שהן קיבלו את המגיע להן מתוך הרכוש, ולא כללו את הספרי... ב-1970 עם גילויים של עוד 25 ארגזים מהספרי בוורשא, העבירו בנותיו של הרבי את ענינם לרכוש זה כיורשים והצאצאים של הרבי הששי בעת פטירתו כרכושו הפרטי, אולם הם הועברו לשמור לטובת קהילת חסידי חב"ד.⁴⁶

*

דיון

הנושא העומד לדיון הוא האם הרבי שלל את הבעלות הפרטית על הספרי בזמן כשלהו לפני פטירתו, עי הפיכתה לנכס של קרן צדקה לטובת קהילת ליובאוויטש, יש מעט מחלוקת בין הצדדים לגבי החוק השייך למקרה זה.

על מנת להקים קרן צדקה, המקים צריך (1) לתאר בוודאות שהוא למטרות צדקה. (2) לנקוב בשמות בעלי טובות ההנאה. (3) או להעביר את רכוש הקרן לרשות האפרוטפוס בכונה ברורה ובלתי מעורפלת במילים או במעשים שהוא מחזיק את הנכסים בקרן. ג. בוגרט. חוקי קרנות נאמנות ואפרוטפסים סעיף 232 (הוצאה שני 1977); א. סקוט. חוקי קרנות נאמנות סעיף 348 (הוצאה שלישית 1967).

ישנה גם מחלוקת קלה בנוגע למסמכים הדרושים להוכיח את שני התנאים הדרושים. שני הצדדים מסכימים שהרבי הששי במשך ימי חייו החשיב את הספרי כספריית מחקר לשמוש חוקרים ומקום שמירה לאוצרות חסידות חב"ד שהם הכתבים הדרושים למנהיג התנועה לשרת את צרכי הדת של הקבוצה – שניהם מטרות חסד ללא ערעור. עוד יותר, כמעט שאי אפשר לחלוק שהרבי הששי כקודמיו החשיבו את קהילת חסידי חב"ד כבעלי טובת הנאה של מפעלים אלו, ישירות במקרה של שמוש של הרבי בכתבים, ובאופן עקיף עי היוקרה שנוצרה על ידי קיום של ספרי כזאת ביחס לספרים. הנושא העומד למחלוקת בין הצדדים הוא, האם בשלב כלשהו במשך חייו, שלא כקודמיו, ויתר על בעלות אישית ושליטה על הספרי והעביר אותה לאפרוטפסים בכונה שישמרו אותה בנאמנות, בתנאי שהיא תהי לטובת הקהילה, ולמטרות צדקה וחסד הנל.

חלק גדול מהמחלוקת מתעורר בגלל נסיונות מרובים מצד התביעה לטעון שהספרי נתנה במתנה מהרבי הששי לתובע, ללא כונה בצדקה או התחייבויות של נאמנות ביחס להוצאות אגודת חב"ד להבטחת בריחתו של הרבי מאירופה ותשלום

⁴⁶מאחר ש-25 ארגזים אלו לא הגיעו לארה"ב עד לאחר פטירתו של הרבי, הם מעולם לא הועברו לרשות התובע שיחזיק אותם בתורת נאמנות, כתוצאה מזה 25 ארגזים אלו נשארו רכושו של הרבי במשך כל ימי חייו, והיוו חלק מרכושו בשעת פטירתו. בנסיבות האלו מובן שנציגיו של הרבי הנוכחי חיפשו ויתור רשמי מיורשי הרבי הששי על התענינותם בספרים, שהיורשים הצהירו בהכרח בכדי להביר את כוונותיו של הרבי הששי ביחס לספרי.

חובותיו, יש מעט מאוד ראיות שיאמתו פירוש כזה של העובדות בתיק זה והרבה שסותרים זאת.

כמו כן תביעת התביעה שמעמד ניתן לרבי בנאמנות על מנת לרכוש את הספרי' שתיחזק על ידו בנאמנות, כסתירה על ידי ציטוט ההגנה מתשובה של מזכירו של הרב יוסף יצחק שניאורסאהן, הרב פייגין בווארשא, לבקשתו של קודמו של התובע לחשבון של כספי המעמד:

'אין זה אפשרי שהמזכיר של אגודת חסידי חב"ד יקבל חשבון מדויק מהוצאותיו של הרבי. אי אפשר לעשות זאת משום שהוא אדם מן החוץ. היום הוא באגודה חסידי חב"ד, ומחר הוא עלול להיות ברחוב. עליך להזהר שהוא לא ידע הכל.'

כספי המעמד נתנו לרבי הששי באותו חוסר הגבלה לגבי השמוש בהם ככספים שנתנו למנהיג כנסי' אחר שנאשם בהעלמות מס ושנדון לאחרונה בבית המשפט לערוערים בנדון. ארה"ב נגד מון.

עכ"פ מאמצי ההגנה להרחיב את טענתם, בהתבסס על הנכונות של חסידי הרבי להרשות לו לעשות כפי רצונו בכסף, למשמעות יותר רחבה שיחס של נאמנות אינו קיים בתנועה חסידית צריכה להדחות⁴⁷. כפי שהחשבונות הקודמים של הספרי' מראים, בסיסו של הרבי את הקשר בין התובע, החסידים והספרי', באה לא כתוצאה מדרישות חסידי' אלא כתוצאה מצורך להבהיר לאחרים את האופי המדויק של הקשר בין הספרי' וקהילת חסידי חב"ד⁴⁸, העובדה שאגודת חב"ד עוד קודם לכן קבלה אחריות משפטית בנוגע לספרי' כתוצאה מהצורך של הרבי לקבל עזרה ממשלת ארה"ב בהוצאת ספרים מפולין, מסבירה מדוע נוצרה נאמנות, לא שהיחס שנוצר הי' משהו אחר ממה שהוא נראה. מובן, שלפני שממשלת ארה"ב תתערב לעזור לאדם המציג עצמו בתור מנהיג קהילה דתית גדולה, היא תרצה לראות שהקהילה ולא מנהיגה הם בעלי טובת ההנאה ממאמצי'.

שמחזיר אותנו לטענת התביעה שמכתבו של הרבי הששי לד"ר אלכסנדר מרקס הוא שקר. בלי להאריך בדיעה זו בדיון, יש די ראיות שמראות ששקרים נדחים ע"י הדת היהודית כרוב שאר הדתות⁴⁹, השאלה הנשאלת היא מהי האמת שעלי' השקר בא לכסות.

⁴⁷ ההגנה טועה, בהניחם שבגלל היחס השלטוני בין הרבי לחסידי הוא לא הי' מתיר לעצמו או למוסדותיו להתקשר בחובות משפטיות, הענין ברור למדי שזה בדיוק מה שעשה במספר מקרים, הסיבות לכך שזה נראה סותר נמצאות בקלות, מצד אחד, קבלת חובות משפטיות מחוץ קהילת חב"ד, נהיו צורך שנכפה על הרבי, לא ע"י חסידי, אלא ע"י המאורעות של אמצע מאה העשרים.

שנית, סמכותו של הרבי על חסידי ומסירותו להם הבחינה בין התחייבויות משפטיות והתחייבויות מוסריות שכולם יוכלו להסתדר עמם, אמנם, הקהילה לא היססה להעניק לרבי ולמשפחתו את השינוי בזכויות המשפטיות, היוצא מכך שמישכנו את 770 איסטערן פארקוויי לטובת הרבי בכדי שיהיו לו בטחונות פרטיים, והרבי, כפי שאני רואה זאת, לא היסס להעביר את ספרייתו היקרה להיות תחת נאמנות הקהילה בעקבות המאורעות של מלחמת עולם השני' הבאים אחרי', עשה צעד זה לטובת הקהילה.

⁴⁸ חשוב לציין שבאותו פרק זמן מ-1940 – 1946 שבו הרבי הששי מתאר את התענינותם של אגודת חב"ד ופקידי' למרקס, וכפי שאני מניח בכדי להעביר לממשלת ארה"ב, הוא תיאם את עמדתו עם מדינת ניו יורק עי"ז שדאג שרכישת משכנו ב-770 איסטערן פארקוויי יהי' בשם אגודת חב"ד עם משכנתא על הרכוש לטובתו ופטור ממס על החלקים של הבנין שימשו למטרות צדקה וחסד כולל, דרך אגב, החלק זבו נמצאת הספרי'.

⁴⁹ הקושי בטענה שהרבי שיקר במכתבו למרקס, מתבטא בצורה ברורה בהתפרצות של ליברמן עוזרו של הרבי וכעת פרטיון חשוב לטובת ההגנה.

מאחר שעובדה של הספריי מעולם לא הוחזקה ע"י הרבי כרכוש פרטי לטובתו האישית ולשימושו האישי בניגוד לדתיים. היא הוחזקה כרכוש פרטי לטובת הקהילה ולמטרות צדקה וחסד. מה שהמכתב למרקס ושאר הרשימות בנוגע לרכוש לממשלת ארה"ב הן לפני והן לאחרי המלחמה מראים, הוא מה שנדרש בחוק להקמת נאמנות (אפטרופסים), כלומר, מספיק ראיות בכדי לשכנע את הח"מ מעבר לכל ספק שהרבי העביר את ספרייתו לנציגי התביעה באופן ברור ובלתי ניתן לערעור רשימות של כוונה ליצור זאת. . והטלת חובות לטפל ברכוש למטרות צדקה וחסד על האדם שהרכוש ברשותו. א. סקוט, חוקי קרנות נאמנות סעיף 348 ב-2768 (הוצאה שלישית 1967)⁵⁰. כמובן המכתב למרקס לכשעצמו אינו כלי לנאמנות אולם הוא מהווה רא"י מהסוג החזק ביותר, בצירוף עם אופן הטיפול בספריי לאחר הגעת הספריי לארה"ב, שעם הגעתם למדינה זו, היא נכנסת תחת אגודת חב"ד בהצהרה שהיא תוחזק ע"י האיגוד בנאמנות לטובת קהילת חסידי חב"ד. העובדה שמעשיו של הרבי הששי פתרו את בעיית הערבון שהציקה לקודמיו של העברת כלי המלאכה של הרבי מדור לדור, היתה תוצאה מיקרית של הבהרתו של יחוסו לספריי ויחסו לקהילה ומוסדותי. אולם, זוהי נקודת המפתח בתביעה זו וצריך לפותרה לטובת התביעה.

הפקיד מתבקש לשלוח העתק מכהניל לשני הצדדים.

תאריך: ברוקלין, ניו יורק

6 ביונאר 1987

(חתימת השופט)

* * *

"זו היתה הדרך היחידה בתנאים אלו שהוא היי יכול לעשות זאת, ואינך יכול לקרוא לזאת שקר ח"ו, הרבי לא שיקר מעולם. איך אתה מרשה לעצמך במלה זו? הרבי שיקר? הרבי אמר שזה שייך לאגודת חב"ד. האם בגלל זה, זה שקר? הרבי לא שיקר לא היתה דרך אחרת להוציא את הספרים החוצה, הוא היי מוכרח לעשות זאת בדרך זו".

מה שברור מזה הוא השינוי הדראסטי בענייני הרבי שנגרם כתוצאה ממלחמת העולם השני, וקבלתו הכנה של המציאות שהוא נאלץ להכיר בה בעקבות מאורעות אלו.

⁵⁰ההגנה מייחסת להתייחסיות לפקידים של אגודת חב"ד מזמן המלחמה, במכתב מרקס כבעלים היישימיים של הספריי, עדות המזכירה מנהג מהמאה ה-19 ברוסי לרשום רכוש על שם גויים בכדי למנוע החרמה של הרכוש בבעלות יהודית, ניתוח זה אינו בלתי סביר, אולם אינו עונה על השאלה, אם אגודת חב"ד, היא הבעלים האמיתיים של הרכוש. המכתב למרקס מבהיר זאת.

"העם היהודי בכלל והקהילה היהודית באמריקה שלה רכוש זה שייך בפרט". עוד יותר, המושג של רישום רכוש, כמו ההעברה של 770 איסטערן פארקוויי לאגודת חב"ד. מערב בתוכן הכרה בהתחייבויות החוקיות מצד הבעלים החוקיים בבית המשפט, וזה כל מה שחוק הנאמנות דורש.

פרק שבעה עשר בשורת הניצחון

הסימנים הראשונים מהרבי על הניצחון היו כבר בהתוועדות י"ט כסלו ה'תשמ"ז כאשר בהתוועדות זו עורר הרבי ע"ד "דידן נצח", וקיבל תוקף חזק בחנוכה ה'תשמ"ז כאשר הרבי התוועד למשך זמן ארוך יחסית, והרבי דיבר בארוכה על גאולתו של אדמוה"ז, ובין הדברים עורר הרבי ע"ז ש"יד החסידים תהי' על העליונה", ובשבת פרשת מקץ – "זאת חנוכה" – שוב התוועד הרבי והי' שרוי בשמחה, בסוף ההתוועדות התבטא הרבי⁵¹:

"ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר כן תהי' לנו". "אורה שמחה וששון" הן כפשוטו, והן כדרשת חז"ל, מכיון שנתבשר בשורות טובות, ובפרט ע"י הוספה בענין השמחה יותר מכפי הרגיל".

חסידים כבר הרגישו אז שעומד משהו – שמח – לקרות.

ביום שלישי שהוכפל בו כי טוב הי' טבת ה'תשמ"ז בבוקר, בשעה 11:00 הגיעה הידיעה למזכיר ר' יהודה קרינסקי שי', מבית המשפט אשר יש פסק ויבאו לקחת.

העו"ד מר לואין ביקש לבשר על כך לרבי, הוא יצר קשר טלפוני עם הרב שני"ז גורארי', ובישר לו על כך, הרב גורארי' הודיע על כך לר' בנימין קליין, מזכיר הרבי. הרב קליין נכנס מיד לחדרו של הרבי והודיע לו כי "דידן נצח".

הפסק מתמשך על פני 41 עמודים ותיאר הרבה מטבע היחסים בין רבי והחסידים, בסיכמו נאמר:

"לאחר שמיעת העדויות במשפט ולאחר התבוננות במסמכי הראיות המרובים שהוצגו ע"י ב' הצדדים, הגעתי למסקנה שהספרי' לא היתה חלק מרכושו הפרטי של הרב יוסף יצחק שניאורסאהן בשעת פטירתו. בהתאם לזאת, התביעות שכנגד בטלות, מאחר שאין מחלוקת שחוץ מבתורת ירושה אין לנאשם שום זכיות על הספרי'. לאגודת חסידי חב"ד יש זכות בדין בתביעתה להחזרת הרכוש."

הנאשם חויב להחזיר מיד את הספרים והחפצים שברשותו, שניטלו שלא ברשות, לאגודת חסידי חב"ד.

"החזרת הרכוש" הם 456 הספרים שהם לקחו מהספריי. 102 מהם נמכרו לסחורי ספרים ואספנים ונקנו בחזרה, כמעט כולם, ע"י "אגודת חסידי חב"ד". שאר הספרים נמצאו עד אז במחסן של חברה להפקדות שבניו דז'ערזי, תחת בית המשפט.

הרב קרינסקי נכנס לחדרו הקי של הרבי, וברגע שהודיע לו על הבשורה הטובה, צהבו פניו הקי של הרבי והי נראה בחדווה גדולה.

הרב קרינסקי שאל את הרבי בדבר אפשרות קיומה של התוועדות קודש לעבוד הניצחון, אבל הרבי ענה לו: "מדארף זיך נאך מיישב זיין" [=עדיין צריך לחשוב בדבר] מרוח הדברים הי נראה שהרבי משתדל לשמור על שמחה מאופקת וכך הובן גם מתוכן שיחת הקודש שאמר הרבי אחרי תפילת מנחה. נראה שהרבי ידע שהפרשה עדיין לא הגיע לקיצה (את החגיגה האמיתית של 'דין נצח', כך נראה, בחר הרבי לקבוע רשמית רק כעבור שנה, בה' טבת ה'תשמ"ח).

באותו מעמד (כשנכנס הרב קרינסקי למסור את פרטי הבשורה) שאל הרבי לפתע אודות ענין פרטי בנוגע לאיש שאת שמו הזכיר הרב קרינסקי לברכה יממה קודם לכן. כמו"כ קיבל הרב קרינסקי מהרבי כמה הוראות, בניהן לטלפן לעו"ד ולהודות להם על מאמציהם, וכן לטלפן מיד להרבנית ולהודיע לה על הפסק דין וגם לשאול אותה משהו. הרב קרינסקי מספר שמיד בצאתו מהקודש טילפן אל הרבנית, וגם מהשיחה עמה הי ניכר כי היא מבינה שהפרשה עדיין לא הסתיימה.

תמונות מהריקודים :

בשורת פסק הדין התפשטה במהירות הבזק, והמוני חסידי חב"ד - ליובאוויטש בכל רחבי תבל, ואתם כל מעריצי זכרו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, וכל שוחרי אמת וצדק, קבלו בשמחה עצומה את פסק דינו של בית המשפט הפדרלי בניו יורק העושה לחלוטין את חזקת "אגודת חסידי חב"ד" העולמית בספריי הגדולה ובשאר החלקים המצויים בבית מרכז העולמי של חב"ד ליובאוויטש, 770 איסטרען פארקווי שבברוקלין, שהם נכסי הציבור ושייכים לצבור, כפי רצון קודשו של כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ומיד התאסף קהל עצום ברחבת "770", שהתפרץ בשמחה וריקודים ואמירת "לחיים" שהרקיעו שחקים.

ההפתעה היתה גדולה, כאשר, את תפילת מנחה בחר הרבי להתפלל ב-770 בזאל הגדול (אשר רק בחודש תשרי הי הרבי אז מתפלל למטה משא"כ בימי החול הי מתפלל בזאל למעלה), ולפני תפילת העמידה ביקש הרבי שיביאו לו חומש, ועם סיום תפילת מנחה, פתח הרבי בשיחת קודש מיוחדת. בשיחה אמר בין השאר :

... שכמו שבעת מאסרו וגאולתו של כ"ק אדמו"ר הזקן, הרי מהטענות שהיו נגדו – אשר נתחזק עליו הקטרוג על שמפיץ את המעיינות חוצה – הבין את ההוראה בנוגע

לעבודתו – שצריך להוסיף עוד יותר באמירת חסידות באופן של הבנה והשגה – חב"ד – דוקא.

לאור כ"ז ברורה ההוראה האלוקית הנצחית בקשר לאירוע הנוכחי, שדוקא מן הטיעונים והאשמות כאלו אין "אגודת חסידי חב"ד" גוף חי ופעיל, הרי דוקא מן הטיעונים האלו יש ללמוד הוראה בעבודתנו עתה והיא: ביחד עם גודל השמחה, שמחה שפורצת גדר, יש עתה להגביר עוד יותר את הפצת המעיינות חוצה, עד להוספה שלא בערך, ...

ובסיום השיחה אמר הרבי:

"כי תמורת הענינים שהיו בעבר כו' – נעשה "לפום צערא אגרא", ולא רק באופן של "אגרא" (שכר), אלא גם באופן של מציאה (שלא בערך לגבי שכר)".

דומה אשר השיא הייבשבת שלאחרי ה' טבת – ש"פ ויגש כאשר אמר הרבי אשר:

"יש להכריז ולפרסם שבימינו אלה נמצאים אנו בזמן (ומקום) מיוחד, אשר, לא נותר בו אלא ענין אחד ויחיד – וחייב אדם לומר בלשון רבו, כלשון כ"ק מו"ח אדמו"ר עמדו הכן כולכם, לבנין בית המקדש העתיד בביאת דוד מלכא משיחא.

ובמילא על כאו"א מישראל מוטלת השליחות להביא ולגלות את ביהמ"ק העתיד – ש"בנוי ומשוכלל" בשמים, וצריך רק לירד ולהתגלות למטה – תיכף ומיד ממש.

. . . עבודה זו צריכה להתבטא במיוחד בענינים שבהם מודגש הקשר והשייכות לביהמ"ק:

הקמת "מקדש מעט", בתי תורה ותפילה וגמ"ח שזהו גם מטרתם ותפקידם של "בתי חב"ד", בכל מקום ומקום...

חסידים הרגישו בדברים אלו אשר עכשיו מתחילה תקופה חדשה אצל הרבי – תקופה של תנופה והרחבה.

כל אלו שהכריזו זה עתה "דידן נצח", בודאי שכוונתם ב"דידן" היא – לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ובמילא, עליהם לדעת שכל מה שבא בהמשך ל"דידן נצח", הרי זה הניצחון דנשיא דורנו! ולכן, כאשר עושים פעולה מסוימת – לא יתכן שהדבר ייעשה על דעת עצמו, היינו, שעומד ברשות עצמו, ו"כל הישר (או כל ה"קרומקייט") בעיניו יעשה", ו"מי יאמר לו מה תעשה" – אלא "דידן נצח" נשיא דורנו, שבוודאי ינצח, בדרכי נועם ובדרכי שלום.

וכידוע הפתגם שאמר נשיא דורנו כמה פעמים: חסיד הוא פיקח, ובמילא, אינו ממתין ומנסה אולי אפשר באופן אחר, אלא, הולך לכתחילה בדרכם של רבותינו נשיאינו, ובדורינו זה – כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ובנוגע לעינינו, "כבר מילתיהו אמורה" – סיפור מפורש במדרש שבו מובא הענין ד"דידן נצח", ואין צריך להיות "למדן גדול", כ"א, לפרש דברי המדרש **כפשוטם**, ואז רואים מיד את ההוראה שלמדים מדברי המדרש, במה צריך להתבטא הענין ד"דידן נצח".

אצל כאו"א ישנם שתי נפשות – נפש האלוקית ונפש הבהמית (כמבואר בתניא), אשר נפש האלקית קשורה עם נפש הבהמית, ונפש הבהמית קשורה עם יצר הרע. והנה ב' רוחות אלו – רוח הטוב ורוח הרע – מנשבות אצל יהודי" רוח הטוב, יצר טוב, אומר לו שצריך לקיים את דברי נשיא דורנו. ורוח הרע, יצר הרע, מתחיל לבלבל כו', ולהיותו "אומן במלאכתו", מוצא כל מיני סברות והסברות, שלא לכך היתה הכוונה, לא לזמן זה ולא למקום זה, דבר פלוני אומרים רק "לפנים", ודבר פלוני אומרים לאמיתתו וכו', בכל פרטי ה"תירוצים" וה"אמתלאות" (כדאיתא בראשונים ש"אמתלא" אותיות "אמת לא") שמוצא הרוח הרע, יצה"ר.

ועל כך באה ההוראה מדברי המדרש, כיצד לנצח ולבטל את הרוח הרע – עי"ז שמתאספים כו"כ מישראל לעזור ולסייע זה לזה, ביחד עם הכלים שבידיהם, וצועקים "דידן נצח דידן נצח", שכן, לולא זאת לאוו דוקא שיהיו מנצחים את הרוח הרע, ואעפ"כ, עי"ז שמכריזים "דידן נצח דידן נצח" כדבעי, כרצון נשיא דורנו – אזי מנצחים את הרוח הרע ומבטלים אותו לגמרי, עד שרואים טיפת דם על פני המים, לראי' והוכחה שנתבטל החיות של הרוח הרע, היצה"ר, נמצינו למדים שהבחינה בענין זה היא – גירוש הרוח הרע, היצה"ר, עד לביטול חיותו ודמו כו', שאז יודעים שאכן "דידן נצח".

פרק שמונה עשר "מי שלא ראה את שבעת ימי המשתה בליובאוויטש".

השמחה נמשכה גם בימים הבאים, כאשר במשך שבעת ימים זיכה אותנו הרבי בשיחת קודש, שבה ביאר את ההוראות מהניצחון ומפרשת השבוע. הימים האלו יוזכרו כ"שבעת ימי השמחה" לרגל ה"דידן נצח".

מובא בזה יומן מא' התמימים ששהה אז ב-770 ומתאר כפי שרק אפשר לתאר בכתב את קורות ימים אלו ב-770:

"... מובן שאין לתאר את מה שקרה באותן שניות בזאל הקטן שלשם הגיעה הבשורה לראשונה.

מיד יצאו התמימים לריקוד בחצר 770, ומאן דהוא כבר דאג להכין משקה. שם גם נעשו הקולעים הראשונות...

חיש מהר נפוצה השמועה בכל המוסדות בשכונה אשר תלמידיהם החלו לנהור ל-770, כאשר כאו' מתושבי השכונה אשר שמע הבשורה הגיעה לאוזניו – מצטרף אליהם.

"מרכז התקשרות חבדי' עבד בקדחתנות ותוך דקות מספר כבר נודע הדבר בכל מרכזי חבד ברחבי תבל.

תמונות מהריקודים:

מעגל הרוקדים ברחבה שמול ה-770 התרחב, וכבר האספו הכספים הראשונים לקניית 'משקה' (א' מהגבירים החבדיים נתן בתור התחלה \$1000 לקניית משקה), אחרי כחצי שעה הגיע המזכיר ר' יודל קרינסקי שי' כשבידיו ארבעים וחמישה עמודי הפסק דין באנגלית. אם כי בתחילה לא היו כל הפרטים ידועים, הרי כעת, לאחר שהגיע המזכיר, נודע כי הניצחון הי' מושלם ודידן נצח! כפשוטו ממש!

שכונת קראון הייטס צהלה ושמחה; הטנקים סובבו ברחובות השכונה, משמיעים ברמקולים את 'דידן נצח' והכביש מול 770 כבר הי' רטוב מה'משקה'!

שנשפך כמים... מאחד הפינות נשמע קידוש של יום טוב; כולם מרוגשים ומנסים לחלק רגשותיהם עם חבריהם. ואיש לרעהו נושק על לחייו.

המזכיר קרינסקי נכנס לחדרו של כ'ק אדמור שליטא וכשיוצא, נכנס אחריו המזכיר ר' בנימין קליין, ואם כי לא היו יודעים הפרטים, על פניהם היתה נסוכה שמחה מיוחדת...

הרמקול שבחזית 770 השמיע ללא הפסק את נעימת דידן נצח, אליו מצטרפת להקת פיאמנטה ור' א. ליפסקער שהמשיכו ללא הפסק במלאכתם זו עד השעה 7:30 בערב. א' מהרוקדים עלה על גדר 770 וכל הקהל עונה אחריו את הברכות: 'הטוב והמטיב', 'שהחיינו וקיימנו והיגענו לזמן הזה', והקריאה 'יחי אדוננו מורנו ורבינו, וכל הקהל ענה: 'יחיו', בנתיים 770 'על הגלגלים', כאשר גם בפנים – למעלה ולמטה גוברים הריקודים, ברכות 'מזל טוב' ו'גוט יום טוב' נשמעות מא' לשני, והשמחה מרקיעה שחקים..., כל מנגינה שהושמעה עי התזמורת הושרה עי הקהל על המילים דידן נצח.

ומי שלא ראה שמחה זו לא ראה שמחה מימיו... עי המזכירות נודע שתפילת מנחה תתקיים למטה, והבימה של חודש תשרי הוקמה בזריזות.

בשעה 3:15 ירד כ'ק אדמור שליטא לתפילת מנחה, כשבית הכנסת למטה גועש ורועש בשאגות דידן נצח, השיץ התחיל 'אשרי' במנגינה המושרת בכינוסי הילדים, וכל הקהל אחריו, קדיש במנגינת חג, וכמוכ חזרת השיץ. לאחר התפילה נטל הרבי שליטא את סידורו ופנה לעבר הסטנדר השני (עם הרמקול) שהוכן (בסוף חזרת השיץ) במיוחד, ואמר שיחה שארכה כחצי שעה. (עיין לעיל במדור 'דבר מלכות').

תמונה מהרבי מדבר בסטנדר שלו:

השיחה הוגהה עי כ'ק אדמור שליטא באנגלית.

לאחר השיחה כשעמד ללכת, הביט בחיוך לעבר בחור שצעק בקול 'עד מתני...', כ'ק אדמור שליטא עלה לחדרו, ובחוץ המשיכו לרקוד ביתר שאת.

לתפילת ערבית ירד בשעה 5:20 (עורכי הדינים הופיעו לתפילה). אחרי התפילה נסע כ'ק אדמור שליטא לביתו, במשך הזמן הספיקו להגיע עשרות משלוחי כ'ק אד'ש (ר' שלמה קונין שרק לפני יום הגיע ל-770... ועוד), ובחזית בניין מס' 784 נתלה שלט גדול שהכריז 'זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו, דידן נצח!.

בשעה 9:30 התחילה סעודה – התוועדות גדולה בבית הכנסת למטה עי הנהלת אגודת חסידי חב'ד, ואת בית הכנסת מילאו אלפי אנשים, מתושבי השכונה, בחורי ישיבות, אנש הפזרות בארה'ב שהספיקו להגיע ל-770 ועוד רבים מאוד מאוהדי חב'ד, המנחה ה' הרב דוד רסקין שי' מהנהלת אגודת חסידי חב'ד שעשה זאת בחן ובטעם רב.

ראשון הנאומים הי' הרב יהודה קרינסקי שי' מגיבורי הפרשה שעמד על חשיבותו ההיסטורית של יום זה, שייקבע לדורות, הוא סיפר שהיתה לו הוראה מכ"ק אדמור שליט"א (אחרי השיחה במנחה) להתקשר עם העוד ולומר לו 'ווארט' מהשיחה שנאמרה היום, וכן להודות להם. העוד שהיו באסיפה, יצאו במיוחד, הוא אמר להם את הנקודה ש"ק אדמור שליט"א הזכיר בשיחה בקשר לשיעור היומי בחומש, וא' מהם ביקש למסור לכ"ק אדמור שליט"א 'ווארט' משלו: על הפסוק 'ונפשו קשורה בנפשו' – שראה זאת במוחש במהלך המשפט כמה כ"ק אדמור שליט"א הי' קשור לענין.

אח"כ החלו לנגן ניגון שמח (דידן נצח' וכך גם אח"כ בין נאום לנאום) והקהל נעמד על השולחנות והחל רוקד בהתלהבות. 'אשרי עין ראתה כל זאת...':

הנאום הבא הי' ר' אברהם שמטוב שסיפר מהקורות בתחילת המשפט, כיצד שאלו העוד את הרבי שליט"א על דעתו, וכ"ק אדמור שליט"א ענה שלדעתו כל דבר צריך להיות מלובש בכלי, בדרכי הטבע... כן סיפר על הוראות כ"ק אדמור שליט"א לעוד למקד הטיעון על מכתב מהאדמור הקודם אשר בכמה שורות כותב שהספרי' היא רכוש של אגודת חסידי חב"ד, ואם כי הם התפלאו על הדבר הזה – בסופו של דבר התברר להם כמה נכונה היתה הוראה זו שבזכותה נדחו הרבה מטענות הצד שכהגד.

אחריו דיבר ראש הישיבה הרב מרדכי מענטליק (חבר הנהלת אגודת חסידי חב"ד) שכדרכו, קישר את ענין גאולת הספרים לנכתב בלוח 'היום יום' ביום זה, הוא דיבר בהתלהבות על מעלת 'נשיא הדור' וסיים בברכת 'דידן נצח'.

כן דיברו הרב י.ק. מארלאוו, ראש הבד"צ דקק קראון הייטס, הרב שני' גורארי', האחראי על הספרי' ר' שיב לעווין, ר' שלמה קונין ועוד. הרב משה העכט נשא דברים גם הוא, הציע לחבר ספר שייקרא מגילת ה' טבת (כמגילת י"ט כסלו שנכתבה בשעתו).

לאחר הנאומים הוצאו השולחנות והספסלים ונוצר מקום רחב עבור הריקודים.

תזמורת פיאמנטה עבדה קשה במשך כל הלילה כשאותה מחליפה בהצלחה רבה תזמורת א. ליפסקער שהלהיבה עד אור הבוקר את אלפי החסידים ששמחתם הלכה וגברה בניצחון הגלוי – יד החסידים על העליונה:

יום רביעי ו' טבת:

בשעה 2:15 נסע כ"ק אדמור שליט"א להאוהל.

הרבי שליט"א חזר בשעה 6:30 ונכנס לתפילת מנחה ומעריב (בזאל למעלה) בשעה 6:40 לאחר התפילה, הסתובב בהפתעה לעבר הקהל - אשר תפס כל פינה אפשרית בבית הכנסת - והחל לומר שיחה שארכה כ7 דקות בערך.

(באמצע השיחה נפתחה הדלת והרליג הכניס פנימה רמקול, כק אדמור שליטא סיבב את פניו אל הרמקול, עצם את עניו והמשיך לומר את השיחה – וכך נשמעו הדברים גם לעומדים בחוץ).

אביא קטע מהשיחה :

יבנוגע לפועל:

כל אלו אשר מאיזו סיבה שתהי לא נתנו עדיין לצדקה, בצירוף שמם ושם אמם – יזדרזו לתת סכום מסוים לצדקה (שכן, בענין זה לא נוגע הכמות, כי אם עצם השתתפותם בנתינת הצדקה, כולל – בסבר פנים יפות), ולצרף שמם ושם אמם, בהקדם הכי אפשרי, לפני הנסיעה מחר, בלי נדר לציון כק מוח אדמור, על מנת להזכירם עה'צ.

וכדאי – שיתנו את הפתקאות בפ'ע ואת הכסף לצדקה בפ'ע (באותה נתינה, אבל במעטפות נפרדות) כדי לחסוך את הטירחא לחלק את הפתקאות ואת הכסף, שהרי בוודאי יהי ריבוי גדול, בכמות ועאכוכ באיכות.

ולהוסיף, שמכיון שלא תהי אפשרות לקרוא את כל הפתקאות, כא להניחם ולמוסרם עה'צ – יכול כארא לכתוב כל מה שרוצה (ללא כל בושה), שהרי זה באופן שכותב להקב'ה עי נשיא דורנו.

וכמוכ יכולים לעשות בכל שאר המקומות שיש בהם 'בית החיים' שנטמן בו גדול מישראל, צדיק בישראל, מורה דרך בישראל, כידוע שכל 'בתי החיים' קשורים זה בזה, וכולם יחדיו קשורים עם 'מערת המכפלה' באמצעות 'המחילות' כמבואר (בספרים):

הרבי יצא מהבית כנסת וחזר מיד והוסיף:

כל הנ'ל קשור לאנשים נשים וטף, בנעורינו בזקיננו בבנינו בבנותינו

לאחר כמה דקות נסע לביתו.

בשעה 9:30 כבר מסודרים השלוחנות ב-770 להתוועדות נוספת, שכעבור שעה נהפכת לגל סוער של ריקודי שמחה. כביום אתמול השלוחנות והספסלים מוצאים, וברחבה שנוצרת בבהכ'נ נמשכים הריקודים בליווי התזמורת, עד אור הבוקר. על פניהם של הרוקדים ניתן לראות כי מאז הגיעה הבשורה – אמש בשעה 12:00 – עדיין לא עצמו עין. לפנות בוקר מגיעים לבית הכנסת האורחים הראשונים מאה'ק, בניהם גם רבה הראשי של בני ברק הרב משה לנדא שליט'א. הללו מצטרפים לקהל הרוקדים. רק בשעה 9:30 בבוקר מסיימת התזמורת את תפקידה...

יום ה' ז' טבת – עת רצון:

לאחרי קריאת התורה החל לנהור ל-770 קהל רב ומגוון, חסידים (מחוגים שונים) ואנשי מעשה וכו' וכו', והם יושבים כאוּא בדחילו ורחימו וכותבים פנ הנמסר מיד למזכירות. התכונה רבה, והמזכירים עובדים בקדחתנות, 770 בכלל על הרגליים, כי מתקשר לאנשים עמם הוא קשור במבצעים ומקבל את שמם ושם אמם, המבוקש ביותר ביום זה הוא ה'דף הלבן' לתוכו נכנסים שמות ושמות... כמו כן נכנסו שמותיהם של למעלה ממאה אלף ילדים הרשומים במרכז העולמי של 'צבאות השם' בנג', והאווירה מיוחדת במינה.

תמונה מהרבי בהאהל:

מהשעה 2:00 ואילך מתגודדים רבים מאנשי והתמימים סביבות פתחו האחורי של געה'ת – מצפים ליציאתו של כ'ק אדמור שליטא להאהל, המתניחות גוברת כשהביא רחוב הלברשטאם את הרמקול, בשל האפשרות לשיחה, ברגעים האחרונים נזרקים פתקים מכל הכיוונים והמזכירות נחפזים לקחתם ולהכניסם בקודש פנימה, בשעה 2:40 יוצאים בזה אחר זה ארבע אברכים מעבירים את שקיות הכסף המצורף לפנים – לאיזהו מקומן, מיד אחריהם יוצאים שני המזכירים, נושאים בכבידות את הפנים, שקיות נייר גדולות ועמוסות המונחות במושב האחורי של הרכב. הם חוזרים ויוצאים שוב עם שקיות נוספות סה'כ שמונה במספר. אחרי דקה יצא כ'ק אדמור שליטא כשפניו הק' מאירות, והתרגשות בקרב הקהל – גדולה.

בשעה 7:40 חוזר הרבי שליטא מהאהל, לאחר כרבע שעה נכנס לבית הכנסת הגדול לתפילת מנחה וערבית לאחר תפילת ערבית ניגש כ'ק אדמור שליטא אל הסטנדר שהוכן על בימתו והחל לומר שיחה שארכה כחצי שעה.

הרבי הביא את הפסוק ואת יהודה שלח לפניו וגו' להורות לפניו גושנה וממנו הסיק שצריך להפוך כל בית פרטי לבית של תורה וג'כ תפילה וצדקה.

בשעה 10:00 החלה סעודת ההודאה המאורגנת ביוזמתו של מאיר הארליג שי' שהי' גם המנחה, ור' שב העכט פתח ב'דבר מלכות' כשחזר על שיחתו האחרונה של הרבי שליטא. הגר'מ לנדא נשא דברים בענין המקור לסעודת הודאה, והרב יואל כהן הסביר את חשיבות המאורע ע'פ חסידות, וזה תוכן דבריו:

תמונה מיואל כאהן:

כפי שידוע לכל הקהל, אמר כ'ק אדמור שליטא בה' טבת לאחר תפילת המנחה כי כשם שבגאולת י'ט כסלו היתה, כתוצאה מן המאסר והגאולה, התגברות נוספת בהפצת תורת החסידות, כך צריכה להיות עתה הוספה רבה ביחס למצב של היום. ע'כ דברי הרבי שליטא.

ויורשה לי להוסיף כי נראה לי ושמעתי כך מפי חסידים נוספים, כי בעצם, יש
בנצחון זה עומק נוסף שאיננו גם בגאולת י"ט כסלו:

מאסרו של אדמוה"ז הי', כידוע, בגלל הקטרוג על תורת החסידות, על האור
דאותו הפיץ מקור האור – ה'מאור' – נשיא הדור ההוא, לפיכך, ההוספה וההרחבה
שבאה כתוצאה ממנו היתה בגילוי נוסף, בעל ממדים רחבים יותר של אור תורת
החסידות.

הפעם הי' הקטרוג, כנראה לא על אור החסידות, אלא על ה'מאור' עצמו, חו':
השאלה שעלתה לדיון במשפט זה הי' עצם ההכרה בעובדה שהנשיא הוא הכל'
וברור שההוספה והתגבורת צריכה להיות בהתאם.

זאת ועוד: ביחס לימים הטובים שנוספו בישראל בזמן הגלות מצינו דבר מענין,
החג הראשון הוא, כידוע חג הפורים בו חוגגים את נס ההצלה הגשמית של עם
ישראל, זהו הנס והחג של הגוף היהודי. חג החנוכה הוא לזכר נס הניצחון של
הנשמה היהודית עליו נגזרה גזירת 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך': ביט
כסלו הי' הקטרוג לא על הגוף וגם לא על הנשמה – למקטרגים לא הפריע קיומם
הגשמי של ישראל ואף לא לימוד התורה וקיום המצוות, הי' זה קטרוג על נשמת
התורה. גם בהעדר לימוד החסידות אפשר ללמוד תורה ולקיים מצוות, אבל זה בלי
נשמה, כידוע. החג הרביעי – הי' טבת – מסמל על ביטול הקטרוג על הנשמה של
הנשמה בעצמה – על עצם ה'מאור'.

ברור, איפא, כי התגבורת בהפצת המעיינות שתבוא כהתוצאה מהניצחון זה
תהי' לא רק בתחום לימוד תורת החסידות אלא בהתפשטות והרחבת ההכרה
בשייכותו של כל הדור לנשיא.

יעזור השית שבקרוב ממש נזכה גם לשלימות גילוי האמת בביאת המשיח
במהרה בימינו.

מספרת מרת ל. כהן (אשתו של ר' יואל), אשר אחרי התוועדות חסידים בה' טבת,
הביאה להרבנית זיע"א את הטייפ של הנאומים, וביחד שמעו את הטייפ, כאשר הרבנית
מנתחת בצורה מפליאה את תוכן כל הנאומים. וכששמעה את דברי ר' יואל כהן אשר
ה"דין נצח" דה' טבת הינו למעלה מגאולת י"ט כסלו וחנוכה ופורים וכו', הי' נראה אשר
הרבנית מאשרת שאכן כן הוא הענין!

מזכיר כ'ק אדמור שליט"א הרי קרינסקי שי' הציג לפני הקהל את העוד הראשי
של 'אגודת חסידי חב"ד' במשפט, מר נתן לואין, ולאחר מכן הוזמן מר לואין לדוכן
הנאומים. הוא אמר כי נרגש מאוד מהניצחון שכן דרך העולם שאחר ניצחון במשפט
של אחד הצדדים שמחים ביום שלמחרת, ואילו כאן בלויבאוויטש הוא רואה שמחה

של שלושת ימים... הוא גם קישר דברים הכרוכים המשפט לענינים המסופרים
בפרשת השבוע.

כן נשא דברים הרב שלמה קונין השליח הראשי בקליפורניא, שסיפר שבמהלך
הטיסה מלוס אנג'לס לנו יורק, במטוס שהי' מלא חסידים שמיהרו להגיע ל-770
מיד עם הוודע הבשורה, הועברה שיחת הרבי שליטא בשידור טלפוני אלחוטי ישיר:

וכן שמעתי שבשני המטוסים שהגיעו מקנדה כשהם גדושים בחסידים, ביקש
הקברניט ברמקול להחליש קצת את הריקודים שכן הם עלולים להזיק לטיסה...

שוב פיאמנטה, ושוב רוקד הקהל על השולחנות, ובכותל המערבי של הבית
הכנסת האיר פנים לכולם שלט גדול ועליו נכתב: 'זה היום תחילת מעשיך, ה' טבת
— חג החגים. יום גאולת דידן נצח, ומלכותו בכל משלה: שוב הוצאו השולחנות
והספסלים ואלפי החסידים הרוקדים שהיום הצטרפו אליהם הרבה אורחים:
שלוחים, תלמידי ישיבות ממקומות רחוקים ועוד, ממלאים בצפיפות את שטח בית
הכנסת, מאן דהוא העיר כי ב'ספר התולדות' מסופר שכאשר יצא אדמוה"ז ממאסרו
ביט כסלו, המשיכו החסידים להתגולגל שיכורים ברחובות פטרבורג, במשך השבוע
שלאחר מכן ... ועד כמה היתה השמחה גדולה בימים ההם, הרי שכאן השמחה
גדולה ביותר, עד שהכל מודים שגם בשמחת בית השואבה ואפילו בשמחת לא
רואים דבר שכזה...

יום ו' ערש'ק, ח' טבת:

כשהגיע הרבי ל-770 קיבלו את פניו עשרות אורחים נוספים מארץ הקודש,
ילדה אחת איחלה לרבי 'מזל טוב... בליל שבת סודרו השולחנות כבימי חודש תשרי.
כשתזר הרבי לחדרו אמר לילדה: 'גוט שבת, ווי וואנט משיח נאווי, ובכלל רואים אצל
הרבי דברים נפלאים מיום דידן נצח.

שבת פרשת ויגש:

כשירד הרבי שליטא לתפילת שחרית עודד בתנועות נמרצות את שירת 'ושמחת
בחגיך' והמשיך בכל גם לאחר שהגיע למקומו (על הבימה). גם כששר הקהל את
'אל אדון' במנגינת 'דידן נצח' עודד הרבי שליטא בידו את השירה בתנועות נמרצות
(יותר מכפי הרגיל).

ההתוועדות:

לפני השיחה הראשונה החלו לשיר 'דידן נצח'. אחר השאלות ברשי, זוהר
ורמב"ם, היתה חלוקת המשקה. אחד הביאורים ברשי דובר בענין בתי חב"ד:

שצריך לעשות מכל דבר ושכנתי בתוכם' כמו שמבין ילד קטן, שמאחר שהקב"ה ברא את זה הרי צריך לעשות מזה דירה לו ית' וממילא צריך לעשות מהמיטה שלו, מהכיסא, מהכפית וכו' – בית חב"ד. כותב לי ילד קטן שהחליט לעשות מחדרו הפרטי בית חב"ד, ותלה שלט בית חב"ד וכו' וזה עורר התפעלות ושאלות עדו.

ובזה באה הצעה (ויא א נייע המצאה או נייע גזירה, איך שיקראו לזה) לידע שכל החוזרים לביתם יערכו התוועדות חסידית, ודוקא בד' אמות שלהם, בביתם, לעשות מביתם בית חב"ד.

בהמשך לשיעור הרמב"ם היומי דיבר הרבי שליט"א על כך שהיהודים הם הבע"ב על העולם, מאחר שהקב"ה כביכול מכר להם את כל העולמות עד עוה"ז הגשמי וממילא הרי הוא בעה"ב על העולם לעשות ממנו דירה לו ית', ובאופן שאין מקום בו לערער מצד היצהר וכו'.

המציאות האמיתית דה' טבת הוא הנס וההרמה שיצא מזה.

מאחר שנמצאים אנו בימי הגלות האחרונים ... הרי בהכרח לומר שכאשר יהודי פוגש איזה ענין של מניעה ועיכוב בעיני יהדות, בבחינת "הבה נתחכמה לו" – אין זה אלא ענין של נסיון, ע"ד "האלוקים ניסה את אברהם", "נסה" (גם) מלשון נס והרמה, היינו, כדי שע"י יבא לתכלית העילוי – הרמה לגבי השלימות שלפניי, ע"ד החילוק דנס וטבע (כמבואר בארוכה בדרושי חסידות).

...ועד"ז בנדו"ד :

לאחר שלימות העבודה בכל הענינים (כנ"ל), כולל גם ענין הנסיונות שעברו בניי במשך כל הדורות, ובמיוחד בנוגע ליוסף שבדורנו ("נשיא הדור", אשר "רישא בתר גופא אזיל"), כל הנסיונות שהיו ברוסיא הסובייטית, שעמד בכולם בתוקף וגבורה עילאית, עד ליציאתו משם בשלימות, עם כל בני ביתו, ביחד עם ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו כו' (כולל – פעולה נמשכת גם במדינה ההיא, פירות ופרי פירות כו' גם בימינו אלה) – הרי בוודאי שלא חסר מאומה כו', אלא, שהקב"ה רוצה שיהי ענין של נס והרמה באופן נעלה עוד יותר, ולכן מביא נסיון נוסף.

... ועד"ז בנדו"ד – שאין לנסיון מציאות כלל גם בעוה"ז הגשמי והחומרי, "עולם הקליפות", ולכן כאשר "תלה" ענין לשמים", אזי נתגלה באופן גלוי לעין כל שאין כאן מציאות כלל, וכן מה שנשאר, אינו אלא הענין דנס והרמה – שע"י יתוסף עוד יותר בהפצת המעיינות חוצה, ע"י ההוספה בהוצאה לאור ובהדפסת כתבי רבותינו נשיאינו כו'.

ובלשון המדרש (המק"א בנוגע להכרזה "דידן נצח דידן נצח", ש"לא עלון מן תמן עד זמן דחמון כמין חררא דדמא על אפי מייא" (סימן לביטול המציאות דרוח רע), שאז שקט (היפך המצב הקודם ד"חמו עירבוביא במיא") המעיין והנהר הטוב שבמדרש שממנו שתו הנ"י, היינו, שע"י יתוסף ביתר שאת וביתר עוז בתוקף התפשטות הנהר מהמעין, עד להפצת המעיינות (לא רק הנהר, אלא גם המעיין עצמו) חוצה.

..ובאותיות פשוטות – שכל החיות וההתלהבות כו' צ"ל בענין ד"וישמור משמרת
מצוותי חוקותי ותורותי" (כמ"ש באברהם אבינו), החל מלימוד ספרי וכתבי החסידות
(ופשיטא, בהקדמת לימוד נגלה דתורה – "תלמודו בידוי") היינו, שכאשר יוצא לאור ספר
חדש, קונטרס או מאמר כו', צריך כאו"א ללמדו. ובהדגשה – שאין להסתפק בכך שישנם
כו"כ שלומדים ענין זה, אלא "כאו"א חייב לומר בשבילי נברא העולם", ובנדו"ד, בשבילי
נדפס ספר קונטרס או מאמר זה.

(משיחת ש"פ ויחי היתשמ"ז)

הרבי שליט"א הביט על השעון ואמר בחיוך שיש להאריך בכ"ז, אבער
באלד וועט מען פארשפעטיקן זמן מעריב אויכעט [=עוד מעט יאחרו גם את
זמן תפילת ערבית]. אח"כ פנה להחזן ר' משה טעלישעווסקי שי' שינגן הניגון
ואמר 'בזריזות' ניגן הנ"ל בזריזות ואח"כ הקהל.

אח"כ הזכיר אודות ברכה האחרונה.

ההתנועות הסתיימה בשעה 5:05

אח"ז התפללו מנחה-מעריב והאברך ר' כאצמאן שי' הכריז על אסיפת
הרבנים אודות דברי כ"ק אדמור שליט"א היום בשעה 9:30. אחרי זה עשו
הבדלה, אחרי הבדלה פנה כ"ק אדמור שליט"א להרב כ"ץ שי' שיכריז עד מלוח
מלכה קרן המעמד שמתקיימת במוצש"ק.

החל משעה 11:00 בלילה ועד ל 7:30 בבוקר נמשכה השמחה במוצש"ק,
תזמורת פיאמנטה מילאה בנאמנות את תפקידה במשך כל הזמן הנ"ל. בהמשך
להתנועות שבת הופכים כל השירים להיות מושרים על המילים "עד מתני"
והידיעה על פסיד רבני אנש מעלה את המוראל. ההרגשה היא שאת עשרה
בטבת יחוגו מחר כיום טוב...

יום א' עשרה בטבת – צום העשירי:

כשהגיע הרבי, המתין לו הרב מארלאוו שליט"א בגן עדן התחתון, ומסר לו
את פסיד הרבנים מהכינוס אמש שמשח חייב לבא מיד, הרבי עיין בזה ואמר:

צילום הפסיד:

זאל דער אויבערשטער ממלא זיין משאלות לבבם לטובה, אין אלע זאכן
וואס עס שטייט דא ובלשון הרמב"ם: אמן כן יהי רצון. און דאס זאל זיין
בעגלא דידן ממש, ובפרט אז ס'איז שלושים יום פאר יוד שבט, מזאל הערן
בשורות טובות ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים.

הרבי ירד לאמירת סליחות וקריאת התורה בזאל הגדול.

לאחר תפילת מנחה – אמר כ'ק אדמור שליט'א (כדרכו בק' ביום תענית ל'החזיר עטרה ליושנה') דברי כיבושין, בהשיחה ביקש הרבי לנצל את ההזדמנות להודות לכל אלו שטרחו להשתתף בהשמחה, לבשר טוב ולהתבשר טוב. הרבי שליט'א איחל שיהי' טוב לב - משתה תמיד. ואמר כי לעיתים ה'משתה תמיד' הוא שמביא את ה'טוב לב', ואיחל כי יחזרו למקורם עוד כתבים ועוד ספרים וגם עוד יהודים, זאת ע'י הקמת בתי חבד בתים להגברת הפעילות לתורה, עבודה וגמ'ת, ושכל בית בישראל יהי' בית כזה.

ובסיום חילק הרבי שליט'א דולרים.

גם בלילה זה נמשכו הריקודים עד אור הבוקר.

יום ב', י'א טבת – אור לי'ב טבת.

בסיום תפילת ערבית אמר הרבי שיחה, בשיחה היו דברים שהממו את כל השומעים, וכל ספרי הלימוד נפתחו.

'ביחס למוזכר אתמול, בשיחת עשרה בטבת, אודות דברי הרמ'א בסיום שוע אורח חיים ו'טוב לב משתה תמיד', יש להבהיר כי דברי הרמ'א נקבעו ביחס לזמנים מיוחדים ובאופנים מיוחדים, אך גם בעת שמחה יש לזכור את ההגבלות הידועות בעניין שתיית משקה. ובנוסף לכך לשים לב גם לפירוש הנוסף בפסוק זה – הנרמז בפ'י רשי על פסוק זה (משלי טו, טו) 'זרבותינו דרשו מה שדרשו בפרק חלק: כל ימי עני רעים – אלו בעלי תלמוד (שקשה לתלמוד מרוב סוגיות שיש בו) וטוב לב משתה תמיד – אלו בעלי משנה (נוחה לתלמוד). רבא אמר איפכא (דבעלי תלמוד נהנים מיגיעו שידעו להורות איסור והיתר, אבל בעלי משנה שונים ואינו יודע מהו אומר, דאין מורין הלכה מתוך משנה).

כוונת השמחה היא, איפ'א, להביא תוספת ותגבורת בלימוד משנה, בתלמוד ובפנמיות התורה, ואת הוראת הרמ'א יש לקיים בזמן ובצורה המתאימים, כפי שכל מצות התורה ניתנו בזמן ובמקום מסוים (מצות מצה, לדוגמא, איננה קיימת לאחר ימי הפסח וכדו'). הדבר הוא בעצם, פשוט ומובן ואין להאריך בו, מה גם שהשמחה באה כתוצאה מכך ש'דידן נצח' כל שכל השמחים חשים כי כ'ק מו'ח אדמור נשיא דורנו ניצח במלחמתנו ועליהם, אם כן, להתמסר עוד יותר לקיום הוראותינו.

בשעה שמדובר אודות 'דין נצח' יש למצוא הוראה לכך בתורה ע"פ המדרש (ויקרא רבה פ' קדושים): מעשה בקרתני באבא יוסי איש ציתור שהי' יושב ושונה על פתח מעין. נגלה לו רוח שהי' שורה שם והודיעו שהוא רוח טובה ובזכותו לא ניזוק איש בנהר עד היום וגילה לו שעתידה לבא רוח רעה. שאל אותו מה נעשה? וענה, לך, העד בבני העיר והכן אותם ליד הנהר וכלים להכות בידהם, ולמחר יבואו וכשיראו ערבוב על פני המים יכו בהם ויקראו 'דין נצח', עשו כן והרגו לרוח הרעה עד שראו דמו על פני המים.

מכאן עלינו ללמוד כי משמעות הביטוי 'דין נצח' היא ניצחון הטוב על היפך הטוב עד לביטול דמו, המורה על חיותו והתלהבותו ובכיוון זה יש לפעול לאור הניצחון בימים אלו.

ההכנות ליו"ד שבט.

בימים אלו [כל יום ויום משלושים ימי ההכנה לעשירי בשבט] יוסיף כאו"א בלימוד התורה... הן נגלה דתורה, והן פנמיות התורה כפי שנתגלתה בתורת החסידות, לימוד כתבי החסידות כו', כולל גם הענין הפצת המעיינות חוצה,

- שעל זה הי', כנראה, העגמת נפש וכו', אך ורק נסיון מלמעלה, וגם מלשון נס והרמה בכל בגו"ר – ע"ד והאלוקים ניסה את אברהם, ובמילא, צריך להוסיף בזה ביתר שאת וביתר עוז-

החל מהחוצה שבו, שעיי"ז מצליחים גם בהפצה כפשוטו, ובלשון חז"ל "קשוט עצמיק" ואח"כ "קשוט אחרים". וכמו"כ יוסיף כאו"א בנתינת הצדקה.. הן צדקה גשמית כפשוטה, והן צדקה רוחנית, עשיית טובה ליהודי בגשמיות, ובפרט ברוחניות, ע"י הפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה.

(משיחת אור לייב טבת, סיום ז' ימים (היקף שלם) מיום ה' טבת ה'תשמ"ז)

ההוראה מהשיעור היומי (יום ב') בחומש ז'ידגו לרוב בקרב הארץ: על כל אחד לזכור שמקור חיותו היא התורה, כפי שאין הדג זקוק להסברים לכך שחיותו היא במים, לימוד תורה צריך להיות 'לרוב', כאמור הן ביששכר והן בזבולון, ויש להביא זאת בקרב הארץ, לעשות את העולם התחתון לדירה לה'.

ההוראה מסיום השיעור של היום השלישי – בו נשלמו שבעת ימי ההקף של יום השלישי ה' טבת, דבר המורה על השלמת כל הענינים אשר לקחתני מיד האמורי בחרבי ובקשתי, 'בצלותי ובבעותי': יש להוסיף בעבודת התפילה, ובעיקר בתפילה ובבקשה להקב"ה לסיום הגלות ובתביעה 'עד מתני'.

לא יאומן – אבל בלילה, אחרי סדר חסידות ה-770 מלא מפה לפה
בבחורים הלומדים גמרא!!! המתמיד והבטלן, הגדול והקטן, זה בפינה זו וזה
בפינה אחרת, חיים ברוך המסריט ד-770 לא מפספס את המחזה ובא להסריט
את כל הלמדנים החדשים. לטענת חנויות הספרים – נגמרו כל הגמרות מס'
פסחים.

עד כאן תיאור שבעת ימי המשתה כפי שנכתבה ביומן א' התמימים.

* * *

פרק תשעה עשר "שטר שיצא עליו ערעור"⁵²

אחרי הפסק של בית המשפט הפדרלי ביום ה' טבת ה'תשמ"ז הנתבע ב.ג. שמר לעצמו את זכות הערעור, וערער באותו בית המשפט, ערעור זה נדחה במהרה, הנתבע לא הסתפק והלך לבית המשפט לערעורים של מדינת ניו יורק ועירער על פסק הדין לפני ג' שופטים. בית המשפט ישב ודן ע"ז במשך הקיץ ה'תשמ"ז.

יש לציין שאת הערעור ראה הרבי כערעור על ענין נצחיות הנשיאות, זה הי' הקו המנחה בשיחותיו של הרבי בתקופה זו, כפי שאפשר לראות מדבריו הק' במשך תקופה זו כדלהלן (ועיין גם בשיחת מוצש"ק תרומה ה'תשמ"ח שהובאה לעיל)

וכך אמר הרבי בקשר לערעור בסופו של התוועדות ש"פ בשלח ה'תשמ"ז⁵³:

ויה"ר שההוספה ב"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" – "אין עוז אלא תורה" – תמהר עוד יותר את ה"להשבית אויב ומתנקם" "דידן נצח" לגבי כל הענינים שהם "אויב ומתנקם" עד לאופן שלא ישאר שום רושם כלל מדבר המנגד".

בעקבות הערעור על משפט הספרים, ביקש הרבי בש"פ ויק"פ החודש, מבה"ח ניסן ה'תשמ"ז⁵⁴, להוסיף בהג' הקווים שעליהם העולם עומד, תורה, תפילה וגמ"ח, ובאופן מאוד מיוחד אמר הרבי שמוסר את הענין לשלוחים:

רואים במוחש שישנם ענינים בלתי רצויים הבלבלים לעבודה דהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב.

ובלשון המדרש – שגם לאחרי הנצחון בנוגע לביטול ה"רוח ביש" (המנגד למעיין ונהר, מקור מים חיים, הוי' תורתו ומצוותיו, ובפרט המעיינות דפנמיות התורה), עדיין נשאר רושם כו', "מין חרדא דדמא על אפי מייא".

אשר, אע"פ שלאמיתתו של דבר אין להתפעל מזה כלל וכלל, שהרי בוודאי יהי' הניצחון דתורה ויהדות כו' בתכלית השלימות, מ"מ יש כאלה שדבר זה גורם להם רדש של פחד וכיו"ב, ובמילא יש צורך לבטל זאת לגמרי (אפילו אם הפחד אינו אלא באופן ד"ופחדו בציון חטאים")

⁵² טושו"ע חו"מ ר"ס מו. ועיין לקו"ש ח"ז ר"ע 184.

⁵³ תורת מנחם - התוועדויות ח"יב עמ' 450 - מוגה

⁵⁴ תורת מנחם - התוועדויות ח"יב עמ' 729

ובהתאם לכך, הרי בעומדינו בסמיכות לער"ח (ובפרט ער"ח ניסן), הנקרא "יום כיפור קטן" – יוסיפו פעולות מיוחדות בנוגע לביטול העניינים הבלתי רצויים כו'.

...ובפרטיות – להוסיף בכל הג' הקווין-עמודים (שעליהם העולם עומד וקיים) דתורה, תפילה (עבודה) וגמ"ח:

תורה – הוספה מיוחדת בלימוד התורה, ובמיוחד – בתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו...

תפילה – הוספה מיוחדת באמירת מזמורי תהילים...כולל המזמור המכוון למספר שנותיו דכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו...

צדקה - ...ומה טוב צדקה עבור עניני תורה תפילה וגמ"ח הקשורים עם המוסדות והפעולות דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ובקשה מיוחדת – לפרסם את הדברים בכל מקום ומקום, ובהדגשה – שענין זה שייך לכאו"א, אנשים נשים וטף.

..ובמיוחד מוסרים זאת לשלוחים דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שיתאספו ויתדברו יחדיו, "איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק" להחליט מה שיכולים וצריכים להוסיף בכל עניינים אלו.

במשך ההתוועדות התבטא הרבי בחריפות מאוד גדולה בקשר לכוונתם של הצד השני.

כמו"כ באותה תקופה – בש"פ ויקרא ה'תשמ"ז אמר הרבי שיחה מיוחדת על נצחיות נשיא הדור וספריו וכל עניניו (הגשמים), ועל ההתקשרות לנשיא הדור, ושלא כהרגיל הורה להדפיסה – מוגה – מיד לאחרי השבת ולהדפיסה בתור ליקוט לשבת הבאה – שבת הגדול⁵⁵.

כמו"כ הורה הרבי ל'אגודת חסיד חב"ד' להו"ל קונטרס עם שני מאמרים המאמר האחרון של הרבי (הרש"ב) נ"ע המתחיל בד"ה "ראשית גויים עמלק", והמאמר האחרון של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע המתחיל בד"ה "באתי לגני". כשהכניסו את הקונטרס לרבי, ביום א' אור לר"ח ניסן ה'תשמ"ז, אמר הרבי לר' יהודה שי' קרינסקי⁵⁶:

צילום הכת"י של הריי"צ ממאמר זה:

⁵⁵נדפסה בלקו"ש חל"ב עמ' 19 ואילך.
⁵⁶ראה גם ב'היכל מנחם' ח"ב עמ' רכב.

”... הי' זה דבר נכון שכולם ילמדו חלק מאותו מאמר”.

הרבי התעכב על המאמר ד”ה ראשית גויים, והתבטא ”נו מ’האט דאך צו טאן מיט עמלק”⁵⁷

אח”ז שאלו הרבי ”לכולם יש מאמר זה? (וענה שמודפס וישנו בידי כולם) ואמר: יהי רצון שיכוונו נכון, ושיהי' בהצלחה רבה”.

במשך תקופה זו סבל הרבי ברגליו הק' ובמשך כחודשיים (עד יום א' דחג הפסח) התפלל כל התפילות למעלה בזאל הקטן ורק להתוועדיות הי' יורד למטה ל'זאל' הגדול.

יש לציין אשר בתקופה זו – תקופת הערעור – הורה הרבי לר' שד”ב לוויין (שערך את כרכי ה'אגרות קודש' של רבותינו נשיאנו), להדפיס את 'אגרות הקודש' שלו, וכך מספר ר' שד”ב לוויין⁵⁸:

בט”ז אדר תשמ”ז קיבלתי חבילת תצלומי אגרות קודש אדמו”ר הכ”מ, עם פתקא מצורפת:

להרשד”ב שי' לויין

כדאי לברר ובהקדם האפשרי

- 1) מה כדאי להו”ל מהמצו”ב.
- 2) להגיי' עוד והעיקר להוסיף מ”מ וכו’
- 3) להו”ל בפו”מ.

צילום הכתי”ק:

ואכן הכרך הראשון יצא לאור לקראת י”א ניסן – יום הולדתו השמונים וחמש של הרבי.

⁵⁷ (ולהעיר אשר התוועדות ?? היתשני”ב (תו”מ ח”” עמ’ ??) אמר הרבי אשר יו”ד טבת והי' טבת ה”ז ט”ו וזהו מלחמה להויי בעמלק “כי יד על כס י”ה”).

⁵⁸ בספרו 'עבודת הקודש אצל הרבי מליובאוויטש' עמ' מז

בהתוועדות דאחש"פ ה'תשמ"ז⁵⁹ דיבר הרבי ע"ד "חיילי בית דוד" תלמידי התמימים אשר "נלחמים נגד אלו אשר חרפו עקבות משיחך" ובאופן ד"ברוך הוי מעולם ועד עולם", וכידוע ש"אמן" קשור עם ניצחון המלחמה, היינו, הניצחון דמלחמת בית דוד "אינון נצחוייא".

לאח"ז נינגנו "דידן נצח" ובאמצע הניגון – עמד הרבי מלא קומתו ורקד בשמחה רבה.

ביום שמחת תורה ה'תשמ"ח אחרי ההקפות (אשר ידוע הוא אשר זמן זה משמש כ'עת רצון') כאשר הרבי חזר למקום תפילתו ניגש אל הרבי המזכיר הרב יהודה שי' קרינסקי וביקש את ברכתו ל'דידן נצח' ואז הורה לו הרבי להגיד 'לחיים' על כוס משקה מלאה⁶⁰.

וביום הבהיר יום שלישי שהוכפל בו כי טוב, כ"ה מרחשון (17 נובמבר) ה'תשמ"ח נדחה סופית הערעור וניתן הפסק דין הסופי ע"י הג' שופטים - שהספרים אכן שייכים ל'אגודת חסידי חב"ד'.

וכך תוארה השמחה דאז ביומנו של א' התמימים: 'בצהרי היום הגיעה הבשורה ל-770 מכל העברים ניראו אנשים נשים וטף נחפזים לכיוון 770, השמחה בה נתקבלה הבשורה הייתה עצומה, ולא ניתנה לשיעור. שכן למרות שהכל ייחלו לבשורה זו, והאמינו באמונה שלימה שתבא, הרי שדבר ההודעה הגיע בהפתעה ולקבל הי' קשה עדיין לעכל את משמעות הבשורה הגדולה.

השמחה פרצה מתוך הלבבות, ומעגלי שמחה ענקיים נוצרו על המדרכה שליד 770, כשהם גדלים מרגע לרגע מהמונים שהספיקו להגיע גם מחוץ לשכונה...

בהמשך נודע כי על הפסק דין חתומים כל שלושת השופטים עוד ידעו לספר כי כל שלושת השופטים, בנימוקם לפסק הדין (שנכתב ע"י כל אחד מהם בנפרד) הפליאו מאוד את גודל עבודתו והתמסרותו המוחלטת של הרבי הקודם, לכלל עם ישראל.

המחשבה שאלו הם דברים של שלושה שופטים שאינם יהודים, הגבירה את התחושה, וגילתה לעיל כל, שיהנשיא הוא הכל' ומשה אמת ותורתו אמת...

על פי השמועה, מאז הגיע דבר הבשורה, שרוי כ'ק אדמור שליטא בשמחה גדולה.

בנתיים נמסר שלתפילת מנחה יירד הרבי שליטא לבית המדרש למטה, והבימה עלי' מתפלל הרבי שליטא בחודש תשרי, נבנתה – בזריזות על מקומה.

⁵⁹ תורת מנחם – התוועדויות ח"ג עמ' 131
⁶⁰ מיומנו של א' התמימים

כמה דקות לפני הכנסו של כ"ק אדמור שליט"א למנחה, נתמלא הבית המדרש מפה אל פה, וכששירת דידן נצח' בפי כל, המתנינו כולם בהתרגשות גדולה, וצפי' רבה, לבואו של הרבי שליט"א.

בהיכנס כ"ק אדמור שליט"א הוגברה השירה וכולם השתדלו כל אחד ממקומו, לראות את פני הק' באותה עת.

רצינות מיוחדת היתה נסוכה על פני כ"ק אדמור שליט"א, בדרכו למקומו עמדו ילדים רבים לכל אורך הדרך, והרבי שליט"א חילק להם מטבעות לצדקה, משך זמן די רב, גם בצאתו מהתפילה היו פניו הק' רציניות במיוחד.

ביום הבהיר כ"ז מרחשון (19 נובמבר) ה'תשמ"ח נקבע בבית המשפט כי הספרים יחזרו למקומם בפועל ממש ל-770 (לספריית 'אגודת חסיד חב"ד') בתוך כמה ימים.

הרבי רצה שהספרים יגיעו ל-770 עוד לפני שבת.

באותו שבת התקיים בפעם הראשונה כינוס השלוחים העולמי, רובם של השלוחים נשארו ב-770 ליום ב' כסלו לכבוד חזרתם של הספרים.

לפני שבת קודש הגיה הרבי את מאמר ד"ה "ושבתי בשלום אל בית אבי" וחילק את הקונטרס לשלוחים, ביום ראשון שלאח"ז. חסידים קישרו ד"ה של המאמר להחזרת הספרים, (ולהעיר אשר בהגיהו את המאמר הוסיף הרבי 4 הערות ונמצא לפי"ז הסה"כ של הערות במאמר 216 כמנין "דידן נצח").

צילום מהשער של מאמר 'ושבתי בשלום':

במשך השבת קודש הי' נראה שמחה גדולה על פניו הק' של הרבי, וכן בעת ההתוועדות.

ביום הבהיר יום שני לסדר ושבתי בשלום אל בית אבי, ב' כסלו ה'תשמ"ח חזרו הספרים למקומם האמיתי ב-770.

"להעיר משיעור חומש דיום זה: "וישא יעקב רגליו" "משנתבשר בשורה טובה ..נשא לבו את רגליו ונעשה קל ללכת" "בשמחה ובמרוצה"⁶¹.

חברי 'אגודת חסידי חב"ד' רצו לעשות את הענין בפרסום גדול, אך הרבי כתב להם שיה' בחשאי:

"וכיון שעתה יהי' בקיום ובמנוחת הנפש והגוף וכו' – הסדר בזה שינתנו בלחש וכהנ"ל בלחש וק"ל"

⁶¹שיחת ש"פ ויצא ז' כסלו ה'תשמ"ח תו"מ התוועדויות ח"א עמ' 548

חסידים קישרו א"ז ללוחות שניות אשר ניתנו בחשאי.

הרבי נסע להאוהל בשעה 2:00 בצהריים - לפני שהגיעו הספרים ל-770, והרבי הורה שכשהספרים יגיעו ל-770 שיביאו להאוהל (לרבי) מספר ספרים.

יצוין כי ביום זה הדגיש הרבי בפומבי לאלו שעמדו בחוץ על מנת לקבל את הספרים שנצחונם של הספרים מתבטא אך ורק בלימוד הספרים:

"... מהאלט אין איין זינגען "דידן נצח". וואס "דידן נצח" איז דער טייטש אז מיר מיט אונזער הנהגה וועלן מנצח זיין. פרעג איך ביי אייך: מ'זעט דורכ'ן פענצטער אז שעות נאכאנאד שטייט מען (אנשטאט דעם וואס מ'קען זיצן און לערנען תורה) גאר, און מ'קוקט שוין אף די שייגלען פייגלאך, און מ'קוקט אף די קלאפן און מ'קוקט שוין אף דעם בוידעם און מ'טראכט: אפשר קאן מען נאך אימצען אריינשלעפן מיט דיר אז ער זאל אויך ניט זיצן און לערנען ?

רעכנט איר אז דערמיט וועט איר עפעס אויספירן.. אט דאס וועט פארשאפן א נחת רוח? אט די ספרים אז מ'וועט זיי בריינגען איצטער אהערצו, און אז איר וועט שטיין דא ארום און ארום (הראה באצבעו הק' לכל הרוחות) און וועט ארום קוקען זיך צי ס'דא אסאך מענטשען וואס טומעלען מערניט ווי אין תורה צי ס'דא מערניט ווי א מנין. פרעג איך ביי אייך: האט דאס אן ארט אין שכל?..אעכו"כ.. מ'האלט אין איין טומלען טעג נאכאנאד (אנשטאט זיצן און לערנען).

(איצטער) פארוואס פיר איך זיך אזוי בפני קהל עם ועדה ? איז וויל אז דידן ! איז דאס אט דער הנהגה. און מ'ווייזט נאך בפהרסיא אז דערמיט וועט איר אויספירן און מנצח זיין!.. פרעג איך ביי אייך (בקול רם) : וואס האט איר אויסגעפירט?.. וואס רעכנט איר מנצח זיין מיט אזא מין הנהגה.. שעות נאכאנאד היינט און נעכטן.. שעות נאכאנאד.. און שרייען "דידן נצח" היפך.. דאס איז דאך א חוכא וטלולא! און דא שטיין אלע ארום און ארום און בארימען זיך אז מען האט אויפגעטאן אז מ'האט צוזאמענגעקליבן צענדליגער אידן וואס דארפן זיצן און לערנען תורה, זאלן זיך ארום שטיין פוסט און פאסט שעות נאכאנאד. בשעת מ'וויל זיך [בא]וויון אז מ'איז א חסיד, מיט וואס ווערט דאס? אז ער האלט אין שרייען "דידן נצח".

(והראה באצבעו הק' לאלו שעמדו שם) מ'מיינט דיר אויך און אלע אויך...

(ממקור מסומך מסופר אשר הרבנית שאלה מהרבי לפשר תוגבתו בב' כסלו כנ"ל וע"ז הסביר הרבי בהתוועדות ש"פ ויצא ז' כסלו⁶² למה הי' מוכרח לעורר ע"ז: והוא להיות שהמצב בפועל אינו כפי שצ"ל כו' להיות "שלא ייתכן שישמחו וירקדו

שעות ע"ג שעות כו' – אף שכוונתם רצוי' כו' – על חשבון ביטול תורה ... זה שחסידי רוצים לשמוח בשמחה זו צ"ל על חשבון זמני אכילה ושינה כו' אבל לא על חשבון זמני הלימוד שאז צריכים לשכוח על העולם")

בסביבות השעה שלוש הגיעו הספרים ל-770, חבילות ספרים שהיו ארגונים ב-13 ארגונים קרטון ושקית ניילון נוספת, הוכנסו ל-770 בהתרגשות רב ע"י חברי "אגודת חסידי חב"ד" (בעת החזרת הספרים נוכח גם העו"ד מר יוסף שוסטאק).

תמונות מהספרים חוזרים:

ארגזי הספרים הונחו בג"ע התחתון בסמיכות לחדרו הק' של הרבי, הרב אברהם שמטוב בירך אז ברכת שהחיינו⁶³, וחברי 'אגודת חסידי חב"ד' ומזכירי הרבי יצאו בריקוד.

מיד נשלחו כמה ספרים להרבי (אשר שהה אז בהאוהל כאמור). הספר הראשון שעלה בהשגחה פרטית מתוך החבילות על מנת לשלוחו לה'אוהל' הי' "מזמור לתודה" ... כמו"כ נשלח להאוהל הספר "דרך אמונה" (שעליו יסופר לקמן) ועוד ספר שלישי.

ואכן עוד באותו שבוע הורה הרבי להדפיס מחדש את הספר "דרך אמונה" לר"מ ן' גבאי זצ"ל (מחבר הספר "עבודת הקודש"), שהי' אחד מהספרים בספריית 'אגו"ח' שהביאו לרבי בעת היותו בהאוהל הק' כנ"ל.

צילום מהשער של 'דרך אמונה':

כמו"כ הורה הרבי לספריינים דספריית 'אגודת חסידי חב"ד'⁶⁴ "להוסיף מ"מ, בעיקר לזוהר ותקו"ז". הרבי גם רצה שהספר יודפס באותיות מרובעות, הרבי הגי' גם את הפתח דבר כמה פעמים, גם מחירו של הספר נקבע ע"י הרבי לדולר א' בלבד.

הרבי הרבה לזרז את ההתעסקות בדבר, כדי שיצא לאור ויכלו ללמוד בו בסמיכות לזמן החזרת הספרים. וכל כמה שעות ביקש לשמוע דיווח מהתקדמות העבודה.

ואכן הספר נדפס לאחר יומיים בה' כסלו (יצויין שבהתוועדות השבת הקרובה ביאר הרבי ענין מתוך הספר האמור).

השמחה והריקודים פרצו באותו יום באופן ספונטני בכל ריכוזי חב"ד ברחבי תבל.

⁶³ כמחוייב בש"ע (לוח ברכות הנהנין סי' יא, סכ"ג, סדר ברכות הנהנין סי' יב, ס"א, וס"ז עיי"ש) בהשמעת בשורה טובה
⁶⁴ ספריית ליובאוויטש עמ' קפא

במוצאי ב' כסלו התקיים החלק המרכזי של כינוס השלוחים, אורח הכבוד הי' כמובן העו"ד המפורסם במשפט הספרים מר יוסף שוסטאק אשר דיבר על ניצחון הספרים ואיך שהם – העו"ד – ראו שהרבי ידע בדיוק מה עליהם להגיש בעת המשפט וכו', והודה נרגשות לאלו שעסקו במרץ למשפט הספרים הרבנים: אברהם שמטוב, יהודה קרינסקי, שד"ב לוי, יצחק ווילהלם. האוירה בכינוס היתה מאוד מרוממת, ושמחה גדולה שרתה על פני החסידים בעקבות החזרת הספרים ל-770.

תמונת שוסטאק:

למחרת ב' כסלו ה'תשמ"ח נכנסו אל הרבנית זיע"א, כמה שלוחים שאיתם עמדה הרבנית בקשרי ידידות, ע"מ לאחל לה מז"ט עבור שחרור הספרים. וכשדובר בענין הספרים היא אמרה, "נו.. יעצט וועט זיך דאך אנהויבן א נייע תקופה". והיא חזרה על משפט זה פעמים ושלש.

יש לציין שבליל ב' כסלו ה'תשמ"ט ("לשנה הבאה") הכריז הרבי לאחרי תפילת ערבית (דמוצאי ר"ח כסלו) "גוט יום טוב!"

יצוין שבסוף התוועדות יו"ד כסלו ה'תשמ"ח⁶⁵ – כמה ימים לאחרי החזרת הספרים – בסיום ההתוועדות קם הרבי ממקום מושבו, ובטרם צאתו פנה לפתע אל המיקרופון והחל לנגן בקול רם ובצורה נפלאה את הניגון "פדה בשלום" כשהוא ממשיך בצאתו להניף ידיו הק' בעוז להגברת השירה הנלהבת.

כמו"כ יש לציין שלאחרי חודש בשבת קודש ה' טבת ה'תשמ"ח הגדיר הרבי את יום ה' טבת כ"דין נצח" וכעת רצון לדורות.

* * *

פרק עשרים

המשפט נגד הרבי

לאח"ז הצד שכנגד פתחו תיק חדש והתחילו במשפט חדש נגד הרבי עצמו, תוכן המלשינות היתה שכאילו דבריו של הרבי בקשר למשפט הספרים גרמו לאלימות אצל "קיצונים" והביאו לתוצאות בלתי רצויות.

באלול ה'תשמ"ט הורה השופט שידונו ע"ז לאחרי חודש.

הצד השני רצו אשר הרבי יעיד במשפט זה. כאן הי' יותר קשה לפעול שהשופטים יחליטו אשר הרבי אינו צריך לבא לבית המשפט (היות וטענה זו היתה אישית נגד הרבי רח"ל).

הרבי אמר אז לחברי 'אגודת חסידי חב"ד' שיחליטו בעצמם (אם לבא לבית המשפט ע"מ להעיד), חברי 'אגו"ח' פעלו בדרכים לא רגילים ועל טבעים על מנת לפעול אשר הרבי לא יבא להעיד בבית המשפט.

ביום כ"ו תשרי התקיימו הדיונים בבית המשפט, על מנת להחליט האם הרבי צריך לבוא לבית המשפט להעיד (ר"ל), הצד שכנגד באו עם עשרות ספרים חדשים, וקלטות ווידאו בה רואים איך שהרבי מחלק שעות ארוכות דולרים, והנחות מהתוועדות וכו', על מנת להוכיח אשר הרבי בריא הוא ויכול מבלי כל בעי' להעיד בבית המשפט.

השופט אמר אשר הגיע למסקנא אשר השאלה כאן אינה כ"כ בענין הבריאות, כ"א מה יוסיף הרבי בנוגע לתוכן המשפט. אשר לכן השופט שאל להעו"ד של הצד השני מה ישאול להרבי אם יבוא (ר"ל) להעיד בבית המשפט, והעו"ד לא ידע בדיוק מה לענות, סופו של דבר הי', אשר השופט אמר שאין הוא רואה שום סיבה אמיתית לתועלת המשפט אם הרבי יופיע בו, ונפסק הדין בעיצומו של יום הבהיר יום רביעי כ"ו תשרי ה'תש"נ אשר "המלך אינו מעיד"

ב-770 הגיעה הבשורה בערך בשעה 12:00. המזכיר הודיע מיד להרבי והרבי שאל האם אומרים למטה (ב-770) לחיים? וענה בחיוב! הרבי אמר לו שהגם אשר שנה זו היא שנת ניסים מ"מ שיהי' בהגבלה וכו'.

אותו יום ביקש הרבי להסתפר מיד (ולא כהרגלו שהי' אומר כמה ימים לפני שהי' מסתפר והיו מזמינים את הספר וכו').

הרבי ירד לתפילת מנחה ב-3:15, כאשר הקהל שר בהתלהבות "דין נצח", כשהגיע הרבי למקום תפילתו הסתובב לעבר הקהל ועודד את השירה בידו הק',

הבחורים ששהו אז ב-770 אמרו שכשהרבי נכנס אז למנחה ב-770 הרגישו שמחה מיוחדת על פני הרבי כעין "שלווה ומנוחה".

בחזרת הש"ץ שרו את הקטע של 'שים שלום' והרבי עודד את הניגון בידי הק', בסוף התפילה, שר הקהל את הקטע של "אל תירא" ו"אך צדיקים" ובסופו המשיך הרבי לדפוק על העמוד למשך זמן לאות אשר ימשיכו בניגון "כי אלוקים".

באותו חודש אמר הרבי שיחה כל לילה ובהשיחה של אותו לילה עורר הרבי על בנין מוסדות חדשים וכו'. הרבי גם אמר אשר בעת צרה הרי "עמו אנוכי בצרה" שהקב"ה נמצא כל הזמן איתנו בעת הצרה. ובסוף השיחה בדברו על הגאולה האמיתית והשלימה, אמר באותיות אלו: "מען געפינט זיך אין א מצב פון חירות אמיתית למעלה מכל מדידה והגבלה" [=נמצאים אנו במצב של חירות אמיתית למעלה מכל מדידה והגבלה].

מיד באותו לילה אחרי תפילת ערבית התקיימה התוועדות גדולה, ונאמו חברי 'אגודת חסידי חב"ד' וזקני החסידים, ההתוועדות נמשכה עד אור הבוקר בשירה וריקודים להודות לה' על החסד הגדול, וכפי שהתבטא א' התמימים ביומנו: "מען האט נאר געטראכט אז דער רבי זאל געזונד זיין איז צופרידן און ס'האט פון זיך אליין געטאנצט" [=רק חשבנו אשר הרבי שליט"א שמח ובדרך ממילא רקדנו].

בש"ק שלאחר זה – שבת בראשית – בסוף ההתוועדות הראשונה הכריז הרבי ע"ד התוועדות שני', ההתוועדות התחילה לפני השקיעה, והרבי נטל את ידיו הק', ולאחר ההתוועדות חילק מידו הק' 'כוס של ברכה' לכאו"א. חסידים קישרו את זה לכמעין "סעודת הודאה" מהרבי על הניצחון בהמשפט.

ביום ראשון אדר"ח מר חשון התקיימה חתונת בנו של הרה"ח ר' אברהם שי' שמטוב, העו"ד מר שסטאק נכח אז בחתונה ואמר שהניצחון דכ"ו תשרי הינו מיוחד מכל הקודמים, כפי שידוע לכל אלו שידעו מפרטי הענינים "מאחורי הקלעים".

(משפט זה לא הי' ידוע כל כך בשעתו היות והי' נגד הרבי עצמו ולא הי' צורך לשתף בזה את עדת חסידי חב"ד מה גם שהי' חשש כבד שהרבי יצטרך לבא לבית המשפט ע"מ להעיד ח"ו).

לאח"ז הצד שכנגד שוב ערער על הפס"ד הנ"ל. וביום הבהיר יום שלישי שהוכפל בו כי טוב, "ט טבת ה'תש"נ נפסק סופית אשר אין כאן טענה ומשפט.

הרבי הלך באותו יום למקוה (כדרכו בק' כשהי' נוסע להאוהל) אחרי שיצא מהמקוה בישרו לו ש"דידן נצח", והרבי נשאר ב-770!

חסידים ראו בניצחון זה בתור יו"ט – מבחי' מסוימת יותר מה' טבת – היות והי' משפט זה קשור אישית להרבי. וכו'.

פרק עשרים ואחד

החזרת אחרוני החפצים לספריית אגו"ח

ב.ג. ביקש לאח"ז שיתנו לו מהכסף של אביו הרש"ג – אשר נפטר ביום ו' אדר ה'תשמ"ט – (היות והוא כתב בצאוותו אשר מעביר הוא כל רכושו ל'אגודת חסידי חב"ד"), והוא יחזיר תמורת זאת את הספרים (13 במספר) שהיו על שולחנו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע ביו"ד שבט ה'תש"י, אשר קיבל מסבתו, הרבי הסכים שיעשו בזה פשרה (היתה זאת הפשרה היחידה אשר הרבי הסכים לעשות במשך כל תקופת משפט הספרים) והיא: אשר הנ"ל יחתום שלא ידבר ולא יכתוב בעיתונים וכיו"ב שום דבר על ליובאוויטש (כפי שהי' עושה עד אז).

וביום הבהיר יום שלישי שהוכפל בו כי טוב – ג' דסליחות⁶⁶, כ"ח אלול ה'תש"נ חזרו כל חפציו הק' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע למקומם האמיתי ב-770.

חברי וועד 'אגודת חסידי חב"ד' סיפרו כי כאשר הגיעו באותו יום להודיע לרבי שברוך השם, הסתיימה כל הפרשה וכעת הוחזרו למקומם כל החפצים שנלקחו, ניכר הי' כי עול קשה ירד זה עתה מהפרק. הרבי ממש יישר את גוו, באופן פיזי, ואז שאל הרבי: "דאס איז דאס?" [=זהו זה] ולאחרי שהיתה לנו הזכות לענות שאכן זהו סיום הענין, הרבי נעץ את מבטו, ולאחרי דקת דומי' שדמתה בעינינו לנצח אמר: "נו יעצט קען מען זאגן דברי תורה"⁶⁷ [=נו עכשיו נוכל לומר דברי תורה].

הרבי שאל אז אם זוכרים איך היו מונחים הספרים בשלוחנו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע, ועפ"ז שמו אותם חזרה, ואז הורה הרבי שלכבוד ר"ה ה'תשנ"א יפתחו את חדרו הק' של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ נ"ע עבור כל הקהל.

באותו יום כתב הרבי מכתב כללי⁶⁸ שלא הי' קשור לא למכתב דמוצש"ק סליחות ולא לו' תשרי כי אם מכתב בפני עצמו, חסידים מצאו במכתב זה כו"כ רמזים ע"ד הניצחון.

מסגרת:

כאן המקום לציין ממה שמובא במאמר יו"ד כסלו ה'תשמ"ו⁶⁹ – אשר אמרו הרבי כמה ימים לפני התחלת המשפט – אשר כל גאולות רבותינו נשיאינו היו קשורים עם הפסוק "פדה בשלום נפשי" בזה שנפלו ביום בו אומרים מזמור זה (אם ביום יו"ד של

⁶⁶ להעיר מהיחס המיוחד של רבותינו נשיאנו לג' דסליחות, וראה בשיחת יום ג' דסליחות ה'תשנ"א (ת"מ התועדויות ח"ד עמ' 297 ואילך) – "לשנה אחרת קבעום".

⁶⁷ א' מהנוכחים מספר אשר הרבי אמר בנוסח אחר: "נו יעצא קען מען זאגן חסידות"

⁶⁸ נדפס ב'אגרות מלך' ח"א עמ' תעא (עיי"ש).

⁶⁹ נדפס בתורת מנחם סה"מ מלוקט - כסלו עמ' נח

החודש, או ביום שלישי אשר מנהג רבותינו נשיאנו הי' לומר היום בתהילים כשהיו בעת צרה וכו'), ואף אנן נעני' אבתרי' – אשר כל תאריכי "דידו נצח": י"ג כסלו ה'תשמ"ו, ה' טבת ה'תשמ"ז, כ"ה מרחשון ה'תשמ"ח, י"ט טבת ה'תש"נ, כ"ח אלול ה'תש"נ. חלו ביום שלישי (שהוכפל בו כי טוב), שאז לפי המנהג הנ"ל – לומר התהילים כפי שנחלק לימי השבוע – אומרים מזמור נ"ה שבתהילים בו נאמר הפסוק "פדה בשלום נפשי".

* * *

פרק עשרים ושתים

"לשנה האחרת קבעום ועשאום"

ה'תשמ"ח:

כשבוע לפני שבת קודש פרשת ויגש - ה' טבת ה'תשמ"ח, הופתע עורך עיתון "כפר חב"ד" הרב אהרן דוב הלפרין לקבל הוראה מהרבי לפרסם קטעים מדברות הקודש בהתוועדות ש"פ ויחי ה'תשמ"ז "בהם גם מוסברת ההוראה העיקרית הנוגעת למעשה מיום זה". ההוראה היתה לפרסם את הדברים בעמוד המיועד ל"דבר העורך" בעיתון כפר חב"ד שיצא לה' טבת⁷⁰

צילום מהדבר העורך:

דברי ההקדמה ("לכבוד יום הבהיר ה' טבת הננו מגישים בזה משיחתו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א משבת פ' ויחי ה'תשמ"ז בהם גם מוסברת ההוראה העיקרית הנוגעת למעשה מיום זה. ואכן, דברי קודש אלו נשאו ת"ל פרי רב, והביאו להתוערות רבה ועצומה ולפועל חיובי של הוספה רבה במשך כל השנה") היו למראה עניו הק' של הרבי. ומני אז נקבע לדורות הלשון "יום הבהיר ה' טבת"

בליל שבת קודש פרשת ויגש - ה' טבת, כשהרבי נכנס לבית הכנסת לתפילת 'קבלת שבת', ניגן הקהל בהתלהבות גדולה את הניגון "דידן נצח" והרבי עודד את השירה. במהלך התפילה שילב החזן קטעי נגינה שמחים (כנהוג בשבת בראשית) והאווירה כולה היתה חגיגית מאוד.

אך כל זה לא הי' אלא רק הכנה לעיקר - התוועדות קודש של הרבי ביום השבת. בשעה 1:30 בצהריים נכנס הרבי להתוועדות כששירה אדירה של "דידן נצח" קידמה את פניו. כאשר ניכר הי' שהרבי עומד לפתוח בשיחת קודש, שרר מתח בקהל - כיצד יתייחס הרבי לתאריך המיוחד ואיזה משמעות יעניק לו ?

תמונה מהשלט:

לפועל, הרבי הסתכל לעבר השלט שמארגני ההתוועדות הגדולה במוצאי שבת קודש ה' טבת ה'תשמ"ח תלו (הגם שכמה יעצו שלא לתלות היות שחשו אשר מן הסתם הרבי לא יסכים לזה) בו הי' כתוב באותיות מאירות עניים "יום הבהיר ה' טבת" ומיד בשיחה

הראשונה דיבר הרבי על "דידן - דהספרים - נצח" והזכיר⁷¹ "כפי שכבר הכריזו ובאופן של פרסום - פרסומי ניסא" - אודות המאורע שאירע ביום זה, ה' טבת, בשנה שעברה, שבו הי' "דידן נצח" - הניצחון של הספרים...

ו"הימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור גוי", כלומר, בבוא יום זה בשנה שלאח"י, ועד"י מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועי"י "נעשים" אותם הענינים שהיו בפעם הראשונה - להקבע ל"יום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים. . . ."

"הניצחון האמיתי ד"דידן - דהספרים - נצח"

לכל לראש יש להתחיל בפרשת היום, כפי שכבר הכריזו ובאופן של פרסום - פרסומי ניסא - אודות המאורע שאירע ביום זה, ה' טבת, בשנה שעברה, שבו הי' "דידן נצח", הניצחון של הספרים.

... "והימים האלו נזכרים ונעשים בכל דור ודור גוי", כלומר, בבוא יום בשנה שלאח"י [שבו מודגשת השמחה בפועל ובגילוי עוד יותר - לאחר שכבר הי' הפדיון שבויים" של הספרים (רובם ככולם) שהושבו למקומם בפועל ממש, ביום שני לסדר "ושבתי בשלום אל בית אבי" ב' כסלו], ועד"י מידי שנה בשנה, "נזכרים" ועי"י "ונעשים" אותם הענינים שהיו בפעם הראשונה - להקבע ל"יום סגולה" ו"עת רצון" בכל הקשור לנצחונם של הספרים.

.. המורם מכל האמור בנוגע לפועל - שמכאן ולהבא צריך לבא לידי חיזוק והוספה בלימוד התורה ביתר שאת וביתר עוז, וזהו "אבן הבוחן" לנצחונם האמיתי של הספרים, "דידן (דהספרים) נצח". ובפשטות - להוסיף בקביעות עיתים לתורה, כולל ובמיוחד - לימוד ברבים, "עשרה שיושבים ועוסקים בתורה", מתוך "דיבוק חברים", ו"פלפול התלמידים".

(משיחת ש"פ ויגש ה' טבת ה'תשמ"ח)

שיחות הקודש בהתוועדות השבת נתנו ליום גושפנקא של מועד תמידי ורק מועטים ידעו שהאות ניתן כבר בההוראה למערכת "כפר חב"ד" בתחילת השבוע.

תמונה מהתוועדות מוצאי ש"ק :

למחרת ביום א' ו' טבת קיבל הרב שד"ב לוי פתקא מיוחדת⁷² מהרבי עם הוראות מפורטות בקשר למדובר ביום השבת קודש (ע"ד הבקשה המיוחדת של הרבי ל"כל אספני הספרים ומי שברשותו ספרים מיוחדים, מדפוסים נדירים וכו' שיתרמו אותם לספרי הגדולה של אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, לטובת הציבור והכללי") ובה נאמר בין השאר אשר :

בהמשך להמדובר אתמול - שכפשוט הכונה לבפוי"מ. . .

⁷¹ תורת מנחם - התוועדויות ח"ב עמ' 164 ואילך

⁷² נדפסה בשלמותה בספר 'עבודת הקודש אצל הרבי מליובאוויטש' עמ' קכה ואילך, וראה בעיתון כפ"ח מס' 837.

כן צריך להיות מכתב בקשה מהנהלת הספריי – לשלחו להמתאימים לזה – אולי בצירוף תוכן מקוצר מהמדובר בזה. או גם לפרסם במכתבי עת.

כדאי שיהי' מקום מתאים בהספריי' להמתקבל בקשר לבמדובר בהנ"ל. – אולי גם חותם שיוחתם בה'ס'.

הרב שד"ב לויין הכין בהתאם לזה מודעה ובנוסח הרגיל: "בהמשך להוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א בשיחתו הק' .. מיד כתב לו הרבי "סגנון מיוחד לחסידי חב"ד ובגלוי וכו', ואין להם בעולמם אלא רצון א' למלאות כפשוט'".

בהתאם לזה כתב נוסח חדש בו הזכיר את משפט הספרים והנצחון, ע"ז כתב לו הרבי:

יעורר מחדש את כל השקו"ט והזכרונות וכו'.

ואז כתב הרבי בעצמו את נוסח המודעה שמתחיל "בקשר עם יו"ד שבט – יום הפטירה-הסתלקות של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ ני"ע, נשיא אגודת חסידי חב"ד – ליובאוויטש, ומייסד הספריי' שלה, "ספריית אגודת חסידי חב"ד – ליובאוויטש". . . (ראה צילום)

בהנוגע לחותם כתב הרבי:

מטרתה – שיוכלו לשער תוצאות מבצע זה – ולכן עיקר החותם צ"ל "מבצע ספרים" וכיו"ב. את הנוסח לחותמת קבע הרבי:

**מבצע ספרים
שנת תשמח – הקהל**

ה'תשמ"ט:

ביום ה' טבת ה'תשמ"ט הרבי הלך להאוהל הק' (וכן נהג גם בשנים לאח"ז), וכשחזר אמר הרבי שיחה בביתו הק' ובה הוראה מיוחדת שהיות וה' טבת קשור עם ענין הספרים ("סי'איז דאך א טאג וואס איז פארבונדן מיט ספרים") לכן כדאי הי' שכל אחד יקנה ספרים וכו', ומיד לאח"ז נתן הרבי דולרים עבור ה"קנין ספרים":

"יום זה קשור עם ענין הספרים... וע"פ המנהג לאחרונה לקשר עם ענין הצדקה, נקשר גם ענין זה (דהספרים), ובאופן של חידוש, דבר שלא הי' דוגמתו בעבר:

כרגיל, הסיום הוא בחלוקת שטר לצדקה, לכאוי"א מהאנשים ונשים והטף, ועכשיו נוסף עוד שטר אחד – כהשתתפות בקניית ספרים חדשים, או בתיקון ספרים ישנים, או לתת ליהודי אחר שהוא יקנה או

יתקן ספרים כולל – ספרי פנימיות התורה, כפי שהונהג לאחרונה שישתדלו לקנות ספרים של פנימיות התורה שכבר באו בדפוס (ולא רק ללמוד את העניינים באופן שזוכרים אותם בע"פ)

ה'תשנ"א:

בשבת קודש ה' טבת ה'תשנ"א, הרבי ה"י שרוי בשמחה עצומה, כבר בליל שבת קודש בהכנסו לתפילת מעריב עודד הרבי בידו את ניגון "דידן נצח", וכן במשך התפילות כאשר שילבו את ניגון "דידן נצח" ה"י הרבי מעודד בחזקה. בעת חלוקת המשקה בהתוועדות דשבת קודש ניגשו חברי "אגודת חסידי חב"ד" העולמית, ר' שניאור זלמן שי' גורארי', ויבלחט"א ר' אברהם שמטוב, ר' משה הרסון, ר' יהודה קרינסקי, ר' דוד רסקין, לקבל משקה, אחרי שהרבי מזג להם – הסתובב לשמאלו ומזג גם לר' חמ"א חדקוב,

"שכל הבית יהי חדור בתוכנם של הספרים"

בהתוועדות זו ביאר הרבי ענין ה' טבת בעבודה:

"ענינו של חודש טבת – "ירח שהגוף נהנה מהגוף" שרומז על ההנאה דהגוף כביכול שלמעלה יש האמיתי, מהגוף למטה, יש הנברא היינו שחודש טבת מורה על שלימות הבירור התחתון שאין תחתון למטה ממנו, נעשה חד ממש עם יש האמיתי, שע"ז נשלמת התאווה (נהנה) להיות לו ית' דירה בתחתונים.

ענינו של ה' טבת – שבחודש טבת גופא [שתוכנו בירור התחתון] מודגש ענינו של אות ה' שציוורה (גי' קווין, קו השמאלי נפסק הקו העליון והימני) רומז על מעלת המעשה שבעולם העשיי שע"ז נעשה בירור התחתון בשלימות, הפיכת הגלות.

ולכן יש להוסף ביתר שאת ויתר עוז הן בנוגע לבתים ציבוריים והן בנוגע לבתים פרטיים דכאו"א מישראל, שנעשים בית תורה, תפילה וגמ"ח ובלשון הידוע "בית מלא ספרים" היינו שכל הבית חדור בתוכנם של הספרים."

בסוף ההתוועדות התחיל הרבי לנגן להפתעת כולם – בקול רם: "על ניסך ועל נפלאותיך ועל ישעותיך", ה"י זה מחזה שאי אפשר להעלותו על הכתב – הרבי הניף את ידו הימנית במשך דקה ארוכה בלי הפסק ובחוזק רב.

במוצש"ק התקיימה התוועדות רבתי, כאשר באמצע הגיע ר' חמ"א חדקוב ובדבריו הסביר את הענין של "דידן – דהספרים – נצח" שלא רק שקיבלנו בחזרה את הספרים אלא גם את האמונה בהספרים! גם דיבר בלהט ובהתרגשות על זה שהמיוחד בפרשת

הספרים הוא שהרבי בעצמו פעל ופועל – ביותר משאר המבצעים וכו' – על החזרת
הספרים למקומם!

צילום השער של התשורה שי"ל אז :

ה'תשנ"ב:

ביום ה' טבת ה'תשנ"ב אמר הרבי אשר הפדיון שבויים וניצחון הספרים האמיתי הוא, דוקא
כאשר עי"ז ניתוסף עוד יותר בלימוד ספרים של תורה [כולל ובעיקר – בהלימוד בספרים אלו]. אשר מזה
מובן, שיום ה' טבת צריך להביא עמו חיזוק והוספה בלימוד ספרים של תורה, כמו"כ עורר הרבי על
הספרים הנמצאים בשבי' ברוסיה ועדיין לא חזרו למקומם האמיתי ב-770.

צילום מקניית ספרים הידוע :

ע"י "פדיון שבויים" האמיתי דהספרים – לימוד התורה – נזכה ל"ציון במשפט תפדה.

יום זה, ה' טבת, קשור עם השחרור וה"פדיון שבויים" של ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו בספריית אגודת חסידי חב"ד ליובאוויטש, שבנשיאותו ובהנהלתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ו"הימים האלה נזכרים ונעשים גו"י – שכאשר מגיע יום זה מידי שנה בשנה, הרי "נזכרים" ועי"ז "נעשים" הענינים שנפעלו בפעם הראשונה.

... הפדיון שבויים וניצחון הספרים האמיתי הוא, כמובן וגם פשוט, דוקא כאשר עי"ז ניתוסף עוד יותר בלימוד ספרים של תורה [כולל ובעיקר – בהלימוד בספרים אלן]. מזה מובן, שיום ה' טבת צריך להביא עמו חיזוק והוספה בלימוד ספרים של תורה, מתחיל מה"ספר" הראשון בתורה שבע"פ – ספר המשניות.

ועפ"ז מובן עוד יותר איך פדיון הספרים מביא לדידי פדיון הכללי דהגאולה – כמפורש בפסוק "ציון במשפט תפדה גו"י, ז.א. שעל ידי לימוד התורה [שבזה מתבטא כנ"ל אמתיות הניצחון ופדיית הספרים] – נעשה הפדיון ד"ציון". ובפרט עי"י לימוד הספרים, מתחיל מספר המשניות – כמאמר חז"ל – "אין כל הגלויות הללו מתכנסות אלא בזכות המשניות".

וה"ציון במשפט תפדה" מודגש עוד יותר – עי"י הלימוד בספרים שכבר נפדו.

ולהוסיף, שמזה מובן גם בהנוגע לפועל – שהמאורע דה' טבת צריך להביא לכל לראש חיזוק והוספה בלימוד הספרים, כולל ומתחיל מלימוד המשניות – שזה פועל שמפדיון הספרים באים תיכף לפדיון הגאולה, כנ"ל. ועי"י עצם ההחלטות בזה – הנה כיון שהקב"ה רואה שהחלטות אמיתיות הן ובודאי יקיימו אותן, הרי ההחלטות עצמן פועלות ממש כאלו למדו את המשניות.

... ועוד והוא העיקר – ש"בנערינו ובזקנינו גוי בנינו בבנותינו", האנשים והנשים והטף – "אורו עם ענני שמיא" – ביחד עם ההחלטות טובות בנוגע לצדקה ומעשים טובים בכלל ובפרט – בארצינו הקדושה, ושם – בירושלים עיר הקודש, ובהר הקודש, ובבית המקדש השלישי. ותיכף ומיד ממש.

(משיחת יום ג' ה' טבת ה'תשנ"ב – לפני חלוקת הדולרים לצדקה)

ובשבת קודש לאח"ז אמר הרבי, שעל ידי זה שיקנו ספרים וכו' הרי זה יפעול ה"פדיון שבויים", והספרים יחזרו למקומם האמיתי בספריית 'אגודת חסידי חב"ד'.

מה יכול כאו"א לעשות ע"מ לפדות הספרים שעדיין שבוים?

הענין ד"ויגש אליו יהודה" (התוקף והבעה"בתיות של בני"י על העולם) בדורינו זה מודגש גם ביום ה' טבת (שהי' ביום חמישי, "קמי שבתא", ושבת זו ז' טבת, היא בתוך הג' ימים מה' טבת):

יום זה קשור לשחרור ו"פדיון שבוים" של הספרים והכתבים של רבותינו נשיאינו, באופן שהי' לכך ההסכם המלא והסיוע מ(משפטי) אוה"ע, לעיני כל העמים (בבית משפט הפדרלי).

אך ישנם עדיין ספרים וכתבי יד של כ"ק מו"ח אדמו"ר ושל אביו אדמו"ר (מוהרש"ב) ני"ע הנמצאים בשבי' במדינה ההיא ועדיין לא הוחזרו למקומם, אע"פ שגם בהנוגע אליהם כבר היתה פקודת המלכות, גם של אוה"ע, שישחררו אותם.

... מה יכול כאו"א לעשות בפועל כדי לזרו את הפדיון וההשבה של הספרים והכתבים?

התשובה לכך פשוטה:

עיי"ז שכל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, יעשה ענין דוגמתו – ע"י שיביא לביתו ולספרתו וכיו"ב, ספרי (וכתבי) קודש חדשים בדברי תורה, בהוספה על הספרים שיש לו מקודם ב"בית מלא ספרים" שלו.

וכיום הי"ז דבר קל לביצוע, מיכון שבכל שבוע נדפסים ענינים חדשים בתורה, הן כאלו הנדפסים מחדש, ועוד ועיקר – חדשים, במילא הי"ז דבר קל לקנות את הספרים, וכן להוסיף עוד ועוד בקבלת ובקניית ספרים.

... וכל הזריז הי"ז משובח – שיתחילו לקבל את ההחלטות בזה כבר עתה, ולקיים זאת בהקדם האפשרי, כולל עיי' עשיית הזמנה מראש (וכן לשלם) על המינוי לקבלת ספרים חדשים שיוצאים לאור אח"כ (בלשון הידוע הנדפס בכמה ספרים "פרענומערמטן"), ובשעת ההוצאה לאור של הספר מקבלים אותו המנויים תיכף ומיד.

כמו"כ ראוי ונכון הדבר לנצל את ממנהג ישראל, לתת ספרי קודש הנדפסים כמתנה לאחרים, כולל ילדים קטנים, לקראת שמחה שלהם או לפני חג וכיו"ב.

(משיחת ש"פ ויגש ה'תשנ"ב)

יום הבהיר "ה' טבת" נקבע לחג ולמועד, יום של "דידן נצח" – ניצחון האור על החושך.

ויה"ר שמ"דידן נצח" ומגאולה ופדי' זו, נזכה לה"דידן נצח" והפדי' והגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד, ממש!

* * *

כתבי יד קודש

כתבי יד קודש מכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו בקשר להדפסת ספרים וספרים בכלל בקשר לה' טבת בו נקבע ע"י כ"ק אדמו"ר אשר "דידן - דהספרים - נצח".

מצו"ב צילום מעמוד ה"פתח דבר" לדרך ה' מאג"ק דכ"ק אדמו"ר מוהרש"ב נ"ע בו קבע כ"ק אדמו"ר את התאריך ל"ה' טבת" כמו"כ הורה כ"ק אדמו"ר: "מהיר להו"ל בהקדם"

ה"דידן נצח" האמיתי

מצו"ב צילום מהגהותיו של כ"ק אדמו"ר על מאמר ד"ה "מים רבים" שנאמר בשנת ה'תשי"ז בו כותב (במילים המוצוינות) "כי דידן נצח במהרה בימינו ע"י משיח צדקינו".

אדמו"רי חב"ד - תפיקדם הרוחני

לפני התחלת המשפט בנידון הספרים הרבי קרא להרב יהודה קרינסקי בחדרו הק' תוך כדי הדבור בע"פ, מסר הרבי בידו כמה עמודים בכתב יד קודשו בקשר לענינים שדיבר. הסיבה לכך בפשטות, היתה שמפני חשיבות וחומר הענין הרבי לא רצה להסתמך על זכרונו בלבד, אלא שדבריו הק' יהיו בידו בכתב, כדי למנוע טעות, וכדי שלא לשכח שום פרט (פענוח המכתב הובא בפנים הסיפור).

ספרי "אוצר החסידים"

מובא בזה מכתב שכתבו כ"ק אדמו"ר לא' מאנ"ש אשר הי' מדפיס בעיתונים ע"ד הספרים היו"ל. הרבי כותב לו לנצל את כשרון הכתיבה שלו ע"מ לכתוב ע"ד ספרי "אוצר החסידים".

כרטיסי הספרי'

בשנים הראשונות הרבי הי' מלווה כמ"פ ספרים מספריית אגו"ח.

מובא בזה צילומים מהכרטיסים בהם נכתב מה שהלוח כ"ק אדמו"ר. (רובו נכתב ע"י כ"ק אדמו"ר וכמה נכתב ע"י הספרן).

רשימת כ"ק אדמו"ר מיום ה' טבת תרפ"ט בריגא

ע"פ דברי כ"ק אדמו"ר ע"ד י"ט כסלו, שכבר שנים לפני"ז הוכרז כ"יום בשורה" כמובא בשו"ת מן השמיים, מובא בזה רשימת כ"ק אדמו"ר מיום ה' טבת בה ניתן למצוא כו"כ רמזים ע"ד ה' טבת.

(אור ליום ג', ה' טבת . פ"ט ריגא.)

- נכנסתי על פי הקריאה לחדר כק"ש. אמר שחפץ הוא למסור לי פ"ש מאחי לייב נ"י (הדר בלינגרד). על שאלתי, אם קיבל ממי ממנו. ענני: "שמעתי מאמר דא"ח ביחד עמו מאדני"ע. וזה הדבר: בלילה זה ראיתי את אדני"ע. מטפחת המשי בידו ובפנים צוהלות עד מאוד. בפעם האחרונה הי' כן מראהו בשנת תרס"ח. ואמר לי: מז"ט, פאר דער היטל. זיי קאנען אריינגיין. פתחתי את הדלת ונכנסו כמה אנשים ובניהם אחיך. מעט מעט קרב – אז קרבתי אליו וחיבקתיו בידו אחת. אדני"ע שאלני: ווער איז דער יונגערמאן? אבל כעבור רגעים אחדים, אמר: אה! איך קען דאך דיר.

אמר דא"ח "שחורה אני ונאווה" (קוטב הענין: ירידת הנשמה בגוף הוא עצם הנשמה. והראי' באור דמלי' ורדלי"א. ואף שיש לפרש ממקום פלוני צריך לעיין במאמר תקס"ו (או תקס"ב) ענין דנסיון, שהדבר אינו במציאות, וכחלק שבין נסיון וברור. ד' צדיק יבחן וכמשל היוצר שאינו בוחן וכו') וצריך לשאול אצל אחיך עדי"ז.

אחר הדא"ח ניגשתי אל אדני"ע ושאלתיו ע"ד איזה דבר, ונעלם ממני כל החיזיון.

ראיתיו בברור – עד להפליא.

באיזה עיר או מקום הי' זה – איני יודע.

פני אחיך לא ראיתי. כובעו הי' מוטה מעט הצדה, ולעס בשפתיו. איני יודע אם בפירוסה, ציפורניו, או איזה דבר אחר.

זהו הפעם הב' שרואה אני את אדני"ע אחרי החתונה.

* * *

צעקת המלך

מיד כשנודע זהותם של הגנבים של ספרי וכתבי רבותינו נשאינו שבספריית "אגודת חסידי חב"ד" דיבר הרבי בשתי התוועדות על הפרשה והזהיר על ענינים מסוימים, לתועלת הקוראים מובא בזה תרגום חפשי מההתוועדות האלו כשג' הראשונות שבהם נערכו ע"פ סרט ההקלטה. כמובן שהתרגום הוא בלי אחריות כלל.

התוועדות י"ב תמוז ה'תשמ"ה

הרי זה כאמור לעיל יום הגאולה של בעל הגאולה, וגם יום ההולדת שלו, ועברו כמה וכמה שנים, והרי ישנו הציווי בזה "להעלות בקודש", שצריך להעלות בכל עניני תורה וקדושה, עאכו"כ ענין הנוגע לנשיא בישראל, שזה לא – רחמנא ליצלן לומר כך – שהי' נשיא בעבר, אלא "הוא בחיים" היות ש"זרעו בחיים", בשעה שיש חסידים שלומדים את החסידות שלו, ועושים וממלאים את התקנות שלו, אז "הוא בחיים" ממש כאן למטה מעשרה טפחים.

ונשאלת השאלות שאחרים שואלים, כמו שהגמרא מבהירה כבר את זה ומביאה את זה, "וכי בכדי חנטו חנטייא וכו'", הרי הייתה לוי' ו"חנטו חנטייא" וכו', הגמרא יודעת את זה, ומביאה את זה, והמסקנה היא שנדע ש"הוא בחיים", וכל זמן ש"זרעו בחיים" שזה יהי' – הרי – עד שיבא משיח, וגם אחר ביאת המשיח ילמדו את החסידות שלו, ויהי' "הקיצו ורננו שוכני עפר", "ויורינו בדרכיו אשר הורנו, ונלכה באורוחתיו נצח סלה ועד", אע"פ שאז יהי' גם לימוד התורה – תורה חדשה – מפי משיח צדקנו, ביחד עם זה ילך כל חסיד עם הרבי שלו, וכולנו וכל אחד מאיתנו ילך עם הרבי שלנו, עם נשיא דורנו, ובאופן שכבר עכשיו "הוא בחיים", ואף פעם לא הי' הענין, שיכולים לשאול ושואלים "וכי בכדי חנטו חנטייא", ואמרו קדיש וכו' וכו"ב, הגמרא ידעה את זה, והגמרא הביאה את זה, ופסקה שנדע ש"הוא בחיים" ו"זרעו בחיים" עם כל הענינים שיש להם שייכות לזה.

שמזה גם מובן, שאם בכל הענינים אמורים להעלות בקודש, ולא אצלנו בתוכו ובהחבא, בגלל שמדובר עם "נשיא הוא הכל", באופן של פרסום, אז גם זה צריך להיות באופן של פרסום, וכיון שהוא פעל ביום הגאולה הכל כמו שהוא רצה, ופעל בגילוי, ועד כדי כך ש"הפה שאסר הוא הפה שהתיר", וכנזכר לעיל שאיפשרו לו לצאת מהמדינה, ולא רק איפשרו, אלא שלחו שלוחים מסייעים שלהם, שהם יראו שלא יעכבו להוציא את כל הכתבים שלו וכל הספרים שלו וכל החפצים שלו ושיסעו יחד איתו.

וכאמור החביבות שהיתה לו להספרים, הרי זה גם מובן ומפורסם מהסיפור הידוע בשעת היציאה, שאז הוא הי' בלענינגראד, ששם הי' הצורר ושונא שלו במיוחד, שאמר בפירוש בגילוי ובפרסום, שאע"פ שמוסקוהו שיחררה אותו, כיון שהוא בחזרה

ללעניגראד ונמצא ברשותו, שידעו שעוד ידו נטויה, במילא ידעו בדרך הטבע דבר גלוי, שכל יום שנשארים ברשות של אלו שעמדו אז בראש הק.ג.ב. שם, עומדים בסכנת נפשות הוא ובני ביתו.

וכשאמרו לו שלחלק מהספרים או מהכתבים לא יאפשרו לצאת, הוא ענה בפשטות, שהוא ייסע עם בני ביתו, ועם כל הספרים ועם כל הכתבים וכו', והוא פעל את זה וסייעו לו בזה, ויצאו, והביאו את הספרים והכתבים בשלמותם, (בשעת) להיכן שהוא נסע, בזמן שבאו בריגא ואח"כ במקומות שלאחרי זה, כמבואר ומסופר ומפורסם.

* * *

צריכים, אבל, להוסיף, כאמור לעיל, התאספו "אגודת חסידי חב"ד", שבנוגע לבנין הזה, בעל הגאולה נתן לכתחילה את הבנין הזה ל"אגודת חסידי חב"ד". במילא לכן הוא לא שילם שום מיסים על הבנין, כיון שאגודת חסידי חב"ד, בתור אגודה, פטורה מכל המיסים, בנוגע לזה שהוא גר שם בתור דירה פרטית עד מאה ועשרים שנה, ועד"ז אלו שגרים שם בתור דירה פרטית, אז עד מאה ועשרים שנה בנוגע לדירה הזאת, הם שילמו מיסים, כמו שהרבי בעל הגאולה שילם מיסים על הדירה הפרטית שלו, אע"פ שגם מדירתו הפרטית, הי' עיקר ענינו, שזה יהי' מקום שמתפללים, וזה יהי' מקום שלומדים בכלל, ושלומדים חסידות שלו, יחד עם החסידות של אביו, ויחד עם החסידות של כל נשיאי חב"ד – חסידות חב"ד, עד גם להנשיאים של חסידות הכללית עד החסידות של הבעש"ט.

שלכן גם החליטו באסיפה הזאת, וודאי שכולם גם יסייעו בזה – ומאי קמ"ל – זה דבר הפשוט, אשר מפרסמים (אע"פ שזה מפורסם בלאו הכי), אשר זוהי בית השייכת לאגודת חסידי חב"ד – כך רצה בעל הגאולה, וכך הוא רשם את זה וציווה אז מ'זאל דאס רעגסטריירן עם כל הדברים, בשטר קניי', ושטר המקנה, 'קופקע' – כמו שקראו לזה ברוסיא – של הבית הזה, ורצה והנהיג את זה, שיתפללו בבנין הזה, ושיתפללו בפרט באותו בנין ששם היתה גם הדירה הפרטית שלו, שהרי שם הוא ישן ואכל ושתה.

מי שהכיר את כ"ק מו"ח אדמו"ר, ומי שמכיר יהודי בכלל, ומי שמכיר יהודי פשוט בתכלית הפשיטות, מובן אצלו ובתכלית הפשטות, שיש לו אמנם דירה – היהודי הפשוט בתכלית – שבה הוא אוכל ושותה וישן, והוא גם מתפלל שם, ויש לו שם גם את הספרים שלו, ואת התפילין, ומתפלל שם תפילה – כשלא מתפללים בבית הכנסת בעת מן הזמנים – זה אמנם תפילת יחיד של יהודי פשוט, אבל אעפ"כ הרי זה ענין של תורה ותפילה, אז אצל אף אחד אין זה ספק, שאצל היהודי הפשוט בתכלית הפשיטות, מה נחשב אצלו בתור עיקר דירתו – אפילו החדר בהדירה אשר שם הוא מחמם תה או שהוא מבשל תבשילו – הכל זה טפל דטפל לחלק של הדירה שבה הוא התפלל פעם אחת, או למד ענין אחד בתורה, אפילו הלכה אחת, שזהו כמ"ש בתניא, אשר "יחוד זה למעלה הוא יחוד נצחי", בפרט כשזה קשור עם ספר שהוא השאיר בדירה, ושהוא מחזיק בדירה, או עם כתב וכיו"ב, וכאמור לעיל שהוא מחזיק שם עד היום הזה כיון ש"הוא בחיים".

שלכן, גם החליטו, שימשיכו להתפלל שם, במקום שלו, איפא שרוצים לשכנע את עצמם אשר זוהי דירה פרטית שלו, ורחמנא ליצלן – לומר שבדירתו הפרטית העיקר לא

הי' התפילה והלימוד, אלא הענינים ששם הי' קשור עם אכילה ושת' ושינה, אע"פ שגם זה נחשב אכילה ושת' ושינה של צדיק,

וכאמור לעיל אין להאריך בדבר הכי פשוט, במילא הרי צריכים להשתדל שימשיכו בתפילה ובלימוד התורה בכלל, ולימוד תורתו במיוחד, בדירה זו שמלכתחילה היתה – אע"פ שנקראת דירה פרטית עד מאה ועשרים שנה שלו, או עד שבעים שנה שלו – הרי כבר אז זה לא הי' בזה ענין של פרטיות, אלא ענין של נשיא, אשר נשיא בשעה שהוא שותה אוכל וישן, הרי הוא ישן כנשיא, ואוכל כנשיא, ושותה כנשיא, והולך לטייל כנשיא, וכשהולך בבתי שירות – בבית הכבוד – הרי גם שם הוא נשיא עם כל הענינים התלויים בזה, כך הוא הדין בתורתנו, תורת אמת, שהיא גם תורת חיים, ואין שייכות להתווכח על זה אפילו אם הי' קס"ד, עאכו"כ כשאין בכלל קס"ד.

* * *

מה שרוצים להוסיף :

שגם יוסיפו למה שקראו שם באופן שונה ומשונה שזוהי דירה פרטית שלו, שכאמור לעיל בדירתו הפרטית העיקר הי' מה שהתפללו שם ולמדו תורה, ושם הוא הניח תפילין, ושם הוא הסתכל בסידור של הבעש"ט, ועשה את כל הענינים הקשורים בזה ומעין זה. זה הי' אצלו העיקר, וכל שאר הענינים היו טפל דטפל – שיקראו שם לקומה הזאת, שנוסף לזה שזה נקרא בית "אגודת חסידי חב"ד", אשר זה אי אפשר לשנות, כך קבע בעל הגאולה,

אבל נהוג בעולם וגם נהוג בתורה, שישנה הכותרת הכללית – השם הכללי, ואח"כ ישנם השמות כמו שקוראים לזה – כותרת משנית, כמו שיש בתורה שבע"פ, יש את ענין 'המשנה' שזהו שם כללי, ואח"כ יש איך ש'המשנה' נחלקת לששה סדרים שכל סדר יש לו שם פרטי משלו – פרטי בערך לשם כללי: 'משנה', עדי"ז יש לכל סדר כו"כ מסכתות וכו' וכו', ועדי"ז בכל הענינים של קדושה, שהם בדוגמת התורה, שיש בהם איך שהם נמצאים בכלל, ואח"כ איך שהם נמצאים בפרט, ואיך שהם נמצאים בפרטי פרטיות, אז מה אם על חכם סתם – פוסק הרמב"ם – ניכר הוא, במאכלו ובשתייתו ובטיולו ובמשאו ומתנו, הוא עסוק וסוחר, הנה גם בזה ניכר שעושה את זה חכם, חכם לפי הפסק דין של הרמב"ם, אשר "ממשה ועד משה לא קם כמשה".

שלכן, גם הכותרת משנית, בדוגמא מה שעשו בכמה מוסדות שלו, שהתייסדו ברוחו וע"פ רוחו, ומתנהלים באופן כזה, שהם נקראים "אהלי יוסף יצחק", כולל גם ספרים, מתחיל מתהילים שגם קראו לזה שם "אהלי יוסף יצחק", כך גם נוסף על זה שזה נקרא "בית אגודת חסידי חב"ד", אז מכאן ולהבא – בתור החלטה, והחלטה גמורה, אשר אין להרהר אחרי – יהי לזה גם את הכותרת משנית שהיא: "אהלי יוסף יצחק".

* * *

נמצאים אנו בחושך כפול ומכופל של גלות, מדובר כאן על עניינים משונים לגמרי שאף אחד לא יכול לשער שזה יקרה, מצד ענין השינוי שבזה, ויותר מזה, ענין הצער שבזה, ויתירה מזאת, הצער המבהיל שבזה, נעשה את זה בקיצור, לא יותר ממה שמוכרח לספר, כדי להבהיר ולתקן מכאן ולהבא,

וזהו :

שהיו שלושה שנכנסו לרשותו של נשיא דורנו, של בעל הגאולה, ולקחו משם ספרים וכו', ואין כאן המקום להאריך בזה, בעל הגאולה הראה מיד מופת, הם חשבו שהם התחבאו, ואף אחד לא יודע מזה, הם פגשו – בשעה שהם היו שם ובשעת היציאה – בני אדם שראו אותם, ולכן שניים מהם החזירו את כל מה שהם לקחו משם, זה דבר בטוח שסוכ"ס גם השלישי יחזיר את כל העניינים ובדרכי נועם ובדרכי שלום, ו"כל המקדים הרי זה משובח".

* * *

מה שרוצים להזהיר כאן ולהבהיר, שכיון שישנם כאלו טיפשים בין חסידים – נשיא דורנו נתן כלל שחסיד הוא פיקח, אנו נמצאים אבל בזמן של חושך כפול ומכופל, שיש חסיד שרוצה להראות שהוא יותר פיקח מנשיא דורנו – מצד טיפשות גם זה יכול להיות – אז נפלה המצאה, היות שהוציאו לפי שעה ספר וכיו"ב, הוא יעשה מסירות נפש וילך נגד האיסור הגלוי, וילך נגד הרצון של נשיא דורנו, וישלם כסף בכדי להציל את הספר ולהחזיר אותו לרשותו של בעל הגאולה.

אז, מכריזים עוד פעם, שידעו ש(הוא עושה) בזה שהוא נותן לו כסף – איך שלא תהיי כוונתו – הוא עושה בזה נגד הרצון של בעל הגאולה, ועל זה הוא הכלל "והיא לא תצלח", לא רק בעולם הבא – "לא תצלח" בעולם הזה.

ולכן אותו טיפש שכבר עשה כן, שמיד יזדרז להחזיר את כל העניינים, ובשעה שהוא יראה שטר מכירה, שהוא קיבל את זה, לא שהוא לקח את זה, אלא שהוא קנה את זה ושילם וכו', בלי נדר, יחזירו לו, אע"פ שהוא טיפש, יחזירו לו – הרי רחמנות גדולה עליו [שהגם שמי ש] "אין בו דיעה", אז הרי אסור לרחם עליו, [הנה ע"ז] אמר הרבי נ"ע ונשיא דורנו חזר על זה, והוא [הרבי נ"ע] אמר את זה לבעל הגאולה, הוא קרא אותו בשמו הפרטי ואמר לו את המאמר [הנ"ל], ואח"כ סיים, תחשוב לעצמך – או תסתכל – זוהי רחמנות על יהודי זה, שאפילו התורה אומרת עליו, שאסור לרחם עליו, זה כבר מראה על גודל הרחמנות שצריכים לרחם עליו – ממילא יחזירו לו את כסף הזה, וכמדובר, בשעה שהוא יראה את השטר מכירה.

ושיפרסמו את זה באותם מקומות שהגיעה הקס"ד אשר יכולים לקנות את הספרים של כ"ק מו"ח אדמו"ר, או כתבים או התפילין שלו, או הסידור של הבעש"ט, וכיו"ב, שידעו שזה לא רק שלא ברצון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, אלא "הוא בחיים", וזה נגד רצונו, "והיא לא תצלח".

* * *

הרי מחפשים על כל ענין רמז המאורעות שרואים בהשגחה פרטית, רואים ר"ל בימים הכי אחרונים, אף פעם לא היי ענין כזה בנוגע פצצות, כדי שיוכלו להכניס פצצה באיזה מקום שלא [יכולים] עושים זאת ע"י שמכריזים שזוהי פצצה; באים ואומרים שזה דבר טוב, וזה "תפוח מתוק", ויכול להיות לו מזה עולם הזה ועולם הבא, כיון שזה היי שייך לאיש קדוש ולאיש טהור, ולנשיא הדור, ובמילא אתה צריך לשלם יותר, עם כל אריכות הביאור, (אבל) יש לזה צורה, ולכאורה גם הסברה אשר זהו "תפוח מתוק", [הנה] שידעו אשר זה שמכניס את זה אצלו, הוא מכניס אצלו 'פצצה', ו'פצצה' לא יודעים – לא עלינו, ולא על כל ישראל – מתי היא תתפוצץ, מתי היא תהרוס – לא עלינו, ולא על כל ישראל, אפילו לא על שונא ישראל – שזה כאמור הלימוד מהמאורעות מהימים הכי אחרונים.

אח"כ שואלים: זה הרי דבר שרואים בעולם, היכן רואים זאת בתורה – דוגמא שיהיי לו ציור של "תפוח מתוק", ובפועל זה יהיי ענין של 'פצצה' – אז לא רק שזה כתוב בתורה גלוי ובנגלה, אלא זה כתוב בתורה בנוגע לתורה עצמה: התורה אומרת במסכת יומא, שבנוגע ללימוד התורה – "ושמתם", שזה ענין של "סם חיים", ואח"כ הגמרא ממשיכה [ומבארת], אשר התורה היא ענין שזה "סם חיים" בעולם הזה ובעולם הבא, אח"כ אומרת התורה – התורה עצמה, באותו ענין – שזה שלומד תורה שלא לשמה – לא עלינו ולא על כל ישראל, ואפילו לא על שונא ישראל – לא רק שלא נעשה לו "סם חיים", [אלא] שזה נעשה אצלו דבר הפכי.

ואין להאריך בענינים של "אל תפתח פה וכו'", בענינים המבהילים, והמצערים, וזה דבר ברור שברגע כמימרא יתקן, כמו שמוזכר לעיל, בעל הגאולה כבר הראה את הנס, שמיד כשהשלושה יצאו כל אחד בפני עצמו, הם פגשו בני אדם שראו מה הם עשו שם, אז זה דבר בטוח שהוא [כ"ק מו"ח אדמו"ר] ימשיך לפעול "בדרכי נועם ובדרכי שלום".

ושלא ישכנעו את עצמם בדברי חלומות, שזהו כאמור תפוח מתוק וכיו"ב, שיקחו את ענינים אלה, כמו שהם כתובים במסכת יומא, וכמו שהם כתובים בשולחן ערוך, וכמו שהם כתובים בחוקי אומות העולם – אפילו אצל הגרועים שבאומות – וכאמור שלא יצטרכו עוד לדבר על כל הענין ו"שלוש על ישראל", ויותר מזה ושלימות על ישראל.

לאף אחד לא נוגע נצחונות או לתפוס מישוהו בטעות וכיו"ב, את זה נשיא דורנו בעל הגאולה – וודאי יפעל, שכל הענינים שלו כפי שהוא רוצה, הן הדירה והן הספרים, והן הכתבים, והן הסידור של הבעל שם טוב, ושאר כל הענינים, יהיו ברשותו עד סוף כל הדורות.

שזהו גם רוצים הרי למשמש ביד, במי ימשמשו, בשעה שיש "אגודת חסיד חב"ד", שהם נשמות בגופים, ויכולים למשמש אותם ביד הגשמי, זהו "הוא בחיים".

* * *

ויהי רצון שיהיי "יתרון האור מן החושך", אור יותר גדול מכפי שהיי עד עכשיו, כיון שזה קשור עם "יתרון החכמה מן הסכלות", חכמה עוד יותר גדולה מכפי שהיי עד עכשיו, ויהיי בקרוב במהרה בימינו ממש, "הקיצו ורננו שוכני עפר", שזה זה יהיי קשור עם

הגאולה האמיתית והשלימה, שאז יהי הרי בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל ובחוץ לארץ – שזהו הרי הפירוש של בבל – לוקח הקב"ה את הבתי כנסיות ובתי מדרשות, עאכו"כ את כל הבנין של 770 ("סווען סווענטי") כפי שקוראים לו, והבנינים הסמוכים, היכן שמחזיקים את הספרים או החסידות וכיו"ב של נשיא דורנו, ומחזירים אותם - את הבנינים - בשלמותם, לארצנו הקדושה ג"כ עם "ענני שמיא", ובמהרה בימינו ממש, ובשמחה ובטוב לבב, ו"בדרכי נועם ובדרכי שלום".

והולכים בריקוד יחד עם משיח צדקנו, וביחד עם נשיא דורנו והוא בראשם, עם בעל הגאולה, ובמהרה בימינו ממש לארצנו הקדושה, ושם גופא בירושלים עיר הקודש, ושם גופא בהר הקודש, ושם גופא "מקדש הוי' כוננו ידיך", ובשמחה ובטוב לבב, בנערנו בזקנינו בבנינו בבנותינו, וכל אחד מהם בתכלית השלימות בגשמיות, ובתכלית השלימות ברוחניות.

ועכשיו ינגנו את ניגון ההכנה, ואח"כ הניגון של אדמו"ר הזקן הידוע, ואח"כ לסיים עם הניגון של שמחה של האדמו"ר האמצעי – ממלא מקומו, ואח"כ הניגון שקשור עם י"ב תמוז, של "נייעט נייעט ניקאוא", דוקא בלשון המדינה של זמן ההוא, שזה הי' בזמן הגאולה בפעם הראשונה, וכך זה נעשה 'איבערגעחזר'ט' ובתוספת אור, עד אור שלא הי' כמוהו לעולם, גם באותו לשון, "מצעו שהציע לוי" באופן בלתי רצוי, ואח"כ זה נהי' "מצעו" של קדושה, ויקח כאמור את כל הבנין, עם כל הענינים שבבנין, ועם כל האנשים שבבנין, וכל השייך לזה, ו"הסמוך" לזה, ו"הנראה" עמו, ובשמחה ובטוב לבב.

לחיים!

* * *

כמו שהתחילו "פותרים בברכה", ישנה גם הצעה טריי' שיסיימו באמירת "לחיים", "לחיים ולברכה", כדי שזה יחול, הרי צריכים לדבר גשמי, הרי צריכים כוס המחזיק יין או כיו"ב, וזה ימשיך את כל הדברים האמורים בגשמיות, למטה מעשרה טפחים, ובעגלא דיין, ו"אורו עם ענני שמיא", ובגשמיות כפשוטה, בבני חיי מזוני רויחא – וכולם רויחא,

ועוד והוא העיקר לרקוד "לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה" לאלתר ממש, לקבל פני משיח צדקנו, ונשיא דורנו בתוכם, יחד עם כספו וזהבו, וכתביו וספריו וחפציו, וכל עניניו, יחד עם הבית הכנסת שלו, ובית המדרש שלו, שהוא רשם את זה בשם "אגודת חסידי חב"ד", ובאופן של "לאלתר לגאולה" ממש.

לחיים !

* * *

יחידות כללית לאורחים שיחיו אור לט"ו תמוז ה'תשמ"ה

[דובר לפני"ז אשר נשיא הדור הרי הוא כולל כל הדור כולו והרי "הוא בחיים" עי"ז ש"זרעו בחיים" בהמשך לזה אמר:] כדי שהדברים יובנו עוד יותר ונוכל לחוש אותם בגשמיות, הנה ישנם כמה דברים אשר בעל הגאולה מסר את נפשו עליהם, וביניהם ספריו אשר הם בחיים בפשטות.

שלכן מובן אשר כל ספר או כתב השייך לו או שלמד ממנו, או אפי' אם רק נמצאים ברשותו, הנה רחמנא ליצלן לומר אשר עברו כו"כ שנים [מאז יו"ד שבט] שלכן נעשה בזה איזה שינוי! אדרבה, כל שנה מיתוסף בהתקשרותו של כל אחד מאיתנו לנשיא דורנו בעל הגאולה, ובמיוחד בהגיע יום גאולתו, שאז מקבלים החלטות ביתר התלהבות לקיים תקנותיו, ללמוד מתורתו, ולקיים את שליחותו, הנה אז מיתוסף עוד יותר ממה שהי' עד עתה בבחי' "הוא בחיים". היות ונפעל עוד יותר הענין ד"הוא בחיים" כאן ממש ויותר "שטורמדיקער" כאן ממש.

במילא קשור הוא עם כל ספריו, כתביו וכל חפציו – והספרים אשר לא למד בהם מאיזה סיבה שתהי' ורק הסתכל בהם הרי הם נכללים בתור חפציו – ובמילא בפשטות נשאר שייכים לו עד סוף כל הדורות!.

ואדרבה כשעברו 35 שנים הנה רחמנא ליצלן לומר אשר איננו פה, הרי זה ההיפך ושקר גמור! היפך האמת ואמת לאמתתו. היות שבכל שנה ושנה מיתוסף בחיותו וכוחו והוא יותר "אקטיב" בנו, ועל ידינו לכל אחד מישראל עד לכל קצוי תבל.

וכמ"ש כ"ק אדמו"ר הזקן (ואפשר להבין את זה בשכל הפשוט) אשר מבאר שבשעה שהנשמה נמצאת בתוך הגוף הנה הגם שהיא נשמה קדושה, מ"מ מוגבלת היא בגוף. אולם בשעה שנפרדה מהגוף ואיננה מוגבלת, הנה כל כוחות הנשמה שיש לה אשר כמה מהם מצד הגבלת הגוף היו מוגבלים, שכאשר הגוף הי' עייף הוצרכה אז הנשמה לנוח מלימוד התורה וכיו"ב, ומליתן צדקה וכיו"ב.

[אולם] בשעה שהוסרו מהנשמה ההגבלות של הגוף, הנה אז לומדת היא בתמידות תורה, ומקיימת מצוות כפי שמקיימים בעולם האמת.

ויתירה מזו, היות ו"זרעו בחיים" הנה הוא מקיים כל מצוה אשר שלוחיו מקיימים, להיות אשר הם [שלוחיו] מקיימים זאת בתור "שלוחו של אדם כמותו", הנה הוא מקיים המצוות בתמידות היות ואינו קשור בהגבלות הגוף.

במילא הרי כבר 35 שנה אשר מידי שנה בשנה הוא נהי' יותר חי ויותר "אקטיב" ויותר פעיל בכל הענינים השייכים להחיים בעוה"ז הגשמי. על אחת כמה וכמה בהנוגע

לספריו וכתביו וחפציו וכיו"ב, הנה בעוה"ב שלו הרי הוא נהי' יותר "לעבדיקע" ויותר קשור איתם.

ורחמנא ליצלן אשר אחד יגע בזה, שידע אשר נוגע הוא בנשיא דורנו, אשר הי' נשיא בכל התוקף לפני 35 שנה, ומידי שנה בשנה "יסתלק יקרא", במילא נהי' יותר "יקרא", עוד יותר "לעבדיקע" ועוד יותר חזק ופעיל בכל הענינים, אשר גם כשהיו ההגבלות של הגוף הנה גם אז הי' נשיא בכל התוקף, עאכו"כ לאחרי שנלקחה ההגבלה של הגוף, הנה זה הביא לעלי' עצומה, שהוא יותר בעל הבית, ופועל יותר, ומשפיע ברכות וישועות והצלחות לכל אחד.

אחד מהענינים של נשיא דורנו וכן הי' אצל אביו וכן מובן גם מהמכתב של כ"ק אדמו"ר האמצעי[שכן הי' אצלו], אשר כל אחד מהם השתוקק ורצה שיהי' לו נחלה בארץ ישראל, באה"ק, "ארץ אשר תמיד עיני הוי' אלוקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה", ולא רק נחלה בארץ ישראל הרוחנית, אלא שהשקיעו כוחות והשתדלויות, ושלחו שלוחים, ונתנו כסף, ויגיעה, על מנת לקבל נחלה גשמית בארץ ישראל הגשמי.

כך הי' אצל אדמו"ר האמצעי, וכך הי' בנחלה בחברון, עד לנשיא דורנו, שגם לו הי' נחלה באה"ק, נחלה בגשמיות, אלא שמצד סיבה שונה ומשונה נהי' בזה הפסק, אולם את זה תיקנו, כך שביום הגאולה דשנה זו הכניסו הכנסה בבנק והקדישום על מנת שיוכלו לקחת נחלה.

ואדרבה ["כל ירידה הוא ל] צורך עליי", שהיא נחלה יותר טובה – עד כמה שאפשר לומר את זה בארץ ישראל, מ"מ מצינו בזה חלוקות בארץ ישראל, וכפי שהובא בפוסקים – וישנו כסף במזומן, ונותנים את זה לרשות כפר חב"ד – השייך לכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה – אשר יעמוד לרשותם, על מנת שימצאו מקום בכפר חב"ד.

ובאופן אשר היות ושם הוא חמשה עשר בתמוז, אשר אז "קיימא סיהרא באשלמותא", שהלבנה שהיא מזלם של בני ישראל ("שהם עתידים להתחדש כמותה") היא באשלמותא. הנה באותו יום

– ובפרט אשר זהו יום ההילולא של האור החיים – אשר קשור הי' עם הבעש"ט, נשיא החסידות הכללית, ואח"ז נתמלא לממלא מקומו המגיד, ואדמו"ר הזקן, עד לממלא מקום של דורנו זה כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה – והרי ביום הסתלקותו הנה כל עבודתו אשר עבד בה עומדת בגלוי, ו"פועל ישועות בקרב הארץ", הנה ביום חמשה עשר זה דשנה זו. ובפרט אשר כבר 35 שנים שנלקחו ההגבלות מגופו [של נשיא דורנו], הרי הוא פועל בכל התוקף של הנשמה, ובכל מקום, על אחת כמה וכמה בארץ ישראל –

יקנו שם נחלה מיד, ועכ"פ מקנה ע"ד הרגיל, בתור הכנה לבית קבוע, אשר יתנו לו שם, וכבר נתנו לו שם על שמו "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", ודוקא בכפר חב"ד, אשר הוא מיסדו, ומסר את נפשו על זה, שיהי' [זה מקום של] אהבת ישראל עד לאחזות ישראל, ושיהי' מקום שממנו יפוצו המעיינות חוצה, לכל ארץ ישראל, ומשם לחוץ לארץ.

הנה כבר ביום חמשה עשר תמוז, ובשנה זו יעמידו בית, ושם ילמדו מתורתו של בעל ההילולא, והיות שהשנה לומדים יהודים את הרמב"ם ילמדו גם שם השיעור רמב"ם של חמשה עשר תמוז.

וילמדו בבנין זה – וכך ימשיכו בכל יום מימות השבוע, מיום ראשון עד ליום ששי, באותו בנין – עכ"פ חלק מאנשי הכולל, וכאמור לעיל הכסף הרי הוא כבר מוקדש, ונמצא כבר ברשותו של בעל הגאולה לתכלית זו: אשר יקיימו נחלה בארץ הקודש, ובכל החיות, ולא פחות משאר הנחלות.

[כאן דיבר כ"ק אדמו"ר בקשר לתקלה אשר הי' שם ואיך שניתקנה וכו', ולאח"י חזר לענין הנ"ל ואמר:] ועד"ז גם בבנין זה בו חי בעשרה שנים האחרונות, בחיים חיותו בעלמא דין, אשר אז חי בבנין זה נשמה בגוף, וכנ"ל שמאז נמצאת נשמתו בלי הגבלות הגוף, ומשנה לשנה עולה הוא ביתר חיות, וביתר "לעבדיקייט", ונהי' זה בפשטות על ידי זה שרואים אשר ניתוסף ב"זרעו בחיים", אשר לומדים את תורתו ומתנהגים ע"פ תקנותיו בנוגע לתומ"צ, הנה זה מוסיף עוד יותר ב"הוא בחיים".

וכן הוא בוודאות אשר כל הדברים אשר מסיבות שונות ומשונות לא החזירום, הנה בטח יחזירום בהקדם הכי אפשרי, וכאן הרי לא שייך "זכים לאחריס", היות וצריכים את הספר והכתב והחפץ [בפועל ממש].

אולם מה שפעלו, ואכן מקוה הנני, וכך יהי' בוודאות – שהיות שראו מופת – אשר לא הוצרכו להכריח את כ"ק מו"ח אדמו"ר בכאלו ענינים – אשר מיד שנגעו בעניניו הנה מיד נהי' רחמנא ליצלן היפך הבריאות בנוגע אליו, וכן לאלו שמסביבו.

וראו בעיני בשר אשר מיד שנהי' החלטה לתקן את זאת – ראו בעיני בשר הטבה בבריאות, עאכו"כ אשר כשיחזירו תהי' הטבה עוד יותר בבריאות.

והיות שבנוגע לארץ ישראל בנחלה שם – תוקן כל הענין, על ידי שזכין לאדם שלא בפניו, ונמצא זה לזכותו של בעל הגאולה, הנה עד"ז ישנם ספריו וכתביו וחפציו, הנה בטוח הוא אשר מי שבטעות קיבל כזה ספר יחזירו בהקדם הכי אפשרי, וכל הזריז הרי זה משובח. ומשם יחזירו לביתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר נמצא עתה בכפר חב"ד, והם יחזירום לכאן, בשמחה ובטוב לבב, וזה שמחזירים יעשה את זה ג"כ בשמחה ובטוב לבב.

וכן יהי' גם כאן בוודאות, אשר יחזירו את הדברים שלקחו, ואלו שכבר החזירו תבא עליהם ברכה, והדברים אשר מצד סיבות שונות ומשונות עוד לא החזירום, ובפרט שראו, כאמור, בעני בשר, שבזמן שרק החליטו במחשבה להחזיר, נהי' הטבה במצב הבריאות כפשוטו, וראו את זה בעיני בשר.

ישנם חכמים שעושים להיפך ממה שכתב הרמב"ם, שמסביר אשר בבני ישראל לא שייך "מקרה נקרה". [וכאן] אין זה "מקרה נקרה", ראו בעיני בשר את מה שקרה באותו זמן, ולא רק פעם אחד כי אם כמה פעמים, הנה ודאי הוא אשר ילמדו מוסר, ומהמוסר יבוא זה ל'דבר נעים', "אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא", אשר יחזירו בהקדם הכי אפשרי את כל הענינים אשר עוד לא החזירום, והקב"ה יביא את ברכתו, שתהי'

בריאות אמיתי וקרובה, ולאחר שיחזירו עוד יותר תהי הרפואה ביתר שאת, ויהי להם אריכות ימים ושנים טובות.

ובטח לא יגררו בזה שום יהודים, כי כשזה נוגע לכ"ק מו"ח אדמו"ר, הנה שום דבר ולא רב ולא מלאכי מזרח ומערב, עם כל הרבנים, ועם כל הענינים, הנה אי אפשר להם ללכת נגד השולחן ערוך, ולא יוכלו לעשות, ולא יעשו נגד נשיא דורנו, אשר ענינו הוא כפי שאמר ונדפס בליקוטי דיבורים אשר פעל אצל אביו אשר נשיאותו תהי בחסד וברחמים, וכן תהי, וככה יפעול אשר כל הדברים יחזרו לתיקונם בדרכי נועם ובדרכי שלום.

ואז כמו שבחמשה עשר בתמוז מתחילים ללמוד בכפר חב"ד, הנה בהקדם הכי אפשרי יתנו המפתחות של חדריו, עם המטבח וכל השייך לזה – בט"ו תמוז שנה זו, וגם לאנשי הכולל כאן יתנו להם ללמוד החסידות שלו ושיעור רמב"ם, וכל הענינים, בחמשה עשר בתמוז שאז קיימא סיהרא באשלמותא.

ולאחרי זה ישבו שם בימות החול וכן במשך כל השנה כולה, ויפעלו זאת בדרכי נועם ובדרכי שלום, .. ובטוח שאין צריכים להגיע לזה, אלא יהי זה בדרך כבוד, ובדרך של נועם ושלום.

וחברי הכולל יוכלו להתחיל ללמוד מה שקודם, ויכנסו לדירתו של נשיא דורנו, אשר שם חי בדירה זו עם נשמתו בלי שום הגבלות הגוף, ומיתוסף בחיותו מידי שנה בשנה, ובלשון הידוע "אסתלק יקרא", כמו שבעל הגאולה מבאר בדרושי [כאן השתעל כ"ק אדמו"ר בחוזה, והמשיך לדבר בקול רפה] ההילולא שלו, אשר פי "אסתלק" הוא שנמצא ביתר תוקף ויותר ילעבדיקי.

וכן תהי לנו – אשר מתוך שמחה וטוב לבב, נזכה לברכתו העיקרית של הקב"ה שכל בני ישראל, "בנעורינו ובזקנינו גוי בבנינו בבנותינו", הולכים יחדיו, נלך באופן ד"אחישנה", "אורו עם ענני שמיא" לארצינו הקדושה "ארץ אשר גוי תמיד עיני הוי אלוקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה".

ולוקחים עמהם את כל חפציהם ורכושם – "כספם וזהבם איתם", ועל אחת כמה וכמה – בתי כנסיות ובתי מדרשות, ובפרט בית הכנסת ובית המדרש של בעל הגאולה בקומה האמצעית של "770" ("סווען סעוונטי") – אשר חסידים מצאו ש"770" בגמטריא ו"פרצת" ביחד עם הבנין כולו,

ועאכו"כ שלוקחים את כל החסידים עם כל בני ביתם, ביחד עם כל בני הדור, ו"הקיצו ורננו שוכני עפר" – ובראשם נשיא דורנו, בעל הגאולה, וכולם יחדיו, ובראשם משיח צדקנו – באים "עם ענני שמיא" לארצינו הקדושה, ומוצאים אותה בשלמותה, ויתירה מזה – "כי ירחיב הוי אלוקיך את גבולך" ארץ קיני קניזי וקדמוני, באופן ד"ופרצת ימה וקדמה צפונה ונגבה", וממשיכים ללמוד את תורתו של בעל הגאולה, ואת שיעורי הרמב"ם – בבנין ד"ופרצת" כפי שעומד בארץ ישראל, עם כל קומותיו וחדריו (וכל חפציו הנמצאים בהם).

וכל עניינים אלו – מתוך שמחה וטוב לבב, ובעגלא דידן, ובפשטות – אשר מחמשה עשר בתמוז, שבו "קיימא סיהרא (דחודש הגאולה) באשלמותא", מדלגים ורוקדים לקבל פני משיח צדקנו.

ובדרך ממילא יהפכו ימים אלו - ג' השבועות, "בין המצרים", "לששון ושמחה ולמועדים טובים" [וכסיום הכתוב: "והאמת והשלום אהבו"!]!

* * *

התוועדות ט"ו תמוז ה'תשמ"ה

דובר לעיל [ביחידות כללית דליל ט"ו תמוז], אשר יש לנצל את הזמן של "קיימא סיהרא באשלמותא", והרי הלילה הולך אחר היום, במילא גם עכשיו הרי זה עדיין ["קיימא סיהרא באשלמותא"].

ישנו הדוגמא אשר אפי' בשעת החתונה, שע"פ דין מחוייבים בשמחת חתן וכלה ששים ריבוא מישראל ויתירה מזה, מ"מ היות ונמצאים בגלות, הרי שוברים כוס, אשר אי מהטעמים לזה הוא למען ידעו אשר רק אז "ימלא שחוק פינו" – ימלא מלשון עתיד, כשיבוא משיח צדקנו, הנה אז דוקא תהי' הגאולה האמיתית והשלימה, ועל כן לדאבונינו אין ברירה וצ"ל דוגמת שבירת הכוס, אולם נשתדל לקצר בזה ככל האפשרי לא יותר מכפי המוכרח.

וזהו שכנזכר לעיל, נמצאים אנו בזמן אשר "זרעו בחיים" ו"הוא בחיים", ואדרבה, מידי שנה בשנה הרי "מעלין בקודש", הנה זרעו נתעלה ומוסיף בהחיים, ע"י לימוד התורה וקיום המצוות, בכח של "מדרכיו אשר הורנו", הרי זה מוסיף עוד יותר בגלוי אשר "הוא בחיים"!

ובפרט כמו שמבאר אדמוה"ז באגה"ק⁷³, אשר אדרבה, "אשתכח יתיר מבחיוהי", ואיפא "אשתכח"? בעולם הזה הגשמי, ומבאר אשר היות ובחיו הי' [הצדיק] קשור עם תורה במילא כך נהי' במציאות [אולם] עם הגבלות הגוף, אכן הי' זה גוף קדוש שבקדשים, אולם עאפ"כ הרי יש לו הגבלה.

בשעה שהוסרו ממנו ההגבלות, הנה הרי אין דבר שלילי שאין בו דבר טוב, על אחת כמה וכמה דבר הקשור עם הנשיא, הנה "צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי", וההדגשה בזה הוא בכולהו עלמין – לא כפשטות לשון הזוהר אשר מדובר בשאר העולמות, כי אם מדובר – בעולם הזה הגשמי והחומרי, הנה שם הוא נמצא יתיר מבחיוהי, וזהו הפי' באגה"ק סימן ז"ך ובביאורו, עם יותר ביאור בזה, ובפרט ע"פ המובן ממאמרי רבותינו נשיאנו ממלא מקומו של כ"ק אדמוה"ז. וזהו ענין הטוב שבזה [בהסתלקות],

אשר על כן יש לקשר זה עם ענין שבעולם הזה הגשמי. הנה הבשו"ט אשר בה "פותרין בברכה", הוא דהיות אשר ובשכונה זו, ובבית זה אשר בעשר שנים האחרונות בחיים חיותו בעלמא דין למד התפלל כאן, וכאן הי' אכילתו ושתינו, כמ"ש הרמב"ם, אשר בזה ניכר שעשה את זה חכם, סתם חכם, על אחת כמה וכמה חכמה הקשורה עם נשיא הדור.

הנה מובן בפשטות אשר אע"פ שנמצאים בגלות, וישנם מדידות והגבלות, מ"מ צריך לעשות כל האפשרי אשר יהי' זה ניכר גם ע"י שניתוסף בהסביבה שמסביב ביתו, מדי אמות אלו, אשר בזה נכלל הבית והחצר וכו' וכו'.

[כאן דיבר כ"ק אדמו"ר ע"ד השכונה, אשר יש לבנות בתים חדשים ויפים המרחבים דעתו של אדם, ושהמחרים לא יהיו גבוהים וכו', לאח"י התחיל לדבר בענין הספרים:] ועד"ז הי' גם התקוה אשר לא יצטרכו לשבור את הכוס.

וזהו אשר דיברו כמה פעמים ויותר, אשר ידעו שהספרים של נשיא דורנו, והכתבים של נשיא דורנו, והחפצים של נשיא דורנו שייכים לו כפי אשר הי' בחיים חיותו בעלמא דין, ואדרבה אשר נהי' בזה "יתיר מבחיוהי", אלא שנהיו סיבות שונות ומשונות **שאינם בגדר אנושי**,

כפי שהוזכר לעיל [בהתוועדות שלפנ"ז – י"ב תמוז, וביחידות לאורחים ליל ט"ו תמוז], אשר הגיעו ג' אנשים ולקחו ספרים, ובעל הגאולה הראה מיד נס, אשר הם חשבו אשר יוכלו להתחבאות באמצע הלילה, ובמילא אף א' לא יוכל לתפוס אותם, אולם פגשו אותם בני אדם, ושאלו אותם מאי האי? ומיד נעשה 'רעש', ומיד ענו שקר אשר מוסיף חטא על פשע.

אעפ"כ נשיא דורנו רצה ופעל אשר כל הענינים יהיו בחדס וברחמים, אבל, אין זה שייך לי לבד, זה שייך לכל יהודי אשר הוא חסיד של הרבי, הנמצאים פה או בארץ הקודש – אשר לשם הביאו **חלק מהספרים**, ויודעים מי הביא אותם לשם, והלך בפרהסיא בבזיון שאין כמוהו, שאולי יקנו ממנו איזה ספר של נשיא דורנו, וירוויח ע"ז עוד כמה דולרים, זה הי' כמה חודשים לפני זה,

ושם ישנם חסידים אשר ידעו מזה, ודיברו איתם על זה, ופתאום נהי' אצלם [תנועה] אשר אין להם שייכות לפעול, ועשו מזה סוד, זה לא הי' סוד עבור האנשים אשר הביאו לשם את הספרים, כי אם [סוד] למוכרי ספרים אשר הולכים למקוה, והלכו לפניז למקוה, והלכו לאח"ז למקוה, ומי שהלך באמת למקוה⁷⁴ על מנת לטבול הנה הוא אכן לא קנה את זה לאח"ז.

אבל ישנם כאלה, אשר הולכים למקוה ו"טובל ושרץ בידו", לא רציתי להתערב בזה, אינני שוטר ("פאליציין"), ואינני רצועה להלקאה, זה מונח על הכתפים של כל **החסידים**, היות וספר של יהודי ועאכו"כ של נשיא בישראל הרי זה **חלק מחיינו!** חלק מחיינו אינו הלחם שאוכל או המים ששותה, וכיו"ב, כי אם **חיים רוחניים**, ככה פוסק אדמו"ר הזקן באגה"ק, ומבאר מיד אשר חיינו הם אמונה אהבה ויראה, אשר מאיפא לומד הוא [הצדיק] אמונה, ומאיפא לוקח ההתבוננות לאמונה, או אהבה ויראה – אשר קשורים לתומ"צ, ושמירת הל"ת? הנה את זה לוקח מספרים אלו אשר בהם הוא לומד – ואם לא למד בהם הרי ציוה לאחרים ללמוד בהם –

⁷⁴ בקשר לזה יש לציין ממה שסיפר ר' מנחם ברוד (בהתוועדות ה' טבת ה'תשס"ד): "בבוקר שלאחרי י"ב תמוז תשמ"ה, דיברתי לפי תומי – בעת היותי במקוה – את מה שדובר בהתוועדות (אשר לא כ"כ הבנתי כי כאמור קהל החסידים לא ידע מספור הגניבה) לר' חיים צבי קופטילר (חסיד באבוב), אשר הי' סוחר בספרים עתיקים.

הפעתי את הדברים שדיבר הרבי בהתוועדות אשר לא הבנתיים, הסוחר הזה הבין היטב במה המדובר, וסיפר לי כי גם אליו הגיעו מוכרי הספרים, אך הוא לא קנה מהם. אבל חבריו (סוחרים) כן קנו את הספרים.

לאח"ז הגיע שמע השיחה לאוזני המזכירות ומיד הגיע אלי הוראה: לשלוח בפאקס את כל הפרטים בדיוק רב. וכנראה זוהי היתה כוונת הרבי בדברו על סוחרים ספרים אשר הלכו למקוה באמת ולא קנו את הספרים...

וזה נהי מצב של שא שטיל, שקט! הולכים לטייל, לומדים חסידות, ולומדים החסידות של כ"ק מו"ח אדמו"ר, רואים כזה דבר ואין פצה פה ומצפצף.

במילא מה יהי החכמה אשר גם אני אתנהג ככה, אלא שבדרכי נועם ובדרכי שלום דיברתי איתם יותר מגי פעמים, כמו שכתוב בשולחן ערוך באופן אשר אף א' לא ידע מזה, ואף א' לא ישמע מזה וכו' וכו'.

לאחרי שדובר יותר מגי פעמים לא הי' בזה שום הזזה כל שהוא, יודע אני הא דאיתא בגמרא אשר "מי שאין לו יראת שמים אין דבריו נשמעים", [אולם] אין זה דבריי, ולא מדובר עליי, מדובר בנשיא דורנו, הנה מה נוגע כאן היראת שמים שלי, "קבל את האמת ממי שאומרה" – פוסק הרמב"ם אשר זהו שייך להבדיל גם מגוי בהלכות קידוש החודש, אשר אע"פ שהחכמה ביהודים באצטגניות נעלמה, במילא לומדים זאת מספרי יון, אולם "קבל את האמת ממי שאומרה", לא נאמר זה באותו לשון [בהרמב"ם], אבל באותו התוכן –

במילא "קבל את האמת ממי שאומרה", נהי' אצלי פלא, הרי הי' צריך לפעול איזה שהוא הזזה, שום הזזה לא נפעלה, ההזזה היחידה שהיתה הוא אשר ניצלו את ההזדמנות אולי יוכלו למכור עוד ספר, לדבר עם עורך דין צו באווארנען, וכיו"ב, יתירה מזה, הם הלכו למצוא רב אשר יפסוק להם אשר לא רק שמותר לעשות זאת אלא שזה נוגע לאכילה ושתיי, "יראה למלא את נפשו כיריו".

עבור הספרים לקחו – אינני רוצה לנקוב בשם ובסכום – כמה דולרים שכבר עשו חודשים לפני זה, ולאחרי זה שוב הלכו ושוב לקחו ספרים, וכאמור, הרבי הנשיא הראה להם אשר תדעו אשר משחקים הנכם עם פצצה, ואין צריכים להסתכל בזה בספרי מוסר, כי אם נפגשו עם אנשים אשר מכירים אותם – אלו אשר עשו את זה – ושאלו מה הם מה הי' המעשה? וכבר ראו איך שנפלו בזה, לא שראו איך שנפלו מזה בעולם הבא – אינני יודע אם חושבים על עולם הבא, כי אז לא היו הולכים להלחם נגד כ"ק מו"ח אדמו"ר היות ואין זה סתם דבר אשר נוגעים בזה, כי אם זוהי מלחמה עם דבר אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר חי איתו.

בתור מאמר המסוגר אספר מעשה, אשר יהיי זה לכל הפחות דבר טרי, ודבר געשמאק – בצוואה של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) ני"ע כתוב, אשר בשעה שהנכדים יתחתנו הנה כ"ק מו"ח אדמו"ר, יתן לחותן הראשון אלו ספרים, ולחותן השני אלו הספרים, ולחותן השלישי אלו הספרים, ושם כותב אלו ספרים יש ליתן להם.

במשך זמן לא ידעתי מהצוואה, לאחרי זה מאיזה סיבה שתהי' שמעתי מה שכתוב בצוואה, לא התעצלתי ("איך האב זיך נישט געפולט"), והלכתי לכ"ק מו"ח אדמו"ר – לאחר החתונה – ואמרתי לו בדרכי נועם ובדרכי שלום, אשר רק עכשיו נודעתי אשר כ"ק אדמו"ר ני"ע – ככה קראו לו – כתב בצוואה, אשר אלו הספרים צריך ליתנם לי.

[כ"ק אדמו"ר חייך ואמר:] כ"ק אדמו"ר נהי' מזה – לא שייך לומר לא מרוצה – אבל בטוח שמרוצה מזה לא הי', והפסיק אם בקרירות או שלא בקרירות, מכל הענין, ומה שכתוב בצוואה בנוגע לספר זה, הנה ספר זה נשאר אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר עם עוד ספרים.

בהנוגע לפועל הנה ספרים אלו עד עתה לא נתנם, אין צריך להסביר עד כמה היי יקר אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר מילה מאביו, איזה מילה שתהי' – עאכו"כ מילה שנכתבה בצוואה, אמת אכן אשר כ"ק אדמו"ר הי' בטוח שלא אקח אותו לדין תורה, והיי גם בטוח שלא אבקש ממנו ג' פעמים, והראיי אשר יותר מפעם אחת לא שאלתי. כך הי' המעשה, בהנוגע לפועל הנה כ"ק מו"ח אדמו"ר ידע מה שכתוב בצוואה זה הי' מונח ב"קישקעס",

אולם אעפ"כ להיפרד מספר אשר הי' קשור עם אביו לא הי' יכול לפעול את זאת, מאיזה סיבה שתהי', אין להרהר ח"ו אחרי מידותיו והנהגותיו וכו', אולם ככה הי' בפשטות, אדמו"ר נייע ידע את כ"ק מו"ח אדמו"ר, והכיר אותו, וידע אשר בטוח שיהי' לו קשה להיפרד מספר אשר כ"ק אדמו"ר נייע למד בו, עאכו"כ אשר זהו ספר של חסידות, לקוטי תורה, תורה אור, וכיו"ב, מדפוס זה או מדפוס אחר.

אעפ"כ כתב בצוואתו בין שאר הענינים, אשר כשיבוא זה וזה צריך ליתן לו את הספרים הללו, וכאמור עד היום הזה לא קיבלתי [כ"ק אדמו"ר חייך והמשיך:] את הספרים, וח"ו אין לי אפילו שום קפידא, ואפי' אין שייך לומר אם הי' זה נוגע לי בחיים חיותו בעלמא דין הייתי הולך עד מסני"פ לדבר איתו לא רק פעם א' כ"א כמה פעמים.

אולם עכשיו לא מדובר עליי כי אם מדובר על כ"ק מו"ח אדמו"ר, כ"ק מו"ח אדמו"ר לא הי' צריך שום התעוררות ועידוד אשר מה שכתב כ"ק אדמו"ר נייע בצוואתו, צריך לקיימו.

. . . מגיע יהודי נוסע לארץ הקודש, אינו יודע מה כתוב בצוואה – בנוגע לעבד עברי מובא אשר אין למכרו באבן המקח, אשר זהו המקום שמוכרים שם את כל העבדים, הנה שם אין למכור עבד עברי, עאכו"כ בנוגע לספר של נשיא דורנו.

וכאשר באו למוכר ספרים הסבירו לו אשר צריך ליתן הרבה כסף, היות ומדובר בספר של יהודי זה, וכאמור אין פצה פה ומצפץ – בנוגע לחסידים אשר שם.

במילא הנני מוסר את זה לכל חסיד ולכל החסידים **ועד סוף כל הדורות!** וכאמור אני את שלי עשיתי, דיברתי ג' פעמים, ואמרתי בחשאי שידעו אשר נוגעים בזה עם כ"ק אדמו"ר, נשיא הדור, ונוגעים לכל חסיד ולכל החסידים **עד סוף כל הדורות!**

אני לא ראיתי איך שסחבו את הספרים, איך אני יודע? היות ואלו שראו את זה, פרסמו את זה, איתי לא דיברו, דיברו עם אחד ועם עוד אחד עד שזה הגיע אליי, אני לא הייתי בארץ ישראל עד היום הזה. איך אני יודע מה עשו בארץ ישראל? היות והלכו שם בין עשרות אנשים, ולכל אחד בנפרד אמרו לו על מה מדובר, בלי להתבונן אשר זהו **חלק מכ"ק מו"ח אדמו"ר**, ובמילא הרי זה חלק מכ"ק מו"ח אדמו"ר עכשיו, וחלק מכ"ק מו"ח אדמו"ר עד **סוף כל הדורות!**

וכאמור זה אשר אומרים אשר חסר בהוצאה, [הנה] כאשר שואלים אותם כמה לקחו עבור **הספרים הראשונים**, הנה ההוצאה [של הספרים הראשונים] יכולה כבר לכסות עד **מאה ועשרים שנה!** יודעים הרי כמה אדם צריך עבור האוכל ועבור הלבושים,

והדירה, וכל העניינים. וזה – ההוצאה מהספרים הראשונים – יהי' לו די לכסות עד מאה ועשרים שנה!

וכאמור לעיל – הנה חסידים לא הי' להם קשר עם שופטים ועם עורכי דין וכו' – אבל אין לשתוק מכזה דבר, במילא מה אפשר לעשות, הנני מכריז ברבים, ומפרסם באופן כזה אשר לא יפגע באף אחד, וכולי האי ואולי – זה שדיברתי בחשאי לא רק אשר לא פעל משהו, אלא שלא גרם לשום הזזה כל שהוא, ואדרבה, להיפך – ולנצל ההזדמנות אשר כל אחד שקנה א' מהספרים או מהחפצים, אם יעמיד שטר מכירה

- הם עשו שטר מכירה וחתמו על זה, ובשטרי מכירה עשו תנאים, כמה משלמים, ואיך, וכאלו פרטים -

בשעה שיעמידו כזה שטר מכירה, הנה בלי נדר, אינני יודע איך הי' שם, אבל בלי נדר כשיעמידו כזה שטר מכירה, יחזירו לו את הכסף ששילם עבור זה.

ומזה מגיעים לקצה השני, היות וכבר פעלו ענין, ואין לך דבר העומד בפני התשובה, שידעו אשר יפה רגע א' קודם – לא שעה אחת קודם, זה פצצה חיי' ("א לעבדיקע באמבע"), היות וכל ספר הרי הוא חלק מנשיא דורנו, מחייו, אשר "יתיר מבחיוהי" עכשיו בעלמא דין.

במילא כל כמה שיחזירו בהקדם, הרי מסירים פצצה מעצמו, מתעוררת השאלה: למי יחזירו? לכ"ק מו"ח אדמו"ר אין לו שייכות, אחרי פעולה כזאת שייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר? אבל כאמור לעיל, נשאר הד' אמות של כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר קונות לו בכל מקום.

וזהו כאמור בחו"ל בזה הבנין, וכשיביאו את הספרים הללו, אין צריכים להחזירם לבשו"ד, צריכים להביאם לחדר איפא שנשיא דורנו למד והתפלל.

ורחמנא ליצלן אשר זה שלקח את הספר הוא עצמו יבוא לקודש הקודשים, על מנת להחזיר את הספר – היות ומתיירא ממה שמ.ש. [שמו של כ"ק אדמו"ר] אמר ברדיו. רחמנא ליצלן אשר לאח"ז יבוא לקודש הקודשים, לא צריכים אותו, שיעשה שליח או שליח שלוחו, מה שרוצה, אבל בהקדם הכי אפשרי יניח את כל הספרים והכתבים וכל החפצים, וכל העניינים, בד' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר – אשר זהו-כל הקומה שבו אכל ושתה וישן עאכו"כ שלמד והתפלל.

ואין זה ענין שרחמנא ליצלן רוצים לפגוע ביהודי, אין זה עניני לפגוע ביהודי, קויתי אשר החסידים יוכלו עכ"פ למנוע א זאת ממני, ולא עשו זאת, לא הי' לי כל ברירה, נסיתי לדבר יותר מג' פעמים בחשאי, ולא רק אשר זה לא פעל משהו, אלא שלא עשה זה שם הזזה כל שהוא. אין לי ברירה, ומוכרח הנני לדבר באופן שישמעו מיד בארץ ישראל, עוד לפני ג' השבועות, כל שהם ימסרו את זאת לאלו אשר נפלו בזה – בפח יקוש – אשר בזה פארטשעפן זיך עם כל החסידים ועם כ"ק מו"ח אדמו"ר, ויחזירום בהקדם הכי אפשרי.

דובר לעיל הרי אשר מעמדים בכפר חב"ד א' מהבנינים, אשר זהו בנין השייך לכ"ק מו"ח אדמו"ר, עם הכותרת הידועה, כפי שהוזכר לעיל אשר זהו "בית אגודת חסידי חב"ד" עד סוף כל הדורות!

ישנם כאלה שרחמנא ליצלן יכולים צו טאפן לא יותר מכסף, טאפן רק דבר שאפשר למששו בידיים גשמיים, ואומר על כ"ק מו"ח אדמו"ר אשר כבר יותר מ-35 שנים אשר הוא נמצא בעולם האמת, מה אתה מדבר עליו [טוען הוא], ואדרבה [כך הוא טוען] כל שנה עולה הוא עוד למעלה-מעלה בגן עדן, מה אתה מזכירו פתאום בעולם הזה הגשמי? במילא להגיד להם אשר צריכים להחזיר הספרים לכ"ק מו"ח אדמו"ר לא יבינו במה המדובר.

35 שנים **ששכח** עליו, ורוצה שאחרים **ישכחו** ממנו, לא שישכחו ממנו לגמרי, שהרי צריכים להזכר עליו כדי שיתנו עבור זה יותר דולרים, אולם לפחד ממנו? [טוען הוא] צריכים לפחד ממי שיש לו את הספר היות והוא זה שיש לו את הספר בידי הגשמיים.

וכאמור כאשר אמרתי כל האותיות הנ"ל, אשר אמרתי "בנחת נשמעים", בחשאי שאף אחד לא ישמע וכו', הרי הי' צריך לפעול הזזה כל שהוא, שום הזזה לא הי', הי' אצלי פלא הכי גדול כאמור לעיל, "כל מי שאין בו יראת שמים אין דבריו נשמעין", אבל "קבל את האמת ממי שאומרה" הרי צריכים לפחד מהפצצה.

עד שסיפרו לי אלו אשר ראו את האיש הזה, אשר נסע לאה"ק והביא איתו את הכתבים של כ"ק מו"ח אדמו"ר, והביא אותם מעבר לים – לא רק מהד' אמות – אלא [יתירה מזו] הביאם לארץ ישראל, וכאשר שמעתי מי עשה את זה נפלו אצלי כל השאלות הפלא הוא שלא עשה יותר גרוע.. הפלא הוא שלכתחילה היו מעורבים בזה יותר מאדם אחד, ומ"מ איש זה לקח על עצמו את כל ההנהלה וההנהגה ואת כל השקו"ט שקשורים עם הספקים האלו, והוא מנהיג את זה מאז.

לא יודעים מה עושה עם הכסף, אפילו כשמספר לא יודעים אם מספר הוא את הכל או החצי.

דבר בטוח הוא אשר הכסף לא יתן לצדקה, הרי לצדקה לא ימסור נפשו ע"ז, למסור נפשו ולקחת חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר לא נפלה אצלו כזו המצאה מעולם!

וכאמור לא הי' זה פלא אצלי כשמעתי מי האיש הזה, במילא כאמור לעיל לא נוגע כאן ענין של נקמה, לא נוגע ענין של פצצה מה שנוגע לנו הוא "טאפחו דא פלאחור" – המעשה בפועל; שיחזו בהקדם הכי אפשרי אלו שיש להם חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, באה"ק בבנין שנהי' עכשיו שלו, עם אותה הכתורת כמו שיש כאן "בית אגודת חסידי חב"ד".

- למה לא כתבו שמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הוא; היות ולא נוגע לו משמו של כ"ק מו"ח אדמו"ר, [הרי] הוא צועק שכ"ק מו"ח אדמו"ר נמצא כבר 35 שנים בעולם האמת, וכל שנה עולה הוא יותר, לך דבר עם כזה בן אדם, אין שפה משותפת!

במילא יש לומר לו שתדע! רואה הנך החסיד הזה שהולך ברחוב – ותפגשו גם מחר – שתדע שהבית הזה שייך אליו, ובאותו בית נמצא החלק "בית אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש" ולא רוצים לנקום בך, ולא רוצים לבוא בשקו"ט איתך.

להגיד לו שרוצים לעשות לו טובה? אכן רוצים לעשות לו גם טובה אבל לא צריך הוא לשום טובות, מחזיק הוא מעצמו שיאני ואפסי עוד, ופסק לעצמו אשר מה שמונח בשכלו הנה כן יקום, וכן עושה בפועל.

וזהו חושך כפול ומכופל של הגלות אשר נמשך זה כבר חודשים ואף אחד לא הפסיקו, לא רק שלא מנעו ממנו אלא שלא הפסיקו.

וכאמור שמו עבור זה כ"כ כסף שהוא עצמו יודע, מה זה נוגע לפועל? ומדברים דוקא ברדיו; [זהו] כדי שבאה"ק אשר שמה קנו עשרות ספרים שידעו לפני שמתחילים ג' השבועות, וזהו ציווי המוטל על כל אחד שיודע ממי שקנה ספר, חפץ או כתב או תפילין שלו או מה שיהי' אשר יש לזה שייכות לכ"ק מו"ח אדמו"ר, שירותו לאותו איש ויגידו לו שבנפשו הוא, ובנפשו בעולם הזה הגשמי והחומרי.

זה שיטעון אשר אחר דחף אותו הנה כלפי שמיא גליא מי דחפהו, אבל מה שנוגע לפועל הוא שיבוא לאותו בית או הבנין שהם הד' אמות של 'אגודת חסידי חב"ד', אשר הם יודעים ש[הי' זה באופן ש]נגנבו משם, והראי' אשר גנבו את זה בלילה.

ולהחזיר את הספרים או הכתבים והחפצים באה"ק בבנין שעל שמו כתוב שהוא "בית אגודת חסידי חב"ד", ובשורה תחתיו; "אוהלי יוסף יצחק ליובאוויטש", ובדיוק נכתב אוהל ולא בית, היות ודעם רבי'ס בית זהו התורה והתפילה ומצוותיו, וכל שאר הדברים הם ארעי בערך לתורתו ותפילתו וכו' ומצוותיו.

ולאח"ז אומרים גם ומכריזים שימסרו מיד הן באה"ק והן בשאר המקומות אשר ניסו למכור שם את הספרים שידעו אשר כל אחד שיביא שטר מכירה ושם יהי' כתוב הסכום שמתחייב לשלם, ועם הפרטים מתי צריך לשלם, ולוודע אשר שילם בפועל [הנה אז] יחזירו לו עד הפרוטה הכי אחרונה.

ואותו דבר בניו יורק ובברוקלין וב-770 ובכל ארה"ב ובכל המדינות שמסביבה.

וכאמור לא מדובר כאן בנקמה או לפגוע, [כי אם] מדובר שצריך להסביר ליהודי שלקח פצצה, צריכים לוודע אשר כ"ק מו"ח אדמו"ר יקבל בחזרה את כל החלקים מחייו, מחייו עכשיו. אם שהוא מונח בספר או בכתב או בחפץ, הנה בזה הוא חי, אם ניצוץ אי' קדושה או כמה ניצוצות קדושה וכו' – מה שאותו איש אשר נסע אין לו שום השגה.

לו צריך לומר אשר יש לזה שייכות ושייך לכל חסיד ליובאוויטש שנמצא בכל קצווי תבל, שהליובאוויטשער חסיד בהיותו איש ישר לא רוצה להפסיד אשר זה שהביאו אותו בבז' ובסכנה ובפח יקוש והביאו לביתו חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הנה בזה נמצא פצצה, במילא מיתחייב כל חסיד ליובאוויטש – עיי' 'אגודת חסידי חב"ד' – להחזירם עד הפרוטה הכי אחרונה.

לאח"י יש – בדרכי נועם ובדרכי שלום – ראשית כל להחזיר את הכסף, ומי צריך להחזיר את הכסף? זה מי שקיבל עבור זה כסף, וכאמור אין זה שרוצים לנקום בו ולהראות נצחונות לזה שהאט געפירט ולקח או הראה חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר או למי שרותה להיות זה שיחזיר, אין מדובר כאן בנצחונות, לא הולכים ללכת עם אף במלחמה, זהו רק יושר – ויושר ע"פ חוקי המדינה – אשר זה שלקח את הכסף מפלוני בן פלוני וחתם אשר פלוני שילם לו כך וכך כסף צריך להחזירו עד הפרוטה האחרונה. אם הוא לא רוצה אזי אין ברירה, אבל לא מונחים ולא מרעישים בזה עתה.

ולכן לכל לראש כמו שהיו צריכים להחזיר מיד את אותם הדברים שעוד לא ראו גזלו מכ"ק מו"ח אדמו"ר וליתנם לרשותו של אחר, כן צריכים להחזיר כל הכסף שקיבלו, ולהחזיר – כאמור לא לבשו"ד, להגיד שיש להחזיר לכ"ק מו"ח אדמו"ר, הרי כאמור לעיל הוא לא חושב על כ"ק מו"ח אדמו"ר. 35 שנה לפני זה השתתף בלוי ומאז הוא לא חושב עליו, חושב הוא רק שעיי"ז יקבל יותר דולרים! וכאמור זה מידותיו ועבודת ה' שלו ועבודת האדם ומידות שבין אדם לחבירו, ויהי לו אשר לו.

מה שרוצים להבהיר הוא אשר אין זה מהיושר אשר חסיד צריך ליתן מכספו הפרטי להחזיר חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר בשעה שאצל השני נמצא הכסף במזומן, וחושב להגדיל בזה אחוזים. וזהו כל ההנאה שיש לו מזה שמכרו ולקחו חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

ובשעה שנמצא הכסף במזומן הנה ע"פ שו"ע יש לכל לראש להחזיר במזומן, ומקווים שאלו שקנו ונפלו בזה יחזירו בהקדם, במילא יש שייכות שיתנו להם מיד [את הכסף ששילמו] – כדי שלא יפול להם חשד שרוצים להערים עליהם, פעם אחת כבר הערימו עליהם, ובמילא אינם רוצים להיות מערומים עוד הפעם, במילא בלי נדר נחזיר להם את הכסף בהקדם הכי אפשרי.

הנה לכל הפחות עכשיו וכאמור "יפה שעה אחת קודם", יכולים עוד לנצל לפני שתתחיל ההשפעה מהס"מ בהג' שבועות "עלה ארי" מ"? הנה זהו דבר נכון.

ואם מאיזו סיבה שתהי' לא יוכלו לפעול זאת, הנה עכ"פ שלא יפעלו בהג' שבועות ענין שהוא **עוד הפעם חורבן, ועוד הפעם לוי** של כ"ק מו"ח אדמו"ר בכל רגע שמעכבים הכסף או שמעכבים את הספר.

וכאמור ימצאו כאלה שמחשבים את עצמם כחכמים גדולים ופילוסופים גדולים והעיקר שהם נוגעים בדבר, הנה לא איתם אני מתעסק ולא רוצה להתעסק איתם, אין זו שליחותי ואין זו עבודתי.

ורחמנא ליצלן עם כאלו בירורים אין זה עניני ולא הי' צריך להיות ענין שיש בהד' אמות של כ"ק מו"ח אדמו"ר כאלו שהתחכמו והובילו את זה ממדינה א' לשני' שזהו א' מהעונות ופשעים שבזה.

מאמר המוסגר : רואים איפוא הם שקועים ; הלכו להלחם נגד המולכה והממשלה של כל המדינה. בשעה שנמצא אצלו דבר שאינו שייך לו אולם נמצא זה באותה מדינה, הנה הגם שזה חטא עוון ופשע.

אולם בשעה שמובלים ממדינה ("סטייט") א' לשני' הנה זהו נגד חוק המדינה שכאמור אין זה עניני, איני עו"ד ולא רוצה להיות עו"ד. ואפי' בדברים שהנני כן יודע אין זה עניני.

א שאלה ברמב"ם זהו עניני, א חכמה שיהי' תירוץ? שלא יהי' תירוץ! אבל לזה יש שייכות אליי, דבר ששייך לנשיא דורנו א מאמר או ענין בנגלה או ענין של הנהגה שלו.

אבל הדברים האלו אינם לגמרי עניני, אלא שזהו מן המוכרח מצד החושך כפול ומכופל, וזה שדיברו בדרכי נועם ובדרכי שלום יותר מג' פעמים ולא פעם שום הזזה, ואדרבה להיפך, הנה אין ברירה.

ומכריזים עוד הפעם הנקודות [א]. שכ"א שיעמיד שטר מכירה כבה ידעו ששילם כך וכך כסף בפועל, יחזירו לו את הכסף עד הפרוטה האחרונה.

וסעיף ב. אלו שמצד סיבה שתהי' יש להם עוד ספר, בין שזה מי שהביא את הספרים לארץ ישראל ובין שזה שלקחם פה והביאם אצלו היכן שנמצא, מבקשים ממנו ומספרים לו בכל לשון של כבוד "בדרכי נועם ובדרכי שלום" שצריך להחזיר את זה בבית 'אגודת חסידי חב"ד' בקומה זו ובחדר זה. שהבעה"ב על זה עד עתה [הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר] – לא הי' שום ירושה ושום חלוקה, אם יש ירושה וחלוקה הנה יש לברור בית דין, ולקבוע ולחלוק, ולקבל הסכם של כל היורשים, וכל ענינים אלו לא היו עד היום הזה ובעזר ה' לא יהיו גם להבא היות **והוא חי! וחי יתיר מבחיוהי**.

במילא אם יבואו לאחד מחר ויגידו לו שנשתנו הדברים הנה מיד מוסרים מודעה וכמו שאמרו חודשים לפני'ז, רואים מה קרה ממה שדיברנו, וכך נגיד גם מחר ומחרתיים, ומחר לאחר זמן.

וזה שמדברים כל הענין הנה כאמור אין זה ענין של נקמה, ולא ענין של אזהרה, כי אם ענין שנוגע למעשה בפועל, ולכן מבקשים בקיצור נמרץ, לא אומרים שום שם, ולא אומרים איזה יום, ולא מכריזים שום מקומות. אומרים רק דבר אחד; היות ויש לך השגה להתעסק רק בדבר שיכול הנך לראות בעניני בשר, וצו אנאפן בידי בשר, הנה תדע שכאן ב-770 נמצא [כ"ק מו"ח אדמו"ר] באותו מקום, ובמילא יש להחזיר כל החפתים ובמיוחד בקומה האמצעית.

וכאמור עוד הפעם רחמנא ליצלן שהוא עצמו ילך לשם! ומטעמים המובנים. אבל לא צריכים אותו – ובנוגע לתשובתו הרי יש לזה שייכות רק בינו והקב"ה או בינו לבין כ"ק מו"ח אדמו"ר – כאן מדובר בחפציו של כ"ק מו"ח אדמו"ר שכאמור כל אחד מהחפצים הוא חלק מחייו של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

הנה יש להחזירם לאותם שכ"ק מו"ח אדמו"ר נתן להם את הבית מלכתחילה עם כל העניינים שישנם בבית עם כל הג' קומות הן קומה ראשונה הן קומה שניי הן קומה שלישית והן הקומה התחתית.

וע"ז אומרים שפלוני בן פלוני עד מאה ועשרים שנה יכול להחזיק את משרדו והבית הכנסת שלו והבית המדרש שלו בחדרים מסויימים, ופלוני בן פלוני עם בני ביתו עד מאה ושרים שנה יכולים להחזיק באותם חדרים מסויימים, ופלוני בן פלוני ובב"פ יכולים להחזיק באותה קומה עד מאה ועשרים שנה!

ולא נוגע כאן לומר מה יהי' לאחרי זה, היות ודבר בטוח הוא ש"הקיצו ורננו שוכני עפר" וכ"ק מו"ח אדמו"ר ביחד עם הקב"ה יקחו את הבנין עם כל ספריו איפא שהם רק נמצאים, ויקח אותם בוודאות כמו שנהג ב"דרכי נועם וברכי שלום", ויקח אתו [הבנין] עם עניני שמיא, ויביא אותם לאה"ק "ארץ אשר תמיד עיני הוי' אלוקיך בה מרשית שנה ועד אחרית שנה" הנקראת ארץ הקודש היות ושם מקיימים כל המצוות של תורתנו הק', היות וכ"א הנמצא שם שייך לגוי קדוש.

וכמדובר עוד הפעם: ישנם כאלה שנפלו, ויש להם מורא מההיזק שיבואו לידי סכנה, אומרים להם אשר לא יהי' שום היזק [אם רק] יעמידו שטר מכירה אשר שם כתוב שהסכים וכתוב התאריך ולמי הוצריך לשלם, ויחזירו לו עד הפרטה האחרונה.

ויהי רצון שעד אז יחזרו כל העניינים שעוד לא מכרום, ולהחזירם "בדרכי נועם ובדרכי שלום" ובחשאי, רוצה הוא לעשות תשובה הרי זה בינו ובין הקב"ה, אף אחד לא רוצה שיפגש עם זה אחר וכו' וכו'. ובפרט שזוהי עגמת נפש למי שרותה להיפגש איתו וכשאומרים עגמת נפש הנה זהו בלשון המעטה – זהו שלא בערך יותר מזה. אלא שבנוגע לעצמו איני יכול [לומר לו], ובנוגע לאחרים הנה מישהו אחר יכול לומר.

וכאמור אין נכנסים כאן בפילפולים, מדברים כאן בנוגע ל"טאפחו דא פלאחו", שיעמידו שטר מכירה ויחזירו את הכסף, ואת – לאלו שיש להם – חפצים, אם זה מי שלקחם או שנתנו לו, או זה שהביאם לאה"ק ושם רץ בכדי למוכרם, ועם אחרים לא הצליח למכורם היות ותפסו במה המדובר, ולא רצו להרפות מזה, הגם שאין זה 'מילתא דאמרי באפי תלתא' אלא ידעו מזה יותר מג', ופרסם את זה עוד יותר זה שהביאם לאה"ק, ורץ מחנות לחנות והודיע שזה נותן כך וכך, ואם רוצה הנך לקבל תוסיף עוד מעט שקלים וככל הענין שקשור עם תגרות.

וכאמור לא הצליח בתגרות שלו, לא רוצים לזלזל בו, אין לו שום שייכות לתגרות, הגמרא מביאה בתור דוגמא, ומביאים ג"כ פה המשל הזה ולא יותר.

וכאמור נוגע כאן הענים ד"טאפלחו דא פלאחו" – מעשה בפועל, ומקווים ובטוחים שבהקדם הכי אפשרי יוחזר כל הכסף שלקחו עבור הספרים, שיחזרו עוד לפני שנשלם עבור השטרי מכירה – הנה זהו א גלייכע זאך לאלו שהחזירו, אולם אעפ"כ צריכים לקחת מהחסידיים כסף ולהחזיר לאלו שנגררו בכל הענין.

וחסידיים יתנו כסף ותבוא עליהם ברכה, וישנם כבר חסידיים שנתנו כסף, ולא מבקשים שעוד אחד ישלח היות וישנו כבר די והותר.

אבל זה בריא בעולם הזה הגשמי, ולא אומרים זה בתור "סטרשונא", זה פשוט ישר, היות ובין כך תיתן, הנה זה שנסע לארץ ישראל יביא ע"י שליח, ולא הוא עצמו, הנה יביא את זה ע"י שליח לחדרו של כ"ק מו"ח אדמו"ר הנמצא ב-770 איסטערן פארקווי בקומה השניי ובכל החדרים שבקומה האמצעית, ושם גופא במקום היותר משומר – במקום ששם התפלל ולמד.

ורחנא ליצלו שהוא עצמו יסתובב בכל הקומה, וגם זה לא נאמר בתור "סטרשא", אלא שאם יסתובב הנה לא יוכל להתאפק ויקח עוד ספר – ולאחרי כל הענינים, א"כ למה להביאו לידי נסיון הרי הוא לא יוכל לעמוד בזה, וזהו טבעי.

ויש להאריך אבל למה להאריך בדבר במבהיל ודבר המצער את כל אחד ההולך [ברגליו], ואפילו אינו יהודי עאכו"כ יהודי ועאכו"כ חסיד של כ"ק מו"ח אדמו"ר, למה לצער אותו אחרי שכבר קרה מאורע כזה, [אלא היות] ואין שום ברירה לכן דובר בזה הענין.

וכאמור עוד הפעם אין מה לדבר איתי ואין להביא לי את הספרים, ואין להביא לי את הכסף, אין זה שייך לי, זה שייך לכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו ש"הוא בחיים" ו"זרעו בחיים", וכל אחד מהליובאוויטשער חסיד עד סוף כל הדורות הוא בעל הבית על כסף זה ועל ספרים אלו, חוץ מאלו שלקחו את הספרים מכ"ק מו"ח אדמו"ר, ולקחו כסף בשביל עצמם.

וכאמור לעיל עם הכסף הם יקבלו אחוזים, ויש להם חשבון; אם אתמול היי לי עבור הספר כך וכך דולר'ס, היום היות ואני חכם ויודע הלכות המסחר והשקעתי בכזה אופן שכבר ניתוסף כך וכך דולר'ס, הנה מסתובבים ומיברינקט זאדי אה אה, קיבלתי כך וכך כסף אולם עכשיו יש לי כך וכך דולר'ס יותר.

איזה הנאה יש לך מהדולר'ס? אכלת חמש פעמים יותר? איזה הנאה? מה זאת אומרת [עונה הוא] הוא קיבל יותר דולר'ס ועל יסוד זה הוא מעכב את הכסף.

וכאמור בלב הדברים שלא ידעו מדבר שהוא היפך הטוב מספיק מה שדיברו עד עתה, וכאמור לעיל הנה בטח יחזירו כל אלו שקנו הספרים, או שספק הוא אם קנו את הספרים, הן באה"ק והן במדינה אחרת ועאכו"כ במדינה זו.

ומיד מוספים: שזה שמדברים ע"ז הוא לא מצד זה שרוצים להלחם איתם ולא רוצים להביאם למשפט, אוצים רק לקבל בספר והחפץ של כ"ק מו"ח אדמו"ר חזרה, וזה שהניח [על כסף] ויש לו ראוי אשר היי לו לשלם כך וכך ממון, הנה יחזירו לו עד הפרוטה האחרונה.

עד"ז בהנוגע להכסף שלקחו עבור ספריו של כ"ק מו"ח אדמו"ר ביחד עם השתדלותם, היות וגיררו יהודים בכל הענין שלא היי לעולמים! לא היי כזה דבר שיהודי [ובכלל] איש מאותם הדי' אמות יעשה כזה דבר!

אכן זה אמת שזה היי גדול והוא נסע לארץ ישראל ובמילא שולל מיד את את אותם שיושבים פה – חכמים מחוכמים וחושבים למי אני מתכוון אם לזה או לזה, אומר אני בפירוש שמתכוון הנני לכל לראש לאותו אדם שנסע אחרי פסח לאה"ק, ושם לא הלך כי אם רץ גם בין קוני ספרים לראות ולבקש ולהתחנן אפשר שיתנו לו יותר דולר'ס ושקלים, ואז בשמחה גדולה יתן לו ספר של כ"ק מו"ח אדמו"ר.

וכאמור ישנם כאלה טיפשים שאותם הצליח אותו איש ולקחו כסף מהם וכאמור לעיל שזה יהי לו מספיק ע"פ דרכי הטבע עד 120 שנה לאכו"ש ופרנסה ולבושים ולכל אלו שיש להם שייכות לזה ועוד ישאר.

ויה"ר כאמור – הרי צריכים לסיים בדבר טוב שידעו שיש עסק עם נשיא דורנו ש"הנשיא הוא הכל"י ככה אומר רש"י לבן חמש למקרא ו"הנשיא הוא הכל"י נהי עתה כמו שהוזכר בהתוועדות הקודמת שמדי שנה בשנה ישנה בגרות, ונהי גדול בשנה, וציוה לאחרים שיאמרו הקאפיטל תהילים המתאים למספר שנותיו, ואעכו"כ שהוא עצמו אומר הקאפיטל תהילים המתאים למספר שנותיו, וציוה להדפיס בנוגע לאביו כנדפס.

ובי"ב תמוז זה ניתוסף זה שע"ע אמרו תהילים מזמור ק"ה ומי"ב תמוז זה אומרים קאפיטל ק"ו בתהילים...

(המשך ההתוועדות נדפסה בתורת מנחם תשמ"ה ח"ד עמ' 2514)

* * *

התועדות ש"פ פנחס ה'תשמ"ה

רוצים לדבר כמה מילים לגבי דבר המצער ומבהיל, ושלא יהיו טענות על זה, אבל חייבים לדבר על זה.

ונתחיל בדבר טוב:

א. רצו שהכולל יתחיל ללמוד את תורתו של בעל הגאולה, החסידות שלו ועוד, בהבנין של בעל הגאולה, וקיוו שזה יתחיל כבר בהמשך לי"ב תמוז, עכ"פ ביום הברית שלו (י"ט תמוז), עכ"פ ביום שלישי למילתו.

ורצו שזה יהי בהבנין הגשמי של בעל הגאולה, שזה נקרא "בית אגודת חסידי חב"ד", "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", כמדובר לעיל שהבית שייך ל'אגודת חסידי חב"ד', ועל זה הרי צריך להיות אחד שעומד בראש 'אגודת חסידי חב"ד' – לכן זה גם קרוי "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", ובכדי שזה יהי בגילוי לעיני בשר זה גם נרשם על הבנין.

חיכו עד יום שלישי למילתו בכדי שעיי"ז יתנו רשות ויתנו המפתחות, מכיון שאע"פ שכ"ק מו"ח אדמו"ר לא זקוק לחסידים, אבל רצו שיסכימו על זה, ויתנו המפתחות ברצון הטוב "בדרכי נועם ובדרכי שלום", בלי שום טינא בליבו וללא אי שמחה וברוגז, שאז זה הרי גם מבלבל את חברי הכולל מללמוד במנוחת הנפש ומנוחת הגוף, אבל אם זה עושה למישהו צער (מאיזה סיבה שתהיי) לא רוצים שזה יעשה.

אבל מפני סיבות לא יכלו לקיים זאת בפועל, ומכיון שרוצים שזה יעשה "בדרכי נועם ובדרכי שלום", ולא רציתי להיות זה שגורם ברוגז וכו' (יש כאן הגדרה לא ברורה) לכן עשו שזה יהי (אם לא בדירה שלו, עכ"פ) בבנין שהקנו לו וקראו אותו על שמו – "אהל יוסף יצחק ליובאוויטש", איך שכתבו או חקקו על ראש הבנין, אמנם יחד עם שם אחר ובשני שורות נפרדות, אבל שלא כדעת הטועים, שזה שני ענינים ושמות שונים, אלא זה שם אחד וענין אחד.

וזהו הבשורה טובה, שליום השלישי למילתו עוד הספיקו (אריינגעכאפט) ואנשי הכולל התחילו בפועל ללמוד החסידות של הרבי וכו' בהבנין מה שהקנו לו.

ב. הרי ידוע ומפורסם לכמה וכמה, שיש כאן כאלה ששמעו מכ"ק מו"ח אדמו"ר, שהוא רצה (ברשות של 'אגודת חסיד חב"ד', שלהם שייכים הספרים) שהספרים שלו יהיו פתוחים בשביל כל אחד שרוצה להשתמש ולעיין בהספרים. כפי שמצינו בענין דלעומת זה, שכמה וכמה (גם לא יהודים) מסרו והקדישו את הספריי שלהם ששם נמצאים ריבוי ספרים, גם ספרים ישנים וכתבי יד וכו', שזה יהי פתוח בשביל כולם לבא ולעיין ולהשתמש בספרים.

ולכן נמצאים בספרי של הרבי, לא רק ספרי חב"ד – אע"פ שכל ענינו של הרבי היי חסידות, אלא גם ספרים חסידיים אחרים וגם ספרי נגלה, ויותר מזה – גם ספרים שלא היו תורה אלא "וועלטישע" ספרים (סתמיים) עד גם לספרי אפיקורסות, ומכיון שכאמור הרבי רצה שהספרי שלו תהי פתוחה בשביל כולם, לא רק בשביל חסידי חב"ד, וחסידים בכלל, ויהודים בכלל, אלא גם בשביל לא יהודים, לכן הוא השתדל לאסוף לספרי שלו כל מיני ספרים, לא רק ספרים יהודיים, אלא גם ספרים אחרים.

וכך היי גם אצל אביו, הרבי (מוהרש"ב) ני"ע.

היי חסיד אחד קנאי בליענגראד, שראה שם את הספרי, וראה ספר שלדעתו זה לא התאים לספרי. הוא חשב אשר בזה לא שייך לשאול שאלות, מכיון שהוא חשב שזה בגדר "הלכה ואין מורין כן", והוא נהג כמו פנחס "בקנאו את קנאתי" והוא שרף את הספר! אחר כל הוא קיבל את ה'חלקי' (מנה) המתאים, ובגלל זה נתנו לו מוסר, ונתנו לו על הראש (בדברים – לא כפשוטו). אני לא רוצה להזכיר את שמו, מכיון שזה לא יביא תועלת, ואין זמן בשביל זה, ובכלל צריכים לדבר טוב על יהודי ולא להיפך, שאחד התנהג כמו חסיד שוטה, אבל גם בזה יש שיעור.

מזה רואים עכ"פ שבספרי של כ"ק מו"ח אדמו"ר היו, לא רק ספרים חסידיים, וספרים של תורה, אלא גם ספרים סתם, עד גם ספרים אפיקורסיים, והטעם לזה היי כיון שהרבי רצה שהספרי שלו תהי, לא דבר פרטי, אלא שכל אחד שרוצה להשתמש בזה, לאו דוקא יהודי דתי, או יהודי בכלל, אלא גם לא דתי וגם לא יהודי.

וכמו שזה היי אכן בפועל, שאפשרו לכמה וכמה חוקרים וכיו"ב להיכנס לשם, גם לא יהודים שרצו להשתמש בספרים, וכאמור לא רק ספרים יהודיים, אלא גם ספרים בחכמת העולם. ולפועל השתמשו בזה, בכדי להגיע לפתרון חקירה במדע או לברר כתבי יד מסויימים, או לראות לדוגמא, האם אכלו את המאכל הזה, או מאכל אחר וכיו"ב, ומזה יצאו גם תוצאות, והחוקרים כתבו והדפיסו, על יסוד הספרים שראו בספרי.

רק שהענין הזה לא היי בפרסום, כי אז היי נהי "אספסוף", כולם היו מגיעים. לכן זה היי בחשאי, אבל זה היי ידוע לכמה וכמה, כפי שכ"ק מו"ח אדמו"ר רצה, כפי שהוא אמר כמה וכמה פעמים. ועוד יותר שכך היי בפועל שהכניסו אנשים בספרי שישתמשו בספרים.

באמת, כ"ק מו"ח אדמו"ר רצה שכך יהי גם בהיותו ברוסיה, אבל שם היי זה באופן מצומצם, כמובן מפני הסכנה, כידוע הסכנה האיומה והנוראה, מה שהי במדינה ההיא על כל דבר קטן, כי על כל דבר קטן היו יכולים לפרש שזוהי מרידה במלכות.

וכמוסבר כמה פעמים, שהמסירות נפש במדינה ההיא היי יותר מכפי שהי אצל חנניא מישאל ועזריא, כיון שאע"פ שחנניא מישאל ועזריא מסרו את נפשם ובפועל זרקו אותם לכבשן האש, בדוגמת אברהם אבינו, בכל זאת אומרת הגמרא (כתובות לג ריש ע"ב) ש"אלמלי נגדוהו לחנניא מישאל ועזריא פלחו כו", לא בלשון ספק אלא בלשון וודאי, ש"אלמלי נגדהו..". בטח שהי כך וכך, משא"כ במדינה ההיא היי מצב של "נגדהו" ואע"פ כעמדו במסירות נפש.

ומצד המצב המסוכן במדינה ההיא, הוא לא יכל לפעול את רצונו שהספרי' תהיי פתוחה לכולם.

אבל לאחרי שיצא מאחורי מסך הברזל (כפי שקוראים לזה) שם זה התחיל. וכפי שהרבי אמר כמה וכמה פעמים, שהוא רוצה שזה יהיי פתוח לכולם, יהודים ושאינם יהודים וכך היי בפועל.

ג. היתה לי שאלה איך מתאים שכ"ק מו"ח אדמו"ר יחזיק ספרי אפיקורסות בספרי' שלו, כבר כשהגעתי ללעניגרד וראיתי את הספרים התפלאתי מיד איך מתאים שכזה ספר יהיי אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, אבל היות וכ"ק מו"ח אדמו"ר החזיק כאלו ספרים, וכ"ק מו"ח אדמו"ר וודאי ידע שולחן ערוך – אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר הכל היי ע"פ שולחן ערוך – וידע חומרת האיסור להחזיק ספרי מינים, ואעפ"כ הוא עשה כך, ואני ידעתי מזה שאז מישהו שרף ספר והוכיחו אותו על כך קשות (כנ"ל) במילא הקושיא הזאת לא הפריעה לי לישון.

ישנן קושיות שלא מאפשרות לי לישון, וישנם קושיות שיצא לי לשאול אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, ענינים בחסידות ובנגלה על מנהגים וכיו"ב, ולפעמים הוא ענה, ולפעמים הוא חיך ולא ענה, אבל דבר אחד בטוח אצלי: דבר שאני יודע שכ"ק מו"ח אדמו"ר עשה אפילו אם אני לא מבין את זה – אני יכול לישון רגוע.

ד. הטעם בפשטות מדוע כ"ק מו"ח אדמו"ר רצה שהספרי' תהיי פתוחה לכולם ולכן הוא החזיק שם גם ספרים גויים וספרי אפיקורסות, כיון שליובאוויטש היא אור לגויים!

ליובאוויטש מפיצה לא רק יהדות ליהודים, אלא גם אנשיות וחכמה ומדע וכו' גם ללא יהודים.

ועיי הספרי' נמשכו יהודים לא דתים וגויים, ובנתיים הם ראו מה זה ליובאוויטש, והם נהיו קרובים לליובאוויטש, וראו שליובאוויטש מתעסקת בהפצת חכמה ומדע וכו' – זה יצר אפשרות שידברו עם גויים על צדק ויושר ואנושיות ו'לשבת יצרה' שבע מצוות בני נח וכו'. וראו במוחש שמזה יצא תועלת בפועל.

ה. ומפני זה שכ"ק מו"ח אדמו"ר רוצה שהספרי' שלו תהיי ענין כללי לכולם, כמו שהוא אמר זאת כמה וכמה פעמים לכמה וכמה אנשים (כנ"ל), וישנם עכשיו אנשים חיים ששמעו את זאת ממנו, כמה אנשים שמעו שהוא רוצה שזה יהיי ספרי' לכולם, וכמה אנשים שמעו שזה שייך ל'אגודת חסידי חב"ד', (ראה גם אגרות קודש ח"ט עמ' צג), אז מובן שכל ספר שבספרי' וכל ספר שנמצא והיי בדירה שלו – זה לא רשות של שום יחיד, אלא הרשות של 'אגודת חסידי חב"ד', והרשות של הספרי', ולאף אחד אין רשות לקחת משהו מהספרים והכתבים והחפצים וכו' זה לא שייך לו!

וכל התירוצים על ירושה וכו' – בזה לא היתה שום חלוקת ירושה!

זה לא ענין שלי, הספרים לא שייכים לי, ולא שאני רוצה אותם, אני אומר זאת רק בתור אחד מחסידי חב"ד, שלהם כולם שייכים הספרים והכתבים עד סוף כל הדורות,

כמו דכ"ק מו"ח אדמו"ר אמר, ובשעה שמישהו נוגע בספרים אין לו שייכות אלי, אלא הוא לוחם בכ"ק מו"ח אדמו"ר, ובכל חסידי חב"ד, עד סוף כל הדורות!

וכיון שמתעסקים עם דבר ששייך לכ"ק מו"ח אדמו"ר צריכים לדעת שזוהי פצצה חיי (ראה גם לעיל שיחת י"ב, ליל ט"ו וט"ו תמוז)!

בשעה שהספר נמצא במקומו, בדירה של כ"ק מו"ח אדמו"ר, זה באמת "תפוח מתוק", אבל אם לוקחים את זה משם היפך מהרצון של כ"ק מו"ח אדמו"ר, זה נהי' פצצה חיי (לעבדיקע באמבע) שיכולה להתפוצץ – ר"ל – בכל רגע ובכל מקום.

ו. ולכן מזהירים עוד הפעם, שאף אחד לא יגע בספרים.

לא רק שזוהי סכנה לאותו ש"סחב" את זה, אלא גם לכל אחד שקונה את זה ומתקרב לזה.

ובכך מתכוונים שאפילו לא יקנו את הספרים, על מנת להחזירם למקומם לרשותו של נשיא דורנו.

ועל זה אחד טען: ברוחניות הענינים אמנם הכל טוב ויפה, זה שייך לנשיא דורנו, לכל חסידי חב"ד, ומצד רוחניות אכן אסור לגעת בספרים וכו', אבל חיים הרי בעולם הזה הגשמי, שבו כסף תופס מקום, ומצד גשמיות הענינים – הספרים מונחים אצל ההוא והוא חפץ למכרם – אז אין כל ברירה אחרת חוץ מזה שיקנו ממנו.

כששמעתי זאת – התפלאתי: כיצד קורה שיהודי דתי ידבר כזה?

טענה זו היא בדיוק כהשיטה של אלה האומרים ש"אלוקא דאלוקיא", שזהו ענין של עבודה זרה. הם גם אווזים שישנו הקב"ה – כששואלים אצלם אם אין הקב"ה, ובוודאי שאסור להתנהג נגד הקב"ה. אבל ביחד עם זה הם אווזים ש"ירם על כל גויים הוי", על השמים כבודו", הם מרוממים את הקב"ה, ואומרים שאין זה לפי כבודו להתעסק בגשמיות העולם, הוא גבוה יותר מהעולם, אז לכן "עזב ה' את הארץ" בידי כוכבים ומזלות, הם – "אלוקא" – יש להם כח להשפיע למטה (והקב"ה גבוה יותר מהם והוא "אלוקא" שלהם – "אלוקא דאלוקיא").

שזהו בדיוק כהטענה בקשר עם הספרים: ברוחניות הענינים הוא באופן אחד, זאת אומרת שישנו הקב"ה, אבל הרי נמצאים בגשמיות העולם, ובגשמיות העולם (הרי זה) אחרת מכפי שזה ברוחניות, זאת אומרת שישנו הקב"ה אבל רק ברוחניות, לא בגשמיות!

ולפי דעתי נראה - אני אומר בפירוש לא "עניות דעתי" אלא דעתי ברורה – שזהו כפירה גמורה !!! מי הי' מאמין שיהודי דתי – מאמין – ידבר כך?!

מדוע הנני מדבר על כך? היות וכששומעים שיהודי מדבר כך מוכרחים למחות.

ז. ולכן, מכריזים ומודיעים ומזהירים: כל אחד שיתן כסף על מנת לקנות את הספרים – אפילו על מנת להחזירם – הוא נלחם עם נשיא דורנו!!

היות ועי"ז עוזרים לאותו אחד ש"סחב" את זה, ובמילא זהו כאילו שמשותפים עמו בגניבה, ובמילא הוא מחזיק (זה שנותן את הכסף) פצצה חי' שיכולה להתפוצץ בכל רגע ורגע, היות וכשנותנים כסף על הספר, הכסף הרי נהי' שלו, והוא יכול לקדש אישה ושיהיו לו בנים ובני בנים, [לא כמו אתרוג שנגזל, שאי אפשר לקיים איתו את המצווה, היות וצריך להיות – "ולקחתם לכם" – "משלכם" – ולא מן הגזילה, משא"כ ממון גזול זה נהי' הכסף של הגנב והגזלן, והוא יכול לקדש איתו אישה, וכיו"ב] במילא כשנותנים לו את הכסף על הספר – הספר נהי' שלו, אז זהו כאילו שמשותפים בכל הענין ר"ל !

ובמילא מזהירים בכל התוקף שאף אחד לא יתן שום כסף, אפילו לא "פעני" כדי לקבל ספר, אפילו על מנת להחזיר את הספר למקומו !

המקרה היחיד שניתן לתת כסף על כך הוא – אם אחד שקנה ספר בלא ידיעה מהו, והוא מראה שטר מכירה שהוא קנה זאת – או אז מוכרחים לתת לו את הכסף בכדי לקבל את הספר.

אבל אם הוא שילם את הכסף בידיעה מה קורה כאן, או יותר גרוע (כפי שקרה בפועל) שהיתה קנוניא, שההוא יקנה את הספר ויקבל שטר מכירה, ביודעו שלאחר מכן הוא יגיע לכאן וישלמו לו את הכסף – אסור בשום אופן לתת לו אף "פעני" על הספר.

אפילו על הספק, וספק ספיקא, שההוא ידע מה הוא קונה, ועשה קנוניא – שלא יקנו את זה גם כן ממנו, היות וספיקא לחומרא [שאע"פ שדוקא ספיקא דאורייתא לחומרא, אבל ספיקא דרבנן לקולא – הרי ידוע שאין הפירוש שמלכתחילה ישנו היתר להקיל, אלא שלפעמים צריך גם להחמיר (?)].

היות ואם כן ישלמו על הספר – נלחמים עם כ"ק מו"ח אדמו"ר, ומקבלים חלק מהפצצה, שאף אחד לא יכול לדעת מתי זה יתפוצץ ר"ל !...

ח. לא מתכוונים להפחיד אף אחד, לא רוצים להלחם עם אף אחד, וזה לא ענין של נקמה או נצחון, ובכלל כל הענין אינו עניני במיוחד. לי יש את תפקיד ושליחותי בעולם, אבל אין לזה כל שייכות איתי במיוחד, ואני מדבר רק בתור א' החסידים של נשיא דורנו.

אבל ביחד עם זה – היות ואני רואה בעיני בשר שזה קשור עם סכנה בפועל – אני מוכרח לספר זאת !

אבל בטרם מתבטאים במילים קשות, נתחיל עם ענין בתורה:

חז"ל אומרים (תקוני זוהר ת"ה (י"ט סע"ב, וראה לקו"ת במדבר ג, ב)) שמים תחתונים בוכים – "אנן בעינן למהוי קדם מלכא", זאת אומרת, שאע"פ שהקב"ה הבדיל בין מים למים, בין מים העליונים למים התחתונים – המים התחתונים בוכים בכל יום – "אנן בעינן למהוי קדם מלכא"...

שידעו שהספרים של נשיא דורנו שנמצאים שלא במקומם הינם "פצצות חיות",
שבפצצה חי' לא יודעים מתי והיכן היא תתפוצץ ר"ל !

יותר מכך! שידעו שהבית הינו מקום סכנה לאלה הנמצאים בו, ולאלה הדרים בו,
רחמנא ליצלן!

זהו אמנם מקום קדוש, מקום שנכנסים בו כדי לקבל ברכה וכיו"ב – אך כעת סכנה
בפועל להיות שם, ובמילא שלא יכנסו שם ולא ילוננו שם, עאכו"כ אלה שצריך להגיע
לברכה לבריאות – היות וזוהי סכנה בפועל ממש.

אני יודע שאלו דברים קשים, אך אין לי כל ברירה, מצד אהבת ישראל, ומצד "לפני
עור לא תיתן מכשול" מוכרחים להזהיר. "לפני עור לא תיתן מכשול" אין הפירוש
שאסור להעמיד מכשול לפני עור, אלא אפילו אם רואים שמונח מכשול, ולא מזהירים
את השני שישנה אפשרות שהוא יכול להיכשל בזה – עוברים על "לפני עור לא תיתן
מכשול".

לכן, היות ואני רואה בעיני בשר, ששם זה מקום סכנה, אני מוכרח להזהיר את אלו
הנמצאים שם, ואלו הדרים שם !

(כ"ק אדמו"ר שליט"א הצביע באצבעו הק' ואמר): אצלי זה ברור, דבר ברור, אני
רואה זאת עם עיני בשר שזוהי – סכנה ממש !

אינני שוטר ("פאליסמען"), זה לא ענייני, ואני לא יודע בכלל מדוע אני צריך להתעסק
עם זה, אבל כשאני רואה את הסכנה שבזה מוכרחני לגלות !

ובנוסף לזה גם הבית ששם מונחים הספרים שנגנבו הינו מקום סכנה.

מעולם לא הייתי באותו מקום! אבל רואה הנני ששם זה מקום סכנה לאלה הגרים
שם ולאלה ההולכים שם.

ניתן להשתכנע שזהו "תפוח מתוק", אבל צריכים לדעת שהאמת היא – שרק בשעה
שהספרים נמצאים ברשות נשיא דורנו הם "תפוח מתוק", אבל כשזה מונח באותו בית
צריכים לדעת שבבית מונחת פצצה!

אפילו אם יוציאו משם את הספרים, ויניחום במקום אחר, נותר מזה רושם,
ומהכסף שקיבלו תמורת זה, שהוא ג"כ פצצה.

ובאמת כבר היתה אזהרה בזה: נשיא דורנו הראה מופת, שמיד כשנגעו בספרים זה
מיד הפריע בבריאותו, ולא רק פעם אחד, אלא כשהוא הוסיף בזה, הרי זה הלאה הזיק.

אפשר להסתיר זאת, והוא יכול לשכנע את עצמו ש"מקרה נקרית", אבל זוהי
מציאות בפועל, וזה בוודאי בהשגחה פרטית – זהו מופת גלוי של נשיא דורנו.

נוסף על המופת המדובר, הרי בשעה שהשלושה נכנסו לקחת את הספרים – הבחינו בהם !

ולאחר מכן הראה הרבי את המופת, שזה נגע בבריאותו. והכונה בזה היא: כדי שידעו עם מה מתעסקים כאן!

ולכאורה, מדוע הוא מראה מופת בענין בלתי רצוי – אלא שזהו בכדי להזהיר על מנת שידעו עם מה מתעסקים! ונוסף לזה – מראה נשיא דורנו עוד מופתים, ולכל לראש – שיותר מכך לא קרה, וצמצמו שיקרה רק כמה שזה מוכרח !

ולאחרי שראו את המופתים, מובן כמה צריך להיות זהיר מצד הסכנה בבנין זה.

ט. כוונת הדברים – לא רק ר"ל שזה יפריע למאן דהוא, ובאמת זה מושלל מיסודו, שאפילו לא צריך לשלול זאת.

ואם יוכח לבסוף שזה לא הזיק לאף אחד, וזה לא יותר מתפוח מתוק במקום פצצה – אני יהי הראשון שיהי שמח ויתן שבח והילול להקב"ה.

הלוואי שזה אכן לא יזיק לאף אחד, ושהכל יהי "בדרכי נועם ובדרכי שלום", ו"בחסד וברחמים" (כפי שנשיא דורנו רצה). הקב"ה הרי מאריך אף, אז מבלי הבט על מה שקרה כאן, ועל הסכנה שבדבר – הוא בוודאי יאריך אף, ולכל אחד יהי אריכות ימים ושנים טובות ובריאות.

וכאמור, אם יראה לבסוף שהכל יפעל "בחסד וברחמים" – אני יהי הראשון המרוצה, אבל כל זמן שאני רואה מצב של סכנה, ויכול להיות שהקב"ה לא ינהג באופן של חסיד (כדיוק נשיא דורנו באגרת הקודש) – אני מחוייב להבהיר זאת, לאחר מכן יבואו עם טענה: הרי זהו חוק במדינת ניו יארק שכל אחד יכול לנהוג כרצונו החופשי, ואי אפשר לומר דיעות איך שהשני יתנהג.

אבל, ישנו גם חוק שאם אחד רוצה לקפוץ מהגשר ר"ל, מזמינים את המשטרה ומכבי אש, ומשתדלים לשכנעו שהוא לא יעשה זאת, עד שמורידים אותו משם.

כך הוא גם בענין זה: אני רואה בעיני בשר שזהו סכנה ופצצה, במילא אין לי שום ברירה, ומוכרח אני לעשות כל התלוי בי, אפילו על ספק ספיקא של פיקוח נפש, שיזהרו מזה!

מתחילים לטעון: שהדוגמא הנ"ל (מאחד שרוצה לקפוץ מהגשר) אינו דומה לנדו"ד – אין זה ענייני להתוכח עם הלה, אם אלך להתוכח עם כל אחד בנפרד, לא ישאר זמן לשום דבר.

ואני את שלי עשיתי: אין כוחי אלא בפי, במילא אומר אני כמו שאני רואה – שזה סכנה בפועל, ויותר איני יכול לעשות, דבר זה יצא כבר מתחת ידי.

שהרי – כאמור לעיל – זהו לא ענין שלי, אין לי לזה כל שייכות, זה לא חסר לי, זהו ענין ששייך לכלל חסידי חב"ד.

אלא היות שאני רואה בעיני בשר את הסכנה, אסור לי לשתוק, אלה הם באמת מילים חריפות, ויודע אני שבזה אני שופך דם, שלו ושל אחרים, אבל אין לי כל ברירה, ואין כוחי אלא בפה – הלוואי שזה הי' רק בענייני טוב וקדושה. אבל עכשיו אני רואה את הסכנה, במילא אומר אני בתור אחד מחסידי חב"ד, ואם מדובר ביחס לעולם אני אומר זאת כבן אדם, שאני רואה סכנה בפועל, ושיזהרו!

אבל יותר מלהגיד – איני יכול לעשות מאומה!

בשביל כ"ק מו"ח אדמו"ר אעשה ככל שביכולתי – מאי קמ"ל? בשביל חסידים אני אעשה ככל שביכולתי – מאי קמ"ל? אבל בענין זה – אין כוחי אלא בפה, ויותר מכך אני לא יכול לעשות כלום.

זו לא שאלה אם אני רוצה או לא – אלא איני יכול!

חבר טוב שלי, שאני מכירו 40 – 44 שנים, אמר לי, מדוע אתה נהיי מתכעס מזה, אל תיקח ללב.

אינני בכעס, הנני יודע ש"כל הכועס כאילו כו", ומי מדבר כאן לגבי כעס, אני לא בכעס. אינני מתנהג אם אחד ברוגז, ואין כאן שום מלחמה ונקמה ח"ו – מדברים כאן רק בנוגע לתוכן הענין.

ובעצם אין לדבר זה שייכות אלי במיוחד, יותר מכל החסידים. זה שייך לנשיא דורנו, ולכל חסידי ליובאוויטש, כולל אותי כאחד מהחסידים.

בנוגע לזה שאמר שלא אקח ללב, אומר אני – איך אפשר לא לקחת ללב? ישנם כאלה שיש להם מוחים רחבים, ואצלם מוח שליט על הלב, אך [אני] אומר לכתחילה שאינני אוחז עדיין במוח שליט על הלב, אני לוקח בפירוש ללב, וזה בפירוש מבלבל אותי.

יושב אני לפני התוועדות, ורוצה להכין רש"י על מה לדבר, אני נהיי מבולבל, ומתחיל לחשוב מה קורה עם הבנין!...

מדוע זה מגיע לי? אינני יודע. אבל זה מבלבל אותי! דוקא בשנים האחרונות – אני מתכוון לא עבורי, אלא עבור קהל החסידים – כש"ביקש יעקב לישב בשלוה" – ודוקא אז – "קפץ עליו רוגזו של יוסף"!

היות ואינני אוחז עדיין בדרגא של מוח שליט על הלב, אני לוקח בפירוש ללב – אין לך מה לדבר איתי שלא אקח ללב.

אבל מה נוגע כאן לדבר בנוגע לדרגות שלי? כאן לא נוגע מה קורה איתי, לא נוגע מצב הבריאות שלי, איני רוצה שירחמו עלי, אני לא נוגע כאן, זה דבר ששייך לנשיא דורנו, ולכל החסידים.

ולא יותר, מכיון שאני רואה עם העיניים שלי סכנה. אני מוכרח לומר כאחד מחסידי חב"ד, וכבן אדם, הקשיבו, יש כאן סכנה!

י. אבל אני לא בכעס ולא ברוגז, אין לי שום שנאה לאף אחד, אני אהי הראשון שאהי מרוצה אם נוכח שהכל ילך בטוב הנראה והנגלה, והלואי שכך יהי, ולכל אחד יהי אריכות ימים ושנים טובות ובריאות.

אצלי זה אכן פלא, כתוב במשלי "כמים הפנים לפנים, כן לב האדם לאדם", וכמבואר בארוכה בספרי מוסר וחסידות. אז איך קורה שאחרי שההוא שונא נפש שלי כל כך הרבה שנים, אין זה משתקף כלל ביחס שלי אליו! אינני צריך להתוכח עם אף אחד. אבל השנאה שלו בכלל לא הזיזה לי, וחשבתי לעצמי כיצד זה מסתדר עם הפסוק המפורש במשלי. וחשבתי, שיתכן שזה שקר גמור, שההוא, הוא ה"היפך של האוהב נפש" שלי. – נכון אמנם שבגילוי כך זה נראה, אבל היות ואצלי זה לא גורם לכלום, אולי זה כן שקר. לאחר מכן נתפסתי על הסברה אחרת, אך מיד הפסקתי לחשוב אודות זה, שישאר בקס"ד שזה שקר, ובאמת הוא אוהב שלי.

יא. והטענה שזהו ענין של ירושה – אף פעם לא היתה חלוקת הירושה.

התחילו לטעון, שעל דרך זה הי אצל כ"ק אדמו"ר (מוהרש"ב) נ"ע, וכ"ק אדמו"ר מהר"ש!

מה סוחבים לכאן את כ"ק אדמו"ר מהר"ש? זה לא נוגע לענינו: ובנוגע לטענה שגם אצל הבנים של הצ"צ היתה מחלוקת מי ירש, ואילו "כתבים" – אצלם זה הי נוגע כדי ללמוד בכתבי יד – אבל אף אחד לא חשב כזה דבר, ללכת למכור את ה"כתבים"!

נוסף לזה שכאן נשיא דורנו בפירוש אמר, שהוא רוצה שהספריי שלו תהי ענין כללי לכולם, ושהספרים שייכים לאגודת חסידי חב"ד.

ומה שהוא טוען, שהוא צריך את הכסף – ישנם כמה אופנים לקבל כסף, וכפי שמצינו אצל יעקב אבינו, שהתקין עצמו לגי דברים: לדורון, תפילה, ומלחמה. מדוע הוא הי צריך להתחיל באופן של מלחמה? הוא יכל קודם לנסות ולהתחיל עם כתיבת מכתב בחשאי שהוא צריך כסף – אולי זה הי עוזר. מדוע הי צריך להתחיל מיד עם מלחמה, ולעשות מיד דבר היפך חוק המדינה?!

ולאחר מכן רצו "אריינשעסן" שאני "ריעל סטייט" – אני אין לי שום שייכות לכך. וכאמור לעיל זה לא דבר שלי, אני לא רוצה שיהי לי עם זה שייכות, זהו ענין של נשיא דורנו, ושל כל חסידי חב"ד.

יב. לאחר מכן, ניסו לשלוח אלי שלוחים, לומר ולאיים, שאני אדע שהיות ומגיע התוועדות חסידויות, ושם אני רגיל לומר מספר מילים. שאני יזהר, שאני לא ינסה לדבר לגבי הענין הזה!

ועוד אומרים לי שזה נוגע לכבוד החסידים, ולכבוד ליובאוויטש, ולכבוד הנשיאים, וחילול השם וכו', וחושבים שיכולים להשפיע עלי מה אני כן ידבר, ומה אני לא ידבר.

שזוהי הרי טיפשות שאין כמוה, כאן לא מדברים על מעלות של מישהו, רק שזוהי פשוט טיפשות לזה שיכול לחשוב עלי, שיוכל לפעול עלי, שאני לא ידבר לגבי ענין שאצלי נראה שכן צריך לדבר עליו. פשוט טיפשות לבא אלי עם כזה שליחות, ולומר לי, שהתוועדות חסידית אתה רשאי לעשות, ואתה רשאי לדבר לגבי כל הענינים, אבל לגבי הענין הזה – הזהר והזהר. אסור לך לדבר על זה!

ממה נפשך: אם אני חושב שלא צריך לדבר על זה, אני לא אדבר, אבל אם אני חושב שצריך לדבר על זה, אני בפירוש אדבר על כך, ואף אחד לא יעצור אותי מזה.

זה היפך השכל והסברא לגמרי, שאם אני חושב שצריך לדבר לגבי מישהו, שאיימו עלי, ואני לא ידבר על כך!

ולגבי מה אני צריך לדבר ולגבי מה לא – אני יכול לבד להחליט. ישנו שולחן ערוך, ולדעתי, אני מבין מה כתוב בשולחן ערוך, ובתורה בכלל, אני לא מתעלם מזה שאני יכול לעשות טעות – אני הרי בשר ודם, ודאי שאני יכול לטעות – אבל אין לי ברירה, ואין לי על מי לסמוך – יש לי רק את השולחן ערוך ואני נוסע להאווהל וכיו"ב.

ועד"ז, עוד לפני שדיברתי על הענין הזה, הסתכלתי בשולחן ערוך וכו'. ואצלי 'מסתדר' שכבוד ליובאוויטש וכבוד הנשיאים וכו' תלוי בזה, שדוקא כן ידברו על זה, ואם לא שומעים, זהו חילול השם, וחילול החסידים, וחילול ליובאוויטש!

אח"כ יפרשו, שאני רוצה להתעסק עם זה ועם ההוא, אני בפירוש לא מזכיר שמות, ואני אומר בפירוש שאני לא רוצה ל'התעסק' עם אף אחד, בכלל, זה לא ענין שלי, אלא רק מכיון שאני רואה את הסכנה שבדבר, אני מחויב לספר את זה.

יג. הכרח נוסף לדעתי למה דיברתי לגבי זה בהתוועדות י"ב תמוז.

מספר ימים לפני חג הגאולה י"ב תמוז, קיבלתי מכתב ממישהו שעד אז לא כתב לי, עד שלא ידעתי ממציאיותו של האיש. וכאן הוא כותב לי בפרטיות: שהוא סוחר שמתעסק עם ספרים, והגיעו אליו ואמרו לו, שיש למכירה ספרים מאבא שלו (של המוכר) ומכיון שהוא צריך כסף, הוא מוכר את הספרים, ומכיון שאין זה לכבוד אביו, הוא מעוניין שזה ישאר בחשאי וכו'.

היות שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, וקיבלתי את המכתב מספר ימים לפני י"ב תמוז, חג הגאולה של נשיא דורנו, החג שבו חוגגים על שם זה שכ"ק מו"ח אדמו"ר עמד עם כל התוקף נגד מלכות אדירה וניצח, ואח"כ יצא משם על פי רשיון המלוכה, עם כל

הספרים והכתבים שלו, כידוע איך שהוא עמד במסירות נפש עם כל התוקף שירשו לו לקחת את כל הספרים והכתבים, והם אכן הניחו לו.

ואת המכתב הזה קיבלתי מאחד שמעולם לא שמעתי ממנו.

היי ברור לי שזה ראוי שאני מוכרח לדבר על זה בהתוועדות של י"ב תמוז, ולהבהיר את הענין של מכירת ספרים של נשיא דורנו.

אם מישהו מבין באופן אחר – יהי לו אשר לו, אבל לדעתי ברור שזה מראה שאני צריך לדבר על זה.

ואני באמת רציתי שכל הענין יסתיים "בדרכי נועם ובדרכי שלום".

היי לי חשש, ורציתי למנוע את זאת שזה ימשך בשלושת השבועות, לכן השתדלתי בכל האופנים שיחזירו את הספרים לפני זמן זה וכו' לרשותו של נשיא דורנו.

יד. וכשמדובר אודות השגחה פרטית, ישנו עוד ענין של השגחה פרטית:

ישנו יהודי אחד, א'מרה שחורה'ניקי, ששיכנע את עצמו שטויות בקשר לבריאות הגוף, והוא מסתובב אצל הרבה רופאים.

עוררו לו שבעיתונים, ב'טיימס' של הימים האחרונים – הוא אחד שלא קורא את ה'טיימס', ואפילו אם הוא קורה הוא שוכח מה כתוב שם וכו', הוא מצליח במסחר, אבל מה שכתוב בעיתונים, הוא שוכח – כתוב סיפור: שנשיא המדינה נכנס לבית רפואה מצד אותה מחלה שהוא שיכנע את עצמו שיש לו.

הוא אחד שגם מחפש קשרים ב'בית הלבן'.

היות שכל דבר הוא בהשגחה פרטית, המעשה ב'טיימס' הי' צריך לעורר אותו, שעכשיו נפתחה לו אפשרות חד פעמית ליצור קשר עם ה'בית הלבן', הוא יכול לכתוב מכתב לנשיא (אם הוא עצמו לא יודע אנגלית, יכול לכתוב את זה אחר), ולהציע רופא טוב, יותר ממה שיש לנשיא בשביל המחלה הזאת, (מכיון שהוא מכיר הרבה רופאים מומחים במחלה זו). וע"פ רוב ההרגל הוא ש'בית הלבן' עונים על המכתבים, במילא עי"ז הוא הי' יכול לפתוח קשר עם ה'בית הלבן'!

אפילו באם לא יענו לו, מה הוא כבר השקיע בזה? – טרחה קטנה לכתוב מספר שורות ולשים זאת במעטפה, ולהדביק בול, ו'לזרוק' בתוך התיבת דואר.

כיצד השתמש ההוא בסיפור שהופיע בעיתון? הוא התחיל לחשוב מיהו סגן הנשיא שינהיג את המדינה כל זמן משך הניתוח של הנשיא, האם סגן הנשיא הוא מאותה מפלגה של הנשיא, והאם הוא ינהיג את המדינה כדבעי וכו' – דברים שכלל אינם נוגעים לו. ואיך שלא יהי, הוא לא יכול לפעול מאומה, לא מעלה ולא מוריד. משא"כ השגחה פרטית הגלוי, שהוא יכול לנצל לטובתו, לפתוח קשר עם ה'בית הלבן' – מזה הוא מתעלם.

טו. עד"ז הוא גם בענינו, שצריכים להסתכל על ההשגחה פרטית, אז יראו את המופתים הגלויים של נשיא דורנו.

ובסיכום הענין: נשיא דורנו רצה, שהספרים שלו ישארו תמיד בספרי" בכדי שכולם יוכלו להשתמש בהם, והוא נתן את הספרים ברשות "אגודת חסיד חב"ד", כפי שהוא אמר לכו"כ אשר חיים גם עכשיו.

וכל זמן שהספרים מונחים שלא ברשותו, צריכים לדעת שזוהי פצצה וסכנה בפועל.

וצריכים לדעת, שלא רק נשיא דורנו חי עכשיו ע"י "זרעו בחיים", "מה זרעו בחיים אף הוא בחיים" אלא כפי שהוא כתב במכתב וחתם ע"ז (וזה כבר נדפס), בהנוגע לנשיא בישראל, אומרים שהוא "לא יעזוב את צאן מרעיתו!!"

ובנוסף לזה, רצו לעשות התחלה בדבר, ע"י שאנשי הכולל יכנסו בדירה של נשיא דורנו, וילמדו תורתו וכו', ובמטבח הם ישתו תה וכו', שזה יראה בגלוי שזוהי הדירה של נשיא דורנו – ש"מה זרעו בחיים אף הוא בחיים", ועוד יותר – "לא יעזוב את צאן מרעיתו" – והוא חי בדירה זו בדיוק כפי שהי' בחיים חיותו, ועוד יותר מכך, שבדירה זו הוא למד והתפלל בתור נשמה בגוף, בחיים חיותו בעלמא דין, והוא הסתובב (ובפרט בעת בדיקת חמץ וכיו"ב) בכל הדירה, בפרוזדור, והוא שתה תה וכיו"ב במטבח, וישן בחדר השינה וכו', שאת כל הענינים הוא עשה בתור חכם, ויותר מכך – בתור נשיא דורנו, ש"החכם ניכר במאכלו במשקהו ובשינתו וכו'", ובפרט, שהוא יותר מחכם – נשיא הדור!

ובשעה שמתבוננים בזה – הרי מובן שכל הדירה היא דירה של נשיא דורנו, ולא שייך לחלק בין חדר אחד לשני, שחלק זה שייך לזה, והחדר הזה שייך למישהו אחר וכו'.

גם מובנת הסכנה שבדבר, שמתחילים להתעסק בזה, כיון שכאמור, זוהי דירה של נשיא דורנו עד סוף כל הדורות!

למאי נפק"מ כל הדיבורים האלו? ישנה עצה שאפשר לעשות בפועל ממש:

ישנם כאן כאלו שחיים כעת, שהם שמעו מנשיא דורנו שהוא רוצה שהספרי" שלו עם כל הספרים, תהי' ענין כללי – הפתוח עבור כולם (ולא תינתן לאנשים פרטיים) והם שמעו שהספרים שייכים ל"אגודת חסידי חב"ד".

צריכים הם (אותם השומעים) לכתוב על נייר את מה שהם שמעו מנשיא דורנו, ולחתום בפני עדים יחד עם נוטריון ציבורי (מוכר) – בכדי שלא יוכלו לטעון שהכריחו אותם לכתוב את זה – שאת זה אפשר הרי לעשות מיד ביום ראשון, הרי מכירים כאלו שיכולים לעשות את ה"נאטרי".

ואת הנייר עם החתימות צריכים לקחת ולהניח במקום משומר, ואחרי זה להודיע אודות זאת באופן המתאים לזה שיש לו את הספרים.

זה לא מופרך שכבר עשו זאת, אבל אפילו אם כן עשו זאת – אולי לא הודיעו לו על זה, או שלא הודיעו באופן שההוא יבין אודות מה מדובר.

שיעשו זאת עכשיו – זהו ענין שהזמן גרמא, ואם עדין לא עשו בכלל דף שכזה – יעשו זאת עתה, עם כל הפרטים האמורים, עם חתימות ועדות מנוטריון, ולהודיע לו על זה.

זה יעזור שכל הענין יתבטל, כיוון שההוא יראה שישנו דף עם חתימות ובלי שום ספיקות ושאלות בדבר, וזה מונח במקום משומר – אז הוא יתפוס מה שקורה כאן.

טז. ויהי רצון שבקרוב ממש נזכה לקיום הייעוד "עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבל (חו"ל) שיקבעו בארץ ישראל", ועאכו"כ בית הכנסת ובית המדרש של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, "770" – כפי שהוא נקרא – וכל הענינים שצריכים להימצא בו, ועאכו"כ האנשים הנמצאים שם – הכל יקבע בארץ ישראל, יחד עם שאר בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו, ובאופן של "ואורו עם ענני שמיא".

בנוגע לשאר הבתים – צריכים לברר אם הם בתי קדושה, אם יש להם מזוזות ודברי קדושה בתוכם, ואם כן יהיו גם הם מועברים עם ענני שמיא לארץ ישראל, ואם לאו לא יוכלו ענני שמיא לשאת אותם.

ע"ד כמו שכתוב גבי גן עדן, שלאחרי החטא, הגן עדן לא יכל לשאת ענין של חטא, ולכן הגן עדן בעצמו סילק החוצה את אדם הראשון "ויגרש את האדם".

בשעת בריאת אדם הראשון (לפני החטא) "ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה", ואילו אדם הראשון לא הי' עובר על החטא הי' נשאר שם לעולם, והי' מבצע את עבודת הברורים השלימות בהיותו בגן עדן, ולא הי' נאלץ לעזוב את המקום (כמבואר בחסידות), אבל לאחרי שפגם וחטא – הגן עדן עצמו לא יכל לשאת אותו "ויגרש את האדם".

נוסף לזה, יש כאן הפירוש הפשוט שבזה – "וישלחהו ה' אלוקים מגן עדן", שהקב"ה בכבודו ובעצמו שילח אותו מגן עדן, שזה עצמו מכיל מעלה, וכמו שדוד המלך ביקש (דברי הימים כ"א, יג) "אפלה נא ביד ה' כי רבים רחמיו וביד אדם אל אפול".

ולעתיד לבא תהי' שלימות תיקון החטא, ואז הקב"ה בכבודו ובעצמו יחזיר את כל היהודים, ואת כל הבתי כנסיות ובתי מדרשות וכו' שבחוץ לארץ, לארץ ישראל, באופן של "ואורו עם ענני שמיא", כנ"ל.

וכל זה צריך להיות מיד – "ואורו עם ענני שמיא" תיכף ומיד ממש.

אנו במפורש לא אומרים "ניט אום שבת גערעדט", כיון שזה יכול להיות גם ביום השבת, כמו שזה כתוב במדרשי חז"ל: "כשיגיע הקץ אתם עתידים להיות עולים שם בכל חודש ובכל שבת וכו' כמו שנאמר "והי' מידי חודש בחודשו ומידי שבת בשבתו", האיך אפשר כו' העבים באים וטוענין אותם ומביאים אותם לירושלים כו' והן טוענין אותן לבתיהם", "והוא שהנביא מקלסן מי אלה כעב תעפונה וכיונים אל ארבותיהם". שמזה מוכח שזה יכול להיות בשבת, והטעם לזה הוא – בגלל ש"אין תחומין למעלה

מעשרה", וכיון שזה יכול להיות בשבת – אין שום טעם לעכב – במילא זה חייב להיות בשבת.

ויהי רצון שזה באמת יהי בשבת זה עצמו, בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ו"הקיצו ורננו שוכני עפר", וכל הצדיקים וכל בני ישראל בתוכם, ובדרנו זה - נשיא דורנו בראשם, וזה גם – תיכף ומיד, ואע"פ שכתוב בזהר תחיית המתים געווערא ארבעים שנה, כתוב אבל שם גופא שצדיקים קמים מיד ו"עמך כולם צדיקים".

ו"יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים", ו"האמת והשלום אהבו".

[כ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה".

אח"כ אמר אלו שצריכים לעשות ברכה האחרונה, ודאי יעשו ברכה אחרונה.]

* * *

עדות הרבנית

למען שלימות העניין מגישים אנו רוב עדותה של הרבנית כפי שהעידה בביתה
ביום כ"ח מרחשון ה'תשמ"ו וצולם בוידאו

- על עדותה עיין בפרק 'עדות הרבנית' -

רשימה זו נערכה ע"י סרט ההקלטה, השאלות באו כאן בתרגום מהאנגלית,
ותשובתיה של הרבנית בתרגום מאידיש (ולפעמים מאנגלית).

עדות הרבנית נתפרסמה כבר מעל במות שונות, אולם יש לציין אשר כאן
הוגהה מכוב טעיות וכיוב. אולם היות וכמ"פ המשפטים לא היו כיכ ברורים יתכן
שנפלו שגיאות גם בתוכנם של הדברים.

השביעו את המתרגם, וכן אמרו לרבנית האם היא תגיד את עדותה כפי היכולת:
וענתה: כן אני מצהירה.

העו"ד של אגודת חסידי חב"ד שאל השאלות דלקמן:

שאלה: האם את בתו של הרייץ?
תשובה: כן.

שאלה: הוא הי' הרבי הקודם של ליובאוויטש?
תשובה: כן, נכון.

שאלה: ואת עכשיו הרבנית שנשואה לרבי הנוכחי?
תשובה: כן, נכון.

שאלה: כמה בנות היו לרייץ?
תשובה: שלוש.

שאלה: מה שמם?
תשובה: אחת היא ת. ג., והאחרות הן מוסיא ת. שניאורסאהן, והשלישית היתה שיינא
שניאורסאהן...

שאלה: אחותך, ת. ג. נמצאת כאן עכשיו?
תשובה: כן.

שאלה: האם את הבת השני' ?

תשובה : נכון, אני השני.

שאלה : מי השלישית? ספרי אדוּתה .
תשובה : היא היתה נשואה להארנשטיין, מענדל הארענשטיין.

שאלה : מה קרה להם?
תשובה : תפסו אותם בפולין, הגרמנים תפסו אותם בפולין, וגמרו שם הימים שלהם במחנה השמד, והרגו אותם.

שאלה : עד איזה גיל גרת בבית אביך?
תשובה : עשרים ושבע – עשרים ושמונה.

שאלה : אז התחתנת עם הרבי?
תשובה: נכון.

שאלה : ואז לאן עברתם?
תשובה : גרמני.

שאלה : איפא הייתם כשפרצה המלחמה?
תשובה : כשהמלחמה פרצה היינו בצרפת, אני לא בטוחה, נראה לי ככה.

שאלה : האם את זוכרת אם לרבי הקודם הי' ספרי' ?
תשובה : איפא ?

שאלה : כשגרת איתו הי' לו ספרי' ?
תשובה : כן, כן לא בדיוק ספרי', לא ודאי ספרי', אבל בוודאי היו לו ספרים.

שאלה : האם קרה משהו לספרי' האורגנלית כשהיית ילדה?
תשובה : הי' להם ספרי' אבל זה עדיין מוחרם, הוציאו את זה.

(המתרגם שאל משהו, הרבנית לא הבינה כנראה למה הכונה ושאלה:] מה אתם אומרים?
(והמשיכה:] חלק החרימו אבל חלק הוציא, הגיעו אז הממשלה לחתום את הספרים..
כמה.. היות והוא אמר, בלי ספרים איננו נוסע.

שאלה : זה הי' כשאביך יצא מרוסיא?
תשובה : כן.

שאלה : אמרת קודם שהוציא אתו כמה ספרים, למה לקח עמו ספרים?
תשובה : הוא אמר אשר איננו נוסע בלי ספרים.

שאלה : למה היו לאביך ספרים, ולמה אסף ספרים ?
תשובה : זה הי' החיים שלו , הרצון שלו, והוא הי' ב... הוא החזיק על הפצת היהדות אפילו ברוסיא הסובייטית .

שאלה : האם ידוע לך כשאביך הי' ברוסיא ובפולין, האם השיג או קיבל ספרים לספרי'
תשובה : לא הייתי בפולין אז.

שאלה : האם ידוע לך אם השתמש בספרים?
תשובה : מה השאלה ??

שאלה : האם קיבל ספרים מאנשים ששלחו לך?
תשובה : אני מאמינה שכן.

שאלה : למה קיבל והשיג את הספרים?
תשובה : על מנת להפיצם בין הילדים והישיבות והחדרים ובשביל עצמו.

שאלה : המידע הזה שאת תיארת כרגע, האם הי' מזה שיחות במשפחה?
תשובה : אף פעם לא דיברתי בנוגע ספרים.

שאלה : איך ידעת למה אביך אסף ספרים?
תשובה : אמרתי לך להפיץ עבור הילדים היהודים, עבור החדרים, עבור ישיבות, לא כי לשיבות כמו לילדים וחדרים, ואת זה הוא החזיק ברוסיה, ברוסיה ספרים היו אסורים, והוא נתן את זה עבור ילדים וגם עבור ישיבות, יותר עבור חדרים.

שאלה : חשוב לדעת איך את יודעת שזו היא הסיבה (שאסף ספרים) ?
תשובה : אני מבנה, אני מבנה מאוד טוב, זה הי' האשיות שלו, בזה הוא גדל ובזה הוא חי.

שאלה : תפרשי מה כוונתך בהנ"ל?
תשובה : שמו אותו בכלא, ברוסיה, והוא ישב ברוסיה בכלא, וכל (יום) שני וחמישי הי' חיפוש אינני יודעת איך קוראים לזה פה, ולקחו דברים מהבית, איפא שערכו החיפוש, בגלל שהוא הי' דתי, ובגלל שהוא רצה להחזיק יהדות ברוסיה, היות וזה הי' אסור ברוסיה, זה מה שאני יכולה לומר .

שאלה : האם הפצת ולימוד היהדות הי' העיקר של אביך?
תשובה : כן, ודאי, מאה אחוז.

שאלה : האם אביך הי' מעוניין לקבל דברים בשבילו, פרטי?
תשובה : לא, לא.

שאלה : האם לידיעתך הי' לו אי פעם דברים פרטים שהשתייכו לו?
תשובה : לא, אינני זוכרת שיהי' לו משהו פרטי, חוץ מבגדים, פרטי הי' לו טלית ותפילין.

שאלה : האם הי' מעוניין בעושר?
תשובה : לא, אינני יודעת מזה, לא.

שאלה : כשפרצה מלחמה אמרת שהיית בצרפת?
תשובה : נכון, אני חושבת כך, אני לא זוכרת טוב, כמדומה לי הייתי בצרפת.

שאלה : הגעת לארה"ב אחרי שאביך הגיע?
תשובה : כן, שנה, יותר משנה אחרי זה .

שאלה : האם היו לאביך דברים פרטיים כשבא לארה"ב?

תשובה : אינני מאמינה, לא.

שאלה : מה הי' לו כשהגיע לאהרה'ב?
תשובה : לא הייתי כאן .

שאלה : מה הבנת (שהי' לו) כשהגיע לכאן?
תשובה : אני לא מאמינה שהוא הביא משהו.

שאלה : האם הי' לו כסף לקנות בית ?
תשובה : אינני מאמינה.

שאלה : איך הגעת לאהרה'ב, מי עזר לך?
תשובה : או כן, אבא שלי.

שאלה : האם היו אנשים באהרה'ב שעזרו לך ולבעלך לבא לארה'ב?
תשובה : הם עזרו לאבא שלי.

שאלה : האם את יודעת מי הם?
תשובה : זה הי' ראביי קאזארנובסקי, זה הי' ראביי סימפסון, איך קראו לו לאחר, נו,
ראביי דזאקבסאהן, ועוד כמה רבנים אפשר, אני לא יודעת אחרים, יכול להיות עוד
אנשים, אינני יודעת.

שאלה : האם הי' מספיק כסף לאביך לקנות את הבית ב-770 בעצמו?
תשובה : אינני יודעת, אינני מאמינה.

שאלה : האם את יודעת למי הי' שייך 770 מ-1940 (תש) והלאה?
תשובה : אינני יודעת, אני לא מאמינה שהי' שייך לו, לא הי' לו כסף עבור לקנות את זה.

שאלה : האם גרת ב-770 ?
תשובה : כמה שבועות, מיד כשהגענו היינו שמה כמה שבועות, לאחרי זה עברנו לדירה.

שאלה : האם הי' לאביך חדר לימוד?
תשובה : כן

שאלה : האם הוא אמר על הספרים שהשתמש שזה שלו?
תשובה : אף פעם שמעתי בנוגע ספרים מאבי.

שאלה : האם את יודעת איפא היו מוקמים הספרים שהוא השתמש?
תשובה : בספרייתו ובחדרו [הרבנית אמרה אז באנגלית ובאידיש].

שאלה : כשאת אומרת ספרי', איפא היתה הספרי' ?
תשובה : למטה, במרתף.

שאלה : כשאביך חי למי חשבת ששייכת הספרי' ?
תשובה : לא חשבתי כלום בנוגע לזה.

שאלה : האם אביך אמר פעם לך למי הספרים שייכים? לאשתו, אימך?
תשובה : את זה מאבי לא שמעתי.

שאלה : מי הי' האחראי על הספרי' בחיי אביך?
תשובה : ר' ליבערמאן [באנגלית ובאידיש].

שאלה : האם הוא אותו חיים ליבערמאן שבא מאירופא?
תשובה : כן.

שאלה : האם חיים ליבערמאן דיבר עם אימך אודות הספרים?
תשובה : אף פעם לא שמעתי.

שאלה : האם הי' מישוהו אחר אחראי חוץ מחיים ליבערמאן?
תשובה : אינני מאמינה, את זה אף פעם שמעתי, אני מאמינה שהוא הי' האחראי היחיד.

שאלה : אחרי פטירת אביך, האם חשבת שהספרים שייכים לך?
תשובה : אני... לא, אף פעם לא עלה בדעתי, אף פעם.

שאלה : האם חשבת שחלק מהספרי' שייכת לך?
תשובה : אף פעם לא.

שאלה : האם אמך אמרה לך שהיא חושבת שהספרי' שייכת לה?
תשובה : אימי לא הזכירה לי אף פעם בנוגע לספרי'.

שאלה : מי הי' האחראי על הספרי' אחרי פטירת אביך?
תשובה : לא יודעת, ר' ליבערמאן, הי' יותר אינני יודעת.

שאלה : לפי ידיעתך האם ר' ליבערמאן נתן רשות לאחר לנהל את הספרי' ?
תשובה : אינני יודעת, אינני מאמינה.

שאלה : לאחר פטירת אביך, האם ליבערמאן דיבר עם אמך בקשר למצב הספרי?
תשובה : אני אף פעם, אף פעם לא שמעתי.

שאלה : האם הוא דיבר איתך אודות הספרי' ?
תשובה : אף פעם, אף פעם, אף פעם לא שמעתי משהו בנוגע לספרי'.

שאלה : האם אחותך ח.ג. אמרה לאחר פטירת אביך שהספרי' שייכת לה?
תשובה : לא שמעתי מזה.

שאלה : האם קיבלת אחר פטירת אביך איזה חפצים?
תשובה : כן, אמי נתנה לי קיטל, אם אתה יודע מה זה, עם עניבה וטלית קטן .

שאלה : האם היא אמרה לך שהיא תתן לך חלק מהספרי' ?
תשובה : אף פעם לא.

שאלה : האם אמך אמרה לאחר פטירת אביך שהבנין שייך לה?

תשובה : אף פעם לא.

שאלה : לידיעתך למי הי' שייך הבנין 770?
תשובה : לא חשבתי ע"ז אף פעם .

שאלה : אמך נפטרה ב-1970 (תשלא)?
תשובה : כן.

שאלה : תתארי את מצב הבריאות של אביך (אחרי בואו לארה"ב) האם הי' בריא?
תשובה : לא, הוא לא הי' בריא.

שאלה : מה היתה מחלתו?
תשובה : שיתוק (?).

שאלה : זה פגע בדיבור שלך?
תשובה : כן.

שאלה : האם זה פגע בכושר פעילות שלך?
תשובה : לזוז מסביב [פ"י שזה פגע ביכולת כושרו הפיזי].

שאלה : האם אמך יכולה לשמוע?
תשובה : לא, שמעה מאוד חלש.

שאלה : איך דיברו איתה?
תשובה : היו צריכים לדבר קצת יותר בקול.

שאלה : האם היתה קוראת שפתיים או שכתבו לה?
תשובה : כן לפעמים כתבו לה, לפעמים כתבו, אבל זה הי' רק לפעמים, לעיתים רחוקות אנשים כתבו.

שאלה : איך הי' מצב בריאותה של אמך בשנים שלפני פטירתה?
תשובה : ככה ככה, מה אני יכולה לומר, חלש.

שאלה : האם שמעת מיד לאחר פטירת אמך שהיא השאירה מכתב לך ולאחותך?
תשובה : מיד אחרי, לא, אינני זוכרת, לא.

שאלה : מתי שמעת אודות מכתב אימך לך ולאחותך?
תשובה : כמה שנים, לפני כמה שנים, אני לא יכולה לומר בדיוק, אבל לפני כמה שנים.

שאלה : האם קראת את המכתב?
תשובה : לא קראתי, אינני זוכרת שקיבלתי את זה , אינני זוכרת, לא קראתי.

שאלה : ממי שמעת שיש כזה מכתב?
תשובה : מאחותי

שאלה : אחותך גרה ב-770 ?

תשובה : כן.

שאלה : איך דיברתם אחת עם השני בשנים האחרונות?
תשובה : פנים אל פנים, ובטלפון.

שאלה : מה הי' יותר?
תשובה : אני מאמינה בטלפון.

שאלה : האם היית מבקרת אותה בדירה ב-770 ?
תשובה : לא כי שכיה, במיוחד בשנים האחרונות [למתרגם] לא בשנים האחרונות.

שאלה : מתי ראית אחותך פנים אל פנים בשנים האחרונות?
תשובה : אינני יכולה להיזכר, הי' כמה פעמים, הייתי מגיעה לפעמים עם המכונית שניסע שנינו להתדבר, תמורת ביקור, אבל זה גם לא הי' כי שכיה.

שאלה : כשדיברת אודות המכתב של אמך, האם הי' זה בטלפון?
תשובה : על הטלפון, מה שהנני זוכרת זה הי' בטלפון, יותר אינני זוכרת.

שאלה : כשדברת עם אחותך בטלפון, באיזה שפה דיברת?
תשובה : הרוב ברוסית.

שאלה : מאז שאמך נפטרה, האם דיבר איתך ר' ליבערמאן אודות הספרי?
תשובה : הוא אמר, הוא עוזב, הוא עוזב, הוא עוזב.

שאלה : מה פירוש הוא עוזב?
תשובה : בגלל שהוא עייף, ואינו יכול לעבוד יותר, הוא עייף ואינו רוצה, ולמחרת הוא שוב בא לספרי .

שאלה : תסבירי כונתו כשאמר הוא עוזב?
תשובה : שהוא חלש בבריאות ובזכרון, זה לא הולך טוב, ואינו יודע מה יהי', ולכן הוא רוצה ללכת מהספרי, אבל איתי לעיתים הרבה רחוקות דיבר, ולעיתים הרבה רחוקות ראיתו.

שאלה : אחר פטירת אימך האם הלכת לראות את הספרי?
תשובה : לא.

שאלה : האם אחותך ח. הלכה לראות את הספרי ?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : האם אמרה שתלך?
תשובה : אף פעם שמעתי, לא.

שאלה : האם ר' ליבערמאן ביקש ממך לתת כסף כדי לתקן משהו?
תשובה : אף פעם לא.

שאלה : האם הוא ביקש מאחותך חנה לתת כסף?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : האם היא סיפרה לך שנתנה כסף?
תשובה : לא, אף פעם לא אמרה.

שאלה : האם היא דיברה איתך עד השנה האחרונה אודות הספרי' ?
תשובה : אינני יכולה להיזכר.

שאלה : האם את זוכרת אם דיברה איתך עד השנה האחרונה אודות הספרי' ?
תשובה : לאחרונה, ממש לאחרונה.

שאלה : האם זה הי' בטלפון?
תשובה : טלפון.

שאלה : מה היא אמרה לך אז?
תשובה : מה יהי' עם הספרי'.

שאלה : ומה ענית לה?
תשובה : מה ענית לה? אמרתי שהלכו לספרי', דיברנו שהולכים לספרי' ואנשים ראו שבערי נכנס לספרי' ולקח ספרים, והיא ענתה לי שבערי איננו גנב, אומר הנני לה, הוא הלך בהחבא, ואז התחלנו לדבר אודות... אמרתי לה שאם אבי רצה להשאיר עבור הילדים, הוא הי' יכול לכתוב, הוא הי' אדם מאוד מאורגן, וכולו רציני, והי' לו זמן לחשוב, והי' 'פריי' בכתובה, הוא הי' משאיר פתק, או משהו בנוגע לספרי', וכיון שהוא לא כתב כלום, זה לא שייך לי בוודאי, גם אמרתי לאחותי, שאצלינו הי' אחות צעירה, והיא הלכה למחנות השמדה, וכמו שהיא נפטרה, כמו שהיא לא פה, בזה הדבר אינני פה, ונפטרה, תעשי כמו שאת רוצה, וסגרתי את הטלפון, וזהו.

שאלה : השיחה הזאת היתה בטלפון?
תשובה : בטלפון.

שאלה : באיזו שפה?
תשובה : רוסית.

שאלה : מה הבנת מזה שאחותך אמרה שבארי לקח כמה ספרים?
תשובה : שיערתי שאדם לוקח כמה קופסאות ורוצה לראותם, ומביא אותם לאחרי זה חזרה [המתרגם אמר שמחזיר אותם למחרת, אז הרבנית אמרה :] לא אמרתי למחרת.

שאלה : האם אמרת בשיחה עם אחותך שבארי יכול לקחת כל הספרים שהוא רוצה?
תשובה : אף פעם, אינני זוכרת את זה, אינני זוכרת כזה דבר.

שאלה : האם השתמשת אי פעם כשדברת עם אחותך על הספרי' או על בארי את המילים 'בלי פרסום'?

תשובה : אינני זוכרת, אני לא חושבת כך, אינני זוכרת, הפעם היחידה שאמרתי את המילים 'בלי פרסום' זה הי' כששחרו את אבי, הוא נשלח אז לקסטראמא, ושחררו אותו, הלכתי לטלפן ללעניגראד, היות והם חיו בלעניגארד, ואחותי ניגשה שם לטלפון, ואמרתי מגיעים לשבת בלי פרסום, היות שברוסיה לא יבינו

הדבר הזה, שהוא משוחרר, שלא יתקבצו מדי אנשים בבית, זה אמרתי, יותר אינני זוכרת.

שאלה : האם את זוכרת שלאמך הי' כמה פמוטים של כסף?
תשובה : היו לה, אבל אינני זוכרת, אני לא יכולה להיזכר כמה .

שאלה : יש לך כמה פמוטים האלו או אין לך?
תשובה : אחותי שלחה לי, אחרי [פטירת] אמי.

שאלה : אז יש לך כמה מפמוטים הללו?
תשובה : כן.

שאלה : ולה יש גם מפמוטים האלו?
תשובה : אני מאמינה כך, אינני יודעת.

שאלה : האם את זוכרת שלאמך היו שני קאנדילאברא?
תשובה : כן.

שאלה : ויש לך אחד מהם, או אין לך?
תשובה : שתיים.

שאלה : יש לך את שניהם?
תשובה : אחותי שלחה לי שנים מהם .

שאלה : היא שלחה לך שניה?
תשובה : שני פמוטים יחידים, לא קאנדילאברא.

שאלה : כשאני אומר קאנדילאברא, למה את חושבת שאני מכוון?
תשובה : לקאנדילאברא יש הרבה קנים.

שאלה : האם יש לך את שניהם שהיו לאמך?
תשובה : יש לי פמוטים יחידים.

שאלה : לאמא שלך היו כמה קריסטל כוסות?
תשובה : היו לה, כן.

שאלה : ואת קיבלת כמה מהם?
תשובה : כן, לא קריסטל כא זכוכית צרפתית [FRENCH GLASS]

שאלה : קבלת כמה מהם?
תשובה : כן.

שאלה : הגברת גוראירי' קיבלה כמה מהם?
תשובה : אינני יודעת, אף פעם לא שאלתי.

שאלה : האם לאמך הי' תכשיטים?

תשובה : אינני מאמינה .

שאלה : האם זכור לך שהיו לה שתי שרשרות זהב?
תשובה : כן, היו לה שתי שרשרות זהב.

שאלה : והאם קיבלת אחת מאלו?
תשובה : כן.

שאלה : והאם לגברת גורארי יש את השני?
תשובה : אינני יודעת, אינני זוכרת.

שאלה : האם את זוכרת שלאמך היו שני 'ווארנעט' זהב?
תשובה : כן.

שאלה : והאם יש לך אחת מאלו?
תשובה : אינני זוכרת, אולי, אינני זוכרת.

שאלה : כשאמך נפטרה, איך הוחלט מי יקבל מה, מהדברים שהיו שייכים לה?
תשובה : אינני יודעת מי הי' המחליט, אני לא החלטתי.

שאלה : האם קיבלת איזה דברים מאחותך חנה?
תשובה : דברי זכוכית, אמרתי לכם כן, וסדינים אינני זוכרת, ותכשיטים ג'כ אינני זוכרת,
יכול להיות שהרגע שכחתי.

שאלה : האם זכור לך אסיפה שהי' יום או יומיים אחרי פטירת אמך?
תשובה : שבעה.

שאלה : אסיפה שהשתתפו את, בעלך, ואחותך, ובעלה, ובערי גורארי ?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : האם זכור לך איזה דיבורים אחרי שאמך נפטרה, בנוגע חנה גורארי אם תשאר
בדירתה ב-770 ?
תשובה : לא, אינני זוכרת, וכזה אסיפה בכלל לא הי'.

שאלה : האם הי' איזשהוא אסיפת משפחה לאחר שאמך נפטרה, ושם דיברו שחנה
גורארי תשאר בדירתה ב-770 ?
תשובה : אינני זוכרת, אינני זוכרת.

שאלה : העדות בנוגע לשיחה שהי' לך עם אחותך בנוגע לספרי' מה שמר לוואין שאל
אותך?
תשובה : זה הי' בזמן האחרון.

שאלה : וגם אמרת שאינך זוכרת באם הי' לך איזה דיבורים עם אחותך הנוגע להספרי' ?
תשובה : אמרתי לכם שאינני זוכרת אם הי' שיחה ביני ואחותי, השנים לפני [הנוגע
לספרי']

שאלה : האם אין זה עובדה שבהרבה זמנים והזדמנויות גברת גורארי' ביקשה ממך לעשות משהו בנוגע הספרי'
תשובה : גברת גורארי' לא, אינני מאמינה, לא זוכרת, לא זוכרת.

שאלה : כשדברת עם גברת גורארי' לאחרונה, אמרת לה שמכיון שאביכם לא כתב מאומה אודות הספרי', אין זה שייך לך, האם זה נכון ?
תשובה : איתי אין לזה שייכות.

שאלה : כשדברת עם גברת גורארי' לאחרונה, אמרת לה שמכיון שאביכם לא כתב מאומה אודות הספרי', אין זה שייך לך, האם זה נכון ?
תשובה : כל הזמן הנני אומרת שאין זה שייך לי.

שאלה : וזהו משום שאביך לא כתב שום דבר אודות זה, האם זה נכון?
תשובה : ודאי, ודאי, כן.

שאלה : ולהבנתך, באם הי' כותב על דבר זה, הי' זה שלך?
תשובה : לא חשבתי מה הי' אם הי' עושה, זה אף פעם חשבתי, הנני יודעת עובדה שהוא לא כתב, אין זה שייך לי, וזה הכל.

שאלה : בעדותך היום אין לך שום ספק שהספרי' היתה של אביך לעשות בה כטוב בעיני?
תשובה : נניח בדרך זה: אם הוא רוצה כך, לא ידעתי למי שייכת הספרי', אלא לדעת, מה הוא חושב שאבי דווח לי אם הספרי' שייכת לו או שהספרי' איננה שייכת לו, מעולם - בנוגע לספרי' - מילה לא דיברתי, וזה הכל.

שאלה : הוא אף פעם לא הזכיר שהספרי' שייכת לאגודת חסידי חב"ד?
תשובה : אבי לא דיבר איתי אודות הספרי', וזה הכל, מעולם לא שמעתי ממנו, וזה הכל.

שאלה : האם הנך זוכרת שלאמך הי' טבעת יהלום?
תשובה : כן, שכחתי לומר לך, זה הנני צ"ל לך גם, אחותי שלחה לי טבעת יהלום, וזה עוד נמצא שם, הנני יכולה להחזיר לה חזרה, היו בה שני יהלומים.

שאלה : וכבר העדות שקיבלת שרשרת זהב אחת, האם זה נכון?
תשובה : קיבלתי.

שאלה : ואולי ווארנעט אחד זהב?
תשובה : אינני יודעת, אינני זוכרת.

שאלה : האם את יודעת מה הכונה בבורנט פרלס, סוג תכשיטים?
תשובה : אני מבינה כמו שכולם מבינים.

שאלה : האם קיבלת מאמך חלק מהם?
תשובה : פנינים קאלטשער? מה הוא מתכוון? קאלטשער או שרופים?

שאלה : השרופים!
תשובה : פנינים שרופים לא, אינני זוכרת.

שאלה : ואת זוכרת שלאמך היו שני לאפיען פמוטים?
תשובה : כן, הפמוטים שראיתם.

שאלה : האם הם פה?
תשובה : כן, אחותי שלחה לי אותם, אחרי [פטירת] אימי.

שאלה : האם קיבלת בגדים שהיו שייכים לאמך?
תשובה : אינני מאמינה, אינני זוכרת.

שאלה : האם את זוכרת שהי' לה מעיל פרווה?
תשובה : הי' לה א' מאוד ישן, מאוד מאוד ישן, אני לא קיבלתי את זה, שכחתי לומר לך
אודות כמה 'שמטות' שהיו לה .

(העוד הראה לרבנית מסמך מסוים ושאל):

שאלה : האם את הזזה את הכתב יד של אמך במסמך זה?
תשובה : כן.

שאלה : האם ראית מסמך זה מעודך?
תשובה : כן, העוד אמר לי – הראה לי את זה .

שאלה : מר לואין הראה לך את המסמך בשעת ההכנה לחקירה?
תשובה : כן.

שאלה : האם מישהו דיבר איתך אי פעם אודות מסמך זה?
תשובה : אחותי.

שאלה : מתי דיברה אחותך אודות (מסמך זה)?
תשובה : לאחרונה, אבל אינני יכולה להיזכר מתי .

שאלה : האם הי' זה לפני יותר משנתיים?
תשובה : שנה, שנה וחצי, אפשר, אינני יכולה להיזכר.

שאלה : מה אמרה לך אודות מסמך זה?
תשובה : שהדירה שייכת לה, והשאר אינני יכולה להיזכר.

שאלה : האם שאלת אותה מדוע הראה לך מסמך זה?
תשובה : היא אמרה לי שנותנת לי עותק, אבל אינני זוכרת, אינני זוכרת.

שאלה : האם היא אמרה לך שנתנה לך עותק לפני זמן רב?
תשובה : זה הי' לפני שנה, שנתיים, אינני זוכרת, או שלוש שנים, אינני זוכרת.

שאלה : מתי אמרה לך שנתנה לך עותק ממסמך זה?
תשובה : היא אמרה לי לפני שנה, אינני זוכרת, לפני שנה.

שאלה : האם היא אמרה לך מדוע הביאה זאת לידיעתך ?

תשובה : לא.

שאלה : האם שאלת אותה מדוע ?
תשובה : לא.

שאלה : האם שאלת אותה מדוע ?
תשובה : כיוו שאינני בולטת בשום דבר, זה לא עניין אותי למה.

שאלה : כשמר לואין הראה לך מסמך זה, האם קראו אותו?
תשובה : לא קראתי אותו, לא.

שאלה : האם את יכולה לקרוא מסמך זה ?
תשובה : אני יכולה, אבל אינני הולכת לקרוא את זה עכשיו.

שאלה : מדוע אינך רוצה לקרוא ?
תשובה : היות ואני עייפה.

שאלה : האם את זוכרת את מר ליבערמאן מדבר איתך אודות מסמך זה ?
תשובה : אף פעם.

שאלה : מעולם לא אמר לך שהוא מצא את זה ?
תשובה : לא.

שאלה : כשאחותך הביאה מסמך זה לידיעתך מה אמרת לה?
תשובה : אינני זוכרת מה אמרתי, אינני זוכרת מה אמרתי לה, האם אתה יכול להזכר בכל צעד בחיך מלפני שנה, שנתיים, או שלושים שנה.

שאלה : אינני מבקש ממך שתקראי את כל המסמך, אבל ברצוני שתקראי קטע אחד ממנו?
תשובה : לא, אינני רוצה, אינני יכולה.

שאלה : הנך עייפה מדי מלקוראו ?
תשובה : לא, אינני רוצה לקוראו, הנני עייפה מדי, ודאי.

שאלה : האם הנך יודעת שמסמך זה מדבר אודות הספרי ?
תשובה : אינני יודעת כלום.

שאלה : האם מר לואין אמר לך מהו תוכן מסמך זה ?
תשובה : בפעם הראשונה שראיתי מר לואין, הראה לי את זה לוודא הכתב יד.

שאלה : וענית לו שזהו כתב יד של אמך ?
תשובה : כן.

שאלה : האם הנך מודעת לזאת שהמסמך דן אודות הספרי ?
תשובה : לא קראתי, ואינני הולכת לקרא את המסמך.

שאלה : אינני מבקשת ממך לקראו !
תשובה : בסדר, תניח אותי, סליחה.

שאלה : אני שואל אותך האם הנך מודעת לזאת שהמסמך דן אודות הספרי ?
תשובה : אינני יודעת מה במסמך.

שאלה : מר לואין לא אמר לך מה במסמך ?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : האם הנך זוכרת את עצמך חותמת איזו שהם ניירות בנוגע בית אביך לאחר פטירתו?

תשובה : חתמתי על דף אחרי שאבי נפטר, והנני חושבת שזה הי' עבור הלוי, או עבור המצבה, לא המצבה אלא המקום איפא שתהי' מנוחתו, זה הי' מיד בשבעה, כנראה, עוד לפני שבעה.

שאלה : ברצוני להראות לך מסמך ששמך מופיע בתחתיתו, כדי לדעת באם את חתמת אותנו ?
תשובה : לא, לא.

שאלה : אני מראה לך מסמך, כתוב באידיש בין שני דפים נייר מכתבים של נ.ד. ש., האם ביכולתך לומר לי האם זהו כתב ידו של אמך?
תשובה : זה מאוד דומה.

שאלה : האם ביכולתך לומר לי את התאריך שבראש המסמך ?
תשובה : אינני יכולה, אינני יכולה לראות בבירור.

(המתרגם מאמר שהתאריך הוא : עשיק כ"ד שבט תש"ד או ז')

שאלה : להבנתך, האם הי' לאמך האפשרות לעשות זאת ?
תשובה : לא.

שאלה : לאחר פטירת אביך האם להבנתך, היתה הספרי של אמך ?
תשובה : לא הי' לי שום מושג בזה לאחר פטירת אבי, שום דבר.

שאלה : לעולם לא חשבת ע"ז ?
תשובה : לא.

שאלה : אינך זוכרת שגברת גורארי שאלה אותך ע"ז?
תשובה : באותם השנים?ונענתה בראשה לשלילה]

שאלה : לאחר פטירת אמך, האם הנך זוכרת את גברת ג. שואלת אותך אודות הספרי, לא לאחרונה, אלא תיכף אחר פטירת אמך ?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : אבל יתכן ששאלה אותך, רק אינך זוכרת ?
תשובה : שהיא יכולה אינני יכולה לומר לך, הנני יודעת בוודאות שאינני זוכרת, אינני חושבת ששאלה אותי משהו אודות זה .

שאלה : בתקופה שלפני פטירת אביך, האם את יודעת שבעלך העביר כתבים מחדרו ?
תשובה : [נענתה בראשה לשלילה] אינני חושבת.

שאלה : האם את זוכרת אי פעם שאמך דיברה איתך בקשר לכתבים ?
תשובה : אודות כתבים אף פעם.

שאלה : האם אמך אי פעם דיברה עם אביך בנוכחותך אודות כתבים ?
תשובה : בנוכחותי, אף פעם.

שאלה : האם בעלך אי פעם העיר לך משהו בנוגע כתבים ?
תשובה : לא.

שאלה : האם את זוכרת איזה שיחה אחרי פטירת אמך בנוגע גברת ג., ובעלה, שישארו
בדירה 770 איסטערן פארקאווי?
תשובה : אף פעם.

שאלה : האם זה הי' פשוט שימשיכו לדור שם, אחרי שאמך נפטרה ?
תשובה : לא היו שום שיחות, אף פעם, אף פעם, אף פעם.

שאלה : ואת אף פעם לא חשבת עיז?
תשובה : אף פעם.

שאלה : האם את זוכרת באיזה פעם שיהי, איזה הזכרה של אגוח בנוגע לספרי?
תשובה : אינני עונה על זה, אינני יכולה, אינני יכולה.

שאלה : האם לתרגם את השאלה ?
תשובה : הבנתי, אבל אין לזה שייכות אליי, מאז שאינני מעונינת בזה אין לזה שום
שייכות אליי, כך שאם... סליחה.

שאלה : מה הי' התשובה לשאלה האחרונה ?
תשובה : לא, אין תשובה אין שאלה, וזהו, ואל תשאל אודות זה .

שאלה : את לא רוצה לענות השאלה הזאת ?
תשובה : לא, אמרתי לך שהנני חוץ מזה, ואמרתי לאחותי אינני קיימת בזה,

שאלה : מה את מתכוונת בזה שאת לא קיימת בכל הסיפור?
תשובה : אודות הספרי.

שאלה : מה את מתכוונת ?
תשובה : מה אתה מתכוון? אמרתי לאחותי אינני בחיים, אחותי הצעירה נפטרה במחנה
השמדה, כך אני נפטרה בשאלה הזאת, וזה הכל.

שאלה : בקשר לספרי?
תשובה : כן, וסגרתי את הטלפון, ותעשי מה שאת רוצה וזה מה שאמרתי לה, וזהו מה
שהנני חוזרת גם לך.

שאלה : אז אמרת לאחותך שאין לך שום התענינות בספרי, האם זה נכון ?
תשובה : זה נכון, אל תשאל יותר שאלות.

שאלה : האם את היית מודעת שבמרתף של 770 היתה בעי' עם עכברים ?
תשובה : לא שלטתי עליהם.

שאלה : אבל ידעת שהם היו שם, לא ?
תשובה : אפשר, אינני יודעת.

שאלה : האם שמעת פעם ממישהו שיש עכברים במרתף ?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : יכול להיות ששמעת, אבל את פשוט לא זוכרת ?
תשובה : לא, אינני חושבת.

שאלה : האם היית מודעת שיש שרצים במרתף ?
תשובה : יש שרצים בכל סביבות העיר.

שאלה : כן, אבל האם ידעת במיוחד שיש בעי' עם שרצים ב-770?
תשובה : זה הרבה זמן שלא טיפחו, את הספרי, ומאוד הי' שייך הכל, הכל שם ולמצוא אותם.

שאלה : איך נודע לך שבארי ג. לקח ספרים מהספרי' ?
תשובה : כמה מהבחורים הבחינו בזה, בחורי ישיבה.

שאלה : מה שמונתם ?
תשובה : אינני יודעת השמות.

שאלה : איך זה הובא לידיעתך ?
תשובה : ה. סיפר לי.

שאלה : ואיך הגבת למר ה. כשסיפר לך בנוגע לספרים שלוקחו מהספרי' ?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : מה אמר מר ה. כשסיפר לך שספרים נלקחים מהספרי' ?
תשובה : פשוט שספרים נלקחים מהספרי', וזה הכל.

שאלה : ולא סיפר לך מי לקח את הספרים ?
תשובה : הוא אמר.

שאלה : הוא אמר שבארי לקח ספרים ?
תשובה : כן.

שאלה : והאם הוא שאל אותך אם זה בסדר לקחת ספרים?
תשובה : אינני זוכרת מה שאמרת, אני באמת לא זוכרת.

שאלה : מה הוא אמר לך על זה שלקחו ספרים?
תשובה : הוא אמר שבארי לקח ספרים.

שאלה : והאם הוא שאל אותך אם זה בסדר?
תשובה : לא, זה הי' מאוד קצר, ולא שאל שום דבר.

שאלה : כמה זמן הי' השיחה הזאת, פחות מדקה?
תשובה : לא הסתכלתי על הזמן.

שאלה : האם את זוכרת מה אמרת למר ה. ?
תשובה : אינני זוכרת, זה הי' מאוד קצר, הייתי מופתעת.

שאלה : האם את יודעת למה מר ה. סיפר לך שלקחו ספרים?
תשובה : היות והוא הסתובב שם , הוא תמיד מסתובב סביב ה-770, תמיד.

שאלה : האם מר ה. אמר לך למה הוא סיפר לך שבארי לקח ספרים?
תשובה : לא, הוא לא אמר לי.

שאלה : את לא גרת ב-770 נכון?
תשובה : לא, אני גרה כאן.

שאלה : את גרה ב-1304 פרעזידנעט סטריט?
תשובה : כן.

שאלה : האם את אמרת למר ה. ללכת לדבר עם משהו אחר, בנוגע הספרים?
תשובה : לא, אינני זוכרת אומרת לו משהו, אינני זוכרת, אני באמת לא זוכרת.

שאלה : האם הצטערת כשאמר מר ה. שבארי לקח ספרים מהספרי ?
תשובה : אינני יכולה להיזכר, באמת.

והמתרגם חזר על השאלה, והיא ענתה :]

תשובה : הופתעתי

שאלה : האם הצטערת?
תשובה : לא בדקתי את הדופק, אינני יכולה לומר לך.

שאלה : האם סיפרת לבעלך על זה?
תשובה : אינני זוכרת, באמת אינני יכולה להיזכר.

שאלה : את היית קרובה לאמך, נכון?
תשובה : כן.

שאלה : מוצג הנאשם, זה בכתב ידה, לא?
תשובה : כן.

שאלה : אז עכשיו שהמתרגם הקריא לך את זה, אני רוצה לדעת אם הי' לך איזה שיחה...
תשובה : אף פעם.

שאלה : בבקשה תני לי לגמור את השאלה?
תשובה : אני אומרת לך אף פעם.

שאלה : אני מאמין לך, אבל אני חייב בכונה לגמור את השאלה: האם הי' לך אי פעם שיחה עם אמך אודות מוצג זה?
תשובה : אף פעם, אני אומרת לך אותו דבר אף פעם.

שאלה : איזה שנה עזבתם את ריגא, את ובעליך, לברלין?
תשובה : אני מאמינה בעשרים ותשע, או עשרים ושמונה, אינני זוכרת, 1928.

שאלה : האם בעלך עבד כשגרתם בברלין?
תשובה : לא, הוא הי' סטונדט.

שאלה : איפה השגתם כסף לחיות כשהייתם בברלין?
תשובה : זה אינני יכולה לענות, זה הכל.

שאלה : האם קיבלת כסף מאביך כשהיית בריגא?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : האם את יודעת מאיפא השגת כסף, ואת לא רוצה להגיד?
תשובה : אני לא זוכרת באמת.

שאלה : אין לך שום זיכרון איך קיבלתם כסף לחיות בברלין ?
תשובה : אינני זוכרת, לא.

שאלה : באיזה שנה עברתם לפאריז?
תשובה : אני לא זוכרת.

שאלה : בערך?
תשובה : בערך אחרי שהיטלר הגיע, אינני זוכרת.

שאלה : 1933-34 ?
תשובה : אינני יכולה, אחת ושלושים, שתיים ושלושים, לא מאוחר, קודם אינני זוכרת, לא יודעת, הי' כזה פאניקה.

שאלה : אז בעלך הי' סטונדט בברלין לפני שעברתם לפאריז?
תשובה : בברלין, כן.

שאלה : מה הוא למד בברלין?
תשובה : פילוספי' טבעית, פילוספי' טבעית, אתה עוד אתה צריך לדעת.

שאלה : פילוספי' טבעית?

תשובה : כן.

שאלה : וגם את היית סטונדט בברלין?
תשובה : מתמתיקה.

שאלה : והייתם שניכם סטונדטים מלאים?
תשובה : נראה לי ככה, אינני זוכרת.

שאלה : ואת לא זוכרת אחד משניכם, אם הי' לו איזה עבודה מיוחדת?
תשובה : בברלין, לא.

שאלה : האם ידוע לך אם לאביך הי' איזה חסיד כשהיית בברלין, בכלל חסידים?
תשובה : אה.. חסידים אני לא יודעת.

שאלה : אף פעם לא פגשת כאלו חסידים?
תשובה : בברלין?

שאלה : כן!
תשובה : פגשתי את הרב סולובייצ'יק, הוא הי' באונברסיטה, בנו, אם הנך מכיר אותו .

שאלה : הוא הי' סטונדט?
תשובה : שאלת אותי על ר' סולובייצ'יק?

שאלה : כן !
תשובה : אתה צריך אינפורמצ'י עליו?

שאלה : יש סיבות לזה, אני לא אשאל אותך הרבה רק כמה שאלות.
תשובה : כן, הוא הי' סטונדט.

שאלה : האם הוא הי' אחד מהחסידים של אביך?
תשובה : אני לא יודעת, הוא הי' מאוד מאוד מכבד את אבי, זה בטוח, מאוד מאוד עם הרבה דרך ארץ עם הרבה כבוד, אבל איזה שייכות יש לזה.

שאלה : האם את יודעת אם אחד מהחסידים של אביך נתנו לך או לבעלך כסף כשהייתם בברלין?
תשובה : אני לא עונה, זה הכל.

שאלה : האם זה משום שאת לא יודעת את התשובה לשאלה?
תשובה : אני לא עונה, זה הכל.

שאלה : מה עשית כשעברת לפאריז?
תשובה : עבדתי קצת.

שאלה : האם את זוכרת מה בעלך עשה שם?
תשובה : הוא גם עבד.

שאלה : האם גם את למדת שם?
תשובה : כן, ודאי.

שאלה : והאם את זוכרת מאיפה השגת כסף לחיות כשהיית בפאריז?
תשובה : תוציא אותי מהכסף בבקשה, ואני לא הולכת לענות על זה.

שאלה : מרת ש. את לא רוצה לענות על השאלה שלי?
תשובה : אני לא רוצה.

שאלה : אבל את יודעת את התשובה את לא רוצה לענות?
תשובה : אני לא יודעת, אינני יכולה לזכור כל צעד בחיי, נסעתי כי, הייתי באיטליה, הייתי באנגליה, הייתי בפארגו, בצ'סולובקי, והייתי בפולין, אינני יכולה להגיד לך כל דקה מחיי.

שאלה : את היית סטודנטית מלאה בפאריז?
תשובה : כמעט.

שאלה : והאם בעלך הי' סטודנט מלא?
תשובה : כמעט.

שאלה : אחרי שנודע לך שבארי לקח כמה ספרים מ-770, האם פעם דיברת על זה עם בעלך?
תשובה : בעלי הוא מאוד עסוק.

שאלה : אני יודע...
תשובה : הוא מאוד מאוד עסוק הוא מגיע מאוחר בלילה הביתה והוא עוזב מאוד מקודם בבוקר ולא הי' לי יותר מדי מזל [לדבר איתו]

שאלה : חוץ ממר ה. האם דיברת על זה שבארי לקח את הספרים עם מישהו אחר?
תשובה : אני לא חושבת.

שאלה : האם את יודעת איך נודע לבעלך שבארי לקח את הספרים?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : כל כמה זמן את מסוגלת לעזוב את הבית?
תשובה : עכשיו?

שאלה : כן.
תשובה : אני הולכת עכשיו כמה פעמים בצהריים לכמה שעות.

שאלה : את הולכת לקניות כמה פעמים בשבוע?
תשובה : לא לאחרונה, אינני יכולה.

שאלה : לאן את הולכת כשאת יוצאת?
תשובה : הנני רק מסתובבת.

שאלה : יש לך נהג פרטי?

תשובה : כן.

שאלה : והוא לוקח אותך לסיבוב במכונית?
תשובה : כן.

שאלה : א ת רוצה להגיד שאת יוצאת איתו רק 3-4 פעמים בשבוע?
תשובה : כן.

שאלה : עד איזה מרחק אתם נוסעים?
תשובה : ללוג איילנד, המפסדת.

שאלה : את לא היית בבית רפואה לאחרונה?
תשובה : כן, כמה פעמים.

שאלה : מתי הי' הפעם האחרונה לערך?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : יותר משנה?
תשובה : לא.

שאלה : האם את יודעת מי הבעל הבית ב-1304 פערזידנט סט. ?
תשובה : מרכז.

שאלה : מה עם הבית סמוך ל-770, את יודעת מי הבעל הבית?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : כשהנהג מוציא אותך לסיבוב, למי שייך הרכב? זה מכונית שלך?
תשובה : כן.

שאלה : הרישום הוא על שמך?
תשובה : כך נדמה לי, יש לי רשיון נהיגה.

שאלה : האם את נוהגת אי פעם לבד?
תשובה : לא לאחרונה.

שאלה : עכשיו מרת ש. נגענו בנושא הזה מאוד בקלות, אבל אני רוצה לדעת מהו הרקע החינוכי שלך?
תשובה : לא הי' לי חינוך, אתה רואה אני לא יכולה לדבר אפילו אנגלית.

שאלה : את מדברת אנגלית מאוד טוב.
תשובה : לא הי' לי חינוך.

שאלה : האם ידוע לך אם יש לך ולבעלך חוזה שכירות על הבית?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : את לא יודעת אם את משלמת דמי שכירות בשביל הבית? או משהו כזה?

תשובה : אינני יודעת.

שאלה : האם אחותך חנה ביקרה אותך כשגרת בפאריז?
תשובה : לא.

שאלה : האם היא ביקרה אותך בברלין?
תשובה : בברלין כן, אינני זוכרת בדיוק, אבל היא הייתה שם.

שאלה : האם היית מאוד קרובה אלי' בברלין?
תשובה : כן.

שאלה : מתי הי' פעם הראשונה שדיברת עם מר לואין ומר שוסטאק בנוגע למשפט הזה?
תשובה : אינני זוכרת.

שאלה : האם הי' זה יותר מלפני חודשי?
תשובה : הזמן עף בכזה מהירות, איני זוכרת.

שאלה : את דיברת לאחרונה עם מר לואין בנוגע למשפט זה?
תשובה : כן, פה, שש אנשים היו פה.

שאלה : כמה זמן הם היו פה, לפני שהתחלת החקירה הבוקר?
תשובה : לא הסתכלתי על השעון.

שאלה : האם תגידי יותר מלפני שעתיים?
תשובה : לפני ? אינני יודעת, אינני חושבת.

שאלה : האם שוחחת על עדותיך עם מי שהוא חוץ ממר לואין ומר שוסטאק?
תשובה : לא.

שאלה : האם אמרת פעם למר לואין שאת לא רוצה לצאת מהבית כדי לבא לחקירה?
תשובה : אינני זוכרת, אינני יכולה לצאת מהבית, היות ואני לא יכולה ללכת.

שאלה : האם יש לבעלך ספרים בבית זה?
תשובה : יש לו כמה ספרים , בודאי יש לו כמה ספרים.

שאלה : האם יש ספרי' בבית זה?
תשובה : יש ספרי', קטנה, זה ספרי' פרטית.

שאלה : זה שייך לבעלך?
תשובה : אני לא יודעת, זה ספרי'.

שאלה : את יודעת למי זה שייך?
תשובה : אני לא יודעת, אני לא ספרתי את הפרוטות.

שאלה : האם את יודעת אם בעלך שומר ספרים במקום אחר?
תשובה : לא, אינני יודעת.

שאלה : האם אביך הזכיר לך אי פעם את נושא הספרים?
תשובה : אף פעם.

שאלה : האם חל. הזכיר לך את נושא הספרים?
תשובה : אולי כמה פעמים, אינני זוכרת.

שאלה : האם את יודעת למי שייך הכתבים שנמצאים ב-770 ?
תשובה : אינני יודעת.

שאלה : את חושבת שאמך ידעה?
[כאן היתה התנגדות, כנראה מהעוד שלנו]

שאלה : בעלך נמצא בשבת בבית הסמוך ל-770, נכון?
תשובה : כן.

שאלה : ויש לו ספרים שם?
תשובה : ודאי, ישנם שם ספרים.

שאלה : אלו הספרים שלו?
תשובה : אינני יודעת זה ספרי.

שאלה : יש שם עוד ספרי ?
תשובה : כן.

שאלה : ועל הספרי הזאת את גם לא יודעת למי זה שייך ?
תשובה : אני לא יודעת, אינני מתעניינת בכל הדבר הזה, על הספרי.

שאלה : מרת ש. כל כמה זמן היית מדברת עם אחותך לפני יוני 1985?
תשובה : דיברנו לעיתים קרובות, בערך פעמיים, דברים של הבית, סתם דברים.

שאלה : דיברת לפחות פעמיים ביום?
תשובה : כן.

שאלה : וזה הי' בטלפון?
תשובה : כן, בטלפון.

שאלה : ופגשת אותה כמה פעמים בשבוע?
תשובה : או לא, היות והיא לא יצאה החוצה, דיברנו אבל היא לא היתה יוצאת, היא אהבה להישאר הביתה.

שאלה : כל כמה זמן פגשת אותה?
תשובה : פעם בחודש, פעם בשלוש שבועות, פעם בשש שבועות, אינני זוכרת.

שאלה : האם את יודעת שהיא נפצעה באוגוסט השנה?
תשובה : כן.

שאלה : רק שתי שאלות מרת ש. שכחתי לשאול אותך אולי מתוך צניעות, בת כמה את?
תשובה : אמרתי לך 84.

שאלה : והשאלה השני רציתי לשאול אותך אחרי השיחה שלנו, לפי מחשבתך, הספרים שאביך השתמש בחדר לימוד שלו, ובמרתף של 770, האם זה הי' שייך לאבא שלך או לחסידים?
תשובה : זה שייך לחסידים, היות ואבי שייך לחסידים.

שאלה : האם אביך אמר פעם שהספרי' שייכת לחסידים?
תשובה : אבי אף פעם דיבר איתי על הספרי'.

שאלה : הוא אף פעם לא אמר את זה בכלל?
תשובה : לא.

שאלה : אבל את יודעת מכל זה, את ידעת על אביך...
תשובה : אני הכרתי את אבי וידעתי את ההלך רוח, וזה בהחלט שייך לאבי ולחסידים.

שאלה : מההיכרות עם אביך והמידע שהי' לך בקשר לאביך האם הספרי' השתייכה לחסידים?
תשובה : כן.

* * *

מסגרת:

שיחת ה' טבת ה'תשמ"ז

א. ידוע פתגם והוראת כ"ק אדמו"ר הזקן (ובתוספת ביאור – ע"י אדמו"ר האמצעי, שנתמנה ע"י אדמו"ר הזקן למדריכם של צעירי החסידים) ש"צריכים לחיות עם הזמן", כלומר, לחיות עם פרשת השבוע והיום, היינו, חלק הפרשה השייך במיוחד ליום זה, כפי שנתגלה ונתפרסם ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁷⁵.

ועפ"ז, צריכים "לחיות" ביום זה – יום שלישי דפי ויגש – עם החלק דפרשת ויגש השייך ליום זה, משלישי עד רביעי, להתבונן בתוכן הפרשה ולמצוא את ההוראה השייכת ליום זה – שהרי "התורה היא נצחית"⁷⁶, הוראה (תורה מלשון הוראה⁷⁷) ניצחית, הוראה בחיים, "תורת חיים"⁷⁸, כאמור, "לחיות" עם הוראה זו.

ובהקדים – שישנו גם הענין הכללי דיום שלישי בשבוע (בכל הפרשיות), "יום שהוכפל בו כי טוב"⁷⁹, שישנו "טוב לשמים וטוב לבריות"⁸⁰, כלומר, לא רק שבמשך היום ישנם ב' הענינים ד"טוב לשמים וטוב לבריות", חלקו של היום באופן ד"טוב לשמים" וחלקו באופן ד"טוב לבריות", כי אם, שכל רגע ורגע, ובמילא, כל מעשה דיבור ומחשבה, הוא באופן ד"טוב לשמים וטוב לבריות" גם יחד, כדלקמן.

ב. חלק דפרשת השבוע השייך ליום זה, התחלתו – בדברי יוסף: "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כי האלקים"⁸¹.

ותוכן הדברים:

⁷⁵ סה"ש תשי"ב עמ' 29 ואילך (נעתק רקיצור ר"הינוח יוח"ר חשון).

⁷⁶ לשון אדמוה"ז בתניא רפ"ז. וראה רמב"ם הלכות יסוה"ת רפ"ט. הלי מעשה הקורבנות ספ"ב. הלי מלכים פ"א סה"ג. ובכ"מ.

⁷⁷ ראה רד"ק לתהילים יט, ח. גו"א ר"פ בראשית. זח"ג נג, ב.

⁷⁸ ראה אדר"ג ספ"ד. זח"ג שם.

⁷⁹ ראה פרש"י בראשית א, ז – מבי"ר פ"ד, ו.

⁸⁰ קידושין מ, א. וראה אוה"ת בראשית לג, ב. משפטים ס"ע א'קנז.

⁸¹ מה, ח.

למרות שבירידתו למצרים הי' יוסף במעמד ומצב בלתי רצוי, צער ועגמת נפש וכו' – הכריז יוסף שירידתו למצרים היא **שליחותו של האלקים**, "לא אתם שלחתם אותי הנה", כתוצאה ממעשה בני אדם, "כי האלקים".

וכוונת השליחות – לא כדי שישאר, ח"ו, במעמד ומצב בלתי רצוי, אלא **אדרבה** – וישימני לאב לפרעה ולאדון לכל ביתו ומושל בכל ארץ מצרים" (וכמ"ש גם בסיום וחותם השיעור דיום שלפניו – "וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה"⁸²), היינו, שעיי' יתוסף עוד יותר בעניני טוב.

ובהדגשה – שזוהי שליחות של האלקים, "כי האלקים" ("וישלחני אלקים לפניכם"), שם אלקים דוקא:

כתיב⁸³ "כי שמש ומגן הוי' אלקים", היינו, ששם אלקים הוא בבחינת מגן ונרתק לשם הוי', לבוש המעלים ומסתיר על שם הוי'⁸⁴. ועד ששם אלקים הוא שם מדת הגבורה והצמצום⁸⁵, מדת הדין (וקשור גם ענין של "משפט" – שהרי הדיינים נקראים בשם "אלקים"⁸⁶), דלא כשם הוי', מדת הרחמים⁸⁷.

שליחות זו היא אמנם (לא עיי' שם הוי', באופן של גילוי, ובמדת הרחמים, כי אם) עיי' **האלקים**, באופן של העלם והסתר, עד לענין של גבורה ודין, אבל, הכוונה הפנימית היא – **אותה כוונה** שבשליחות עיי' הוי', **ואדרבה**: מכיון ששליחות זו היא באופן של העלם והסתר כו', באופן של **ירידה**, הרי בהכרח לומר שהכוונה בזה היא – צורך עלי', היינו, שעיי' הירידה יתוסף עוד יותר בעלי', עד לעלי' **שבאין ערוך**.

ג. וההוראה מזה – בשייכות ליום זה – מובנת בפשטות:

כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב בלתי רצוי, הרי, גם לאחר היציאה ממעמד ומצב זה, צריך להכריז ולהסביר לאחרים (ועאכו"כ לעצמו) שאין זה באופן ד"נקרה נקרית"⁸⁸, ח"ו, או דבר שנעשה עיי' בני-אדם ("לא אתם שלחתם אותי הנה"), כי אם שליחותו של האלקים.

⁸² שם, ז.

⁸³ תהילים פד, יב

⁸⁴ שער היחוד והאמונה רפ"ד.

⁸⁵ ראה פרש"י בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים) – מב"ר פ"ב, טו. ובכ"מ שעהיוח"א שם.

⁸⁶ משפטים כא, ו ובפרש"י. וראה סהמ"צ להצ"צ קטז, א.

⁸⁷ ראה פרש"י בראשית א, א (ד"ה ברא אלקים) – מב"ר פ"ב, טו. ובכ"מ שעהיוח"א שם.

⁸⁸ ראה רמב"ם הלי' תעניות פ"א ה"ג.

ובמכ"ש וק"ו: אם הדברים אמורים בזמנו של יוסף, לפני מ"ת – הרי עאכו"כ שכן הוא לאחרי מ"ת, כאשר נתגלה שישראל ותורה הם מציאות אחת, ועי"ז – ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד⁸⁹, שכל מציאותו של היהודי היא – "שלוחו של אדם (העליון) כמותו"⁹⁰, ובמילא, בכל מקום ומצב שנמצא הרי זה בשליחותו של הקב"ה.

וכתורת הבעש"ט (שנתגלתה ונתפרסמה ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו⁹¹) על הפסוק⁹² "והלכת אל המקום אשר יבחר הוי' אלקיך לשכן שמו שם", שהליכתו של יהודי למקום מסויים ("והלכת אל המקום") היא בהשגחה פרטית (אשר יבחר הוי' אלקיך), כמ"ש⁹³ "מה' מצעדי גבר כוננו", והכוונה היא – "לשכן שמו שם", "לשכן" מלשון משכן ומקדש ("מקדש דאקרי משכן"⁹⁴), היינו, לעשות במקום זה משכן ומקדש לשבתו ית', "ושכנתי בתוכם"⁹⁵.

אמנם שליחות זו יכולה להיות בב' אופנים – "אשר יבחר) הוי' אלקיך" – ע"י הוי', באופן של גילוי, ומדת הרחמים, או ע"י אלקים, באופן של העלם והסתר, ומדת הדין.

והכוונה בשניהם – אחת היא – "לשכן שמו שם", גילוי אלקות, היינו, שגם השליחות ד"אלקים", עם היותה בלבוש המעלים ומסתיר כו' רואים בגלוי (שהרי בנוגע למעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר"⁹⁶), יש צורך בהוראה ברורה ומאירה, ע"י "תורה אור"⁹⁷) שהכוונה בזה היא שע"י יתוסף בגילוי אלקות.

ואדרבה: השליחות ד"אלקים" היא מבחינת האלקות **שלמעלה** מגילוי (הוי'), שלכן, בפועל ובגלוי נראה שזהו"ע של גבורה וצמצום כו', באופן של ירידה כו', אבל, הכוונה בזה היא – שע"י יהי **עילוי הכי גדול**, באופן **שבאין-ערוך**.

ונקודת הענין – שהמעמד ומצב הבלתי רצוי שהי' לפני"ז, שלא הי' אלא שליחותו של האלקים (כנ"ל), צריך להביא לעילוי גדול יותר, עד לעילוי שבאין ערוך.

⁸⁹ראה זח"ג עג, א.

⁹⁰ברכות לו, ב – במשנה. ושי"כ. וראה לקו"ת ויקרא א, ג. ובכ"מ.

⁹¹"היום יום" ח"י אלול. כשי"ט הוספות ס"ג. ושי"ג.

⁹²תבוא כו, ב.

⁹³תהלים לו, כג. וראה "היום יום" יו"ד תמוז.

⁹⁴עירובין ב, סע"א.

⁹⁵תרומה כב, ח.

⁹⁶אבות פ"א מי"ז.

⁹⁷משלי ו, כג.

ד. והנה כדי לדעת מהו הענין המיוחד שבו צריך להיות תוספת עילוי (כתוצאה מהמקדמה) **הענין המיוחד שבו צריך להיות תוספת עילוי**, כידוע⁹⁹ הסיפור שבהיות רבינו הזקן במאסר נכנסו אצלו פעם אחת רבו הרב המגיד עם הבעש"ט, ושאל אותם רבינו הזקן למה מגיע לו זה ומה תובעים ממנו? והשיבו לו, שנתחזק עליך הקטרוג על שאתה אומר דברי חסידות הרבה ובגילוי כו', ושאל אותם, ואם אצא מכאן האם הפסיק מלומר דברי חסידות? והשיבו לו, אדרבה, לכשתצא תאמר יותר.

כלומר, מהטענות שהיו נגדו, הבין (אלא שרצה לשמוע זאת גם מהמגיד והבעש"ט) את ההוראה בנוגע לעבודתו – שצריך להוסיף עוד יותר באמירת חסידות, באופן ש"יתפרנסו"¹⁰⁰, הבנה והשגה בחב"ד שבנפש.

ומזה מובן גם בענינו – שמהטענות שלהם, יש לימוד והוראה במה צריך להתבטא ההוספה והעילוי, כדלקמן.

ויש להוסיף שגם ענין זה מודגש בהמשך שיעור חומש היומי, עד לסיומו וחתמו, כדלקמן (ס"ז ואילך).

ה. ביאור הדברים :

הטענה היתה, כביכול שאגודת חסידי חב"ד אינה פעילה, כולל – שהספריי שבה נמצאים הספרים וכתבי דא"ח כו' אינה בשימוש עבור הפצת המעיינות חוצה, ובמילא, מתעוררת שאלה אם הם שייכים למקום זה, וכו' וכו'.

ולכאורה נשאלת השאלה :

היתכן שיש מקום לטענה כזו לאחר שפעלו **גדולות ונפלאות** בהפצת המעיינות חוצה, ובמיוחד – לאחר בוא נשיא דורנו למדינה זו, שהפיץ את המעיינות חוצה, עד כדי כך שגם הפצת התורה והיהדות בכללותה, החל מאל"ף בי"ת של יהדות, היא באופן שניכר שחדורה ומאוחדת עם ה"מעיינות" דפנמיות התורה, עד ל"מקור מים חיים", עצמות ומהות; היתכן שלאחרי כל זה יש מקום לטענה האמורה!?

⁹⁸ תהלים קי"ג, א. וראה "הינים יום" ח' ניסן

⁹⁹ בית רבי ח"א פט"ז בהערה

¹⁰⁰ תקו"ז ת"ו בסופו. וראה לקו"ש חכ"ד עמ' 156 הערה 35. וש"נ

ובפרט ע"פ עדותו של נשיא דורנו – "עמדו הכו כולכם"¹⁰¹, מכיון שלא נותר לנו כי אם "לצחצח את הכפתורים" ("צופוצן די קנעפלאך")¹⁰², היינו שכל פרטי העניינים (הלבושים, ועאכו"כ אברי הגוף וכחות הנפש) הם בשלימותם, כולל – גם הכפתורים, וצריכים רק **לצחצח** את הכפתורים.

[ובפרטיות יותר :

ענינו של כפתור – לחבר את שני צדדי הבגד, כלומר, גם לולי הכפתור הבגד הוא בשלימותו, וממלא את תפקידו להלביש ולהגן על האדם, אלא, ששני צדדי הבגד הם בפ"ע, הצד הימני בפ"ע והצד השמאלי בפ"ע, וע"י הכפתור – מתחברים ומתאחדים שני צדדי הבגד.

ובזה גופא – כמנהג ישראל שצד הימני הוא **על גבי** הצד השמאלי, היינו, שצד ימין **גובר** על צד שמאל, אבל, לא באופן שמבטלו, שכן, גם צד השמאלי הוא חלק מהבגד שמלביש ומגין על גוף האדם, אלא שפעולתו של צד השמאלי הוא ע"פ הסיוע וההתגברות דצד הימני. ונוסף לזה, מכיון שכל דבר שבעולם הוא גם מקבל וגם משפיע¹⁰³ – הרי גם הצד השמאלי מסייע לצד הימני, שזהו"ע דיתרון האור מן החושך¹⁰⁴.

ובנוגע לענייננו, הרי נשיא דורנו מעיד, כאמור, שכל העניינים הם בשלימותם, כולל גם הכפתורים, וכל מה שנותר לעשות אינו אלא צחצוח הכפתורים – וא"כ, כיצד יתכן שבמעמד ומצב זה יטענו על העדר הפעילות כו' בהפצת המעיינות חוצה?!

ולכן, הביאור היחידי שניתן למצא בתור סיבה שגרמה ("נשתלשלו מהן"¹⁰⁵) לטענות אלו, עד למצב המבהיל והספיקות כו' שנמצאו בו בתקופה האחרונה, הוא – **שליחותו של האלקים**, כדי שע"י יתוסף כמה פעמים ככה, עד להוספה **שלא בערך**, בהפצת המעיינות חוצה, כולל – כפי שחודרת בהפצת התורה והיהדות.

וההוראה מזה – בנוגע למעשה בפועל, אשר, ביחד עם גודל השמחה, שמחה שפורצת גדר¹⁰⁶, ביטול כל הגדרים דמדידה והגבלה, יש להוסיף בהענין שבו היתה

¹⁰¹ סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. אג"ק כ"ק אדמו"ר מהור"י"צ ח"ד ריש עמי רעט.

¹⁰² שיחת שמח"צ תרפ"ט

¹⁰³ ראה סידור (עם דא"ח) שער הת"ת (צז, ג ואילך)

¹⁰⁴ קהלת ב, יג. וראה ספר הערכים חב"ד ח"ב ערך אור ביחס לחושך ס"ח וש"נ.

¹⁰⁵ לשון אדמוה"י בתניא רפ"ג.

¹⁰⁶ ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

הטענה – הפצת המעיינות חוצה (כולל כפי שחודרת בהפצת התורה והיהדות) **ביתר שאת וביתר עוז**, עד להוספה **שבאין ערוך**.

ו. ויש לקשר ענין זה עם השבת דאזלינן מיניי, שבת השני של חנוכה (סיום וחזרת ימי החנוכה), ש"מיני מתברכין כולהו יומין"¹⁰⁷, ובמיוחד יום השלישי בשבוע, ביום הימים שהם "בתר שבתא"¹⁰⁸:

חנוכה¹⁰⁹ – קשור עם **נס השמן**¹¹⁰, וידוע¹¹¹ ש"שמן" קאי על רזין דרזין דאורייתא.

והדלקת נר חנוכה היא – "משתשקע החמה"¹¹², "על פתח ביתו מבחוץ", היינו, שגם לאחר שקיעת החמה ("שמש הוי"), במצב של חושך והעלם, צריכים להאיר (לא רק בביתו, אלא גם) "על פתח ביתו מבחוץ".

ויתירה מזה – "עד דכליא רגלא דתרמודאיי", "תרמוד אותיות מורדת"¹¹³, מרידה באלקות ח"ו, היינו שפעולת נר חנוכה היא – **לבטל ולכלות** את ענין המרידה באלקות¹¹⁴, כולל אפילו "רגלא דתרמודאיי", הדרגה הכי תחתונה (רגל) דמרידה באלקות, אשר, עייז נעשה עלי גדולה ביותר, עד לעלי שלא בערך.

וכל זה – באופן ד"מוסיף והולך"¹¹⁵ מיום ליום, כ"מהדרין מן המהדרין" (שנעשה "מנהג פשוט" דכאו"א מישראל).

וכאמור משבת השני דחנוכה – "מתברכין כולהו יומין", ובמיוחד יום השלישי ("בתר דשבתא"), **יום זה** – שיתוסף ביתר שאת וביתר עוז ("מוסיף והולך") בהפצת המעיינות חוצה, שזהו התוכן דימי חנוכה, כאמור, שה"שמן" יאיר "על פתח ביתו מבחוץ", "עד דכליא רגלא דתרמודאיי", "חוץ" שאין חוצה הימנו.

והדגשה נוספת בזה – בקשר ליום השלישי שהוכפל בו כי טוב, "טוב לשמים וטוב לבריות":

¹⁰⁷ זח"ב סג, ב. שם פח, א.

¹⁰⁸ פסחים קו, סע"א. וראה רמב"ם הל' שבת פכ"ט ה"ד. שו"ע אדמוה"ז סרפ"ה ס"ה. סרצ"ט ס"ח.

¹⁰⁹ ראה גם קונטרס משיחות ש"פ וישב, א' דחנוכה ס"ו ואילך.

¹¹⁰ שבת כא, ב ובפרש"י.

¹¹¹ לקו"ת שה"ש ב, ד ואילך. כד, ד ואילך. ובארוכה אמ"ב שער הק"ש פנ"ד ואילך.

¹¹² שבת שם.

¹¹³ עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא (קח, א). קה"י ערך תרמוד.

¹¹⁴ ראה בארוכה ד"ה מצותה משתשקע החמה תשל"ח (נדפס בקונטרס חנוכה תשמ"ז).

¹¹⁵ רמ"א או"ח הל' חנוכה סתרע"א ס"ב.

החילוק ד"שמים" ו"בריות" בתורה הוא – ש"שמים" קאי על ה"מעיינות" דפנמיות התורה, ו"בריות" קאי על הענינים דגליא שבתורה, ובכללות – הפצת התורה והיהדות, ע"י תורה תפילה וגמ"ח.

וביום השלישי ישנם ב' הענינים ד"טוב לשמים וטוב לבריות" גם יחד, וכאמור, בכל רגע ובכל פעולה – היינו, שהמעיינות דפנמיות התורה ("טוב לשמים") חודרים בכל פרטי הענינים דהפצת התורה והיהדות ("טוב לבריות"), עד שניכר בגלוי בכל ענין וענין שחודר בהמעיינות דפנמיות התורה.

ז. האמור לעיל אודות תוכן הענין שבו צריך להתוסף ע"י השליחות דאלקים (בהתחלת שיעור החומש היומי) – מודגש גם בהמשך תוכן שיעור חומש היומי, עד לסיומו וחותרו:

בהמשך שיעור חומש היומי, מסופר, אודות הדברים שביקש יוסף למסור ליעקב אביו – "כה אמר בנך יוסף שמני אלקים לאדון לכל מצרים"¹¹⁶, וכן עשו, "ויגידו לו לאמר עוד יוסף חי וכי הוא מושל בכל ארץ מצרים"¹¹⁷, "וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דיבר אליהם וירא את העגלות גוי"¹¹⁸, עד לסיום וחותרו השיעור – "ותחי רוח יעקב אביהם".

ויש לומר, שבפסוקים אלו מרומזות כללות עבודתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – ששמו (הראשון) "יוסף", יוסף שבדורנו – בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, כדלקמן.

ח. ובהקדמה:

מבואר בדרושי חסידות (ובמיוחד – בדרושים על הפרשיות דימים ושבועות אלה)¹¹⁹ אודות החידוש דעבודת יוסף לגבי עבודת האבות (ועאכו"כ השבטים) – שהאבות היו במצב של התבודדות מעניני העולם, רועי צאן, כדי שעניני העולם לא יפריעו לדביקותם באלקות בתכלית ("האבות הן הן המרכבה"¹²⁰), ואילו יוסף, אף שהתחלת עבודתו היתה גם באופן ש"הי רועה את אחיו בצאן"¹²¹, הרי זה רק הכנה לחידוש העיקרי בעבודתו – שגם בהיות עסוק בעניני העולם, "ויבא הביתה לעשות מלאכתו"¹²², מלאכה הקשורה עם "מצרים", החל מהמצרים וגבולים דקדושה, ו"נשתלשלו מהן"

¹¹⁶ מה, ט

¹¹⁷ שם, כו.

¹¹⁸ שם, כז.

¹¹⁹ ראה תנו"ח ס"פ ויחי (קא, ד ואילך). סהמ"צ להצ"צ פא, א. סה"מ תרכ"ט עמ' רנח ואילך. המשך תרס"ו עמ' שטו. סה"מ תרפ"ח עמ' כג ואילך.

¹²⁰ ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו. וראה תניא פכ"ג, רפ"ד.

¹²¹ וישב לו, ב.

¹²² שם לט, יא

מיצרים וגבולים דעולם, עד למיצרים וגבולים דמצרים כפשוטו – גם במעמד ומצב
כזה נמצא בתכלית הביטול והדביקות עם אלקות.

ועי"ז נתגלה תכלית השלימות דיעקב, "אלה תולדות יעקב – יוסף"¹²³, תכלית
השלימות דג' האבות, "בחיר שבאבות"¹²⁴, השלישי והמשולש כו'.

וזהו תוכן הדברים ששלח יוסף להודיע ליעקב אביו – "כה אמר בנך יוסף שמני
אלקים לאדון לכל מצרים":

אע"פ שנמצא במצרים – הרי, לא זו בלבד שהיותו במצרים לא גרע מאומה, ח"ו,
בתכלית הדביקות לאלקות, היינו, שגם במצרים הוא במעמד ומצב ד"בנך יוסף", "עוד
יוסף חי", אלא יתירה מזה – "שמני אלקים לאדון לכל מצרים", "וכי הוא מושל בכל
ארץ מצרים", היינו, שפועל ומשפיע על כל ארץ מצרים, עד כדי כך, ש"בלעדך לא
ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים"¹²⁵.

ט. וככל הדברים האלה – בחידושו של "יוסף" שבדורנו בעבודה דהפצת התורה
והיהדות והפצת המעיינות חוצה:

"יוסף" שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – פתח וסלל את הדרך לכל
תלמידיו ושלוחיו ההולכים בדרכיו, שיוכלו לעסוק בהפצת התורה והיהדות והפצת
המעיינות חוצה בכל מקום ומצב כו', גם ב"מצרים", חוצה שאין חוצה הימנו,

ובאופן שלא זו בלבד שהיותם במקום ה"חוצה" (מצרים) לא יגרע מאומה
מדביקותם באלקות, אלא **אדרבה** – שפועלים ומשפיעים בכל ארץ מצרים, "לכוף את
כל באי עולם לקבל מצוות שנצטוו בני נח . . מפני שצוה בהם הקב"ה בתורה והודיענו
ע"י משה רבינו כו"¹²⁶.

ויש להוסיף בזה – ע"פ הדיוק "העגלות אשר שלח יוסף", "ולא נאמר אשר שלח
פרעה"¹²⁷:

מכיון שנמצאים בזמן הגלות, יש קס"ד (ועד כדי כך שרש"י צריך לשלול זה
בפירושו על התורה, "פשוטו של מקרא"¹²⁸) ד"אשר שלח פרעה", אלא, שהתורה

¹²³ ראה ביאורה"ז (לאדהאמ"צ) כט, ג ואילך. להצ"צ עמ' קסח ואילך. אוה"ת ויחי שפה, ב ואילך. ועוד

¹²⁴ שער הפסוקים תולדות כז, כה. וראה ב"ר פע"ו, א. זח"א קיט, ב. קמז, ב.

¹²⁵ מקץ מא, מד

¹²⁶ רמב"ם הלי מלכים ספ"ח.

¹²⁷ פרש"י עה"פ.

¹²⁸ ראה פרש"י בראשית ג, ח. שם, כד. ועוד.

קובעת באופן גלוי לעיל כל שענין זה "שלח יוסף", עד כדי כך, שאומות העולם עצמם מכריזים ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו!"

י. ועוד ענין בזה – בתוכן ד"וירא את העגלות", כפירוש רש"י (פשוטו של מקרא) "סימן מסר להם במה הי' עוסק כשפירש ממנו, בפרשת עגלה ערופה":

התוכן דפרשת עגלה ערופה הוא – "כי¹²⁹ ימצא חלל באדמה . . ונפל בשדה לא נודע מי הכהו ויצאו זקניך ושופטיך (סנהדרין גדולה¹³⁰) ומדדו את הערים אשר סביבות החלל והי' העיר הקרובה וגו'".

והטעם בפשטות שבדבר – כדי שיתפרסם המאורע שהי' "חלל . . נפל בשדה", אשר, עי"ז יהי' נקל יותר למצוא את ההורג כו', ועוד וגם זה עיקר – כדי ש"ישמעו ויראו גו"¹³¹, היינו, לשלול מלכתחילה את האפשרות ד"חלל בשדה".

וביאור הענין – בעבודת ה' :

"שדה" – קשורה עם עשו "עשו . . איש שדה"¹³², שמתנכל לאותם יהודים אשר, מסיבות שונות ומשונות נמצאים לעת עתה ב"שדה", לנתקם, ח"ו, מהחיות שלהם, היינו, שתמורת הענין ד"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום"¹³³ – יהיו במצב ד"חלל . . בשדה", רחמנא ליצלן, או להחליש עכ"פ את הענין ד"ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".

[ולהעיר: לאמיתתו של דבר, הרי כאו"א מישראל אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות (כדברי אדמו"ר הזקן¹³⁴), וכפס"ד הרמב"ם¹³⁵ שכל יהודי "רוצה להיות מישראל . . לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות", ועד כדי כך, שגם כאשר "תקפו יצר הרע" ויש צורך לכופו שיאמר (בדבור בלבד) "רוצה אני", הרי זה "לרצונו", מכיון שהדיבור בעולם הזה הגשמי הוא בהתאם לרצונו האמיתי והפנימי; הצורך הוא, איפא, שרצונו האמיתי והפנימי יומשך ויתגלה גם ברצון הגלוי, עד להנהגה במעשה בפועל].

וזוהי שליחותו של יוסף, נשיא דורנו – "העגלות אשר שלח יוסף" – לשלול מכל וכל את המציאות ד"חלל . . בשדה", שכן עי"י מילוי השליחות דנשיא דורנו בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, להאיר "על פיתח ביתו מבחוץ", כולל גם "שדה", עד לחוץ שאין חוץ הימנו – עושים גם מה"שדה", "בית", בית מושב לאדם

¹²⁹ שופטים כא, א ואילך.

¹³⁰ פרש"י שם, ב.

¹³¹ לשון הכתוב – שם יז, ג. יט, כ. ועוד.

¹³² תולדות כה, כז.

¹³³ ואתחנן ד, ד.

¹³⁴ "היום יום" כ"ה תמוז. ובכ"מ.

¹³⁵ הלכות גירושין ספ"ב.

העליון, עד שגם ה"שדה" נעשה מקום ראוי לגילוי והשראת השכינה – דירה לו ית' בתחתונים¹³⁶, דירה לעצמותו ית', בדוגמת דירת האדם שמתגלה בה בכל עצמותו¹³⁷.

יא. ועי"ז – "ותחי רוח יעקב אביהם":

איתא בגמרא¹³⁸: יעקב אבינו לא מת", והקשה בגמרא, "וכי בכדי ספדו ספדנייא וחנטו חנטייא וקברו קברייא"? ומתרץ, "מקרא אני דורש, שנאמר¹³⁹ ואתה אל תירא עבדי יעקב. . כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים".

כלומר, הענין ד"ותחי רוח יעקב אביהם" תלוי "בזרעו", כאו"א מאיתנו, בתוך כלל ישראל, שכאשר "זרעו בחיים", חיים כפשוטם בעולם הזה הגשמי, חיים אמיתיים (ואתם הדבקים בה' אלקיכם (שעי"ז) חיים כולכם היום"), ע"י הדביקות בתורה, "תורת חיים", ומצוותי עליהם נאמר¹⁴⁰ "וחי בהם" – אזי "אף הוא בחיים", באופן ד"ותחי רוח יעקב אביהם".

יב. ההוראה מכל האמור לעיל בנוגע לפועל – "לחיות עם הזמן":

יש להשתדל למלא ולהשלים (לא רק מלשון תשלומין, אלא גם מלשון שלימות¹⁴¹) את הכוונה הפנימית בשליחותו של האלקים, שהיתה לפי שעה באופן של העלם והסתר כו' – כדי שמתוך שמחה וטוב לבב יוסיפו ביתר שאת וביתר עוז בעבודתו של "יוסף", כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה, עד לחוצה שאין חוצה הימנו.

ובפרטיות – הן בנוגע לבני ישראל, "העגלות אשר שלח יוסף", שלילת הענין ד"חלל. . בשדה", והן בנוגע לאומות העולם, כאמור, שבכל עניני יהדות, תורה ומצוותי, נעשה יהודי "מושל בכל ארץ מצרים", עד ש"בלעדך לא ירים איש את ידו ואת רגלו", כולל ובמיוחד – בנוגע לקיום המצוות שנצטוו בני נח.

וכאמור, "מה זרעו בחיים אך הוא בחיים" – "עוד יוסף חי", "ותחי רוח יעקב אביהם" ("אלה תולדות יעקב יוסף").

¹³⁶ ראה תנחומא נשא טז. במדב"ר פי"ג, ו. ועוד. תניא פל"ו. ובכ"מ.

¹³⁷ אוה"ת בלק עמ' תתקצז. המשך תרס"ו ס"ג ג. ועוד.

¹³⁸ תענית ה, ב

¹³⁹ ירמ"ל, י.

¹⁴⁰ אחרי יח, ה

¹⁴¹ ראה לקו"ת פי' ראה ל, רע"ג. ובכ"מ.

ובאותיות פשוטות בנוגע למעשה בפועל – שכאו"א יעשה מד' אמותיו וביתו הפרטי, בית תורה ובית תפילה ובית גמ"ח, ובאופן נעלה יותר ממה שעשה עד עתה, עד ש"תורת אמת" תעיד שבית זה הוא "בית גדול", ש"מגדלין בו תורה ומגדלין בו תפילה"¹⁴², "ומגדלין בו גמ"ח (כללות המצוות)¹⁴³, כולל – "כל מעשיך יהיו לשם שמים"¹⁴⁴ ו"בכל דרכיך דעה"¹⁴⁵, ע"ד ובדוגמת בית המקדש, "מקדש מעט"¹⁴⁶, שממנו אורה יוצאה לעולם¹⁴⁷, עד שהעולם כולו נעשה דירה לו ית' (כמדובר כמ"פ בארוכה).

ומובן, שכל האמור לעיל שייך לכאו"א מישראל – שהרי כאו"א מישראל הוא שלוחו של האדם העליון כמותו, לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ובדואי שמצליחים במילוי השליחות – שכיון ששלוחו של אדם כמותו, נמצא, שיש לו את כל הכח דעצמות ומהות למלא שליחות זו, ובתכלית השלימות, בהתאם לתכלית השלימות דעצמות ומהות.

ומה טוב – להתחיל בכל זה תיכף ומיד, ביום שהוכפל בו כי טוב – ע"י הוספה בענין הצדקה ("טוב לשמים וטוב לבריות" גם יחד) הן צדקה כפשוטה (בממון), והן (במכ"ש וק"ו) צדקה רוחנית, כולל – פרסום והפצת הדברים האמורים בכל מקום ומקום לכאו"א מישראל, שיעסקו בכל הענינים האמורים, ובאופן דמוסיף והולך ואור, בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים.

ג. ויה"ר שכל ענינים אלו ימהרו עוד יותר את הענין ד"עוד יוסף חי", "ותחי רוח יעקב אביהם" – כפשוטו ממש, כי יקויים היעוד¹⁴⁸ "הקיצו ורננו שוכני עפר", ויעקב ויוסף בתוכם, ויוסף של דורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, בתוכם.

ובפשטות – גאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, גאולה שלימה, שאין אחרי' גלות¹⁴⁹,

"בנערינו ובזקנינו גוי' בבנינו ובבנותינו"¹⁵⁰, שלימות העם, ובאופן ד"קהל גדול ישבו הנה"¹⁵¹,

¹⁴² מ"ב כה, ט. מגילה כז, רע"א.

¹⁴³ ראה תו"א וישב כט, ג לקו"ת פי' ראה כג, ג. תצא לט, א. ובכ"מ.

¹⁴⁴ אבות פ"ב מ"ב. וראה רמב"ם הל' דיעות ספ"ג.

¹⁴⁵ משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם. שו"ע אדמוה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

¹⁴⁶ יחזקאל יא, טז. מגילה כא, ט.

¹⁴⁷ ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה. שהש"ר פ"ד, ד (ו).

¹⁴⁸ ישע"י כו, יט.

¹⁴⁹ מכילתא בשלח טו, א. הובא בתוד"ה ה"ג ונאמר – פסחים קטז, ב.

¹⁵⁰ בא י, ט.

ביחד עם הגדלות בכל עניני תורה ומצוותי, שלימות התורה, הן הגדלות ד"תלמוד" והן הגדלות ד"מעשה", שזהו תוכן הענין ד"ויגש אליו יהודה"¹⁵², החיבור דתלמוד (יוסף) עם מעשה (יהודה), עד שיהודה יתעלה למעלה מיוסף, שהרי לעתיד לבוא "מעשה גדול"¹⁵³ (כמבואר בארוכה בדרושי פרשת ויגש¹⁵⁴), כולל – גדלות בהשפעת ברכותיו של הקב"ה לכאן"א מישראל, בני חיי ומזונא רויחא, ובכולם רויחא,

ומתוך שמחה וטוב לבב – "ישבו הנה", לארצינו הקדושה, שלימות הארץ, עד לשלימות באופן ד"כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך"¹⁵⁵, לא רק השלימות ("ירחיב") שע"י כיבוש יהושע (כבפרשת ראה¹⁵⁶), אלא גם השלימות ("ירחיב") דלעתיד לבוא (בפרשת שופטים¹⁵⁷), כפי שמפרש רש"י שקאי על "ארץ קני קניזי וקדמוני".

וכל זה – באופן ד"עמדו הכן כולכם", מכיון שענינים אלו נעשים בפועל ממש תיכף ומיד,

כי, תמורת כל הענינים שהיו בעבר כו' – נעשה "לפום צערא אגרא"¹⁵⁸, ולא רק באופן של "אגרא" (שכר), אלא גם באופן של מציאה (שלא בערך לגבי שכר),

עד למציאות ד"מצאתי דוד עבדי"¹⁵⁹, ביאת משיח צדקנו בפועל ממש, למטה מעשרה טפחים, בעגלא דידן ממש,

אמן כן יהי רצון.

¹⁵¹ ירמ"י לא, ז.

¹⁵² ר"פ ויגש

¹⁵³ ראה סה"מ תקס"ז עמ' שט ואילך. ובכ"מ. וראה גם "היום יום" ה' טבת.

¹⁵⁴ אוה"ת ר"פ ויגש. ענין הגשת יהודה ליוסף תרכ"ט. ד"ה ועבדי דוד (האי והבי) תרצ"ט (תש"ח). ועוד.

¹⁵⁵ שופטים יט, ח.

¹⁵⁶ יב, כ.

¹⁵⁷ שופטים יט, ח.

¹⁵⁸ אבות פ"ה מכ"א. וראה רמב"ם הלי' ת"ת פ"ג סה"ו.

¹⁵⁹ תהלים פט, כא.